

Lemma, p. 63

NEC PIGET APOLLO SI PALATINUS PROBAT

FRANC. JOSEPHI DESBILLONS

SOC. JESU

FABULAE

AESOPIAE,

CURIS POSTERIORIBUS,
OMNES FERÉ, EMENDATÆ:

ACCESSERUNT

PLUS QUAM CLXX

NOVÆ;

TUM ETIAM OBSERVATIONES,
GRAMMATICÆ PRÆSERTIM,
COMPLURES,

ET INDEX COPIOSUS:

NEC DESUNT, EXPRESSAE EX ÆRE INCISO,

HOMINUM AC PECUDUM

FIGURÆ ELEGANTES.

VOLUMEN I.

MANNHEMII,
TYPIS ACADEMICIS,

MDCCLXVIII.

Acc. 2003-262
Harris (390) Ed.

v. 1

PA 3855, A2 D4 1748

PRÆFATIO. *

CAPUT I.

I. Antiquitas Apologorum, dignitas, natura expenduntur. II. Bonos latininitatis auctores, his etiam temporibus, existere posse, demonstratur. III. Quid præstitum sit, ut hæc nova Fabellarum editio fieret peritorum suffragiis paulò dignior indicatur.

GRATI, memorisque hominis officium est, omni curâ providere, ut, quam operam suam favore publico exceptam resciverit, hanc ipsam novâ subinde operâ, utcumque res postulabit, augeat atque perficiat. Cùm igitur viderem Fabellas meas à viris approbari cùm eruditis, tum ingenio judicioque præ-

* Ipsa hæc præfatio est editionis 3. in 12mo Paris typis Jo. Barbou, 1750; nisi quòd paulùm emendata est & accessionibus nonnullis locupletata.

stantibus ; atque alios literatos complures, qui eas legissent, idem fere sentire, intelligerem : statim in animum induxi ; nihil prætermittere, quin liberalem, jucundamque istam benignitatem, quantum efficere meditando atque elucubrando possem, remunerarer. Quid autem præstiterim, mox indicabo, postquam primùm de hoc, in quo me exercui, Fabularum genere pauca differuero ; deinde ostendero, bene latinè, his etiam temporibus, scribi aliquid posse, contra quam homines gentis nostræ nonnulli, ingeniosi quidem, & eruditionis gallicæ non expertes, at ejusmodi quæstionis judices minimè idonei, existimârunt, ac pronuntiârunt.

I. Apologi, sive narrationes de animantibus, rebusve etiam sensu carentibus institutæ, & ad utilitatem hominum translatae, omnes olim ab Æsopi nomine, qui inventor ipsarum vulgò habebatur, Æsopiæ ꝛ Fabulæ

ꝛ Priscianus, col. 1329 Edit. Putsch. *Fabula est oratio ficta, verisimili dispositione imaginem exhibens veritatis... usi sunt eâ Hesiodus, Archilochus, Horatius... nominantur aliae Æsopiæ, aliae Cypriæ, aliae Libycae, aliae Sybariticae: omnes autem communiter Æsopiæ,*

dictæ sunt. Quintilianus ² tamen hoc inventum Hesiodo, qui multò ante Æsopum vixit, tribuendum videri significat. Exstat reverà de Accipitre & Aëdone Fabella ³ Hesiodi. Sed altiùs repetere licet originem Apologorum, ipsisque etiam ab indubitabili veritatis ac sanctitatis omnis fonte arcessere dignitatem. Annis enim, postquàm obierat Moses, circiter trecentis, fictam de Arboribus, Regem sibi postulantibus, Fabellam sacri Codices ⁴ nobis offerunt.

Neque id redarguat animadversionis censoriæ severitas:

Quòd arbores loquantur, non tantùm feræ: ⁵

licet enim, semperque licebit ægras hominum mentes innocentibus jocis delenire, sensimque ad bonam appetendam frugem ludendo allicere. Fabellæ tamen ita fingendæ, contexendæque sunt, ut suas plerumque par-

² Institut. Orat. L. V. Cap. XI.

³ Oper. & dier. V. 201.

⁴ Judic. Cap. IX. V. 8. Apologi quoque sunt, qui leguntur Reg. L. II. Cap. XII. V. 1. Cap. XIV. V. 5. Lib. IV. Cap. XIV. V. 9. ac sæpius in sanctis Evangeliiis.

⁵ Phædr. Lib. I. Prol. V. 6.

tes in iis bestiae sustineant ; quippe quæ propius absunt ab hominibus corporis animati similitudine.

Multa igitur possunt in hoc scribendi genere adhiberi, quæ falsa sunt. Nam, verbi gratiâ, Lupum & Agnum non modò loqui falsum est, sed naturæ etiam Lupinæ repugnat, illum in altercationem delabi, dum potens illecebra cogit, ut statim in prædam irruat. Tunc autem feritas ejus cohiberi, & quasi suspendi fingitur. Quo dato, jam eos sermones, quos Phædrus & Fontana referunt, Lupum inter & Agnum haberi verisimile est.

Ceterum Scriptor Fabellarum diligens

Reddere personæ scit convenientia cuique. 6

Et ab istâ lege si qui recesserint, vix eos & suavitas narrationis, & præceptionis utilitas excusant. Quapropter Critici quidam, paulò fortè rigidiores, id approbari sibi non posse dixerunt, quòd apud Phædrum 7 Vacca, Capella, Ovis, & Leo non modò societate jungantur, ac venentur simul: sed captum etiam

6 Horat. Art. Poet. V. 316.

7 Lib. I. Fab. V.

Cervum partiri velint. Prædam totam, ait Phædrus, Leonis improbitas abstulit. At singulæ partes quid, inquiunt illi, juvare focias poterant, quæ carne non vescuntur? Verumtamen hæc, & alia hujuscemodi nonnulla, quæ Fontanæ 8 minimè absurda visa sunt, adduci ego certè non possum ut improbem. Neque, opinor, poema quodlibet tam severè accipiendum est, ut expendatur, an delectare 9, an prodesse etiam debuerit, postquam utrumque præstitit.

Quæ quidem duæ res maximè requiruntur, ut laudem Fabellæ suam obtineant. Eas ergo necesse est continere nihil, quo virtus, pudor, honestas possint offendi. Quam legem Phædrus, ex ipsâ Apologorum naturâ emanantem, quòd bis, terve neglexit: illud miserimis ævi Tiberiani, quo vixit, corruptellis imputo.

Deinde oportet stili suavitate Apologos esse commendabiles. Quod eveniet, si com-

8 Lib. I. Fab. VI. &c.

9 Horat. Art. Poet. V. 333.

Aut prodesse volunt, aut delectare Poetæ:

Aut simul & jucunda, & idonea dicere vitæ.

prehensio verborum omnis laboriosa repudietur; adhibeatur autem elocutio pura, nativi lepôris plena, ad narrationem dilucidam, brevemque, id est, circuitione vanâ carentem, accommodata: demum festivitas quædam, minùs arguta, quàm ingenua, cum simplicitate sermonis perpetuâ conjungatur.

Hanc porrò scribendi rationem, studio fortè inutili incensus, cùm in Fabellis repræsentare percuperem; nuncque Phædrum, nunc Fontanam, summos ambo artifices, inspicerem: hic adextremùm videbatur mihi tam plenus, tamque perfectus, ut me detereret, ne linguâ gallicâ auderem propositum exsequi: at ille, præterquàm quòd fabellas nobis haud ita multas reliquit, habet prætereà nonnullas, quæ nostrorum temporum ingeniis parum conveniunt: atque ut id, quod sentio, magis fortè candidè, quàm prudenter, aperiam, fatebor, me, dum istas Auctoris ceteroqui politissimi Fabellas attentè perpendere, etiamque commentariis illustrarem,

† Pauca Phædri Fabellæ cum ipsius primâ libri primi, de Lupo & Agno, exæquari dignitate ac venustate possunt.

animadvertisse , deesse plerisque nonnihil utilitatis illius, quâ præditum tale esse debere scribendi genus , modò significavi. Itaque Phædrum minore mihi cum periculo, quàm Fontanam, eligendum esse credidi, cujus institutum persequerer :

Nec hæc invidia, verùm est æmulatio 2.

II. At quid moræ est, quin turba eruditulorum hîc mihi reclamitet, contendatque, hominem gente Gallum latinè scribere, id certè esse periculosissimum? Ego verò rationem eorum omnem facilè, uti spero, breviterque refutabo.

Tenemus, inquiunt, in manibus scriptores nonnullos exterarum gentium, qui postquàm præcepta grammaticæ gallicæ omnia diligenter didicerunt, gallicosque Auctores optimos quosque studiosissimè legerunt, scribere gallicè ausi sunt: risumque nobis adextremùm excitârunt. Igitur (sic enim colligunt) quæcumque hominum recentiorum opera latinè scripta laudantur maximè; ea ipsa Auctores antiqui irriderent, si reviviscerent.

2 Phædr. Lib. II. Epil. V. 7.

At primùm intelligere adversarios nostros cupio, quantum fit latinam inter gallicamque linguam hoc discrimen; quòd verborum illa ad concentum, qui judicatus fuerit optimus, disponendorum libertate commodissimâ gaudeat: *haec 3 contra fit serva legum perpetuarum, quibus oportet omnes voces ita gubernata-*

- 3 Servilem, de quâ loquor, verborum dispositionem loco isto, quem idcirco putavi diversis esse literis exprimendum, adhibere, ut fit in oratione gallicâ, volui; & istis legibus, quas ignorat Latinitas, mihi per ipsam obtemperare parumper licuit: tantam illa videlicet nostram esse vult scribendi libertatem, quantam requirit adhibenda stili varietas, quantamque sensus aurium doctus ac delicatus postulat. Cujus quidem libertatis afferri ex Auctoribus optimis facilè possent exempla, quibus eadem sententiæ omnibus ferè modis expressæ demonstrarentur: sed tantùm notabimus, sic locutum esse Terentium, Andr. Act. 1. Sc. 5. V. 47.

Etiam nunc mihi

Scripta illa dicta sunt in animo Chrysidis.

Sic locutum Ciceronem, de finib. bon. & mal. Lib. V. Cap. 1. *Venit mihi Platonis in mentem.*

Sic locutum Horatium, Lib. II. Sat. I. V. 60.

Quisquis erit vitæ, scribam, color.

Jam verò qui scripsisset:

Etiam nunc mihi

Scripta in animo sunt illa dicta Chrysidis:

ri, ut non possint recedere vel levissimè de statione præscriptâ, quin faciant offensusunculam. Unde evenire prope necesse est, ut, qui linguam gallicam, commoratione apud ipsos Gallos diutinâ, & exercitatione longâ, propriam sibi quodammodò non reddiderit, at ex folis libris perceperit; is, in opere præsertim paulò longiore, mendis interdum ridiculis illam inficiat.

Tum deinde velim considerari, quid Paulus Manutius, quid Marcus-Antonius Muretus, (ut alios complures omittam) legendo atque imitando Auctores latinitatis optimos, profecerint. Hic epistolas, ille orationes, summâ ambo curâ atque industriâ, scripserunt. Quid porrò contigit? utrumque fetum annis abhinc ducentis eruditi lectores evolverunt, & admirati sunt: Critici sagaces excusserunt; & qui latinitatem in plerisque *argenteae*, quam vocant, ætatis scriptoribus paulùm de statu

Qui scripsisset: *Platonis mihi venit in mentem:*

Qui scripsisset:

Scribam, quisquis erit vitæ color:

Is certè latinè scripsisset: hinc autem concludendum illud ipsum relinquimus, quod pluribus argumentis explicare supersedemus.

pristino declinantem animadverterant, vix quidquam, quod non ætatem *auream* omnino redoleret, in hâc omni scriptione deprehenderunt. Neque objiciendum nobis est, illam ipsam non idoneorum esse judicum approbationem; quippe qui tam errare in dijudicandâ latinitate, quàm isti in latinè scribendo, potuerint: in re enim hujuscemodi, quæ rationem hominum ac diligentiam minimè superat, errari universè totis ducentis annis, verisimile non est. Quod ut confirmetur exemplis, nonne hos intra ducentos annos stilius Lipsianus, quem statim amplexati sunt imitatores pessimi complures, mox à peritis judicibus rectè damnatus est? nonne Thuanum, nonne Stradam, nonne alios, qui tantis primùm laudibus excepti fuerant, postmodùm animadversum est, non esse latinitatis auctores vel satis ingenuos, vel etiam satis accuratos? atque, ut meamet ipse vineta cædam, nonne has Fabellas, quas properanter nimis, parumque consideratè, semel, atque iterum, atque tertiò in lucem emisi, recognovi demum, & nunc offero meliore, ut opinor, stilo retractatas, à maculis etiam vin-

dicatas nonnullis, quas incuria nostra fuderat? Verùm Mureti, Manutiique opera modò laudata, cùm suffragationibus peritorum omnium tam diuturnis comprobata sint, bene latina esse, fatendum est.

Postremo si quis vulgarem gentis alicujus exteræ linguam, solâ librorum ope adjutus, optimè didicerit; ille certè linguam latinam eâdem viâ perdisci posse, tali exemplo demonstraverit, maximè, si qua duas inter linguas istas cognatio peculiaris intercesserit. Atqui Menagius, hanc viam secutus, ad tantam linguæ italicæ, cui cùm latinâ similitudo singularis est, cognitionem pervênit, ut eam quàmvis usurpare colloquendo ⁴ nesciret, scriptis tamen expresserit accuratè, doctisque etiam commentariis illustraverit. Legere me quidem memini apud Auctorem Gal-

⁴ Menagiana, Tom. II. pag. 59. Edit. 1715. *Les Seigneurs Italiens qui me font l'honneur de m' venir voir, sont étonnés de ce que je ne parle pas Italien, sachant les ouvrages que j' ai fait imprimer dans leur langue, & que j' en ai même donné les origines. Et tom. 3. pag. 404. J' ai composé plusieurs livres en Italien; & je ne parle pas Italien.*

lum nescio 5 quem, versiculos Menagii nostri italicos ab hominibus Italis 6 irrideri. Ego vero facilè concedam, ejus argutias, omnemque poeticam facultatem non valde probari: at linguæ imperitiam non magis in ipso irrideri puto, quàm in Francisco-Seraphino Regnerio, homine itidem Gallo, cujus redditum versibus italicis Anacreontem ultro laudant Itali, fatenturque stilo esse suavissimo concinnatum. Nihil, opinor, profit refellere pluribus homines malevolos, qui studiis nostris adversantur. Ex dictis facilè colligent æqui judices, bene latinè, his etiam temporibus, scribere eos posse, qui ad percipiendam veteris illius optimæ Romanæ linguæ vim atque copiam paulò benigniùs à naturâ

5 Hunc postmodùm esse comperi Ioannem Clericum, cujus, Parrhasianorum tom. 1. pag. 5. hæc verba sunt: *On sait que les Italiens s'en moquent (des vers italiens de Mr. Menage) & qu'ils y trouvent de tres grandes fautes.* Sed peritis ex Italis audivi, cùm vehementer illum errare dicerent.

6 Auctor famâ celebratissimus, qui ævum Ludovici XIV. commentatus est, aliter sentiebat; sic enim de nostro Menagio loquitur: *Ses vers italiens sont estimés même en Italie.*

informati, sese in hâc palæstrâ diligenter exercuerint.

III. Nunc dicam, quid efficere conatus sim, ut eruditi Lectoris approbatione non indignam editionem hanc nostram redderem. Primum in recognoscendis & castigandis prioribus quinque harum Fabellarum libris operam sanè magnam posui. Plurimos versus, qui vel nimis abjecti, vel paulò asperiores visi sunt, ad aliquam speciem, numerosque molliores, quantum sivit propositi simplicitas, adduxi. Latinitatis formam sub regulas purè & emendatè loquendi exquisitiores passim redegi. Nonnullas voces minùs latinas, minùs proprias, minùs aptas ad consuetudinem Veterum, minùsve hodie usitatas amovi; feliciores in earum locum substitui. Sententias ipsas, aliquando non satis inter se cohærentes, copulationibus idoneis continuavi. Quædam à me etiam sunt interdum adjecta, quæ, ut probabilior existeret Apologorum veritas, requiri videbantur: quædam vicissim, quæ esse planè supervacanea judicabam, sublata sunt.

Talis autem laboris molestiam cum suscipere paulùm refugerem, viri aliquot exculti

politioribus doctrinis mihi stimulos admoverunt: quorum unus 7, eruditione insignis, magnumque Academiæ Parisiensis ornamentum, eo me honore dignatus est, ut meas Fabellas attentè perlegeret, Criticum ageret in re tam levi, utiles demum animadversiones mecum perbenignè communicaret.

Ego verò sic undique excitatus, libris harumce Fabellarum quinque prioribus non modò adjeci quinque alteros, sed opus eò deduxi, ut libros quindecim, uberioribus etiam commentariis locupletatos, exhiberet. Prætereà Scriptores indicavi quamplurimos, à quibus materiam eamdem, aut prope eamdem, quam mihi sumpsi, tractatam fuisse comperi: notationesque grammaticas, aliquando etiam historicas, ex Auctorum veterum selectis testimoniis plerumque conflatas, apposui. Quæ omnia sub aspectu legentium ad imas quasque paginas, de prudenti hominum peritorum consilio, subjeci, majorem hanc ipse ratus opportunitatem fore, quàm si ad calcem rejicerentur. Itaque munus hoc pacto satis amplum, ni

7 J. B. L. Crevier, Livianæ Editionis doctus & luculentus auctor.

fallor, fatisque solidum, ex nimiùm tenui, nimiùmque levidensi munusculo, benevolis Lectoribus confeci.

Quas autem Fabellas fuisse jam ab aliis concinnatas significo, eas mihi plerumque more modoque meo diverso proprias feci. Nam si quasdam veteres Æsopicas, Æsopi ingenio dignas; quasdam Gabrielis Jaii; nonnullas Henrici Richerii; satis multas Joannis Fontanæ, à quibus, quàm minimè possem, mihi recedendum esse intelligebam, exceperis: ceteras fere omnes (ut latinè & ingenuè loquar id quod sentio) non modò figuravi, & & expolivi; sed adduxi etiam ad rectum ordinem, atque interdum sub potestatem sensûs ipsius, qui dicitur communis, redegi. Quòd porrò Fontanam non ubique vestigiis ipsius persequi conatus sim; & quòd Fabellas ejus tam rarò fidus interpretes reddiderim: nemo id vertere mihi vitio debet. Non ita sum obdurescere solitus ad ingenuam Gratiarum festivitatem, ut opus, quod ipsæ concinnaverint, non admirer. Fontanam ergo excellentissimum esse Apologorum scriptorem, & probè intelligo, & ultro prædico. At quemadmodum

permulti sunt urbanitatis latinæ flores, qui nullis effingi accuratè possunt coloribus gallicis, ita sæpe latini colores nulli suppetunt adeò molles, ut venustates Fontanæ gallicas præsentare valeant. Nimirùm varias linguas doctrina, prudentia, usus, exercitatio variis opibus facilè augment ac perficiunt: has autem universas opes, id est, vim atque copiam prope infinitam conferri simul in unam aliquam linguam, non finit ipsa, sive providentia Divina, sive humanæ naturæ infirmitas.

C A P U T II.

Apologorum scriptores, qui citantur passim in his quindecim Fabularum Aesopiarum libris, fere omnes recensentur.

I. ÆSOPUS, natione Phryx, conditione servus, in libertatem ab Idmone quodam vindicatus est. Dicitur in Eusebii chronico interceptus anno primo Olympiadis quinquagesimæ quartæ. Sed hanc notationem temporis evertunt, quæ à Plutarcho memorantur in libro de ferâ Numinis vindictâ, missum nempe Æsopum fuisse Delphos à Cræso Rege, apud

quem florebat : Crœsus enim anno tantùm quarto Olympiadis quinquagesimæ quintæ, annis fere ante Christum natum 557, regnare cœpit. Fabulæ sub ejus nomine exstant hodie 297, quarum 136 primùm anno 1610 è Bibliothecâ Palatinâ prodierunt. Plura autem de ipso vide à nobis commemorata Fab. Prol. Lib. VII. & VIII.

II. **LOCMANUS** Thomæ Erpenio, qui Fabellas ejus edidit, videtur eodem fere, ac Æsopus, tempore vixisse. Immo eruditi viri complures, quibuscum ipse Erpenius non tantùm dissentit, eundem, qui Græcis Æsopus fuit, Persis habitum esse Locmanum existimârunt. Dicuntur Fabellæ istæ è persicâ linguâ in arabicam elegantissimo stilo fuisse conversæ. Satis quidem facetæ, fatisque simplices ex interpretatione latinâ demonstrantur plerumque: at interdum sententias vel insulas, vel parum probabiles exhibent. Numero sunt omnino triginta septem: quarum decem & octo Tanaquillus Faber, Cadomensis, versibus latinis senariis reddidit, vel potiùs amplificavit; atque auxit quidem laude non mediocri, quam est ejus ratio narrandi paulò verbosior.

Obiit autem Faber Salmurii die 12. Septemb. an. 1672. ætat. 57. vir præditus ingenio peracri, variâque & exquisitâ doctrinâ instructus.

III. PHÆDRUS, forte fervus, gente autem non Thrax, ut vulgò traditum est, at Macedo, ut equidem reor, & in novâ Fabularum ejus editione, brevî forsan proferendâ in lucem, demonstrare mihi videor, in eâ Pierii montis parte, quæ ad Macedoniam pertinet, natus est. Vixit temporibus Octavii Augusti; in cujus domo educatus, libertatem ab ipso recepit. Puer admodum latinis literis eruditus est: postea genio suo, paulum maligno, vafroque, nimium indulgens, calamitates sibi illas facile arcessiverit, quarum historiam narramus, Prol. Lib. X. Accusatori suo Sejano superstes, adhuc sentiebat ¹ non parum abesse, quin fieret senio debilis. Infortunio edoctus, suppressisse ² fabellas suas videtur. Postmodum amico cuidam inertiam ejus increpanti, grandiorem ætatem suam ³ excusavit. Itaque ad annum Christi 43 facile

¹ Phædr. L. 4. Epil. V. 16.

² Ibid. V. 34.

³ L. 5, Fab. ult.

pervenerit ; quo anno Seneca ad Polybium scribens , Fabulas Phædri nostri non sibi fuisse cognitatas indicat 4. Sunt enim à morte Sejani ad hoc usque tempus anni non ampliùs duodecim. Jam ergo mirandum tantopere non est, quòd Seneca vel prorsùs nesciverit , vel sic fuerit locutus , tanquam nescisset , an *Fabeltas & Æsopæos logos* Phædrus unquam tentasset.

IV. APHTHONIUS Sophista , five Rhetor , Antiochensis , sub finem secundi , aut initio tertii post Christum natum seculi floruisse creditur. Ejus Fabulæ , numero quadraginta , græcè & latinè unà cum ejusdem *progymnasmatibus* sæpius editæ sunt. Has autem separatas in suam collectionem Apologorum compegit, suisque castigationibus illustravit Neveletus. Stilo fatis eleganti conscriptas , ratione etiam ordinis , ac dispositionis fatis idoneâ præditas invêni.

V. RUFUS FESTUS Avienus , qui librum de oris maritimis carmine iambico scripsit, qui Dionysii Afri descriptionem orbis , Aratique *Phænomena* versibus hexametris expressit, an Anienus , vel Abienus , vel Anianus , vel de-

4 Consol. ad Polyb. C. 27.

nique (sic enim variant manuscripti codices) Avianus ille fit, cujus exstant Fabulæ Æsopicæ quadraginta duæ elegis expressæ, non satis compertum est. Horum tamen omnium unus idemque auctor apud plerosque Criticos habetur Rufus Festus Avienus. Quo autem seculo vixerit, quâ sit domo, vel gente oriundus, non magis liquet. Illum enim floruisse dicunt alii Diocletiani, alii Antonini Pii, vel Hadriani temporibus, neque testimonium ullum, ullamve rationem idoneam subjiciunt. Jacobus autem Sponius cum Romæ in Villâ Cæsarini reperisset Festi Avieni Proconsulis epigramma, in suimet ipsius memoriam compositum, atque in marmore inscriptum, vulgavit & Avieni nostri fetum esse pronuntiavit 5. Deam porrò Nortiam veneratur auctor hujus epigrammatis; & se Vulfinii (quod nunc est Italis *Lago di Bolsena*) natum declarat. Tum colligendum erit floruisse hunc ante annum Christi 378: quo anno Valens Imperator flammis extinctus est: Suidas enim Festum Avienum memorat à Valente missum in Asi-

5 Jac. Spon. Itiner. Tom. II. pag. 148. & Lib. de ignotor. Deor. aris, pag. 41. & seq.

am fuisse Proconfulem. At Petrus Melian Hispanus, qui Avieni nostri opera, quæ supersunt, collegit, & anno 1634. Madriti edidit, fatis rectè ex eo, quòd Auctor, libro de Oris martimis vers. 83 & 180 fretum Gaditanum, Malacæque portum ad suam pertinuisse gentem indicet, Hispanum eum fuisse concludit. Prætereà Luitprandi Ticinensis Diaconi verba refert, memorantis, Avienum nostrum *virum catholicum, & Hispanum, civemque Eborensem, in Hispaniæ Carpetaniâ* (quæ hodie Talavera de la Reyna vocitatur) *eodem 6 & die & anno, quo sanctus Augustinus ascendit ad Caelos, obiisse.* Et hæc quidem cum Aurelii Theodosii Macrobiani ætate aptissimè conveniunt; quem esse illum ipsum Theodosium, cui suas Avienus Fabellas dedicat, plerique Critici existimant. Disceptationem suscepisse de tali Scriptore tam molestam, me prope pœnitet. Ejus enim Fabellas quis peritus & incorruptus Judex, si diligenter examinet, non fateatur, esse plerumque inficetas: interdum legibus metricis, sæpe elegantiae latini sermonis, vel etiam proprietati verborum adver-

fari ; multò sæpius artificio , five ordinandi res prudenter , aptèque connectendi ratione indigere : neque dignas esse , quas Petrus Crinitus , Gaspar Barthius , Philippus Brietius , aliique tam benignè laudarent ?

VI. GABRIAS, qui & Babrias, & Babrius ab aliis nominatur, Apologorum, versibus græcis scazontibus expolitorum, libros, ut refert Suidas, decem confecerat. Sed qui hodie Apologi sub ejus nomine circumferuntur, ii omnes, excepto uno, scripti sunt versibus iambicis. Memorat Vossius, hos in quibusdam codicibus manuscriptis adscribi Ignatio Diacono : quod & ante Vossium, se comperisse declaravit Fabius Paulinus. Is ergo fuisse mihi videtur Ignatius ille Diaconus, qui Tarasii Patriarchæ Constantinopolitani vitam memoriæ mandavit. Ibi enim num. 56. narrat se à Tarasio initiatum rite faciendis trimetris 7, tetrametris, trochaicis, anapæsticisque, & he-

7 Postmodùm docuit nos Reimmannus, pag 177. esse in Bibliothecâ Cæsareâ Vindobonensi græcum codicem, inscriptum : *Ignatii magistri tetraesticha iambica ex Fabulis Æsopicis*. Gabriæ autem Fabellæ omnes tetraestichis, five quatuor versuum angustiis, comprehenduntur.

roicis versibus. Trimetri autem versus iidem sunt qui vulgò iambici vocantur. Porrò hunc Auctorem non multò post annum Christi 806 scripsisse Tarasii vitam comperio. Nunc ut non nihil de Fabellis dicam, quas ab eo retractatas esse puto: has animadverti inscitè admodum tetrastichis, sive quatuor versibus, singulas includi, vel potiùs constringi plerumque ac suffocari.

VII. SEB. GOTOFR. STARCHIUS Specimen sapientiæ Indorum veterum græcè primus edidit Berolini anno 1692; interpretationemque latinam adjunxit. Liber est colloquiis brutorum inter se politicis, studio sanè parum solerti institutis, refertus. Hunc annis ante Alexandrum Magnum trecentis ex indico sermone in arabicum fuisse conversum, testatus est Abrahamus Echellenfis: ego verò confictum suspicor à Simeone Setho Græculo, qui anno Christi, circiter 1100, vivebat. Ibi certè Monachorum & Eremitarum creberrima fit mentio; novique Testamenti quædam sententiæ adhibentur, quæ venire in mentem prisorum Arabum, Indorumve non potuerunt. Ceterùm pravo ac nonnunquam barbaro stilo opus om-

ne pertextum est: Fabellas tamen fatis rectè compositas tres, quatuorve continet. Liber qui sub Pilpæi Indi nomine circumfertur, ab isto minimè discrepat.

VIII. Sub SANCTI CYRILLI nomine Apologos morales edidit Balthasar Corderius Viennæ Austriæ, anno 1630. Nunquam illos, nisi hoc ipso latino fermone, planè barbaro, qui exhibetur, scriptos fuisse existimo. Auctorem eorum ineptus non vixisse nisi post seculum decimum secundum videtur.

IX. ANONIMUS ab Isaaco-Nicolao Neveleto unà cùm Æsopo, Aphthonio, Gabriâ, Phædro, Avieno, Laurentioque Absternio editus Francofurti anno 1610, jam antea, nec semel, at mendosissimè prodierat. Scriptor est incurfione verborum ac sententiarum importunâ horridus; dicacitatis appetens, ineptiarum prodigus; aliquando tamen ridiculè facetus, ac prope ingeniosus. Alii dictum hunc nomine Romulum, alii vocatum Salonem, & gente Parmensem fuisse volunt: vixisse autem seculo duodecimo opinatus est Lyl. Gregor. Gyraldus: ego verò parum id omne interesse rei literariæ existimo.

X. R I M I C I U S, Guilelmus Hermanus, Hadrianus Barlandus, ac Laurentius Valla, omnes, præter Vallam, grammaticum illustrem, planè incogniti, Fabellas Æsopicas partim è græcis latinas fecerunt, partim è ligato fermone in orationem solutam transtulerunt. Has autem collegit Robertus Stephanus, & unà cum priore Laurentii Abstemii Hecatomythio, at paulùm decurtato, in lucem emit anno 1529. Sordida est ista farrago, sed aurum continet.

XI. L A U R E N T I U S A B S T E M I U S seculo post decimum quinto exeunte florebat. Fabellas 198, quarum primam partem Hecatomythium vocavit, fermone scripsit latino soluto. Stilum adhibuit simplicem, sæpe optimum, aliquando nimis abjectum ac prope barbarum. Quasdam etiam narrationes jocis honestis inseruit homine christiano atque ingenuo prorsus indignas.

XII. G A B R I E L F A E R N U S, Cremonensis, bonus poeta; Criticusque insignis, bene de Terentio meritis, obiit Romæ die 17. Nov. an. 1561. Centum Fabulas, vario carminum genere explicatas, moriens reliquit. Quæ figuris, ex-

ære inciso expressis, elegantibus adornatæ prodierunt Romæ anno 1564, atque Carolo Borromeo Cardinali sanctissimo dedicatæ sunt. Has longo post tempore vir, ut accepi, non illiteratus, nomine Mayolus, in libros quinque distributas, anno 1697, Parisiis edidit. Cujus quidem editionis inscriptio talis est: *Phædrus alter, seu Gab. Faerni Cremonensis Fabulae ex Æsopo aliisque priscis Auctoribus, Pii IV. Pont. max. hortatu scriptae, & jussu editae anno 1564, nunc primum in Galliâ, novoque ordine prodeunt, ad usum Scholarum accommodato.*

XIII. CÆSAR PAVESIUS, qui Petrus Targa appellari maluit, Fabellas primus, ni fallor, Italorum italicis versibus composuit. Eas, numero centum & quinquaginta, bonas oppidò, prudenterque ac venustè concinnatas, vulgavit Venetiis anno 1569: sed epistolam, quâ librum dicat, scripsit anno 1558.

XIV. JOANNES MARIUS VERDIZOTUS, exemplum Pavessii secutus, centum Fabulas, versibus pariter scriptas italicis, emisit in lucem anno 1570, venetiis, cum figuris, quas ipse delineaverat. Hic animadvertere licet, Fabulam de Rustico, ejusque Filio, & Afello,

quam Verdizoto attribuere videor, L. 14. Fab. 10. ab alio, si vera lectores docet bibliopola, fuisse compositam; atque hanc etiam numerum excedere centenarium: sed auctor quoniam est incognitus, auctorem notum, cujus Fabulis adjecta illa est, appellandum esse judicavi.

XV. JOACHIMUS CAMERARIUS anno 1500 Papebergæ, sive Bambergæ in Franconiâ natus est; Lipsiæ autem, anno 1574, de vitâ decessit, relictis variæ literaturæ innumerabilibus monumentis minimè contemnendis; inter quæ non postremo loco habendæ sunt Æsopiæ Fabulæ, plures quingentis, ab ipso curâ magnâ atque diligentîâ undique collectæ & ad latinitatem uniusmodi, eamque fatis puram, redactæ. Thesaurus ille est Apologorum uberrimus, & ab omnibus, qui res amant ejusmodi, studiosè comparandus, quàmvis multa non fatis scitè excogitata, quædam etiam prorsùs inepta contineat.

XVI. PHILIBERTUS - HEGEMON GUIDE, Cabillonensis, anno Christi 1595, ætatis autem suæ 60, fato functus est. Fabellas viginti duas gallicis versibus scripsit parum quidem

eleganter, parumque doctè, ita tamen, ut in eo simplicem illam veterum poetarum nostratium non injucundam narrandi rationem agnoscere liceat. Ille autem in meis notationibus Philibertus Hegemon, omisso vero nomine, ideo appellatus est, quia non aliter in suis opusculis appellari ipse voluit: quæ opuscula cùm nequaquam obvia sint, inscriptionem eorum en legendam offerimus: *La Colom-biere & maison rustique de Philibert Hegemon, de Châlon sur Saone: contenant une description des douze mois & quatre saisons de l'année: avec enseignement de ce que le Laboureur doit faire par chacun mois. L' Abeille françoise du même Auteur: ses fables morales, & autres poësies: & les louanges de la vie rustique, extraites des oeuvres de G. de Saluste sieur du Bartas. A Paris chez Robert le Fizelier. 1583. in - 8. pag. 150.*

XVII. JACOBUS REGNERIUS Bealni in Burgundiâ natus est die 6 Januar. anno 1589, patre Benjamino Regnerio caufarum patrono. Literis excultus, pueros nobiles custos ac præceptor, pactâ mercede, rexit, instituitque. Deinde operam corrigendis libris apud Typographum locavit. Medicam denique ar-

tem propriam sibi assumpsit: cujus artis doctor est nuncupatus Cadurci die 3 Decemb. an. 1624. eamque demum in fortunam devênit, ut inopiâ perditus, variisque morbis, & calamitatibus aliis permultis consumptus periret die 16 Jun. anno 1653. Apologos ille Divione anno 1643 centum edidit; quos distribuit partes in duas, atque Phædrios inscripsit. Longè quidem Regnerius noster ab Auctore optimo, quem sibi proposuerat imitandum, recessit: sæpe enim & verba & res ipsas malè temperat, stilumque etiam aliquando non satis latinum adhibet: narrandi tamen jocandique ratione utitur plerumque non inficetâ; specimenque nativi cujusdam lepôris interdum expromit.

XVIII. JOANNIS FONTANÆ fabellas qui nescit, barbarus est; qui legit, nec amat, nec sentit ingenii excellentis monumentum esse pulcherrimum; is profectò festivitatem ipsam atque venustatem ne de facie quidem novit. Illud maximè mihi in tanto poetâ videtur admirabile, quòd, licèt inter ejus Fabellas quædam occurrant, quas fortè, postquàm lêgeris, si mentem seriò ad ipsam argumenti

naturam referas, non multàm approbes, nulla tamen omnino fit, quam non approbare debeas, dum legis. Plumbum ille ab aliis fumpfit aliquando mutuum; sed aurum semper reddidit. Ornatus hâc laude vir summus ac singularis, patriam, non acerbitate malevolorum ullâ, sed rei pecuniariae inopiâ coactus, fugisset, atque in Angliam trajecisset, nisi subveniret egenti quorundam humanitas, provideretque, ne Galliæ ista labes aspergeretur. Obiit Lutetiæ Parisiorum anno 1695. d. 13. Martii, cùm ageret quartum & septuagesimum annum, Ioannes Fontana, sive *De la Fontaine*, Campanus, Castro-theoderici natus anno 1621. d. 8. Jul. ex honestissimâ familiâ. Biennio, antequàm moreretur, toto, prioris vitæ flagitia ingenuè ac perseveranter deflevit, atque, ut spero, expiavit.

XIX. Sex Fabellarum libros Fontana jam ediderat, cùm Antonius FURETIERE Parisinus Apologos quinquaginta scripsit, vulgavitque anno 1671, at infelici prorsùs eventu: quippe quos oblivione vivus vidit obrutos sempiternâ. Annis ab eorum interitu septem circiter ac decem mortuus ipse est post annum ætatis suæ octavum & sexagesimum.

XX. ISAACUS DE BENSERADE Normannus anno 1691 obiit fere octogenarius. Fabulas Æsopicas, unam & viginti supra ducentas, totidem tetrastichis inclusas, anno 1678 publicârat. Quam legem tetrastichorum iniquissimam si non imprudenter sibi ipsi imposuisset, rem exsecuturum illum fuisse longè feliciùs, ex eo licet conjicere, quòd plerumque, ubi materia spatium liberum habebat, fatis lepidè hanc expolivit.

XXI. ÆGIDII MENAGII Andegavi, Parisiis anno 1692 demortui, Fabellæ exstant latinæ quinque inter varia ejusdem carmina, non illepidæ, stiloque fatis accurato conscriptæ.

XXII. JOANNES COMMIRIUS, Turonensis, migravit è vitâ Parisiis anno post partum Virginis 1702, cùm annum ipse ætatis suæ septimum ageret ac septuagesimum. Non alium novi Apologorum scriptorem latinum, qui plus lepôris ac festivitatis adhibuerit. Affluentem sermonis copiam paulò severiùs coercuisset; maluisset videri simplex, quàm ingeniosus; maculas etiam nonnullas, quas incuria fuderat, studio diligentiore delevisset: illum ego certè Phædrum alterum longè veriùs, quàm

Faernum, qui paulò quidem simplicior est, at multò minùs elegans, appellandum esse judicarem.

XXIII. EUSTACHIUS LE NOBLE, Campanus, Parisiis anno 1711 mortuus est. Fabellas ducentas anno 1699. edidit 8, quas singulas non modò versibus gallicis omnino sex, at latino etiam disticho complexus est, labore profectò puerili ac minimè necessario. Has tamen inter latinas nonnullæ, inter gallicas autem multò plures occurrunt, quas esse pretii aliqujus haud negaverim. Sed & comœdiam ille Æsopicam, Apologis non inelegantibus refertam, concinnavit, exemplum Edmundi *Boursault*, Burgundi, Parisiis anno 1701 mortui, fecutus: qui, datâ ejusmodi comœdiâ anno 1690, magnos plausus, nec indebitos, excitaverat.

XXIV. GABRIEL - FRANCISCUS LE JAI, Parisinus, obiit anno Christi 1734, ætatis suæ septuagesimo septimo. Confecerat labore & industriâ non inutili, edideratque Parisiis an-

8 Alias, numero centum circiter, longè uberiùs, non multò feliciùs expositas, jam duobus ante annis ediderat.

no 1725 Bibliothecam Rhetorum: cujus primum volumen, pag. 739-755, scriptas oratione solutâ Fabellas triginta sex; alterum pag. 739-758, versibus senariis explicatas viginti quatuor exhibet. In hisce porro Fabelis, prioribus præsertim, multa eleganter, nonnulla etiam facetè atque ingeniosè concinnata reperiuntur.

PETRUS BURMANNUS, celeberrimus Criticus, Lugduni Batavorum, anno Christi 1741, ætatis autem suæ 72, vitam cum morte cummutavit. Is cum Phædri Fabulas anno 1719 ederet, adjecit, tanquam hujus appendicem, Apologos & Gudianos quinque, & alios viginti & novem, à se *ex Rimicio, Anonymo, & Romulo Nielantii, in metrum redactos*. At providere illum oportuit, ne argumenta, quæ ineptè composita repererat, tam negligenter emendata relinqueret.

XXV. HENRICUS RICHERIUS, Normannus, Parisiis, anno 1748 die 12 Martii, de vitâ decessit sexagenario major. Quamvis ille conatu aliquando minùs felici facetus esse voluerit; neque fatis virtute quâdam poëticâ pollere videatur: scriptor tamen Apologorum

gallicorum nullus, meo judicio, existit, qui ab elegantia Fontanæ, vix & ne vix quidem imitabili, propius abesset. Reliquit ille certè longè remotos infra se, & Antonium-Ludovicum *Le Brun* fato functum Parisiis anno 1743, & Antonium *Houdart de la Motthe* ibidem anno 1731, demortuum: atque hujus quidem fabellæ prope omnes demonstrant, ab hominibus antiquitatis aureæ contemptoribus, quàmvis alioquin ingeniosis, res plerumque & excogitari parum plausibiles, & infelici prorsùs artificio concinnari. Hanc censuram cum ægre ferret Scriptor quidam, in primis honestus & probus, bonæque fide admirari solitus Antonii sui Fabulas; is me in opere quodam, valdè spisso, redarguit leniter quidem, namque homo est minimè malus, verumtamen redarguit: ac postquàm objecit, Antonium suum esse illustrem; Antonium verò illum Ludovicum prope ignotum; egregiè me esse refutatum putavit. Abjectus reverà, neglectusque Auctor est, Antonius Le Brun: neque, opinor, Fabulæ ejus unquam è tenebris extrahentur: quàmvis enim res plerumque satis prudenter inventas, satisque simpliciter expositas habeant; lepore tamen poetico

fere omni deficiuntur. Houdartus autem scriptor insignis est: nihil repugno: tantum velim animadverti, celebritatis illum habuisse causas & à suis aliquot bonis operibus, & ab ipsâ Fabularum suarum admirabilitate ¹ ridiculâ. Fatebor ultro, quasdam ex istis Fabulis non esse inveniustas, tertiamque Libri secundi, de Puero & Avellanis, jure dici posse optimam: sed quid mirum, si vir ingeniosus, in re quâvis desudans, habuerit aliquando prosperos exitus? Hoc nihilominus contendo, artem excogitandi, narrandi, jocandi in hominis nostri Fabulis plerisque vix elucere; perstrepere autem sæpius loquacitatem importunissimam; ac permulta stili rudis & asperi exstare vestigia; versusque passim occurrere inelegantes & prope horridos ². Quod & ipsa puerilis

¹ Eas autem Critici quanquam, universè loquendo, ridiculas esse jam diu pronuntiârunt; esse tamen ingeniosas, haud infitiati sunt; atque ego certè non infitior: sed cùm speravissem amplam ex ipsarum lectione messem; postquam omnes diligenter pervolutavi, decem tantum & tres circiter colligere licuit, quas versibus latinis redderem, vel potiùs imitarer.

² Notus est Liber, cui titulus: *Les Fables de M.*

ætas, duce Naturâ, sentire possit: nam cùm olim Fabularum istarum Ponsius 3 admirator, laudatorque maximus, unam ex omnibus selegisset, pueroque sexenni, qui Fontanæ Fabulas retinere perfacilè memoriâ solebat, addiscendam tradidisset; nullo pacto puer addiscere illam potuit.

Houdart de la Motthe, traduites en vers françois par le P. S. F.

In toto Libro nil melius titulo.

Joach. Bellaius, pag. 19.

3 *L'Abbé de Pons*, in quem factum est illud epigramma gallicum:

L'Abbé de Pons ce petit homme
 Nous vante La Motthe, & le nomme
 Un genie, un auteur divin:
 Tout est geant aux yeux d'un nain.

APPENDICULA.

I. Leo - Baptista Albertus, Italus, seculo supra millesimum decimo quinto floruit: ejus Fabulae centum, italicâ simul & latinâ linguâ expressae, prodierunt Parisiis, anno 1693, edit. in 12.mo in quâ editione, Auctorem floruisse anno 1540, falsò dicitur.

II. *La Verité fabuliste*, Comedie, avec un recueil de Fables, par Mr. de Launay. Rouen. 1733. in 12.

III. *Fables nouvelles*, par Mr. D. D. L. P. D. C. Paris, 1744 in 12.

IV. *Recueil de Fables nouvelles*, par Mr. d' Ardéne. Paris. 1747. in 12. Is Massiliae, in suâ patriâ mortuus est d. 27. Mart. an. 1748.

V. *Fables nouvelles*, par M. l'Abbé Aubert, de l'Academie Françoise. Vide notat. ad Fab. ult. Lib. 13.

Alii scriptores Fabularum existere permulti; de quibus nihil hic à me commemorari, neuti-
quam, ut spero, mirabitur, qui nullam eorum
in Fabellis meis factam fuisse mentionem ani-
madverterit.

P R Æ F A T I O

Primæ Editionis (in 8vo) Glasguae: in Ædibus Academicis excudebant Robertus & Andreas Foulis, 1754.

FABULARUM, quas hinc à me in lucem protrahit viri * docti, nimis fortè amica, at verenda mihi auctoritas, omnium ferè est inventio antiqua. Polivimus autem illas fenariis versibus, & eo cultu, quo indigere visæ sunt, ornavimus. Ea laus nobis (si qua tamen in tam levi opere laus est) quò minùs habet invidiæ, eò faciliùs, uti speramus, concedetur.

Demptis itaque paucis, quas ipsi invênimus, ceteras excerpsums, plerasque ex iis, quæ sub Æsopi, Gabriæque nominibus circumferuntur; nonnullas autem è priore Laurentii Abstemii hecatomythio: quasdam etiam scriptoribus aliis debemus, quos fortè, inter legendum, argumentorum ejusmodi auctores habuerimus, quosque hic commemorare, quàm difficile nobis foret, tam nos leve operæ pretium facturos credimus.

* Claudii Salerii.

At monere certè nos decet, inter Fabulas, quas olim edidit Robertus Stephanus Parisiis anno 1529. in 8vo, versas è Græco in Latinum à viris, ut titulus quidem præfert, doctissimis, at reverà plerumque ineptis, repertas esse à nobis haud paucas, quæ labore ferè nullo sub metricos pedes redigerentur: ita ut miraremur, eas tam facilè, tamque celeriter posse concinnari; scriptasque primùm senariis versibus, ac deinde, sive librariorum incuriâ, sive malo imperitorum hominum studio interpolatas fuisse, suspicaremur.

Et eò quidem impellebant nos momenta rationum quædam non absurda: nam primò in hâc Fabularum farragine legitur pagina 154: *Aniani fabulae triginta octo, Gulielmo Hermano, Divi Augustini Canonico, interprete.* Ipsæ porro Fabulæ illæ sunt, non Aniani, sub quo nomine Fabulæ neque græcæ, neque Latinæ ullæ memorantur; sed Aviani, cujus extant quadraginta duæ: quas iste interpretes elego carmine scriptas cùm invenisset, dissolvere maluit, atque diffingere. Tales ergo elegis mutationes, conversionesque cùm evenerint, quantò faciliùs contingere senariis potuerunt?

Qui senarii adeò parum sunt à familiari, solutoque fermone diversi, ut pro illo habiti sæpè à librariis fuerint, atque in vetusto Fabularum Phædri codice manuscripto Remensi ordinibus literarum plenis, sine ullâ ipforum distinctione, sint exarati. Secundò, idem Gulielmus Hermanus fabulas alias quadraginta quatuor, quæ in eodem libro reperiuntur, vertisse se dicit ex oratione ligatâ in solutam. Tertiò denique Fabulæ ibidem permultæ, cùm ab hocce, tum ab aliis interpretibus, ex oratione Græcâ tanslatæ frustra nobis memorantur, cùm nullas inter græcas, quæ quidem extent, compareant: immo verò non paucas earumdem fuisse defumptas è Phædro, quivis plane intelligat.

Posteà verò quàm varia Scriptorum veterum fragmenta invênimus, quæ, tametsi ad senariorum leges opellâ nostrâ revocari minùs, quàm sponte suâ recurrere viderentur, tamen prosâ oratione scripta primùm quin fuissent dubitare nobis, propter perpetuam Criticorum auctoritatem, haud liceret; abjiciendam esse suspicionem nostram, removendamque censuimus. Tantùm judicavimus, si daremus

specimen aliquod industriæ nostræ in ejusmodi monumentis, sive vertendis, sive restituendis, Lectori non injucundum fore. Hoc ergo sub ipsum Præfationis hujus nostræ finem præstabimus: cùmque olim Marquardus Gudius, vir magnæ apud literatores auctoritatis, Fabulas quinque è codicibus manuscriptis erutas, numerisque pristinis, ut ipse credidit, à se restitutas, pro Phædriis venditârit, eoque demum profecerit, ut Hoogstratanus, aliique fatis multi adscribere eas Phædro non dubitaverint; operæ hujus exemplum pariter exhibebimus.

Justa quoque & honesta causa videtur esse confitendi, Fabulas, de Rustico Providentiam Divinam emendare cogitante, de Lepore & Testudine, de Agricola & ejus filiis, de Cervo & Vite, acceptas referendas esse Gabriëli Jaïo, Societatis Jesu sacerdoti. Illas enim oratione, quanquam solutâ, tamen optimis senariis proximâ, perscriptas invênimus: ita ut, in iis castigandis, & ad metricas leges componendis, perparvum sit, quicquid opellæ collocavimus.

Ab argumentis , quæ perpolivit Phædrus , manum prudenter abstinuimus : quibus autem concinnandis , eximius Fabularum gallicarum artifex , Joannes Fontana miram suam , vixque ulli deinde homini imitabilem artem adhibuisset , eadem , si arriderent nobis , non prætermittere debuimus . Quippe diversa , quâ utimur , linguæ ratio diversum etiam postulat narrandi ac differendi genus : Phædrusque , & Fontana , quamvis in arte scribendi Fabulas ambo pariter excelluerint , abière tamen in scribendo valde diversi . Nos quidem elegantiam primi simplicem imitari , quantum potuimus , conati ; alterius facetam , ingeniosamque urbanitatem effingere vix aliquando tentavimus . Fabulam tamen ejus de Rustico Mortem invocante , studiosè curavimus reddere : sed ponè subjunximus idem argumentum , simpliciter , magisque , ni fallor , ad ingenium linguæ latinæ accommodatè expositum . Ac si quâ nos , ut in Fabulis de Lupo pœnitente , de Lupo natum erudiente , de Malis aureis , atque in aliis fortè plurimis , à viâ Veterum pervulgatâ discessimus , id omne rogo ut mihi , aut malis exem-

plis , aut indole meâ gentili decepto , con-
donetur.

Adornandis Fabulis nostris adhibuimus, duce Phædro, senarios illos, veteribus quibusque poëtis latinis familiarissimos, neque priùs esse in honore desitos, quàm cùm Latinitas formam induere paulò deteriore cœpit. Hi quidem iambum in sede tantùm ultimâ necessariò postulant: at iidem verborum suavem delectum, & quasi concentum; at facilitatem orationis quandam delicatam volunt: quæ dotes ambæ poesim narrationis ingenuæ, simplicisque propriam ferè omnem concludunt; & industriam si minùs diligentem, quàm accurata iambicorum gravitas, demonstrant; laudem tamen haud multò minorem habent; amabiliorem certè suam ipsam artis mediocritatem efficiunt. Æmulati ergo sumus doctam Phædri negligentiam: obscuram verò quorundam hominum diligentiam contempimus, qui, cùm hunc poetam liberiores in servandis metri legibus ac prope dissolutum fuisse contendunt, culpant profectò id quod ignorant.

MARCI TERENTII VARRONIS Frag-
 menta de conviviis ex A. Gellii lib. I.
 Cap. XXII. & lib. XIII. Cap. XI.

Lepidissimus liber est M. Varronis ex satyris Menippæis, qui inscribitur: Nescis quid vesper ferus vehat: in quo differit de apto convivarum numero, deque ipsius convivii habitu, cultuque. Dicit autem convivarum numerum incipere oportere à Gratiarum numero, & progredi ad Musarum multos, inquit, esse non convenit, quòd turba plerumque est turbulenta. Et Romæ, inquit, constat, sed & Athenis nusquam aut cubat. Ipsum deinde convivium constat, inquit, ex rebus quatuor; & tum denique omnibus suis numeris absolutum est: si belli homunculi collecti sunt, si lectus locus, si tempus lectum, si apparatus non neglectus. Nec loquaces autem, inquit, convivas, nec mutos legere oportet: quia eloquentia in foro, & apud subsellia; silentium verò non in convivio, sed in cubiculo esse debet. Sermones igitur id temporis habendos censet, non super rebus anxiiis, aut tortuosis; sed*

* Locus valdè corruptus.

jucundos, atque inevitabiles, & cum quâdam illecebrâ, & voluptate utiles; ex quibus ingenium nostrum venustius fiat, & amoenius. Quod profectò, inquit, eveniet, si de id genus rebus ad communem vitæ usum pertinentibus confabulemur, de quibus in foro, atque in negotiis agendis loqui non est otium. Dominum autem, inquit, convivii esse oportet non tam lautum, quàm sine sordibus. Et in convivio legi non omnia debent, sed ea potissimum, quæ simul sint βιωφελῆ 1, & delectent potiùs; ut id quoque videatur non defuisse magis, quàm superfuisse bellaria, inquit, ea maximè sunt mellita, quæ mellita non sunt: Πέμμασι 2 enim cum πέψει societas infida.

„LAUDANDA 3 certè convivarum paucitas:
 „A Gratiarum numero eorum convenit
 „Incipere numerum, & ad Musarum progredi. „
 Non esse multos convenit; quòd turba fit
 Plerumque turbulenta. „Romæ antiquitus
 „Conviva stabat, aut sedebat: nunc cubat. „
 Ipsumque deinde quatuor convivium

1 Utilia vitæ.

2 Placentis cum concoctione.

3 Quæ uncinis includuntur, mentem Varronis exprimunt, non verba ipsa repræsentant.

Ex rebus constat; & suis tunc omnibus
 Demum absolutum numeris est: homunculi
 Si sunt collecti belli; si lectus locus;
 Si lectum tempus; apparatus denique
 Si non neglectus
 Convivas nec loquaces autem oporteat,
 Nec mutos legere: quia eloquentia in foro,
 Et apud subfella: nec verò in convivio,
 Sed in cubiculo debet esse silentium.
 „Igitur habendi non erunt, id temporis,
 „Sermones ferii, anxiis rebus super,
 „Aut tortuosis; sed blandè inevitabiles,
 „Hilares cum fructu, cum voluptate utiles,
 „Quis nostrum fiat ingenium venustius. „
 Quod fanè eveniet, si de rebus, id genus,
 Communem vitæ ad usum pertinentibus
 Confabulemur, de quibus loqui in foro,
 Et agendis in negotiis, non otium est.
 Dominum autem convivii
 Non tam esse oportet lautum, quàm sine fordibus,
 Neque omnia debent in convivio legi:
 Sed ea potissimùm, quæ sint βιωφελῆ⁴,
 Simul & delectent potos: & id ipsum quoque,
 Ut non superfuisse videatur magis,
 Quàm defuisse
 Bellaria autem quod spectat, ea maximè

⁴ Verba græca in Satyris Varro sæpe usurpavit.

Tibi sint mellita; si quæ non mellita sunt:
πέμματα enim cum *πέψει* infida societas.

F A B U L A

DE SECURI ET MANUBRIO.

Aliquantum dantes auxilium hostibus suis pereunt. Homo, Secure factâ, ab arboribus postulat Manubrium ut darent de ligno quod esset firmum. Omnes oleastrum jusserunt dare. Accipit homo Manubrium. Aptâ Secure robora coepit decidere. Magna truncabat, & eligebat. Sic quercus fraxino dixisse fertur: dignè & bene patimur, quia Manubria dedimus.

Hanc fabulam in veteri manuscripto Divionensi Gudius reperit, Phædro adscripsit; & sic restituit:

Homo & Arbores.

AUXILIA qui dat hostibus suis, perit.
 Secure factâ, ab Arboribus homo postulat,
 Manubrium ut darent de ligno, quod foret
 Firmum: jusserunt omnes oleastrum dari:
 Accipit ille; & oblatum Manubrium
 Aptans Securi magna cædit robora:

Et eligebat Arbores: tunc fraxino
 Dixisse fertur quercus: meritò ferreas
 Patimur bipennes, quia dedimus manubria.

Sequentes fabulas selegimus ex illis latinis, quas excudit olim Robertus Stephanus. Eas autem, quasi suis à nobis restitutas numeris, non venditabimus: sed, quàm facilè senariorum legibus constringi potuerint, ostendemus.

(*Fab. 99. pag. 101, 102. incerto interprete.*)

C A M E L U S.

Cùm primùm visa est Camelus, homines perterriti, & magnitudinem admirati, fugiebant. Ubi verò procedente tempore cognoverunt ipsius mansuetudinem, confisi sunt eò usque, ut ad eam accederent. At intellecto paulò post belluae non inesse bilem, eò contemptùs iere, ut & frenca ei imponerent, & pueris agendam traderent.

CAMELUS 5 visa cùm primùm est, perterriti,
 Paresque & iram, & magnitudinem rati,
 Fugiebant homines. Procedente tempore
 Ubi cognoverunt ejus mansuetudinem,

Confisi sunt eò usque , ut ad eam accederent.
 At hoc demum intellecto , nullam belluae
 inesse bilem , sic eam contemptui
 Habuère , ut etiam frenos ipsi imponerent ,
 Et circùm agendam pueris traderent suis.

(*Fab. 107. pag. 105. incerto interprete.*)

GALLINA AURIPARA.

*Gallinam quis habens ova aurea parientem ,
 ratus intra ipsam auri massam inesse , occisam ali-
 is Gallinis similem reperit.*

Gallinam habebat ova parientem aurea
 Aliquis , inesse huic intra auri massam ratus ,
 Cædit ; aliisque Gallinis similem invenit.

(*Fab. 17. pag. 144. Hadriano Barlando interprete*)

DE OPILIONE ET AGRICOLIS.

*Puer editiore pratulo oves pascebat ; atque
 per jocum terque quaterque lupum adesse clami-
 tans , Agricolas undique exciebat. Illi saepiùs
 elusi , seriò auxilium imploranti dum non subve-
 niunt , fiunt oves praeda lupo.*

Oves in editiore pratulo puer
 Pascebat: atque terque quaterque per jocum
 Lupum, lupum adeste clamitans, huc undique
 Agricolas exciebat. At illi sæpius
 Delusi, auxilium jam imploranti ferio
 Dum non subveniunt, præda oves fiunt lupo.

(*Fab. 82. pag. 211. Rimicio interprete.*)

DE GALLINA ET VULPE.

*Vulpes Gallinarum tugurium ingressa, cum
 Gallinam nido ægrotantem aspexit, eam roga-
 vit, quomodò valeret. Cui Gallina promptè re-
 spondit: meliusculè me haberem, si hinc abires,
 soror.*

INGRESSA Vulpes Gallinarum tugurium,
 Nido ægrotantem Gallinam aspicit: rogat
 Quo se modo habeat. Cui Gallina: Si hinc, soror,
 Abires, ait, haberem me meliusculè.

Praefatio Editionis Secundae (in 8vo.) Parisiis: Excudebant H. L. Guerin & L. F. Delatour 1756.

CUM Hippolytus - Ludovicus Guerin & Ludovicus - Franciscus Delatour mihi significarent velle se has Fabulas, in Galliâ natas, Galliae reddere, facere saltem, ne Scotia sibi soli eas vindicaret; cùmque me etiam rogarent, ut adjuvarem se in incepto suo perficiendo, ac providerem, ne illi non darent aliquid primâ editio-
 ne magis accuratum: ego verò meam operam voluntati eorum commodare decrevi: nactusque Codicem manu ipsius Auctoris scriptum, & vulgatis exemplaribus emendatiorem, multisque etiam in locis ad meliorem formam figuramque retractatum, illum ultro ad hanc perpoliendam editionem adhibui. Curavi quoque diligenter, ut non modò phrasés, quas vocant, & phrasium membra, clauderentur, sustinerenturque aptis distinctionibus; sed apices etiam vocibus imponerentur, ubicumque liberandus ab omni amphiboliâ sermo requireret. Praetereà id quod à multis lectoribus desideratum est, ad calcem hujus editionis adjeci Fabularum omnium Indicem. Denique cùm censere

nonnullos viderem, nomen Auctoris operi præfigendum fuisse; ab ipso petii, ut id nunc demum fieri permitteret. At candidè respondit homo simplex: Illud ipsum verò se deprecari; hætenus benignis esse suffragiis indultum; opus tenue, leves Fabellas nimio fortè favore exceptas; nil dum severè in illas animadversum; menda jam à se ipso deprehensa non pauca, correctaque; expectandum paulisper, dum ceteris subveniant peritiores Critici; ubi satis emendata fuerint omnia, tunc se manifesto nomine proditurum, ut debitam & fautoribus & emendatoribus suis gratiam referret ac persolveret. Postremò exoravit, ut ipsi, quod volebat, assentirer. Hoc tamen profeci, ut non me, nisi donatum, dimitteret; Fabellamque, de Libro & Prelo, quam modò absolverat, mihi, prioris repulsæ mitigandæ causâ, publicandam concederet. Ab illâ autem, quoniam idonea, quæ benevolentiam Lectoris alliceret, visa est, operis omnis exordium esse capiendum censui.*

* Hæc Fabellâ Liber primus terminatur.

CLAUDIO SALERIO

Editio prima dedicata.

CUI dono ¹, dedico Fabulas novas? tibi,
 Optime Saleri: namque tu primus bono
 Has muneraſti perlegens ſuffragio,
 Et judicaſti luce dignas publicâ.
 Quapropter ipſas animus augurat ² mihi
 Satis felici prodituras alite:
 Etenim ſincerâ, candidâque præditum,
 Te mentis indole eſſe, nôrunt plurimi,
 Tibi quos adjunxit nexibus læta aureis
 Neceſſitudo; deinde liberalium
 Præſtare te magnâ artium peritiâ,
 Neque te latinis eſſe, quàm græcis libris,
 Minùs adſuëtum, quos priſca polivit manus,
 Latere opinor literato nemini.
 Id ergo totum, qualecumque, habe ³ tibi
 Novi libelli; meque livor ſi malus
 Amarulentis appetiverit jocis,
 Tuo præſidio tutere imbellem, precor.

¹ Catullus, L. I. Car. I. V. I.
 Cui dono lepidum novum libellum?
 Corneli, tibi.

² Virgilius, Aen. L. 7. V. 273.
 Si quid veri mens augurat.
 Val. Flaccus, L. 3. V. 355.

Sed quis non prima refellat
 Monſtra Deûm, longosque ſibi non auguret annos?

³ Catullus, l. cit. V. 8.
 Quarè habe tibi, quidquid hoc libelli eſt,
 Qualecumque.

JOSEPHO OLIVETO

*Libri tertiæ Editionis posteriores
quinque dedicati.*

ET nostras aliquid esse ducis Fabulas,
Jofephe; & illas cùm facilè perspexeris
Non invenisti specie blandâ corticis
Allicere furtim mentes ad frugem bonam;
Omnemque nostram tendere hùc industriam,
Ut suavitate condiatur ¹ veritas,
Plerisque acerba, & utiles inter jocos
Ludat verecundè innocens stili indoles ²;
Hinc approbantis animi testimonium
Benevolus ultro gratificatus es mihi.

Quapropter aliquam ut isti jucundissimæ
Urbanitati gratiam rependerem,
Hos Fabularum quinque decrevi libros
Tibi dedicare; eosque præ quinque alteris
Polire studui tantò diligentius,
Quòd eruditus non latino sis minùs,
Quàm gallico sermone, scribendi artifex:
Etenim decorum, delicatum, lucidum

¹ Cicero, de Orat. L. 2. C. 53. *Neque est ulla temperatior oratio, quàm illa, in quâ asperitas contentionis, Oratoris ipsius humanitate conditur.* Et Orat. C. 55. *Omnino duo sunt, quæ condiant orationem; verborum, numerorumque jucunditas.*

² Plautus, Trin. act. 2. Sc. 2. V. 42. *Indoles industriæ.* Mil. glor. act. 3. Sc. 3. V. 47. *Indoles ingenii.* Cicero, de Offic. L. 3. C. 4. *Indoles virtutis.* T. Livius, L. 38. C. 17. *Frugum, pecudumque indoles.*

Servas, in utroque genere, verborum ordinem ³;
 Pariterque, quas res invicem annecti velit
 Arguta ratio, visque judicii potens,
 Egregiè calles; & bonâ reconditum
 Sub mente gustum ⁴ laudis utriusque obtines:
 Idemque, spero, facilè mecum sentiet,
 Quicumque libros legere suevit optimos:
 Regni ⁵ per omnes literarii plagas
 Tam justa famaë celebritas de te viget,
 Tamque diuturna, ut is fere convicio
 Adurgeatur, qui refragari velit.

Jam verò id omne quidquid est munusculi
 Ut judicarem non tibi ingratum fore,
 Tua singularis induxit me humanitas:
 Amas rependere omnibus videlicet
 Officia liberalis indulgentiæ,
 Censoriæque ⁶ virgulae amaritudinem
 Adhibere nunquam, nisi perinvitus, soles.

³ Cicero, Orat. C. 63. Verborum ordinem *inmuta*. De Orat. L. 2. C. 42.
Ordo & dispositio argumentorum.

⁴ Cicero, Orat. in Anton. 2. C. 45. *Facinorosi verae laudis gustum non habent.* Quintilianus, Inst. L. 6. C. 3. *Gustus urbis . . . cui contraria rusticitas.*

⁵ Cicero, ad famil. L. 9. Epist. 18. *Regnum forense.* ad Attic. L. 1. Epist. 1. *Regnum judiciale.*

⁶ Quintilianus, Inst. L. 1. C. 4. *Versus censoriâ quâdam virgulâ notare.*

 EXPLICATIO.

NON PRÆTEREUNDA.

PETIERUNT multi, ut ex his meis Fabel-
 lis, numero quingentis circiter & triginta nunc
 simul exstantibus, quas excogitaffem, declara-
 tem. Dicam ergo bonâ fide: Quæcumque ar-
 gumenta ab aliis fuisse tractata Scriptoribus
 non indico, ea omnia, à me esse inventa ex-
 istimo: existimo, inquam; non assevero: non-
 nulla enim, quæ primùm invenisse me credi-
 deram, aliena postmodùm è perlectis quibus-
 dam libris recognovi, fuisque inventoribus
 reddidi.

*Rogatur Lector, ut consulere ante omnia men-
 dorum indicem velit.*

APOLLINI PALATINO SACRVM

FABULARUM
ÆSOPIARUM
LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

OMNES dare operam naviter homines decet,
Ut sese honestis artibus invicem adjuvent.
Pro viribus ergo efficere conatus fui,
Ut ne, alma studia Literarum dum sequor,
Obscuram inani dicerer vitam otio
Transisse. Porrò cum viderem, quas ferunt [†]
Æsopum auctorem reperisse Fabulas,
Magno has fuisse doctis olim seculis
In honore; talem mihi sumendam censui

[†] Phædrus, Lib. I. Fab. I. V. 1. & alii. Quanquam multò ante Æsopum Hesiodus, atque ipsi etiam divinatorum voluminum Auctores hoc scribendi genus adhibuerunt.

Materiam, primâ fronte levissimam quidem,
 At penitùs omni laude verâ præditam:
 Ejus enim dotes paulò diligentius,
 Paulóque rectiùs intueri si velis,
 Tute ipse, iustus esse nostros utiles
 Ad corrigendam vitam hominum, fatebere.

Speciosis alii dum eloquentiæ strophis²
 Severitatem venditant censoriam,
 Re vacuas ipsâ nœnias effutiunt
 Plerumque: nos paratu verborum levi,
 Tenui, modesto simplices, fictis jocis³
 Lenocinantes, mentibus fragem bonam
 Inferimus. Et verò infitari non licet,
 Nostrum illud omne Fabularum quin genus,
 Dum varia proponit, oculisque subjicit
 Exempla, monitis arguat salubribus
 Cujusque vitam, quas & ipsa condidit
 Natura, sanctas usque leges suadeat,
 Officia denique doceat fere omnia,
 Quis continetur societas mortalium.
 Unde hanc moralis⁴ esse Philosophiæ scholam,
 Eamque veram, non ineptè dixerim.

² Phædrus Lib. I. Fab. XIV. V. 4. de quodam Sutore:
 Verboſis acquiſivit ſibi famam ſtrophis.

³ Phædrus L. I. Prol. V. 7.

& Lib. III. Prol. V. 37. de Æſopo:
 Fictis ſocari nos meminert Fabulis.

Quia quæ volebat, non audebat dicere,
 Affectus proprios in Fabellas tranſtulit;
 Calumniamque fictis elulit jocis.

⁴ Cicero de Fato. init. *Quia pertinet ad mores nos eam partem Philoſophiæ de moribus appellare ſolemus: ſed decet augentem linguam latinam, nominare moralem.*

FABULA I.

Belluae pestilentia laborantes. 5

CALAMITAS 6, quâ non alia diligentior
 Vastandum ad Orbem ab Inferis emittitur,
 Terribilis, invicta, efficax, intra dies
 Paucos, avaram explere Plutonis domum,
 Pestis 7, vocanda nomine quoniam est suo,
 In Belluarum 8 eruperat latè genus.
 Permulta fuerant corpora data jam neci 9:
 Reliqua laboriosus urgebat stupor,
 Tristi veterno languida: procul, hinc procul

5 Martinus Dorpius, Fab. 473. La Fontaine, L. 7. Fab. I.

6 Cicero, in Verr. L. I. C. 16. *Quâcumque iter fecit, ejusmodi fuit, non ut Legatus populi Romani, sed ut quaedam Calamitas pervadere videretur.*

7 Morbi, de quo hic agitur, proprium, ni fallor, nomen est *pestis*: & videntur hoc nomine perniciosissima quæque appellata ideo tantum fuisse, quod *pestis* malorum maximum existimaretur. Attamen Jo. Fred. Gronovius, Observationum L. 3. C. 15. Edit. 1639. *Equidem pestilentia est, inquit, pestis; ut non morbi solum, sed omnia exitialia, sunt pestes: sed hanc vocem propriè pro pestilentia accipi, nego cum Gifanio, & negabo, donec contrarium ex verè latinis videro probatum.* Verba hæc hominis doctissimi multos commoverunt, ut ad ejus sententiam accederent: sed illi fortè nescierunt, Editione secundâ, 1662, quæ dicitur *priori emendatior, & altero tanto auctior*, omissam planè fuisse ab Auctore talem cenuram. Ennius, pag. 142. Edit. 1707.

Hos pestis necuit, pars occidit illa duellis.

Cicero, de nat. Deor. L. I. C. 36. *Ibes . . . avertunt pestem ab Aegypto, cum volucres angues, ex vastitate Libyæ vento africo invehas, interficiunt atque consumunt.* Columella, L. 7. C. 7. *Si aegrotat universum pecus . . . si ex calore & aestu concepta pestis invasit.* Lucanus, L. 6. V. 89.

Traxit iners cælum fluidæ contagia pestis.

8 Bestiarum genus universum posse belluarum vocabulo appellari, in opusculo quodam gallico nuper demonstratum est.

9 Ovidius, Metam. L. 7. V. 606. de extinctis peste corporibus:
 Corpora missa neci.

Exterritus Amor, & voluptas fugerant:
 Ubique luctus, ubique regnabat pavor.
 Eâ tam atroci clade perculsus Leo,
 Jubet frequentes convocari Belluas:
 Tum concionem¹ ubi satis magnam videt:
 Cælestis ira, unius ob noxas, ait,
 Sæpe universam plectit multitudinem:
 Nunc ergo judex quisque, non mollis sibi,
 Descendat² in se, dispiciatque sedulò,
 Si quid erit, quo fors irritaverit Deos;
 Ut una demum, ritè sese devovens,
 Hostia tot innocentes redimat victimas.
 Ego equidem culpâ non carere me puto:
 Nam oves, & agnos, & juvencos, & boves
 Comêdi; nec peperci ipsis custodibus:
 Et hæc, & alia ejusmodi quàm plurima
 Patrata, fateor, jure nullo sunt meo.

Hic Vulpis, ut quæ sponte adulari solet,
 Vitam reclamât omnem tanti Principis
 Culpae inveniri³ posse nulli obnoxiam:
 Ovillis, inquit, bubulisque carnibus
 Sæpe satiâsti nobilem tuam famem:
 Quid tum? pecudibus magnus hic stultis honos

¹ Cicero, Orat. pro Sext. C. 12. *Advocat concionem; habet orationem.*

² Persius, Sat. 4. V. 23.
 Ut nemo in sese tentat descendere, nemo!

³ Ovidius, Heroid. Epist. 10. V. 1.
 Mitius invênî, quàm te, genus omne ferarum.

Pont. Epist. 3. V. 20.
 Seu non fingebas, inveniere levis.

Est habitus, alvum quòd tuam repleverint.
 Aliquot prætereà rusticos discerpere
 Placuit: at hostes in modum hostilem licet
 Tractare, nec jus bellicum ⁴ ulcisci vetat.
 Quæ visa postquàm est plausibilis ⁵ oratio;
 Sua confiteri scelera non dubitat Tigris,
 Non dubitat Ursus, non Lupus, non ceteri
 Carnifices; & qui nigra nôrint vertere ⁶
 In candida, adfunt oratores callidi.

Restabat Asinus: is suum bonâ fide
 Scrutatur animum; & invenire vix potest
 Quidquam, notari ⁷ dignum; adextremùm tamen:
 Mihi, quasi ⁸ per nebulam, ait, in mentem venit,
 Olim me divertisse, nescio quâ viâ,
 Ad Sacrificuli ⁹ nescio cujus pratulum:
 Herba bona, tenera, si bene memini, fuit;
 At illa, fateor, non erat juris mei:
 Nôram: abstinere volui: sed stimulans fames,

⁴ Cicero, de Offic. L. 3. C. 29. *Est autem jus etiam bellicum.*

⁵ Cicero, Tuscul. L. 3. C. 21. *Haec plausibilia non sunt.* Seneca, Epist. 59. *Nondum captabatur plausibilis oratio.*

⁶ Juvenalis, Sat. 3. V. 29.

Cedamus patriâ: vivant Arturius isthuc

Et Catulus: maneat, qui nigrum in candida vertunt.

⁷ Horatius, L. 1. Sat. 3. V. 24.

Stultus & improbus hic amor est, dignusque notari.

⁸ Plautus, Pseud. act. 1. Sc. 5. V. 47.

*Sunt quæ te volumus percontari, quæ quasi
 Per nebulam nosmet scimus atque audivimus.*

Cicero, in Ant. Orat. 12. C. 2. *Quod videbam equidem, sed quasi per caliginem.*

⁹ T. Livius, L. 39. C. 8. *Graecus ignobilis . . . Sacrificulus & vates.* Suetonius, Domit. C. 1. *Jsiaci celatus habitu inter Sacrificulos*
οἰκῆς superstitionis.

Et allicientis opportunitas boni,
 Et Genius aliquis me malus, credo, impulit,
 Labella dulci ut admoverem gramini,
 Pauxillulumque pabuli decerperem.

Vix ea; repentè in infelicem bestiam
 Ab universo coetu clamor tollitur:
 Pereat scelestus, causa communis mali,
 A finus; nefandi pereat auctor criminis.
 Sacrificuli herbam ¹ comedere! quid hoc est, nisi
 Horribile, junctum cum sacrilegio, scelus?
 Hinc nos videlicet hisce cladibus premit
 Cælestis ira: Numen ergo debitâ
 Statim expiatur ² impiae pecudis nece.
 Diram hanc, iniquus ipse Rex, sententiam
 Non erubescit comprobare; nec mora,
 Foedè immolandam tradit hostiam Lupo.

Pessumdari ³ Inopes, ubi Potentium interest;
 Facilè in grave scelus culpa mutatur levis.

¹ Virgilius, Georg. L. 3. V. 497. de equo pabulum averfante:
 Immemor herbae.

² Cicero, in Verr. L. 4. C. 50. *Cereris numen . . . istius scelestis-
 tissimi atque audacissimi supplicio expiari volebant.*

³ Terentius, andr. act. 1. Sc. 3. V. 3.
 Me, aut herum pessumdabunt.

Ovidius, Trist. L. 3. Eleg. 5. V. 45.
 Non mihi, quærenti pessumdare cuncta, petitem
 Cæsareum caput est.

FABULA II.

Formica & Cicada. ⁴

PATIENS laboris, grana dum messis daret,
 Opus Formica fecerat ⁵, hiemis memor;
 Frugemque multam in horreum congefferat:
 Cicada totos interim dies fonis,
 Malè otiosa, stridulis indulserat,
 Nil providens quid deinde venturum foret.
 Vênit hiems. Mox misella contrahitur gelu;
 Intelligitque se esse perituram fame,
 Si non cibi aliquid unde unde extricaverit.
 Formica tutum se receperat in cavum,
 Opibus paratis jam fruens. Hanc convenit
 Cicada supplex: Fer, ait, auxilium, ô bona,
 Egenti. At illa: Quid agebas autem, has opes
 Dum colligebam? Cantabam videlicet.
 Cantabas! laudo: nec saltare nunc veto.
 Suam dolebit languida senectus vicem,
 Laboriosa ni juvenus præcavet.

⁴ La Fontaine, Lib. I. Fab. I. Benferade, Fab. LXIII. Æsopus, Fab. CXXXIV. Aphonius, Fab. I. Faernus, Fab. VII. Burmannus in Appendice ad Phædrum, Fab. XXVII. S. Cyrillus, Lib. I. Fab. IV.

⁵ Salomon Prov. C. 6. V. 6. *Vade ad formicam, ò piger, & considera vias ejus, discite sapientiam: quæ cum non habeat ducem, nec præceptorem, parat æstate cibum sibi, & congregat in messe, quod comedat.*

FABULA III.

Aquila, Corvus, & Pastor. ⁶

OVEM rapuerat Aquila curvis unguibus:
 Idem experiri Corvus & ipse dum cupit,
 Parem è grege toto prædam observans eligit;
 Simulque magno devolans ruit impetu.
 At nec ovem tollere, impar quippe viribus,
 Neque hujus etiam pertinaci vellere
 Miserè impeditum se expedire jam potest.
 Accurrit ergo Pastor, & hunc capiens: Tuas
 Priùs decebat nôsse te vires, ait,
 Quàm tale facinus nitereris exsequi.
 Capere volebas, captus ipse nunc veni,
 Meo futurus filio ludibrium.

Docet fabella, tenuiores ad suam,
 Potentiorum exemplis, perniciem trahi.

FABULA IV

Lacerta & Testudo.

TUI me miseret, aiebat Testudini
 Lacerta; quæ, quòcunque libeat vadere,
 Tuam ipsa tecum ferre cogaris domum.

Quod utile, inquit illa, non grave est onus.

⁶ La Fontaine, Lib. II. Fab. XVI, Benferade, Fab. LXXVII. Æso-
 pus, Fab. CCVII.

FABULA .V.

Ericius & Talpa. ⁷

ERICIUS ⁸ hiemem adventare sentiens,
 Talpam rogavit, proprio in cavo locum
 Sibi ut vim contra frigoris concederet.
 Concessit Talpa; sed receptus hospitem,
 Ut se movere cumque vult, Ericius
 Pungit molestis hinc & hinc aculeis:
 A se ergo Talpa hunc sentiens damno suo
 Receptum, ferre nec diutius volens,
 Precatur, obtestatur, exire ut velit,
 Quandoquidem angustus ambo non capit locus.
 At esse gaudens ille, ubi bene est sibi:
 Hinc exeat, ait, qui manere non potest.

Fabella docet hunc imprudenter hospitem
 Admitti, qui non possit aliquando ejici.

⁷ Benferade, Fab. LXXII. Le Noble, Fab. LIII. & in Comœdia sua Æsopicâ Act. I Sc. IV. Richer, Lib. IV. Fab. XV. Abstemius, Fab. LXXII.

⁸ Gallicè, *Herisson*. Isidorus, Origin. Lib. XII. Cap. 3. *Ericius animal spinis coopertum exinde nominatum, quòd sub-rigit se, quando spinis suis clauditur.* Hinc apud Sallustium, Hist. Fragm. Lib. III. & apud Cæsarem de bello civ. Lib. III. Cap. 67. *Trabs infixis horrens aculeis ferreis Ericius vocatur.*

FABULA VI.

Leo, Lupus, & Vulpis. ⁹

LEO ægrotabat: accesserunt illico,
 Ut solarentur, omnes undique belluæ:
 Vulpis tamen adhuc aberat: ergo Lupus datum
 Hanc criminandi infensus arripit locum:
 Nil curat, inquit, de salute Principis.
 Dumque alia multa deblaterat ejusmodi,
 Conflare tentans invidiam; tandem advenit,
 Ejusque verba Vulpis audit ultima.
 Vix introgressa: Me, ait, excusatam velis,
 Magnanime Princeps, si quid est, cur non satis
 Videar fuisse diligens: mea interim
 Tibi opera impensa est; & fuit pretium moræ:
 Nam circuivi; & hinc, & illinc sedulo
 Rogavi, quodnam remedium præstantius,
 Tuoque tollendo aptius morbo foret.
 Quid comperisti, quærit impatiens Leo?
 Respondet Vulpis: Nil crede efficacius,
 Quàm si jubebis detrahi pellem Lupo
 Viventi, eamque protinus calidam indues.
 Placet remedium: Lupus ergo deglubitur ¹
 Miser, & agnoscit, quæ nihil dominos juvat,
 Recidere fraudem sæpe in auctores suos.

⁹ La Fontaine, Lib. VIII. Fab. III. Æsopus, Fab. LXXII. Faernus, Fab. XCIX. Jaius, Biblioth. Rhet. Tom. II. pag. 741.

¹ Suetonius, Tiber. C. 32. *Rescripsit, boni pastoris esse tondere pecus, non deglubere.*

FABULA VII.

Pueruli Fratres.

NATURA, & usus vitæ communis duos
 Pæruolos fratres mutuo conjunxerat
 Amore, qualem ferre id ætatis solet.
 Tentatus est fortè unus amborum levi,
 Brevique morbo: venam oportuit tamen
 Secari, Medico sic jubente. Quod videns,
 Protinus adflere cœpit alter. At mihi
 Pius iste motus misericordiæ placet,
 Ait æger secum reputans; ac etiam magis,
 Quàm credidi, ab eo nunc me amari intelligo.
 Postridie, cùm prima rediisset salus,
 Germanum aspexit crustulorum copiâ
 Instructum: partem sibi dare ut velit, rogat.
 Negat ille verò. Quid? mihi pias heri
 Lacrymas dedisti, nuncque crustulum negas?
 Nego, ait: Natura dat lacrymas, non crustula.

Speciosa sæpe sanctam amicitiam nota
 Testatur: at rarò ipsa res fidem facit.

FABULA VIII.

Rosæ & Papilio.

SEMOTA ab omni pæne conspectu Rosa
 Florebat, & latebat horti in angulo.
 Inde tamen aliam, non visa ipsa, clanculum²
 Rosam videbat, quæ patienti in areâ
 Blandè renidens lumini ætherio, suum
 Decus aperiret non sine fastoso igneæ
 Fulgore formæ. Tum livore carpitur:
 Gemitque, genere quòd parem, tam dispari
 Obnoxiam se vivere forti oporteat.
 Papilio, sua quem fortè levitas hùc tulit,
 Advertit, &: Quid, stulta, sic, inquit, gemis?
 Tua ista nempe clariùs micat foror,
 Radiisque Solis vividioribus calet;
 Sed te minùs tenella est, & vernans minùs;
 Et ævum denique brevius, quàm tu, exiget.

Hæc misera plerosque homines conditio premit:
 Obscura vita displicet; illustris nocet.

² Terentius, Eun. act. 3. Sc. 5. V. 53.

Ego limis specto
 Sic per flabellum clanculum.

FABULA IX.

*Columba Plumipes, & Columba
Saxatilis.*

SPERNENS Columba Plumipes ³ Saxatilem ⁴,
Superbiebat, quòd se semper cerneret
Bene ocreatam; cùm suas illa interim
Nudas, turpesque tibias ostenderet.
Saxatilis ait: Nudis me esse tibiis
Quòd Sors voluerit, non modò injustè exprobras;
Sed etiam, quòd sic nata sim, mihi gratulor,
Quippe magis expeditæ: at ocreas tibi
Quòd Fata dederint, quid ea jactas munera?
Vincla esse potiùs, quàm ornamenta, dixerim:
Etenim experire: non modò nihil adjuvent;
Sed etiam impediunt, ne satis facilè ambules.
His excitata verbis, à se Plumipes
Ova incubari ⁵ non meminuit: ut se probet
Poffe ambulare commodè, nido exfilít
Repentè, & ocreis simul inhærentem suis
Spem sobolis rapit, & inscia illidit solo.

Vestis luxuriâ gloriantes indicat
Fabella plures ruere in exitium grave.

³ Catullus Carm. LV. V. 27.

Adde hùc plumipedes, volatilesque.

⁴ Varro de re rust. Lib. III. Cap. 7. *Unum* (Columbarum genus
Agreste: ut alii dicunt, Saxatile.

⁵ Vide notam ad Fab. 10. l. 5.

FABULA X.

Capo.

HABEBAT aliquis Caponem, chortalibus ⁶
 Præ ceteris alitibus dilectum sibi;
 Ita ut, pennarum nullo conspicuum licet
 Nitore, pulchrum hunc esse totum crederet.
 Adeò est amantum cæca deliratio!
 Etiamque tinctu fasciam insignem rubro
 Ad ejus collum stultus alligaverat.
 Ornatu hic autem glorians novo, additam
 Sibi putat esse miram pulchritudinem:
 Ergo celeriter sese confert ad suos.
 Ineptum at illi non ferentes, protinus
 Omnes ad unum invadunt, & procaciter
 Illudere certant, omnibus & vexant probris.

⁷ Loco est ignominiae honor indigno datus ⁸.

⁶ Apud Varronem, Columellam, Celsum, & Ovidium, ubi agitur de septo avium domesticarum, scriptum invenitur non *chors*, sed *cohors*. Vitruvius tamen, L. 6. C. 9. *Chortes*, magnitudinesque earum &c. In *chorte* &c. & Martialis, L. 7. Epigr. 40. V. 1.

Raucæ chortis aves, & ova matrum.

Ibid. Epigr. 53.

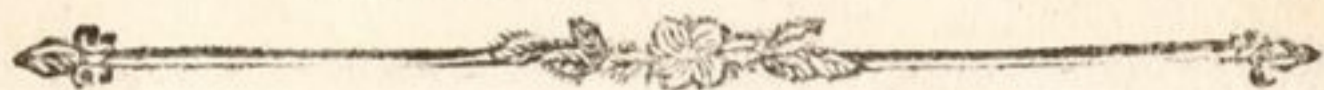
Non porcus, non chortis aves, non ova supersunt.

⁷ Pub. Syrus, V. 354.

Loco ignominiae est apud indignum dignitas.

⁸ Cicero in Verrem, Lib. V. Cap. 14. *Quaestor sum factus, ut mihi honorem illum tum non solum datum sed etiam creditum ac commissum putarem.*

FABULA XI.

Simius & Hinnuleus.

HINNULEUS olim, Simiusque dum simul
 Colludunt; ille genio indulget innocens,
 Lufumque simplex è lufu folum petit:
 Sed alter, etiam ludens, innatam fibi
 Malitiam continere non potest diu,
 Et ad usque vivum dente pungens perfido
 Hinnulei delicatam fauciat cutem:
 Qui simul acerbans ejulatu, fletibus 9
 Sensum doloris, hinc cito pede confugit
 Cervum ad parentem, defluenteque offerens
 Cruore tinctam corporis partem: En vides,
 Vides, heu! clamat, me miserum natum tuum
 Malus iste scurra quo tractaverit modo:
 Quam nisi tu atrocem vindicas injuriam,
 Pater, uti justum est, hercle perii funditus:
 Namque hoc abisse impunè postquam viderit,
 Ad majus aliquod scelus erit paratior.
 Causam querendi Cervus esse existimans
 Parem querelis, territus primùm fuit,
 Et ultionis cupiditate percitum
 Sibi simul sensit fremere, & accendi jecur:
 At propiùs omnem deinde rem considerans,
 Læsam esse leviter ut cutem nati videt,
 Luctum ejus ipse denique mendacem arguit.

9 Lacrymari dicuntur Cervi.

Tenerior animus quamlibet factam sibi
Exaggerare offensusunculam solet.

F A B U L A XII.

Gruis & Pavo. ¹⁰

VARIIS simultas orta de causis Gruem
Olim incitavit, & Alitem Junonium,
Ut se vicissim incefferent ¹¹ convicio.
Vide, inquit Pavo, gemmeum ¹ caudæ explicans
Nitorem, in illis miro plumis ordine
Dispositis quanta luminum vis fulguret;
Tuumque lauda postea, & mihi, si potes,
Objice colorem cinereum. Retulit Gruis:
Plumarum honore lucido præstas quidem;
Neque hanc invideo futilem tibi gloriam:
Sed humi te retinet iste, quem jactas, decor,
His ego dum pennis, quas, superbe, vituperas,
Procul hinc volatus molior sæpe arduos,
Ultraque nubes, proxima ² Superis, feror.
Quisquis es ab aliquâ parte commendabilis,
Ne sis ab aliâ vituperabilis, ³ time.

¹⁰ Benferade, Fab. CVI. Avienus, Fab. XV.

¹¹ Suetonius, Tiber. Cap. 11. *Non defuit, qui eum . . . convicio incefferet.*

¹ Phædrus, Lib. IV. Fab. XVIII. V. 7.
Nitor Smaragdi collo præfulget tuo,
Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.

² Avienus, Fab. XIII. V. 14.
Proxima fideribus, Numinibusque feror.

³ Cicero, de finib. bon. & mal. L. 3. C. 12. *Quod vituperabile est per seipsum, id eo ipso vitium nominatum puto, vel etiam a vitio*

FABULA XIII.

Mala Aurea. 4

VIR Lusitanus filium habuit unicum,
 Cujus venustam simplicis animi indolem
 Etiam adjuvabat pulchritudo corporis.
 Erga hunc (vel aliis, quàm parenti, amabilem)
 Erat parentis magnus, at prudens amor.
 Oculum ille, curis excitatum providis,
 Cùm sæpe in ipsum attentius defigeret,
 Perspexit animum, qui dolosis artibus
 Deludi, & ad flagitia posset allici
 Eo faciliùs, quo magis simplex erat.
 Ergo monebat sæpe, ne socios sibi
 Habere vellet, ut habebat multos nimis,
 Et hunc, & illum memorans, qui parilis quidem
 Ætatis, at non parilis innocentia
 Flore eniterent. Magnâ cum reverentiâ
 Monitus paternos audiebat filius:
 Atenim, inquiebat, tuta omnia times, pater;
 Eosque certè, cum quibus credis mihi
 Periculosum inire consuetudinem,
 Quàm non nocere possint, haud nosti fatis:

diffum vituperari. De Legib. L. 3. c. 10. Consulatus vituperabilis est, si Consulatum, quos enumerare nolo, peccata collegeris.
 Sic legitur non modò in Editione Mediolanensi an. 1498, quæ maximæ est auctoritatis, sed in aliis etiam fere omnibus quæ ante Gruteranam prodierunt.

4 Locmanus, Fab. XXIII. Car. Poreus, Fab. ineditâ.

Immo, aliquid ipsi fortè si contraxerint
 Vitiositatis, quidquid id fuerit, meis
 Bonis, ita spero, exemplis emendabitur.
 Nec ea quietus accipit, nec adhuc tamen
 Ratus pater causam esse cur succenseat,
 Præstare verbis, quod nequit, tentat dolo
 Efficere id innocente. Cistulam parat,
 Pulcherrimisque Malis aureis replet,
 Nisi quòd tot fanis aliquot intermiscuit,
 Quæ sparsa maculis intimam prænuntiant
 Corruptionem. Quo factò, natum vocat;
 Et: Hoc leve, inquit, pignus habe amoris mei.
 Lætusque, gratusque accipit donum puer;
 Mox & sciendi cupidus, habeat quas opes,
 Dum curiosè numerat, atque examinat,
 Repentè clamat: Heu! quid egisti, pater?
 Cur infincera miscuisti his integris?
 Ne querere, fili: integritatem mox suam
 Communicabunt cum malis quæ sunt bona.
 Quin immo, subjicit ille, quæ bona sunt modò,
 Brevi malorum mala fient contagio.
 Nil tu time, inquam, nate; vel hoc mihi denique
 Concede, ut experiamur quem res exitum
 Habere possit. Natus nildum suspicans,
 Quò tenderetur, annuit, invitus licèt.
 Ergo obseratur cistula; clavisque in manus
 Datur parentis, ipse adesse dum velit
 Referandi tempus. Interim impatiens moræ,
 Patrem usque & usque blandâ sollicitat prece,
 Tentatque natus facere, ne diutius

Vifere vetetur, quo fuæ fint res loco.
Nimis inquietus quid te frustra maceras,
Aiebat ille? quin potiùs, quod tu cupis,
Fieri dum liceat, fufines moram brevem?
At ecce, poftquàm distulit fatis diu,
Veniffè tandem nuntiat optatum diem,
Simulque clavim tradit: illa fegniùs
Videtur obfecundare ifti improvido,
Suum expetenti cernere citiùs malum:
Nam vix aperta eft ciftula, ingentem videt
Omnibus ad unum Malis, jam non aureis,
Luem infediffè, & horridam putredinem.
Et calamitatem non ego hanc prædixeram,
Exclamat? heu me! quàm verus forem, nimis
Intelligebam: fed aliter vifum tibi,
Pater. Dolere non tanti eft, fili; abftine,
Ait ille, jungens plena amoris ofcula:
Tibi quòd habere fuper his noluerim fidem,
Quereris: at ipfe numquid credideras mihi,
Cùm commonerem, vita quorum non foret
Impuritatis expers, quàm facilè in malam
Perniciem eorum focietas adduceret?
Periiffè Mala, dono quæ dederam, doles;
Damnum puta iftud & leve & reparabile.
Sed adulteratis, nate, fi te moribus
Aliquando fieri vitiofum contingeret;
Et ifta quæ nunc tantopere juvat patrem,
Vitæ innocentis fi periret caftitas;
Quid patre misero fieret? tamque flebilis
Iactura quo farciri jam poffet modo?

Hoc dicitur convictus exemplo puer
 Meminisse semper, infincera quàm citò
 Perniciem Malis intulissent integris.

Hæc fabula, puer, quisquis es, scripta est tibi:
 Rarò boni te reddent ex malo bonum;
 Malumque semper ex bono reddent mali.

F A B U L A X I V.

Cucurbita, Glans, & Rusticus. ⁵

VENTRE tumefacto repere humi Cucurbitam,
 Miratus olim Rusticus: O factum malè,
 Ita vivam, dixit! Nam illa quantò pulchriùs,
 Meliùsque ab hâcce dependeret ilice!
 Talem hercle tales arborem fructus decent.
 Næ dormiebat, quem rerum auctorem ferunt,
 Ea cùm ordinaret! Nam Cucurbitæ loco
 Cur non vicissim serpit ista Glans humi?
 Pol si vocatus essem in partem consilî,
 Hæc, & alia rectè statuissem, ut equidem reor.
 Dum sic movetur, tamque difficilis rei
 Nodum expedire miserè ⁶ quærit, nec potest:
 Homines, quibus acris ingenii vis obtigit
 Felicior, dormire vix, inquit, licet.
 Simul recumbit; simul hominem invadit sopor.
 At ecce ab ipso vertice ilicis incidit

⁵ La Fontaine, Lib. IX. Fab. IV. Jâsus Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 753. Cujus verba pleraque retinuimus.

⁶ Horatius. Lib. I. Sat. IX. V. 8.

. Miserè discedere quærens.

Glans dormienti, ejusque nasum vulnerat.
 Evigilat; nasoque simul admotâ manu:
 Hui, plaga facta est non levis! sanguis fluit!
 Tantumne verò Glans minima infligat mali;
 Cucurbita autem quid si cecidisset? papæ!
 Nil immutandum; sentio. Rerum artifex
 Suis prudenter cuncta disposuit locis.

Sese haud absimilem credat isti Rustico
 Divinam quisquis culpat providentiam.

F A B U L A X V.

Lupus poenitens.

MORES scelestos, ac vitam nefariam,
 Instinctus olim tristi poenitiâ,
 Abominari fortiter cœpit Lupus.
 Crudelitatis æstu semper abripi,
 Fervere semper amore cædis impio,
 Hæc vita non est, inquit; ergo aliam lubet
 Vivendi regulam experiri, affectibus
 Legem immodestis ponere, converti bonas
 Ad pacis artes atque mansuetudinis;
 Pecudes lanigeras, mite & innocuum genus,
 Placet imitari, & illarum commercio
 Deformitatem corrigere nostræ indolis.
 His dictis, rectâ tendit ad ovium gregem,
 Animo paratus, ut videbatur sibi,
 Non modò creare nil mali, at etiam suis
 Probè mutatis has recreare moribus.
 Heu! quanta vis est pravæ consuetudinis!

Gentem ille placidam vix propiùs inspexerat,
 Simul iras veteres sentit exardescere;
 Simul imperiosos impetus sequitur volens,
 Prædamque, quam fors objicit primam, rapit.

Fabella declarat, homines multos, mera
 Quos turpitudine sceleris à scelere avocat,
 Occasione retrahi ad scelus datâ.

F A B U L A X V I.

Vulpis & Canis.

VULPIS rapuerat gallum gallinaceum,
 Voraveratque. At hanc recenti fanguine
 Adhuc madentem fortis occupat Canis,
 Crebroque dente membra discerpens vorat.

7 Ab alio expectes, alteri quod feceris.

F A B U L A X V I I.

Mures duo.

LARDUM è muscipulo ⁸ pendulum famelicî
 Edacitatem Muris inflammaverat
 Potenti illecebrâ. Victus ille denique
 Obsequitur: at vix attigit, captus gemit.
 Suam ergo fortem dum lamentatur miser,

⁷ Verba ipsa sunt, Pub. Syri, V. 2.

⁸ Rob. Stephanus, Basil. Faber, & qui hos secuti sunt Lexicographi, id, quod gallicè dicitur *souricière*, dictum latinè *Muscipulam* fuisse testantur; citantque Varronem. Varronis quidem de Re Rust. Lib. I. Cap. 8. Sect. V. Edit. Lips. 1735. Verba hæc sunt: *Si parit humus Mures, minor sit vindemia, nisi totas vineas opplèris muscipulis.* At cur inde potiùs *Muscipula*, quàm *Muscipulum*, in casu primo singulari, enuntiandum concludatur? Ego verò ad-

Quippe sibi nullam spem salutis jam videns
 Superesse ; Mus severus , & retorridus
 Hùc fortè vènit , & : Merito certè tuo ,
 Quod nunc deploras , inquit , accidit malum :
 Ego jam quidem olim centies ejusmodi
 Mihi fraudulentas videram objici dapes ;
 At semper animus abhorruit , quantamlibet
 Illæ excitarent appetentiam suâ.

Etenim profectò capite in hoc nostro viget
 Aliqua scintilla sensûs & prudentiæ :
 Rationis autem quàm sis omnis indigus ,
 Futilibus antea , indoctisque moribus
 Tu perquàm nimium sæpe jam probaveras.
 Meme , inquit alter , enecas : quod arguis ,
 Ferrem libenter , si meis malis simul
 Dares medelam ; sed nihil tu cùm queas
 Prodesse ; dure , cur tuis meam insuper
 Hanc calamitatem exasperas conviciis ?

Ne monitione inutili miserum increpes ,
 Fabella prohibet nomine hoc , quia est miser.

hiberi ad id ipsum posse auctoritatem Lucilii existimaveram ; cujus
 Satyrarum , Lib. 30. num. 23. Verba ista exhibentur : *Hic ut mus-
 cipula contenta*. Sed cùm sententia sit imperfecta , ac fortè etiam
 depravata verba , nihil certi ex hoc fragmento colligi potest. Nunc
 autem Phædrum , qui annis , postquàm Rob. Stephanus ultimam
 Thesauro suo manum adjecit , ampliùs quinquaginta in lucem editus
 est , controversiæ omnis judicem adhibebimus. Is enim *Muscipula*
 quarto casu plurali , non *Muscipulas* , memorat , Lib. IV. Fab. I. V. 16.

Aliquot secutis , vènit & retorridus ,

Qui sæpe laqueos , & muscipula effugerat.

Hinc Apuleius *Decipulum* , non *Decipulam* dixit. Hinc Commo-
 dianus , auctòr vetus Christianarum Acrochistidum ita loquitur In-
 structione 48.

Escam muscipuli , ubi mors est , longè vitate.

Hæc scripseram , vulgaveramque , cùm incidi in Editionem Thes.
 Rob. Steph. Basil. an. 1740. in quâ legitur adjecta vox *Muscipu-
 lum* , & auctoritate Phædri defenditur.

FABULA XVIII.

Aries & Taurus. ⁹

NATURA tantis viribus muniverat
 Arietis caput, armaveratque tam bonis
 Cornibus, ut omnes lanigeros inter greges
 Regnaret unus; & aries occurreret
 Jam nullus, ipsi posset qui resistere.
 Elatus ergo tot suis victoriis,
 Taurum etiam stultus ad certamen provocat;
 Simulque arietat; & repercussus simul
 Taurinâ fronte, campum metitur jacens:
 Tunc ferme exanimis, pristinam superbiam
 Damnavit ipse, & hanc miser vocem edidit:
 Successus obcæcatum me tenuit diu;
 At justa, qui sim, calamitas nunc me docet.

FABULA XIX.

Cancer & ejus Filius. ¹

UT prorsus ² iret, filium retrogradum
 Cancer monebat; at filius: *I prae* ³; *sequar.*
 Cuiquam ne objicias, quod tibi objici potest.

⁹ Abstemiis, Fab. LXXIX.

¹ La Fontaine, Lib. XII. Fab. X. Benserade, Fab. XCVI. Aphtonius, Fab. II. Gabrias, Fab. L. Avienus, Fab. III. Camerarius, Fab. CCXLV.

² Prorsus, sive prorsum ire, est recta, quasi propositum versus, incedere. Plautus, Pseudol. Act. IV. Sc. I. V. ult.

Non prorsus, verum ex transverso cedit, quasi cancer solet.

Idem. Pers. Act. IV. Sc. V. V. 5.

Simulato, quasi eas prorsum in navem.

³ Terent. Andr. Act. I. Sc. I. V. 144.

F A B U L A X X.

Agricolae & Mercurius. ⁴

I N ipsâ ripâ fontis Mercurio facti
 Agricola quondam dum succidit arbores,
 Securis casu elapsa in undas decidit:
 Quam recuperare nullo cùm posset modo,
 Lacrymare cœpit. Motus misericordiâ
 Mercurius homini apparuit, & exquisiit.
 Lacrymandi causam; quam simul didicit, abit,
 Mox &, securim deferens secum auream,
 Redit; & an hæc sit, quae modò perdita est, rogat.
 At eam suam esse pauper negat. Ergo alteram
 Defert secundo Mercurius argenteam;
 Quam cùm esse pauper tunc quoque negaret suam;
 Ipsi postremo ferream Deus obtulit:
 Illam suam esse cùm assentiret Rusticus;
 Justum & veracem Mercurius hominem volens
 Remunerari, simul omnes dono dedit.
 Hinc ille focios ad suos sese refert,
 Lætusque narrat ordine, quidquid accidit.
 Quam rem experiri de fociiis unus volens,
 Ad fontem accedit, atque in undas dejicit
 Securim; deinde flens in ripâ confidet:
 Cujus ubi causam flendi rescivit Deus,
 Securim defert auream, an sit hæc, rogans,
 Quam perdidit: eam cùm suam esse diceret;

⁴ La Fontaine, Lib. V. Fab. I. Benserade, Fab. XCI. Æsopus, Fab. XLIV. Faernus, Fab. LXII. Jaisus, Tom. II. pag. 742.

Mercurius, cognitâ ejus impudentiâ,
 Neque auream ipsi, neque etiam suam dedit.
 Is meritò, injusta qui petit, nihil obtinet,
 Et qui justa petit, plura, quàm petiit, refert.

F A B U L A X X I.

Aquila & Mus. 5

IMPLICITTA quondam cæcis laqueorum dolis
 Aquila, ubi sensit, impetum simul exerit,
 Et se expedire quærit; unicè hoc agit,
 Irâ & furore fortis; & nil proficit.
 Cujus laborem Mus videns, misertus est;
 Abrosis ergo dente crebro vinculis,
 In libertatem vindicat Armigeram Jovis.
 At libera illa: Méne contemptissimæ
 Debere vitam bestiolæ? Proh, Jupiter!
 Dixit: suumque liberatorem necat.

F A B U L A X X I I.

Cycnus & Anser. 6

CYCNUM, Anseremque habebat quidam Villicus;
 Suæque mensæ destinabat alterum;
 At alterum servare cupiebat diu

5 Richer, Lib. VII. Fab. V. Absternius, Fab. LXX.

6 La Fontaine, Lib. III. Fab. XII. Benserade, Fab. CLXXVI. Æsopus, Fab. LXXIV. Faernus, Fab. XXV.

Gratum, canoræ ? vocis ob dulcedinem.
 Aliquando, feram sub noctem, ad focum sedens,
 Confabulansque : Noſter nunc vobis, ait,
 O pueri, qualis Anſer eſſe creditur ?
 Ego verò factum ſatis obefum judico,
 Reſpondet unus, hanc ut familiam tuam
 Recreare poſſit non illiberaliter :
 Sic ille, ſic loquuntur deinde ceteri.
 Herus ergo, eorum quandoquidem ſententiam
 Non improbat ipſe, ad ſtabulum, Cycno, & Anſeri
 Commune, pergit, tamque præcipiti gradu,
 Ut lumen ⁸ etiam ferre ſecum negligat :
 Quæritat ; omittit Anſerem, Cycnum capit,
 Statimque miſero frangeret guttur, niſi
 Ille violentam ſentiens mortem ſibi
 Inſtare, cantus inchoaret funebres,
 Suavesque diræ fortis ad ſolatium.
 Quos ubi canoros Villicus agnovit ſonos :
 Heu ! quantus error me, inquit, in malam prope
 Neceſſitatem peccandi conjecerat !
 Simul relinquit Cycnum, jugulat Anſerem,
 Quid blanda virtus ſuavis eloquentiæ
 Præſtare poſſit, iſta fabella indicat.

7 Cantus Cycnorum, ut experienciâ conſtat, nullus eſt : adhuc tamen de Muſico dicimus, *il chante comme un Cygne* : ex eo nimirum, quòd omnis fere, quæ, ut ait Cicero, Orator. c. 50. *Habet auctoritatem in exemplis*, idem commemoravit antiquitas.

8 Horatius, Lib. I. Epift. II. V. 35.

Polces ante diem librum cum lumine.

Quintilianus Inſtitut. Lib. V. Cap. 12. pag. 452. Edit. Burman. *In rebus verò apertis argumentari tam ſit ſtultum, quàm in clarifſimum ſolem mortale lumen inferre.*

FABULA XXIII.

Equus & Asinus.

INSTINCTUS odio, calcibus infestis Equus
 Petivit Asinum, & vulnere afflixit gravi:
 At medio in ictu malefacti pœnam sibi
 Impegit ipse: tibiaram enim alteram
 Luxavit, dissolutâ cartilagine;
 Ita ut dolorem sævientem non ferens,
 Coactus fuerit languidos artus humi
 Deponere, ægro non sine luctu: quem videns:
 Ego, inquit Asinus, malè valebam; sed mihi
 Bene esse jam nunc incipit, cùm sic jaces.

9 Laeso doloris remedium inimici est dolor.

FABULA XXIV.

*Lupus ovillâ pelle indutus & Pastor.*¹

OVILLA pelle se Lupus contexerat:
 Sic personatus ovium numerofo gregi
 Immiscuit se perfidus. Quotidie
 Aliquam bidentem devorabat clanculum.
 Sed fraude Pastor cognitâ, tandem occupat
 Incautum; & morte debitâ statim afficit.
 Intereâ Opilio junior, rei inscius
 Quid esset, quærit cur ovem dedat neci.

⁹ Pub. Syrus, V. 340.

¹ Absternius, Fab. LXXVI.

Hanc & ego pariter, inquit ille, putaveram
Ovem esse; factis at probavit se Lupum.

Malos si occultat species, opera detegunt.

F A B U L A X X V.

Rusticus & Silva. ²

ESTO beneficus; at cui benefacias, vide.

In silvam vênit Rusticus, capulum rogans
Aptum securi tollere liceret suæ:

Quod cum, annuente Silvâ, fecisset; statim

Ferrum in beneficas vertere cœpit arbores;

Quarum ingemiscens una: Meritò cœdimur.

F A B U L A X X V I.

Canis & Lepores duo. ³

UNUM insecutus in campo Leporem Canis,

Videt alterum; & eum similiter studet ⁴ insequi;

Utrumque sed dum capere vult, neutrum capit,

Sibi ipsa semper aviditas nimia officit.

² La Fontaine, Lib. XII. Fab. XVI. Benserade, Fab. XXXIX. Anonymus à Neveleto editus, Fab. LIII. Hermannus, Edit. Rob. Steph. pag. 130. Gudius append. ad Phædr. Fab. V.

³ Le Brun, Lib. IV. Fab. XXI. Mus. Rhetor. Tom. 2. p. 183.

⁴ Corn. Nepos in Chabriâ sub fin. *Primus studet portum intrare.*

FABULA XXVII.

Leo, Simius, & Vulpis. ⁵

QUÆCUMQUE paulò curtiore præditæ ⁶
 Caudâ fuissent belluæ, edixit Leo,
 Suo ni excedant regno intra paucos dies,
 Malo mulctandas, quotquot potuerint capi.
 Pœnam ergo celeri Simius parat fugâ
 Vitare; at ipsam similiter Vulpem videns
 Effugere velle: Tu verò, inquit, quid times?
 Ad tene legem pertinere existimas?
 Respondit illa: Si malâ edictum est fide,
 Facilè oratores invenientur perfidi,
 Caudam mihi esse curtiorem qui probent.

FABULA XXVIII.

Aquila & Sol. ⁷

RADIANTIS Aquila Solis adversum jubar
 Cùm sustineret irretorto lumine:
 Quàm te, ait, acutùm cernere, ô lucis pater,
 Credidero, quæ nil, absque ⁸ te esset, cernerem!

⁵ La Fontaine, Lib. V. Fab. IV. Faernus, Fab. XCVII.

⁶ Cicero, de nat. Deor. L. 3. c. 1. *Epicurus . . . Deos confirmat membris humanis esse præditos.*

⁷ S. Cyrillus, Lib. I. Fab. II.

⁸ Plautus Mœnechm. Act. V. Sc. VII. V. 33.

Nam absque te esset, hodie nunquam ad Soiem occasum viverem.

Terentius Phorm Act. I. Sc. IV. V. 11.

absque eo esset,
 Rectè ego mihi vidissem.

Sol retulit : Ipsa quando cogit veritas
 Dicere quod res est , audi , & errorem tuum
 Depone : Tantâ luminum qui copiâ
 Abundo , ut cœlum , & auras , & terram , & mare
 Illustrem , cæcus ipse cernere nil queo.

Hos admonet fabella , qui lucem omnibus
 Dilargiuntur , dum sibi ipsis nil vident.

F A B U L A X X I X .

Liber & Prelum.

A T me premento cur gemis , dixit Liber
 Prelum allocutus , ipse tacitus dum premor ?
 Respondit Prelum : Non meam doleo vicem ;
 Sed quæ mala tibi incautus arcessis , gemo.
 Frequens videlicet usus rerum jam diu
 Me docuit , qualis expectanda sit Libris
 Fortuna plerisque ; ac de te sic auguror :
 Sollicita primùm curiositas levem
 Aget hùc emptorum turbam ; fòrs etiam tibi
 Plurima politorum hominum infudabit manus :
 At mox severas vel tibi imponet notas
 Censura gravis ; & vitia , quæ notaverit ,
 In luce ponet irridenda publicâ :
 Vel , quod gravius est , cùm te novitas deferet ,
 Aut desinet excitare lectores tuos ,
 Statim subibit ingravescens tædium ,
 Et sempiternæ sepeliendum te dabit

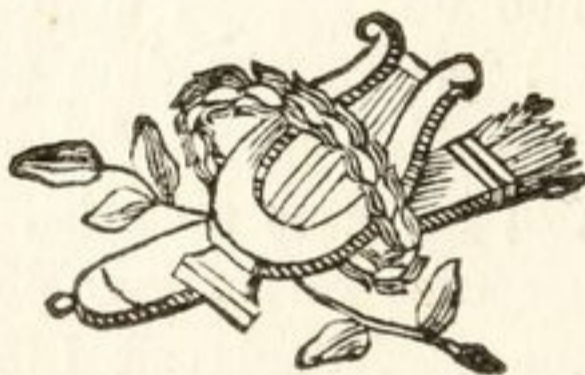
Oblivioni : tum taciturnus ⁹ inertibus

Præbebis epulas tineis , vel amicies ¹ piper.

Prelum hîc quievit. At Liber invicem gemens:
Lector , ait , omen benevolus malum obruat!

⁹ Horatius , Lib. I. Epist. XX. ad Librum suum :
Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi
Cœperis , aut tineas pasces taciturnus inertes ,
Aut fugies Uticam , aut vincus mittêris Ilerdam.

¹ Idem Lib. II. Epist. I. fin.
Deferar in vicum vendentem thus & odores ,
Et piper , & quidquid chartis amicitur ineptis.

FABULARUM
ÆSOPIARUM
LIBER SECUNDUS.

PROLOGUS.

ME fabularum suavis indoles capit;
Capit venustâ munditie latinitas
Simplex, & arti prænitens facilis color
Laboriosæ. Ergo meas omnes mihi
Fere propellunt mentis ægritudines,
Deleniuntve versibus lepidis fuis,
Monitisque doctis Phædrus ac Terentius:
Quibus poëtam vix alium feliciùs
Utile miscere dulci existimaverim.
Ego porrò eorum lene scribendi genus
Adhibere; quantum licuit, adnissus fui
His concinnandis fabulis: quarum tibi,
Lector, secundum exordiar jam nunc librum.

F A B U L A I.

Malus exspoliata.

ONUSTA pulchris, optimisque fructibus
 Superbiebat Malus: nam quotidie
 Ad ipsam herilis ventitabat familia,
 Modò hoc, modò illud pomum, cui maturitas
 Pretium addidisset, decerpendi gratiâ.
 Sic illa amicos facere ¹ stulta credidit:
 At, præter folia, postquàm nil superfuit:
 Eadem repentè sese desertam videns:
 Heu! fuerat, inquit, diviti nullus mihi
 Amicus, quoniam nullus est nunc pauperi.

F A B U L A I I.

Cervus & Hinnuleus. ²

TU canibus mole viribusque corporis
 Longè es superior, dixit Hinnuleus patri;
 Etiamque magna cornua in capite geris,
 Quibus terribilem capere vindictam queas;
 Timendus ergo potiùs, hos quarè times?
 At ille: Quid ea memoras, quorum me pudet?
 Fugere ego certè nolim; nec possum tamen
 Non fugere, simul audivi latratus canum.

¹ Seneca. Epist. 9. *Quæris quomoddò amicum citò facturus sit.*

² Benfèrade, Fab. CLVII. Æsopus, Fab. LVI. Faernus Fab. XXIII.

Frustra excitantur, qui pavent: quem finxerit
Natura timidum, ratio nulla corrigit.

Tua tamen, Lector, si laboras hoc malo,
Fata ut sequare, fabula sequens admonet.

FABULA III.

Lepores & Ranæ. ³

Agitados Lepores assiduis terroribus
Cepit aliquando magnum vitæ tædium:
Coeunt; & omnes denique statuunt mori.
Quid enim? timere semper, hoccinè vivere est?
Hinc ergo tristes abeunt, & silentio
Aguas palustres proximi stagni petunt,
Finire vitam certi sub medio lacu,
At mœsta ripæ cùm propinquavit cohors:
Repentè notum in gurgitem perterritæ
Salière Ranæ. Hîc unus exclamans Lepus:
Heus, inquit, focii, quantus hîc nostrî quoque
Timor, videte; & inceptis absistite:
Perstemus animis: timidi non adeò sumus,
Ut inveniri timidiores non queant.

³ La Fontaine, Lib. II. Fab. XIV. Bensérade, Fab. CLX. Æsopus,
Fab. LVII. Gudius in appendice ad Phædrum, Fab. II.

FABULA IV.

Vulpecula & Gallina. ⁴

VULPECULA domum ingressa gallinariam,
Solamque languentemque Gallinam videns,
Exclamat: O mea foror, salvane es fatis?
Aegroto, ait illa: tu recedas hinc tamen,
Mea foror, & me habebo jam meliusculè.

Bonos juvare, cùm abeunt, incipiunt malì.

FABULA V.

Testudo & Aquila. ⁵

ARTEM volandi contumax addiscere
Testudo voluit, & Aquilam elegit sibi
Magistram. Ab ejus naturâ alienum nimis
Hoc esse dixit Aquila: enixiùs tamen
Urgentem, & obstinatam accepit unguibus,
Tulitque in auras. At ubi dimissa hæc fuit,
Cecidit in faxum, & periit effractâ domo.

Natura dux est optima: ut juvat hanc sequi,
Sic ire contra impunè nulli contigit.

⁴ Richer, Lib. V. Fab. XX. Benferade, Fab. CLXXXI. Philib. Hegemon, Fab. XI. Locmanus, Fab. XXXIII. Gabrias, Fab. LXV.
⁵ Benferade, Fab. XCV. Æsopus, Fab. LXI. Avienus, Fab. II.

FABULA VI.

Puer & Agricolæ ⁶

SUCCURRITE, lupus en adest, clamaverat
 Semel iterumque per jocum nugax puer,
 Custos bidentum, credulosque exciverat
 Agricolas: at opem postulare ferio
 Cùm deinde cogeretur, hi metuunt dolum,
 Nec jam subveniunt; & lupus prædam rapit,
 Quicumque mendax esse creditur, licet ⁷
 Aliquando verum dicat, haud facit fidem.

FABULA VII.

Bubulcus & Leo. ⁸

QUÆRENS Bubulcus, quem juvenicum amiserat,
 Lustravit omnem frustra solitudinem;
 Demum invenire posse desperans, Jovi
 Supplicat; & hædum, si sibi furem modò
 Ostendere velit, ipsi mactandum vovet.
 Inde proficiscens, in quercetum devenit,
 Ibiq; reperit, quem Leo vorabat, suum

⁶ Richer, Lib. VI. Fab. XIX. Le Noble, Fab. CXLI. Benferade, Fab. LXXXVII. Æsopus, Fab. CCLXX. Barlandus, Edit. Rob. Steph. pag. 144.

⁷ Phædrus, Lib. I. Fab. X.

Quicumque turpi fraude semel innotuit,
 Etiam si verum dicit, amittit fidem.

⁸ La Fontaine, Lib. VI. Fab. I. Philib. Hegemon, Fab. XXI. Æsopus, Fab. CXXXI. Faemus, Fab. LXXV.

Juvenum Trepidus igitur, & perterritus,
 Manusque tendens supplex ad cœlum: O bone,
 O sancte Jupiter, ait, voveram quidem
 Tibi hœdum, si fur inveniretur mihi;
 Nunc voveo tauram, si furem vitavero.
 Humana sæpe vota perniciem petunt.

FABULA VIII.

Grues & Anseres. ⁹

AGRUM vastabant juncti Gruibus Anseres.
 Quod cùm audiissent Rustici, illuc se ferunt.
 Grues, simul eos aspiciunt, simul avolant;
 Verùm capiuntur Anseres, quos impedit,
 Soloque nimii ¹ corporis onus detinet.
 Suis Fortuna quem faginavit bonis,
 Non facilè emerget præfenti periculo.

⁹ Richer, Lib. II. Fab. XI. Æsopus, Fab. LX. Locmanus, Fab. XXXV.I.

¹ Phædrus, Lib. III. Fab. VII. V. 4.

Unde sic, quæso, nites,
 Vel quo cibo fecisti tantum corporis?

FABULA IX.

Mula. ²

RECREATA posito largiùs Mula hordeo
 Lasciviebat, inordinatos impetus
 Molita. Me, inquit, sine dubio equus nobilis
 Talem progenuit, qui fuit celerrimus,
 Cui similis ego sum. Sed paulo post contigit,
 Ut illa cessaret, ubi currendum fuit,
 Vixque ambulare possset. Tum dixit gemens:
 Equi putabam generosi me filiam:
 Sed asinum mihi fuisse nunc memini patrem.
 Adversa ³ stultos admonent fortis suæ.

FABULA V.

Mors & Rusticus. ⁴

VETULUS redibat Rusticus è silvâ, ferens
 Vix se, suumque fascem. Victus denique
 Labore, & annis, posuit infelix onus.
 Tum cogitare cœpit tristis omnia
 Quæcumque perfert nunc, vel olim pertulit.

² La Fontaine, Lib. VI. Fab. VII. Benferade, Fab. CLXXI. Æsopus, Fab. CXL. Faernus, Fab. XXIX.

³ T. Livius, Lib. V. Cap. LI. *Adversæ deinde res admonuerunt religionum.*

⁴ La Fontaine, Lib. I. Fab. XV. & XVI. Boileau, Tom. II. Rousseau, Tom. II. Æsopus, Fab. XX. Faernus, Fab. X. Tanaq. Faber ex Arabico Locmani. Fab. XIV. Jaius, Tom. II. pag. 740.

Nam quas faventis ille Fortunæ vices
 Expertus unquam est? Tugurio sub paupere
 Vitam ⁵ auspicatus, miserias inter miser
 Reptavit infans: hinc malorum quis modus?
 Vicini amantes litium: conjux mala:
 Desidiâ inertes liberi: immodicis herus
 Juvandus operis: milites, domesticam
 Quis sæpe oportet tradere supellectilem:
 Rigidus coactor: creditor impatiens moræ:
 Victus facultas rara: perpetuus labor;
 Ac denique mali plurimum; prope nil boni.
 Hæc dum recenset, insuperque concipit
 Imaginem ⁶ presentis infortunii
 Senex misellus, calamitatis ad gradum
 Venisse summum se putat: mortem invocat.
 Adest: Quid, inquit, me rogas? .. Bona sis, precor.
 Fascem hunc in humeros ut recipiam, me adjuva.
 Mali medela Mors venit, gravius malum.

FABULA XI.

Idem Argumentum.

FASCEM lignorum Rusticus, senex miser,
 Portabat ægrè: longiore sed viâ
 Fractus, victusque, abjecit infelix onus:

⁵ Plinius, Hist. Lib. VII. proxem. *Facet . . . flens, animal ceteris imperaturum; & à suppliciis vitam auspicatur.*

⁶ Ovidius, metam. Lib. 8. V. 96.

Turbatusque nevi respondit imagine facti.

Mortem invocavit. Mors advēnit. Tum Senex:
Fascem, ait, in humeros hunc mihi reponas precor,

F A B U L A XII.

Agricola & ejus Filii. ⁷

PUGNARE inter se Filios quotidie
Suos Agricola cūm videret, nec fatis
Potis esset eos in gratiam reducere;
Jubet complures virgas afferri sibi,
Omnesque in unum deinde fascem colligat;
Tum fascem caperent, ac perfringerent, monet:
Quod illis verò efficere non valentibus;
Virgas dissolvit, frangendasque singulas
Distribuit; hasque cūm fregissent: Vos, ait,
Vos pariter arētis unanimitas ⁸ nexibus
Si societ, eritis firmi, inexpugnabiles;
Sin diffociārit invida æmulatio,
Facilem offeretis hostibus victoriam.

Hæc vera quàm sint monita providi patris,
Nemo est, opinor, qui mecum non sentiat:
Res tamen ut etiam fieret omnibus magis
Perspecta, placuit addere exemplum sequens.

⁷ La Fontaine, Lib. IV. Fab. XVIII. Benferade, Fab. XCIII. Laur. Valla, Edit. Rob. Steph. pag. 56. cujus verba nonnulla retinui-
mus.

⁸ Titus Livius, Lib. IV. Cap. VIII. *Eumenem, Attalumque fra-
tres . . . cuilibet Regum hujus ætatis nullā re magis, quàm
fraternā unanimitate regnum æquasse.*

FABULA XIII.

Tauri quatuor & Leo ⁹

SANXERE Tauri quatuor ¹, periculum
 Cujusque ut omnes reputarent proprium sibi.
 Simul pascentes hos videt Leo, nec tamen
 Cunjunctos audet aggredi, quanquam esurit;
 Primùm ergo verbis dat operam fallacibus;
 Segregat; ac demum segregatos enecat.

Addit vim invictam fortibus concordia:
 Discordia frangit ipsam fortitudinem.

FABULA XIV.

Lupus & Ovis. ²

MULCATUS olim ³ morsibus diris canum
 Lupus jacebat potùs & cibi indigens;
 Ovem rogavit, ut aquulam afferret ⁴ sibi

⁹ Benferade. Fab. CVIII. Le Noble, Fab. CIX. Aphtonius, Fab. XVI. Avienus, Fab. XVIII. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. I.

¹ Non modò literat geminanda non est in voce *quatuor*, ut longa prima syllaba fiat, sed etiam brevem unquam ab ullo vetere Poetâ factam illam fuisse non puto.

² Benferade, Fab. CCII. Æsopus, Fab. CVI.

³ Terentius Adelph. Act. I. Sc. II. V. 9.

... Ipsum dominum, atque omnem familiam
 Mulcavit usque ad mortem.

Cicero, orat. pro Mil. Cap. XIV. *Quâ in turbâ C. Vibienus ita est mulcatus, ut vitam amiserit.* Ibi enim *mulcatus*, non *mulctatus* legendum est, quod & ratio ipsa non minùs apertè, quàm optimorum codicum fides, demonstrat. Aliud est igitur, mulctare mortem: aliud, mulcare usque ad mortem. Vide prætereà notam ad Fab. XXXI. Lib. X.

⁴ Scio potum afferri ab ove non posse facilè: at fabularum scriptoribus multa hujuscemodi condonanda sunt.

De prætereunte rivulo : Nam si modò
 Tu dederis, inquit, potum; egomet posthac cibum
 Inveniam facilè. At illa, fraude cognitâ,
 Sic retulit: Potum stulta si darem tibi,
 Cibum invenires facilè; meipsam scilicet.
 Periculosum est adjuvare maleficum,

F A B U L A V.

Gallina Ova pariens aurea. ⁵

Q U O D lucrum habetur in manibus, hoc sæpius
 Habendi plura cupiditate amittitur.

Habebat aliquis ova parientem aurea
 Gallinam: homo ⁶ meus hanc auro plenam ratus
 Cædit, aliisque gallinis similem invenit.

F A B U L A X V I.

Lupus & Anicula. ⁷

P E R arva Lupus errabat, escam quæritans:
 Ausus ad agrestem progredi casam, audiit
 Plorantem puerulum, increpantemque Aniculam:
 Plorare desine: pergis? tradam te Lupo.

⁵ La Fontaine, Lib. V. Fab. XIII. Benferade, Fab. CXX. Æsopus, Fab. CXXXVI. Avienus, Fab. XXXIII.

⁶ Phædrus, Lib. V. Fab. VII. V. 32.

Homo meus se in pulpito
 Totum prosternit. Plaudit illudens Eques.

⁷ La Fontaine, Lib. IV. Fab. XVI. Benferade, Fab. XCIV. Philib. Hegemon, Fab. XIII. Æsopus, Fab. CXXXVIII. Aptonius, Fab. XXXIX. Avienus, Fab. I. Faernus, Fab. LXXVI.

Prædo locutam feriò Aniculam ratus,
 Expectat usque ad vesperum; sed cùm diem
 Nox obruisset, rursus audit puerulo
 Adblandientem: Dormi, pupe mi; hùc Lupus
 Si venerit, eum continuò maectabimus.
 Tunc abiit ille, se esse delusum dolens;
 Et: Male sit, aiens, impudenti feminæ,
 Quæ dicit aliud, aliud autem cogitat!

F A B U L A X V I I .

Ovis & Cornicula. ⁸

CORNICULA sedens in Ove dum tergum fodit:
 Injuriam ex te quam patior, inquit Bidens,
 Cani si faceres, ferres ⁹ infortunium.
 Respondet illa: Quibus ego illudam, scio,
 Molesta placidis, morigera ferocibus.
 Malitia sæpe comitem habet prudentiam,

⁸ Benferade, Fab. LXIII. Barlandus, Edit. Rob. Steph. pag. 145.
 Burmannus, append. ad Phædr. Fab. XXVII.

⁹ Terentius, Adelph. act. 2. Sc. 1. v. 24.
 Si attigisses, ferres infortunium.

FABULA XVIII.

Asellus & Equus. ¹

EQUUM labore nimio confectus rogat
 Asellus, ut, se comitem si saluum velit,
 Juvet, onerisque parte paulisper levet.
 Quod ille cùm renueret: omnis denique,
 Labentem Asellum deserit vigor. Ast herus
 Onus omne, & ejus corium quoque demortuū
 Equo reponit in dorsum; quibus fere
 Oppressus ille: Pro merito, dixit, meo
 Exerceor nunc, qui laboranti prius
 Afello durus opitulari nolui.

Qui socio subvenit, ille providet sibi.

FABULA XIX.

Leo & Capra. ²

CONSILIA qui dant, sæpe consulunt sibi.
 Stantem Leo videns rupe in excelsâ Capram,
 In pratum ut illa potiùs descendat, monet,
 Quò molle gramen, teneraque invitat falix.
 Capra refert: Faciam; hinc si procul discesseris;
 Qui non, ut meliùs mihi fit, hoc suades mihi,
 Sed ut habeas tu, quod vores famelicus.

¹ La Fontaine, Lib. VI. Fab. XVI. Æsopus, Fab. CXXV. Faernus, Fab. XVI. Burmannus, append. ad Phædr. Fab. XIV. Jaius Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 745.

² Benferade, Fab. CXIV. Le Noble, Fab. CLVIII. Æsopus, Fab. CCXXXIV. Avienus, Fab. XXVI.

F A B U L A X X.

Leo Senex & Vulpis. ³

L E O factus esset cùm senex, nec quærere
 Victum sibi posset, machinatus est dolum,
 Quò ne deficeret alimentorum copia:
 In intimam repentè secessit specum;
 Ibi se ægrotare simulavit jacens.
 Per nemora & agros postquàm res innotuit,
 Aliæ post alias adeunt plures bestiaë:
 Quas ille capiens facilè singulas necat.
 Vulpis & accedit; at ejus arte cognitâ,
 Stat extra limen, hinc salutatur; & pedem
 Procul referre celeriter cùm jam parat:
 Senex malignè blandiens: Cur non, ait,
 Ingredere, filia? ... Terret id me scilicet,
 Venientium ad te multa quòd vestigia
 Impressa video; nulla sed redeuntium.
 Cùm se dolosis artibus mitem exhibet,
 Tunc est timenda maximè crudelitas.

³ La Fontaine, Lib. VI. Fab. XIV. Benferade, Fab. LV. Philib. Hege-
 mon, Fab. IX. Æsopus, Fab. CXXXVII. Faernus, Fab. LXXIV.
 Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. VI. Burmannus, append.
 ad Phædr. Fab. XXX.

FABULA XXI.

Fringuilla. ⁴

AUCEPS Fringuillam ⁵ cùm cepisset, ac pedem
 Filo alligâisset, puerulo hanc dono dedit.
 Sed inter homines illa vitam non ferens,
 Ubi libertatis aliqua se spes obtulit.
 Fûgit, notisque nemoribus se condidit.
 At subsecutum ramulis filum inscia
 Implicat; & ultra jam volare non potest;
 Reperitque mortem, servitutem dum fugit.
 Leve damnum suffer, ne grave incurras malum.

FABULA XXII.

Ranae duae. ⁶

CUM fureret æstas immodica, suam duæ
 Paludem Ranæ ficcataam reliquerant,
 Inopesque circùm errabant quærentes aquam,
 Ad puteum tandem deveniunt; utque uberi

⁴ Æsopus, Fab. CII. Faernus, Fab. LXXXV.

⁵ Gallicè *Pinson*. Alii fringillam, alii etiam frigillam vocant. Verum nomen fringuilla. Varro enim de Linguâ Latinâ, Lib. VI. sub fin. *M. Aelius*, inquit, in *Calinâ*: *Quid fringutis? quid istud tam cupidè cupis?* *Calinæ*, Act. II. Sc. IV. V. 49. Verba ista Plauti leguntur: cujus vulgatæ quidem editiones habent *friguttis*: at *fringutis* vera esse lectio videtur. *Fringutire* autem ab antiquo *fringuere* deductum, & id cum sono subsilire esse puto. Vide Nonium, Cap. I. Sect. XXI.

⁶ Benferade, Fab. CXLI. Æsopus, Fab. XIX. & CXLVII. Faernus, Fab. XXXVII.

Illum scatere aquarum copiâ vident,
 Perbibere cupiunt; unaque: Huc age, ô soror,
 Quin, inquit, saltu mittimus corpuscula?
 Sed altera: Hic si puteus aruerit quoque,
 Inde remeare quo valebimus modo?

Itus est imprudens, de reditu si non liquet.

FABULA XXIII.

Cerva, Venator, & Leo. ⁷

VENATOREM olim Cerva fugiens, in feri
 Leonis antrum se imprudens receperat:
 Quæ comprehensa dum necatur: Hei mihi,
 Quid, inquit, hominem tam celeri prodest pede
 Fugisse sævum? sævior occurrit fera.

Vitas Charibdim frustra, si in Scyllam incidas. ⁸

⁷ Æsopus, Fab. LXIV. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. VIII.

⁸ Philipp. Gualterus Alexandreidos, Lib. V. V. 301.

Incidis in Scyllam, cupiens vitare Charibdim.

Qui versus deinde, reposito *incidit* pro *incidis*, in proverbiorum numerum relatus est.

FABULA XXIV.

*Formica & Columba.*⁹

FORMICA sitiens ad fontem descenderat;
 Sed illam aquarum fluxus in præceps trahit:
 Peribat misera, cùm fortem ejus intuens
 Columba, miseransque injicit ramusculum:
 Quo sublevata naufraga evadit necem.
 Post paulò, instructus arcu, quidam Rusticus
 Advênit illuc fortè; & obviam sibi
 Columbam aspiciens, figere hanc telo parat.
 Sentit periculum Formica, & piæ timens
 Columbæ, talo Rustici sese applicat,
 Ipsumque mordet, adnitens, quantum¹ potest.
 Doloris ille impatiens obvertit caput;
 Simulque volucris admonita procul evolat.
 Juva, ut juveris; rarò beneficium perit.

⁹ La Fontaine, Lib. II. Fab. XII. Benferade, LXXXVIII. Æsopus, Fab. XLI.

¹ Terentius And. Act. V. Sc. II. V. 20.

Sublimem hunc intrò rape, quantum potes.
Eun. Act. 2. Sc. 3. V. 85.

Duc, quantum potes.

Plautus, Aul. act. 2. Sc. 9. v. 2.

Congrum, Murænam exdorsua, quantum potes.

Mostel. Act. 3. Sc. 2. v. 71.

Dare vult uxorem filio, quantum potest.

Hæc loquendi formula sæpissime apud Plautum ac Terentium recurrit.

F A B U L A X X V.

Apes & ipsarum dominus. ²

HERUS cùm abesset, &, operosa gens, Apes
 Labore dulci detinerentur foris;
 Ingressus aliquis in mellarium, favos
 Diripuit. Mox reversus, ut apiaria
 Effracta, inanesque alveolos Herus videt,
 Ingemere primùm, deinde malo, quaquà licet,
 Cœpit mederi. Redeunt è pastu interim
 Apes, herumque non aliter, ac si mali
 Auctor fuisset, simul omnes aculeis
 Fodicare certant. Tunc: O volucres pessimæ,
 Ait ille, quis vos in meam impellit furor
 Perniciem, vobis dum utilis meus est labor?
 Aliena damna tempore dextro ni leves,
 Opera tua damno sæpe vertetur tuo.

F A B U L A X X V I.

Asinus silvestris & Asinus domesticus. ³

SILVESTRIS ⁴ Asinus Asinum cùm domesticum
 Pinguem, nitentem, teneraque inter gramina
 Vernantis agri luxuriantem ⁵ cerneret:

² Æsopus, Fab. LXXXV.

³ Æsopus, Fab. CXI.

⁴ Varro de re rusticâ, Lib. II. Cap. VI. *Horum genera duo: unum ferum, quos vocant Onagros. In Phrygiâ & Lycaoniâ sunt greges multi. Alterum mansuetum, ut sunt in Italiâ omnes.*

⁵ Ovidius, Fast. Lib I. V. 156.

Sorte hujus , inquit , me frui , quidnam vetat ?
 Quin adeo ? & , socium habere me velit , rogo ?
 Secum ita locutus , rusticum immitem videt ,
 Inhonestas qui clitellas huic beatulo ⁶
 Imponit , & mox ire cogit ad locum ,
 Ubi cæsa fuerant ligna , quæ dorso super
 Congesta si non is fatis properè vehat ,
 Nodoso fuste dux pigrantem fuscitat.
 Ad sua tum gaudens latibula revertit Ferus ;
 Tuasque , non invideo , delicias habe
 Tibi solus , inquit , bajule ô patiens nimis !
 Nulla est beata servitus ; & hæc mihi ,
 Quantumvis misera , contra libertas placet.

FABULA XXVII.

Mus in cistâ natus. ⁷

IN cistâ natus Mus erat : menses ibi
 Aliquot , quietus , & suâ quidem fatis
 Contentus forte (quippe nil aliud putans
 Melius sibi evenire posse) vixerat.

Ludit & in pratis , luxuriat que pecus.
 Metam. L. IX. V. 266.

Ut que novus serpens , positâ cum pelle senectâ ,
 Luxuriare solet,

⁶ Persius , Sat. 8. v. 103.

Tandemque beatulus alto
 Compositus lecto , crassisque lutatus amomis ,
 In portam rigidos calces extendit.

Horatius , L. I. Sat. I. V. 15.

Decies centena dedisses
 Huic parco , paucis contento ; quinque diebus
 Nil erat in loculis.

⁷ Abstemius , Fab. I.

Sed cupiditate aliquando tandem captus est
Hinc exeundi, & explorandi, an hac suâ
Cistâ pateret mundus multò latiùs.

Peregrinandi cupido januam exhibet
Fissura tenuis; illàc prorumpit levis.

At curiosus fingula vix circùm incipit
Lustrare, varias hinc & hinc dapes videt:
Degustat omnes; laudat omnes. Nunc meî
Ut me pudet, ait, qui meâ cistellulâ
Nihil esse melius posse mihi putaverim!

Cives ad istos hæc fabella pertinet,
Qui stultè amantes patrium solum, boni
Vix alibi quidquam posse reperiri putant.

F A B U L A X X V I I I.

Milvus & Agricola. ⁸

COLUMBAM dum persequitur, in laqueum incidit
Milvus ⁹, &, ipsum dedere cùm vellet neci
Agricola: Parce, non enim te læsi, ait.

At ille: Neque te, opinor, ista læserat.

Mortem innocenti qui parat, jure hanc subit.

⁸ La Fontaine, Lib. VI. Fab. XV. Benferade, Fab. XXXVI. Abstemius, Fab. III.

⁹ Jam diu est cùm Gifanius, Lambinus, Gruterus, Vossius, Gudius, & alii docuerunt, reperiri semper scriptum in optimis Codicibus vel *miluum*, vel *milvum*, nunquam verò *milvium*: Observavit etiam Tanaq. Faber, à voce *milvus* factam esse vocem *milvina*, quæ legitur apud Plautum, Mænech. Act. I. Sc. 3. v. 29. alioquin dicendum fuisse *milviena* quemadmodum à lanio dicitur *laniena*,

FABULA XXIX.

Femina mortem pro marito appetens. ⁹

MORBO gravatum Femina maritum videns
 Acerrimo, ut qui jam fere succumberet,
 Lamentabatur: An meum poteras mihi,
 Mors dura, barbara, eripere, ait, conjugem?
 Desiste, ah! vel si victimam tibi denique
 Maſtari oportet, victima en adest; veni.
 His excitata questibus Mors advenit:
 At trepida mulier: Non, me ut tolleres, ait,
 Huc te advocavi; victimam cape, en jacet.
 Magnifica verba vanus effundit dolor:
 Præſens periculum veras voces ¹ exprimit.

FABULA XXX.

Afinus, Simia & Talpa.

DUM conqueruntur, Simia quòd deſit ſibi
 Cauda, afinus autem quòd non habeat cornua:
 Tacete, dixit Talpa; me miſerrimum
 Cœcum videtis, & poteſtis conqueri?

⁹ Richer. Lib. III. Fab. VI. Benſerade, Fab. CXCIV. Abſtemius, Fab. LX.

¹ Lucretius, Lib. III. v. 57.

Nam veræ voces tum demum peſtore ab imo
 Ejiciuntur, & eripitur perſona, manet res.

Phædrus, Lib. V. Fab. V. V. 33.

Et cum dolore vocem naturæ exprimit.

Luctu, & querelis cur ævum consumimus?
 Quin intuemur, fors si quem gravior premit?
 Misero levamen inferioris est malum.

F A B U L A X X X I.

*Lupus & Hystrix.*²

HOSTES tibi esse quamdiu cognoveris,
 Pugnandi tempus semper esse existima.

Jejunus olim in Hystricem³ incidit Lupus:
 Suis at illa ut tota spiculis erat
 Vallata, timuit vi prædator aggredi;
 Prætentans ergo rem dolo: Cur sic, ait,
 Armata semper, ut in procinctu milites,
 Procedis? atqui milites ipsi tamen
 Quandoque ponunt arma; nuncque ubi suis
 Omnia gubernat pax amica legibus,
 Hostem tu sola quem times, vel quem petis?

² Richer, Lib. XII. Fab. IX. Benferade, Fab. LXVIII. Absternius, Fab. LXIX. Jaius Biblioth. Rhet. Tom. I. Pag. 742.

³ Hystrix gallicè *Porc-epic*. Plinius Hist. Lib. VIII. Cap. 35. *Hystrices generat India & Africa, spinâ contectas, ac Herinaceorum genere: sed Hystrici longiores aculei, & cum intendit cutem, missiles.*

Calpurnius Eclogâ VI. V. 13.

Hirsutâ spinosior Hystrice barba.

Hystricem masculini generis facit Claudianus Eidyllio II. V. 4.
 Ceterum hanc ille bestiam ibidem fusè latèque describit:

Stat corpore toto

Silva minax; jaculisque rigens in prælia crescit

Picturata feges.

. Tortumque per auras

Evolat excusso nativum missile tergo.

. Fert omnia secum:

Se pharetrâ, sese jaculo, sese utitur arcu.

Unum animal cunctas bellorum possidet artes.

Age verò, hæc arma pone, quæ te dedecent,
 Corpusque tandem delicatum libera.
 Cui retulit Hyftrix: Adversùs fimiles tuî
 Me stare semper armatam decet, ac juvat.

FABULA XXXII.

Equus ægrotans & Canis. ⁴

EQUUS ægrotabat: mandere assuetus Canis
 Projecta cadavera, adiit hunc; & quæsiit,
 Quomodò se haberet: Meliùs, inquit, quàm velis.
 Fabula ad avarum spectat hæredum genus.

FABULA XXXIII.

Vir eruditus, & Troffulus. ⁵

VIRUM eruditum, cum suis solum libris
 Bene otiantem, quidam adivit Troffulus
 Petulanter, ut fit, irridendi gratiâ,
 Bellos quòd homines sic perofus scilicet,
 Vitam inficetis solus in tenebris agat.
 At ille: Nunquam memini me, dixit, magis
 Fuisse solum ⁶, quàm cùm nunc mecum hîc ades.

⁴ Richer, Lib. III. Fab. XVII. Le Noble, Fab. CXL, Abstemius, Fab. LXIV.

⁵ Richer, Lib. VIII. Fab. II. Benferade, Fab. CXCIX. Abstemius, Fab. LXXV.

⁶ Cicero de Offic. Lib. III. Cap. I. Init. Pub. Scipionem. . . . dicere solitum scripsit Cato . . . nunquam se minùs otiosum esse, quàm cùm otiosus; nec minùs solum, quàm cùm solus esset.

Si tantum ineptus, nec etiam fuerit malus,
Nihili mensuram Troffulus totam replet.

FABULA XXXIV.

*Canis infidelis, & Pastor.*⁷

Oves custodiendas tradiderat Cani,
Cani infideli Pastor, ignarus mali.
Namque ille vitiis corruptus, mores feros
Luporum cœperat imitari, & impio
Aliquot bidentes ore jam voraverat
Quod execrandum Pastor ut novit scelus,
Simul expiare morte scelerati parat.
Méne, Canis inquit, me, quasi si lupo forem,
Mactare possis, here mi, violentâ manu?
Reserva tales hostibus pœnas lupis:
Prudensque ferva me tibi addictum Canem.
At Pastor: Hostes sunt mihi quidem lupi:
Hostes sed illi sese profitentur meos:
Te contra, amicus qui videbaris mihi,
Nunc morte tantò digniorem judico,
Scelere lupino, quòd fefelleris fidem.

Hos fabula esse bis sceleratos indicat,
Quos ad patrandum perfidia movit scelus.

⁷ Absternius, Fab. LXXVIII.

FABULA XXXV.

Lucius latè regnandi cupidus. ⁸

IN amne, magnam piscium qui copiam
 Profundo alebat gurgite, ferus, & potens
 Regnabat olim Lucius ⁹. At eum piget,
 Riparum iniquas objici moras ¹ suæ
 Rapacitati: &: Hæc, ait, nobis vago
 Quæ pectus igne subigit, ac depascitur
 Cupiditas, sese finibus angustis gemit
 His contineri; quærendum est, ubi latiùs
 Excurrere possit: Memini cùm mihi diceret
 Peregrinus iste Salmo ², commodè fatis
 Patere tractus oceani; certè hos lubet
 Invadere: meis legibus neptunios
 Compellere greges, opera magni non erit
 Laboris: Hîc namque universum jam diu
 Genus natantum opprimere, ludus est mihi.
 Vix ea locutus, prono fertur alveo,
 Petitque pinnâ præcipiti, quantum ³ potest,

⁸ Absternius, Fab. LXXXII.

⁹ Lucium memorat Aufonius in Mosellâ V. 122. ad quem locum Vignetius: *Santones*, inquit, *mei Bequet vocant . . . Alii Galli etiam Brochet.*

¹ Virgil. *Æn.* Lib. IX. V. 143.
 Fossarumque moræ.

² Plinius Hist. Lib. IX. Cap. XVIII. *In Aquitaniâ Salmo fluviatilis marinis omnibus præfertur.*

³ Terent. *Adelph.* Act. III. Sc. II. V. 52.

Tu, quantum potes,
 Abi.

Fluctus marinos : sed in ipso amnis ostio ⁴

Illum marinus capit & absorbet Lupus. ⁵

Ambitio prava, quantis afficeret malis
Hunc orbem, haberes ni dementiam ducem!

F A B U L A X X X V I.

Asellus viridis. ⁶

ASELLUM quidam per vias urbis suum
Voluit colore viridi pictum incedere.

Ridicula primùm visa res est omnibus;

Viridemque Asellum feminæ, pueri, senes

Certatim lepidis concelebrârunt jocis:

At mox ubi illi denique riserunt fatis,

In Afello viridi, præter Asellum, nil vident. ⁷

Mirari quidquam non valent homines diu.

⁴ Cicero, orat. in Anton. II. Cap. XI. *In Ciliciâ, ad ostium fluminis Cydni.*

⁵ Atheneus, L. 7. c. 28. Lupis marinis dicit esse caput prægrande: Ipsosque proceros vocat Horatius, L. 2. Sat. 2. V. 36.

⁶ Abstemius, Fab. LXXX.

⁷ Facile erat scribere:

In viridi Afello, præter ipsum, nil vident.

Quod si cui magis placuerit, sic legat per me licet,

FABULA XXXVII.

Leo & Rana, ⁸

VALDE loquacem cùm Ranam audisset Leo,
Timuit, & aliquod esse magnum animal putans,
Retro se vertit: at mox è stagno videt
Ranam exeuntem, quam indignans calcat pede.

Injicere falsos fortibus animis metus
Periculosum quàm fit, exemplum hoc probat.

FABULA XXXVII.

Agricola & Fortuna. ⁹

AGRICOLA, terram fodiens, thesaurum invenit,
Aufertque, nec eum Fortunæ acceptum refert;
Sed etiam meritis debitum credit suis.

Thesaurum hinc aliquot post dies fur subripit:
Afflictus ergo luctu inconsolabili ¹

Agricola questibus omnia insanis replet,
Et aspera inter verba Fortunam increpat.

Quid me, inquit illa, gravibus immeritam probris
Laceffis? atque, quod tibi ereptum est bonum,

⁸ Æsopus, Fab. XXXVII.

⁹ La Fontaine, Lib. VII. Fab. XIV. Richer, Lib. XII. Fab. XIII.
Æsopus, Fab. LXXXII. Avienus, Fab. XII.

¹ Ovidius Metam. Lib. V. V. 426.

Mœrens inconsolabile vulnus

Mente gerit tacitâ.

Cicero ad famil. Lib. IV. Epist. III. med. *Est omnino vix consolabilis dolor.*

Mei faventis ² munus hoc si non fuit,
Cur nunc meam reflantis hanc culpam ³ vocas?

F A B U L A X X X I X .

Tulipa.

H A B E B A T aliquis maximæ Tulipam ⁴ spei,
Ac singulari quæ jam pulchritudine
Oculos tuentum dulci retineret morâ;
Tam recto caule, tamque procero suas
Attollebat opes: tam rotundatus bene
Tam delicatâ varietate dispares
Calix colores explicabat vividos!
Florum eruditi quotquot amatores erant,
Cupiditate omnes curiosâ perciti,
Tulipam volebant visere formosissimam,
Omnes amabant, omnes cupiebant sibi
Habere propriam; quorum unus versutior,

² Cicero, ad famil. Lib. 2. Epist. 6. *Eam rem unius tui studio me assequi posse confido.* Orat. in Catilin. 4. c. 4. *Uterque pro sui dignitate . . . in summâ severitate versatur.* Recentiores contra fidem mss. Codicum, & veterum editionum auctoritatem *pro sua dignitate* reposuerunt. Ovidius, Metam. Lib. 1. v. 30. de tellure:

Et pressa est gravitate sui.

Similium exemplorum multitudine supersedeo.

³ Cicero, ad famil. Lib. 15. Epist. 15. *Horum malorum omnium culpam Fortuna sustinet*

⁴ Tulipa, flos allatus est Turciâ, vocabatur gallicè ante annos centum circiter & sexaginta, non *Tulipe*, sed ut etiamnum in Germaniâ, *Tulipan*, propter similitudinem suam cum pileo turcico: quem pileum hodie vocamus *Turban*, Turcique, quantum audio, vocant *Tulban*. Consule tractatum Vossii, de vitiiis sermonis, Lib. 2. c. 18. pag. 307. Martini Lexicon philologicum; & Librum, qui inscriptus est, *Epistres Françoises des personnages illustres & doctes d Mr. Joseph-Jusie de la scala.* Harderwyck. 1624. in 8. Lib. 2. Ep. 96. pag. 348.

Audaciorque ceteris, illam, datâ
 Occasione, furaci abstulit manu.
 Difficilè custoditur, quod multis placet,

FABULA XL.

Pueri & Ranae. ⁵

P U E R I ad inertis stagni venerant aquam
 Ranis refertam; simul in ripâ confident;
 Simul, bacillis instructi ut longis erant,
 Modò hanc, modò illam, si caput fortè efferat,
 Ranam jocantes mulcant ⁶ ac dedunt neci.
 Tum procul exclamat una: O barbari, quibus
 Hæc tanta clades nostra dulcis est jocus!

Ad hos fabella pertinet, quorum procax
 Sæpe dominatus miseros ludendo opprimit,

FABULA XLI.

Pisces. ⁷

J A C T I S in undas retibus, magni quidem
 Capti sunt Pisces; at minuti se ilicèt
 Extricavêre, facilè permeantibus
 Corpusculis fenestras lineæ domûs,

⁵ De la Motte, Lib. III. Fab. V, Camerarius, Fab. CDXVII.

⁶ Vide not. ad Fab. XIV, hujus Libri.

⁷ Benferade, Fab. CIII, Æsopus, Fab. CLVII.

Fortuna rarò summis injiciens manum
Fallitur : in imos manca & sæpius ruit.

FABULA XLII.

Puer & Coluber. ⁹

OBAMBULANDO reperit Colubrum Puer
Gelu rigentem ; quem recepit in sinum
Misericors & refovit , inscius mali.
At ille , pristinus ubi redditus est vigor,
Furit , impioque dente beneficum necat.

Homo vivit , esse qui miser cùm desit,
Cæpit salutis lædere auctores suæ.

⁸ Horatius , Lib. II. Sat. VII. V. 88.
In quem manca ruit semper fortuna.

⁹ Benferade , Fab. VIII. Æsopus , Fab. CLXXIII. Phædrus , Lib. IV.
Fab. XVI. Mea autem hæc Fabula , sed & decima Libri tertii , ac
decima oëtava Libri quarti imprudenter quidem , & contra quàm
proposueram , concinnatæ à me atque editæ sunt : eas etiam re-
pudiare decreveram : at postmodùm esse hoc nomine servandas
censui , quòd paulo diversam à ratione Phædri , neque tamen ab-
furdam exhibere rationem visæ sunt.

FABULA XLIII.

*Rosa & Amarantus.*¹

QUIS non coloris nostri puniceum decus,
Quis non odoris tuaves delicias amat?
Dixit Amaranto, sibi placens nimium, Rosa.

Amarantus autem: Nil, ait, mihi quidem
Contingit horum simile; sed vivo diu.

¹ Benferade, Fab. CXXXI. Æsopus, Fab. CCLX

FABULARUM
ÆSOPIARUM
LIBER TERTIUS.

PROLOGUS.

FABELLÆ, ab ipso quas Æsopi nomine
Nostri priores ¹ dixerunt Æsopias ²
Placuere priscis Græciæ doctæ viris,
Summisque: nec eas, tanquam aniles nœnias,
Infantibusve pueris vendibiles jocos,
Contempsit ulla docta gens mortalium.

- ¹ Plinius Jun. Lib. III. Epist. IV. *Veniebat in mentem, priores nostros, &c.* quo nomine veteres ille Oratores vocat.
- ² Dicitur etiam possunt Æsopææ, ut Phædrus, Lib. V. Prol. V. II. eas appellat. Sic & Cicero, Acad. Quæst. Lib. II. Cap. XLVIII. *Ad patris revolvat sententiam: quam quidem ille Carneadeam esse dicebat.* Et ad famil. Lib. VII. Epist. XIX. *Institui Topica Aristotelea conscribere.* Pro quo etiam *Aristotelica* aliæ editiones exhibent. Libro autem de Orat. III. Cap. XIX. *Vobis Hæc Carneadia, aut illa Aristotelica vis comprehendenda est.* Atque demum Phædri Fabulæ Æsopiarum, non Æsopiarum nomine inscriptæ sunt.

FABULA XLIII.

*Rosa & Amarantus.*¹

QUIS non coloris nostri puniceum decus,
 Quis non odoris tuaves delicias amat,
 Dixit Amaranto, sibi placens nimum, Rosa?

Amarantus autem: Nil, ait, mihi quidem
 Contingit horum simile; sed vivo diu.

FABULA XLIV.

Canis & Herus.

DOMUM revertens, tempore hiberno, Canis,
 Et madidus & lutulentus, ut Dominum videt,
 Gestitque, profilitque, gaudii impotens,
 Atque renuentem sordidis amplectitur
 Pedibus. Is igitur, graviter objurgans: Fuge,
 Fuge, ait, inepte, cum istis indoctis tuis
 Blanditiis: urbanum esse te forsan putas:
 At mihi videris inficeta bestia.

Scripta est amicis fabula imprudentibus,
 Officia quorum sæpe nocent, nedum juvent.

¹ Benferade, Fab. CXXXI. Æsopus, Fab. CCLXXIX.

F A B U L A X L V.

Piscis Volans.

SUB sidere ² Cancri magna pars Magni ³ maris
 Piscibus abundat, qui Volantes nomine
 Dicuntur. Hoc de genere quidam junior
 Cùm se extulisset ceteris paulo altiùs:
 Avis, inquit, ego sum certè; nec diutius
 Tenebroso in isto gurgite Oceani patris,
 Animalia inter muta, vivere me decet:
 Felicis insulæ est mihi petendum nemus,
 Ubi canoræ vocibus liquidis aves . . .
 Reliqua additurus, sentit omni, quo sine
 Nefas volare est, pinnas destitui suas
 Humore: patriumque ad solum relabitur.

Permulta in altum ingenia nostri temporis
 Tolluntur: utinam ad ima mox non recidant!

² Virgilius, Ecl. 10. v. 68.

Aethiopum versemus oves sub sidere Cancri.

³ Cicero, Somn. Scip. c. 6. Terra . . . circumfusa illo mari, quod
 Atlanticum, quod Magnum, quem Oceanum appellatis. Plinius,
 Hist. L. 3. c. 5. Atlanticum (mare) ab aliis Magnum (vocatam.)

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER TERTIUS.

PROLOGUS.

FABELLÆ, ab ipso quas Æsopi nomine
Nostri priores ¹ dixerunt Æsopias ²,
Placuere priscis Græciæ doctæ viris,
Summisque: nec eas, tanquam aniles nœnias,
Infantibusve pueris vendibiles jocos,
Contempsit ulla docta gens mortalium.

¹ Plinius Jun. Lib. III. Epist. IV. *Veniebat in mentem, priores nostros, &c.* quo nomine veteres ille Oratores vocat.

² Dicitur etiam possunt Æsopææ, ut Phædrus, Lib. V. Prolog. V. II. eas appellat. Sic & Cicero, Acad. Quæst. Lib. II. Cap. XLVIII. *Ad patris revolvat sententiam: quam quidem ille Carneadeam esse dicebat.* Et ad famil. Lib. VII. Epist. XIX. *Institui Topica Aristotelea conscribere.* Pro quo etiam *Aristotelica* aliæ editiones exhibent. Libro autem de Orat. III. Cap. XIX. *Vobis Hæc Carneadia, aut illa Aristotelica vis comprehendenda est.* Atque demum Phædri Fabulæ Æsopiarum, non Æsopæarum nomine inscriptæ sunt.

Pater Sophorum , magnus ille Socrates
 Dignas putavit ³ quas poliret versibus,
 Suffragioque muniit postquam suo,
 Has esse jam omnibus approbandas quis neget?

Igitur ⁴ materiam, quam mihi sumpsi in manus,
 Festivitate liberali cum sciam
 Pollere; & esse moribus etiam utilem;
 Hanc ego cavere diligenter debui,
 Ne culpâ tenuis ingenî corrumperem:
 Atque his profectò, ceterisque fabulis,
 Quas cumque fingere experiar Phædri stilo,
 Conabor, ullo sed sine labore anxio,
 Utî suum adfit non inconveniens ⁵ decus.

F A B U L A I.

Sol & Aquilo. ⁶

SOL quondam & Aquilo, uter foret valentior,
 Delitigabant. Demum, iter qui carperet,
 Hominem videntes: In eum vires, inquit,
 Vicissim nostras experiri quid vetat?
 Sciscunt ⁷, ut, ipsi pallium qui excusserit,
 Is jure merito sese victorem ferat.

³ Plutarchus de audiendis Poëtis non longè ab exordio. Plato in Phædone, & alii.

⁴ Vocem *igitur* adhibuerunt initio sententiæ, Plautus, Sallustius, Corn. Nepos, Phædrus, Tacitus, & alii.

⁵ Phædrus, Lib. III. Fab. XIII. V. 6.

Non inconveniens corpus, & par est color.

⁶ La Fontaine, Lib. VI. Fab. III. Philib. Hegemon, Fab. VI. Camera-rius, Fab. CCCLX. Tanaq. Faber ex Arabico Locmani, Fab. XVIII. Jaius Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 741.

⁷ Cicero de Offic. Li. III. Cap. XI. *Athenienses sciverunt, ut Ægimætis . . . pollices præciderentur.*

Tum primus Aquilo flatibus horrifonis furit:
 At se viator contra vim venti arctiùs
 Involvit. Ergo, postquam profecit nihil
 Aquilo, calentem Sol emolitur facem,
 Sensim que radios insinuando per cutem
 Viatoris agit. Ille mox exæstuat;
 Mox & gravi humeros pallio sponte exuit.

Vim vi repellunt homines plerumque: ast eos,
 Quò vult, volentes pertrahit benignitas.

FABULA II.

*Agricola & Ciconia.*⁸

SATA depascebant læta Grues & Anferes.
 Laqueum tetendit Agricola; eosque & simul
 Cepit Ciconiam. Illa verò supplicat;
 Et se innocentem dicit; & neque Gruem,
 Neque Anferem esse; sed avium omnium optimam⁹,
 Ut quæ piè parentes revereri suos,
 Senioque fractos alere consuëverit¹⁰.

⁸ Benferade, Fab. LXXXVI. Æsopus, Fab. CLXXV.

⁹ Cælius Rhodiginus Lætion. antiq. Lib. XI. Cap. XVII. *Si quidem, ut auctor Ambrosius est, Ciconia romano usu pia vocatur; quod pulli parentibus jam senio confectis, nec alimenta sibi conquirere satis valentibus, in retributionem mutuam, tacitè quidem, sed altè naturæ vi in id propellente, necessaria summo studio, quod in homine rarum est, suggerunt.*

¹⁰ Phædrus, Lib. I. Fab. XI. V. 5

Ut insuëtâ voce terreret feras.

Lib. III. Prol. V. XIV.

Ut adsuëtam fortiùs præstes vicem.

Lib. IV. Fab. VII. V. 8.

Omno adsuëvi ferrum quæ corrodere.

Etiamque campis operam, ait, navo utilem,
 Angues ¹, lacertas, pestesque id genus, vorans.
 Hæc omnia, inquit ille, vera sint licèt,
 Quando tamen capta es unà cum nocentibus,
 Quam meruère illi, tu quoque subibis necem.

Qui focium hominibus flagitiosis se dedit,
 Flagitii pœnas jure dat, vel innocens.

F A B U L A III.

Piscator & Pisciculus. ²

PISCATOR in aquas cùm jecisset hamulum ³,
 Pisciculum eduxit. Orat ille, & obsecrat,
 Ut sese abire, sic minutulum ⁴, finat:
 Crescam, ait, intereà; cùmque factus grandior
 Fuero, majore tunc me recipies lucro.

Piscator autem: Tu tamen in sartaginem
 Mittêris, inquit: *pretio enim spem non emo.* ⁵

¹ Juvenalis Sat. 14. V. 74.

Serpente Ciconia pullos

Nutrit, & inventâ per devia rura Lacertâ.

² La Fontaine, Lib. V. Fab. III. Benferade, Fab. CXI. & Fab. CXXXVI.
 Æsopus, Fab. CXXIV. Avienus, Fab. XX.

³ Plautus Stich. Act. II. Sc. I. V. 17.

Arundinem fert, sportulamque, & hamulum piscatorium.

⁴ Plautus Pœnul. Prol. V. 28.

Nutrices pueros infantes minutulos

Domi ut procurent, neu quæ spectatum afferant.

⁵ Verba ista sunt Terentii, Adelph. Act. II. Sc. II. V. 11, Quorum quidem sensus est: *Ego bonum præsens pro lucro incerto non passor.*

FABULA IV.

*Membra & Venter.*⁶

PRO se olim stantes⁷, proque membris ceteris,
 Ventrem incusârunt fortiter Pes & Manus,
 Quòd otiosus bona voraret omnia:
 Demum laboret, vel cibum ne postulet,
 Concludant. Ille semel, iterumque supplicat
 Nequicquam: contumaces alimentum negant.
 Exhaustus ergo longâ Venter deficit
 Inediâ⁸: at pariter Membra deficiunt: suum
 Tunc fungi voluit, at ferò, officium Manus:
 Nam factus Venter nimiâ defuetudine
 Debilior, omnem repulit omnino cibum.
 Sic Membra denique, malè dum Ventri invident,
 Pereunt eodem, quo perit Venter, modo.

Quos maximè cessare vulgus iudicat,
 Ab his sæpe opera maximè utilis datur.

⁶ La Fontaine, Lib. III. Fab. II. Benferade, Fab. XLII. Anonymus à Neveleto editus, Fab. LV. Regnerius, Part. II. Fab. IV. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. XVII. Jaus Biblioth. Rhet. Tom. II. pag. 752. Quintilianus, Lib. V. c. II. *Menenius Agrippa plebem cum patribus in gratiam traditur reduxisse notâ illâ de membris humanis adversus ventrem discordantibus fabulâ.*

⁷ Verbum stare juridicum est: hinc Phædrus, Lib. 3. Fab. 10. v. 37.

Stant patroni fortiter
 Causam tuentes innocentis feminæ.

⁸ Menagius, Fab. 3. male secundam syllabam in voce *inediâ* corripuit, v. 41,

Ne vitam tædio, aut finiat inediâ.

Phædrus, Lib. 2. Fab. 4. v. 23.

Quid multa? Inediâ sunt consumpti cum suis.

FABULA V.

*Canis & Bos.*⁹

PLENO adjacebat fortè præsepi Canis:
 Ut carpat escam Bos accedit: Hirriens^r
 Vetat hic. At istâ cum tuâ invidentiâ
 Dî te, Bos inquit, perdant, qui non vesceris
 Fœno isto, & alios vesci eodem non sinis!

Hæc invidorum abominanda est indoles:
 Quibus uti nequeunt, neminem his frui volunt.

FABULA VI.

*Puer & Fortuna.*²

ADORAM putei dormiebat Puerulus.
 Eum Fortuna fuscitans: Abi hinc, ait;
 In puteum namque si caderes, non hanc tuam
 Fuisse culpam, sed meam omnes dicerent.

⁹ Richer, Lib. VII. Fab. III. Benferade, Fab. LXXIV. Le Noble, Fab. LVI. Barlandus, Edit. Rob. Steph. pag. 145. cujus fatis multa verba retinuimus. Camerarius, Fab. CCXLI.

^r Festus: *Hirrire; quod genus vocis est canis rabiosæ.* Hinc Sardonius Apollinaris, Lib. IV. Epist. VII. *Est canibus innatum, ut, etsi non latrant, tamen hirriant.*

² La Fontaine, Lib. V. Fab. XI. Benferade, Fab. CLXX. Æsopus, Fab. LVI. Rimicius, Edit. Rob. Steph. pag. 191.

FABULA VII.

Camelus & Jupiter. ³

CAMELUS olim fortis pertæsus suæ
 Conquestus est; armari Taurum cornibus;
 At sese inermem ceteris animalibus
 Objectum: cornua ergo sibi concederet,
 Jovem rogavit. Deus at iratus preces
 Audire ineptas non recusavit modò,
 Sed etiam auriculas decurtavit bestię.
 Fortunâ vivat quisque contentus suâ,

FABULA VIII.

Lupus & Hœdus. ⁴

CAPRA pastum itura stabulo Hœdum concluserat,
 Aperire ⁵ nemini ⁶, ipsa dum redeat, monens.
 Quod cùm audiisset, post paulò accedit Lupus:
 Pulsat, caprinamque imitatus vocem, jubet
 Fores recludi. At Hœdus sentiens dolos:
 Non aperiam, inquit; ad me vox meat quidem
 Caprina; sed per rimulas video Lupum.
 Diffidere si quos, maximè tenues, ⁷ decet.

³ Benferade, Fab. C. Æsopus, Fab. CC. Avienus, Fab. VIII.

⁴ La Fontaine, Lib. IV. Fab. XV. Benferade, Fab. XXVII. Anonymus, à Neveleto editus, Fab. XXIX. Hermannus, Edit. Rob. Steph. pag. 122. cujus verba nonnulla retinuimus. Burmannus append. ad Phæd. Fab. XXXII.

⁵ Cicero, de Inv. Rhet. C. 22. *Quæ (pietas) officium conservare nec homoneat.*

⁶ Id est nulli. Cicero, de Nat. Deor. L. I. C. 43. *Neminem Deo nec Deum, minem carum vultis.* Virgilius, Æn. L. 9. V. 6.

Divûm promittere nemo

Auderet.

⁷ Cicero, in Verr. Lib. I. C. 47. *Quemadmodum tenuissimum*

F A B U L A I X.

*Oves & Lupi.*⁸

O V E S Luposque, pace factâ junxerat
 Solemne fœdus, utrinque obsidibus datis.
 Oves dedêre vim canum, catulos Lupi.
 Sed illæ cùm vix incœpissent simplices
 Liberiùs agere, & pace properarent frui;
 Catuli ecce, matrum desiderio perciti,
 Ululatus edunt. Audiunt Lupi; irruunt;
 Fidemque læsam criminantur, ac Oves
 Laniant, heu! destitutas præsidio canum.
 Pax fraudulenta bello ipso damnosior.

F A B U L A X.

*Vulpis & Caper.*⁹

I N P U T E U M Vulpis, & Caper descenderant
 Sitim ut levarent. Cùm bibissent, & Caper
 Respicere circùm inciperet, de reditu anxius:
 Bono animo es, inquit Vulpis; hinc enim priùs

*quemque contempserit. Orat. pro Murænâ, c. 23. Commoti ani-
 mi sunt tenuiorum*

⁸ La Fontaine, Lib. III. Fab. XIII. Benferade, Fab. XXXVIII. Æsopus, Fab. CCXLI. Aphonius, Fab. XXI. Hermannus, Edit. Rob. Steph. pag. 130. cujus verba non pauca retinuimus. Camerarius, Fab. CCXVIII. Burmannus, append. ad Phædr. Fab. XXI. Jañus, Tom. II. pag. 745.

⁹ La Fontaine, Lib. III. Fab. V. Benferade, Fab. LI. Æsopus, Fab. IV. Phædrus, Lib. IV. Fab. VIII. At paulò aliter, paulòque jejuniùs, quàm Æsopus, aut quisquis ille est, qui sub ejus nomine latitat; cujus quidem singulis fere vestigiis insistendum esse credidimus. Vid. not. ad Fab. XLII. Lib. II.

Reputavi mecum, quî possimus egredi.
 Namque ad parietem admoveris si te modò,
 Erexerisque posteriores in pedes,
 Mentoque ad pectus adducto ista cornua
 Reclinâris, ego per tergum erepens tuum
 Evadam facilè, teque educam posteà.
 Cautum ¹, mehercle, consilium, admirans ait
 Barbatus! & facit omnia, ut monitus fuit.
 Ergo illa remeat: quæ quidem dum gaudio
 Elata gēstit putei in ipso margine,
 Nec curat, socio quid futurum sit suo;
 Dolosa, perfida nominatur ²: at refert:
 Age tamen, Hirce; si quantum ³ in mento geris
 Setarum, in mente tantum esset sensûs tibi,
 An priùs, amabo, puteum in hunc descenderes,
 Quàm provideres, an remeandî sit via?
 Vetamur hoc exemplo quidpiam aggredi,
 Nihil ubi spondet exitum facilem fore.

FABULA XI.

Mulier & Gallina. ⁴

GALLINAM habebat Mulier, quæ quotidie
 Pariebat ovum: bina sed, pro singulis,
 Ova parituram, plus dapis si apponeret,

¹ Cicero, in Anton. Orat. 13. cap. 3. *Quid sapientia? cautioribus utitur consiliis, in posterum providet.*

² Cicero, Orat. pro Planc. Cap. 36. *Perditor Reipublicæ nominarer, qui servator fuisssem.*

³ Plautus, Mil. glor. act. 2. Sc. 6. v. 13, *Quantum verborum.* Tacitus, Hist. L. 4. C. 33. *Quantum peditem erat.*

⁴ Benferade, Fab. CCXIII. Æsopus, Fab. XXIV. Laur. Valla, Edit.

Existimans, curare cœpit largiùs.
 Gallina sed mox facta cùm esset pinguior,
 Ovum jam parere ne potuit unum quidem.
 Tardat, hebetatque luxus hominum industriam.

F A B U L A XII.

Cancer & Vulpis. ⁵

MARE Cancer olim deseruit, in litore
 Pascendi cupidus. Vulpis hunc simul aspicit
 Jejuna, simul accurrit; & prædam capit.
 Næ, dixit ille, jure plector, qui, falso
 Cùm fuerim natus, voluerim solo ingredi!
 Suus unicuique præfinitus est locus,
 Quem præterire sine periculo non licet.

F A B U L A XIII.

Musicus. ⁶

BENE incrustatam calce Musicus domum,
 Rudis canendi, habebat: in quâ dum canit,
 Sibi resonantem pleniùs vocem putat
 Valdè canoram. Factus hinc superbior:
 In publico, inquit, me theatro protinus
 Audiri oportet. At experiendi gratiâ

Rob. Steph. pag. 57. cujus verba nonnulla retinuimus. Tanaq.
 Faber ex arabico Locmani, Fab. XII.

⁵ Æsopus, Fab. XCV.

⁶ Æsopus, Fab. XCVI.

Illuc profectus, tristem, & exilem sonum
 Cum distribueret tertios vix ad gradus 7,
 Exsibilatur 8 protinus, & exploditur.

Scholarum in umbrâ qui latens placuit sibi,
 Placuisse stulto clara lux sæpe hunc probat.

F A B U L A X I V.

Asinus & Canis 9

Q U I D, inquit Asinus invidens & ingemens?
 Quia Canis iste se fatis bellè movet,
 Tollitque, datque non inurbanè pedem,
 Herilis unus furripiet omnem domûs
 Benignitatem? blanditiis & osculis
 Fruetur unus? At ego, cui nullam parens
 Natura dotem amabilem, meâ quidem
 Sententiâ, negavit, negligor interim:
 Etiamque duris sæpius vexor modis.
 Quid noster autem bellus efficit Canis
 Tantum, quod Asinus ego quoque ipse, dummodo
 Adsit voluntas, facilè non possim assequi?
 Festivus est: & festivi esse possumus,
 Et esse volumus, & erimus: suâ placet
 Festivitate: nostrâ & nos placebimus.
 Dixit; statimque rem peroptat aggredi:

7 Vitruvius, L. 5. C. 6. Gradus spectaculorum, ubi subsellia componantur. C. 7. Orchestra inter gradus imos.

8 Cicero Paradoxo 3. Cap. 2. Histrion si paulum se moverit extra numerum, aut si versus pronuntiatus est syllabâ brevior, aut longior, exsibilatur & exploditur.

9 La Fontaine, L. 4. Fab. 5. Benfèrade, Fab. 15. Hermannus, Edit. R. Steph. p. 116. Burmannus, append. ad Phædrum, Fab. 10. Jafus, to. 2. pag. 747.

Herumque fortè, qui referret se domum,
 Videns, repentè currit obviàm: exfilit;
 Gestit; tripudiat: ore dein enormiter
 Diducto horribilem cantilenam provomit¹:
 Amplexu denique immani attonitum petit,
 Fœdisque demulcere tentat unguis.
 At ille baculo, quod gerebat, naviter
 Commitigavit² os rudentis & caput,
 Stolidamque longè propulsavit bestiam.

Torquenda³ non sunt ingenia: noster labor,
 Natura cùm obstat, officit, nedum juvet.

F A B U L A X V.

*Bos & Vitula.*⁴

ARANTEM Vitula pinguis aspiciens Bovem,
 Eum contempsit præ se, quæ nihil ageret.
 Sed sacrificii mox ut advênit dies,
 Bovem reservat Rusticus, Vitulam immolat.

Quod cùm videret: Heus, amica, Bos ait,
 Laboravisse nunquam quid te nunc juvat?

¹ Lucretius, L. 6, v. 446.

Turbinis immanem vim provomit atque procellæ

² Terentius, Eun. Act. 5. Sc. 8. v. 4.

Vtinam tibi commitigari videam sandalio caput!

³ Phædrus, L. 3. Fab. 14. v. 7.

Ille se torquet diu;

Nec quæstionis positæ causam intelligit.

Lib. 4. Fab. 19. v. 21.

Quid mente cæcâ miserum torques spiritum?

Cicero, Orac. pro Cœlio, cap. 6. *Versare suam naturam, atque huc & illuc torquere.*

⁴ Benferade, Fab. CLXII. Furetiere, Fab. XII. Æsopus, Fab. CLXXVII. Avienus, Fab. XXXVI. Commirius, Tom. I. pag. 319. Edit. 1714.

FABULA XVI.

Leo Filiam Rustici amans. ⁵

LEO cujusdam Rustici amabat Filiam;
 Cùmque illam habere cuperet; patrem virginis
 Rogavit, assentiret nubere hanc sibi.
 Ullo se pacto, ut Filia nubat bestixæ,
 Adduci posse Rusticus negat: tamen,
 Cùm torvè aspiceret, frenderetque dentibus
 Leo minanti similis, ille exterritus
 Mutat consilium; Filiamque huic nubere
 Se velle dicit; modò sibi dentes finat
 Revelli & ungues, qui terrerent virginem.
 Quod postquàm, amore cœcus, permisit Leo,
 Sibi ergo demum Filiam dari expetit:
 Sed illum inermem Rusticus jam non timens,
 Arrepto fuste, pulsat, & abigit domo.

Amor, improbus amor ubi semel prudentiam
 Extinxit, ipsam fortitudinem domat.

⁵ La Fontaine, Lib. IV. Fab. I. Benserade, Fab. CC. Æsopus, Fab. CCXXV.

F A B U L A X V I I .

*Culex, Leo & Aranea.*⁶

N E Q U E ego te timeo, neque me fortior es, ait
 Culex Leoni. Túne terrorem mihi
 Incutere credis, quòd didiceris unguibus
 Lacerare pecudes, dentibusque frangere?
 Age verò ad pugnam nunc veniamus, si lubet.
 Dixit; simulque cecinit animosus tubâ;
 Simulque inhæsit naribus adversarii,
 Cutemque teneram pupugit pertinaciter.
 Leo furiosus unguibus proprios sibi
 Dilaniat artus, donec exanimis cadit.
 Suum superbus victor tunc epinicium,
 Idem ipse tubicen, personans, hinc avolat.
 At mox tenuibus heu! filis Araneæ
 Implicitus, vitam gloriosam finiit,
 Lamentans, hostem quòd qui tantum vicerat,
 Nunc ab animante occideretur tantulâ.

⁶ La Fontaine, Lib. II. Fab. IX. Benferade, Fab. CV. Æsopus, Fab. CXLIX.

FABULA XVIII.

*Columbæ & Accipiter.*⁷

BELLO Columbæ cùm domare Miluum
 Deliberâssent, eligunt regem sibi
 Accipitrem. At hostem se ille, non regem probat;
 Etiamque miseras Miluo ferociùs
 Rapit, laniatque. Tum suam dolent vicem;
 Satiusque, dicunt, Milui impetum fuit
 Tolerare, quàm hujus regiam tyrannidem.

FABULA XIX.

*Simia & Vulpis.*⁸

VULPEM rogavit Simia⁹, ut concederet
 Caudæ partem aliquam, contegendas ad nates;
 Etenim, quod usui & honori foret sibi,
 Huic esse id oneri. Vulpis at retulit, nihil
 Sibi nimium esse, & caudâ humum verri suâ
 Se malle, quàm illâ Simiæ nates tegi.

Significat hæc fabella, rarò quidpiam
 Superfluum esse diviti, ut egenum juvet.

⁷ Anonymus à Neveleto editus, Fab. XXII. Camerarius, Fab. CCH.

⁸ Richer, Lib. X. Fab. XVI. Benferade, Fab. XLIII. Le Noble, Fab. CXXV. Anonymus à Neveleto editus, Fab. LVI. Hermannus, Edit. Rob. Steph. pag. 131. cujus verba pleraque retinuimus. Regnerius, part. 2. Fab. V. Burmannus append. ad Phædr. Fab. XXII.

⁹ Isidorus origin. Lib. XII. Cap. 2. *Harum (Simiarum) genera quinque sunt: ex quibus Cercopithecii caudas habent.*

FABULA XX.

*Auceps, Palumbus, & Serpens.*¹

DOLUM Palumbo incautus Auceps dum fruit,
 Premit anguem, cujus dente violatus perit.
 Malum jure feres, quod parabis alteri.

FABULA XXI.

*Asellus ejusque Herus.*²

IN silvam Asellus cùm venisset, reperit
 Cæsi leonis exuvias: has induit:
 Ad pascua dehinc, sic personatus, redit:
 Greges, armenta territat, fugat: videt
 Herum venientem; pariter & in ipsum ruit.
 Sed apprehensis ejus auriculis Herus:
 His fortè, dixit, artibus alios licet
 Decipias; at ego protinus indolem tuam
 Afininam agnosco, quemlibet cultum induas.

Martialis, Lib. XIV. Epigr. 202.

Callidus emissas eludere Simius hastas,
 Si mihi cauda foret, Cercopithecus eram.

¹ Benferade, Fab. CXLVIII. Æsopus, Fab. XXXII.

² Benferade, Fab. XCVII. Le Noble, Fab. XXIII, Avienus, Fab. V.
 Barlandus, Edit. Rob. Steph. pag. 156. cujus verba nonnulla reti-
 nuimus. Camerarius, Fab. CLV.

FABULA XXII.

*Taurus & Caper*³

Taurus leonem dum fugit, aliquod sibi
 Latibulum quærens, injicit se in obvium
 Caprile: at obstat cornibus adversis Caper.
 Nunc me, inquit ille, impunè contemnis quidem;
 Verùm si abierit, quem fugio; tunc senties,
 A Tauri quantùm viribus distet Caper.
 Etenim caprile cùm prætergressus leo,
 Procul abiisset; omni sublato metu,
 In Caprum Taurus irruit, & eum necat.

Potentes, vel cùm, ne noceant, tempus vetat,
 Esse reverendos, hæc probat narratio.

FABULA XXIII.

*Corvus & Urna.*⁴

Invênit Urnam aquariam Corvus siti
 Enectus⁵: at aqua⁶ brevior, Urnaque altior,
 Ne bibere possit, obstant: ipsam nititur
 Effundere Urnam; nec valet: tum denique

³ Benferade, Fab. CIV. Æsopus, Fab. CCLXXXI. Gabrias, Fab. XL.
 Avienus, Fab. XIII.

⁴ Richer, Lib. XI. Fab. XIII. Benferade, Fab. CXV. Le Noble, Fab.
 CLXXII. Avienus, Fab. XXVII. Camerarius, Fab. CCLV. Porro
 hanc historiam Plinius, Hist. Lib. X. Cap. XLIII. de Corvo narrat;
 non de Cornice, ut Avienus, & alii plerique scriptores.

⁵ Cicero Tuscul. Lib. I. Cap. V. *Mento summam aquam attingens,
 enectus siti Tantalus.* Idem de Divinat. Lib. II. Cap. XXXV.
Fame enecta (avis) si in offam pultis invadit.

⁶ Virgilius Æneid. Lib. I. V. 114.

Eurus ab alto
 In brevia & fyrtes urget.

Injicit assumptos ex arenâ calculos.
 Attollitur aqua: Corvus hoc pacto bibit,
 Acuere solet industriam necessitas.

F A B U L A X X I V.

Venator & Leo. ?

CUM Venatore litigans, generis sui
 Vires Leo præferebat hominum viribus.
 Sic litigantem ducit Adversarium
 Venator ad monumentum, ubi sculptus leo
 Peribat inter victrices hominis manus.
 Sed hoc sibi Ferus satis esse indicium negat:
 Homines id etenim sculpunt, inquit, quod volunt;
 At si leones sculpendi artifices forent,
 Suæque gentis gloriosa extollere
 Facinora vellent, victos à leonibus
 Et interemtos quot homines effingerent?

Brevia autem à brevibus aquis sic appellata sunt. Idem, L. 5. v. 220.

Et primum in scopulo luctantem deserit alto
 Sergestum, brevibusque vadis.

Alio sensu, spectans nempe ad angustias freti, dixit Ovidius, Heroid.
 Epist. 18. v. 173.

Quid mihi, quodd lato non separor æquore, prodest?

Num minus hoc nobis tam brevis obitat aqua?

? La Fontaine, Lib. III. Fab. X. Benferade, Fab. LIX. Æsopus, Fab.
 CCXXIII. Aphytonius, Fab. XXXIV. Avienus, Fab. XXIV. Tanaq.
 Faber ex arabico Locmani, Fab. VII. Burmannus append. ad Phædr.
 Fab. XXV.

FABULA XXV.

Corvus & Serpens. ⁸

SERPENTEM Corvus esuriens cùm cerneret
 In sole ⁹ dormientem; protinus hunc petit,
 Raptique. At ille mox ubi ad sese redit,
 Corvum remordet; qui letale sentiens
 Venis receptum virus: Hinc pereo miser,
 Stultusque, dixit, unde speravi lucrum ¹.

Designat ² homines fabula incautos, quibus
 Avidè expetita sæpius damnum afferunt.

FABULA XXVI.

Rustici & Sarmenata. ³

Duo cùm quondam Rustici ad litus maris
 Sederent otiosi: Navem conspicio,
 Unus ait, eamque permagnam meherculè.
 Post paulò dixit alter: Ego verò id nego,

⁸ Le Noble, Fab. CIII. Æsopus, Fab. C. Faernus, Fab. XXIV.

⁹ In sole ambulare: in sole apricari: in sole jacere: in sole exuri: à sole abesse, vel discedere: bonæ locutiones latinæ sunt. Vide Cicer. de Orat. Lib. II. Cap. XIV. ad Attic. Lib. VII. Epist. XI. Tusculan. Lib. V. Cap. XXXII. Cels. de re med. Lib. I. Cap. III. Plin. jun. Lib. III. Epist. V.

¹ Terentius, Heautont. act. 4. Sc. 4. v. 25.

Næ, ille haud scit, paulùm lucri quantum ei damni apportet.

² Cicero, de Harusp. resp. c. 25. *Hot quidem verbo neque P. Clodius, neque quisquam de gregalibus ejus aut de consiliariis designatur.*

Ovidius, Metam. L. 6. v. 103.

Mæonis elulam designat imagine tauri
 Europen.

³ La Fontaine, Lib. IV. Fab. X. Æsopus, Fab. CX.

Sarmenata autem ista longinqua non ex ipsâ, quæ immittitur in oculos specie, sed ex ipsâ imaginandi vi hîc æstimari censenda sunt. Malè ergo Richerius fabular. præfat. pag. 14. non esse narrationem hanc verisimilem pronuntiavit.

Hanc esse navem; at esse contendo scapham.
 Expectant; demum Sarmenta appelli vident.
 Magnam ex longinquo qui reverentiam parit,
 Si propius adstet sæpe erit contemptui.

FABULA XXVII.

*Avis, ejusque Pulli, & Villicus.*⁴

MONUIT locatos in segete⁵ Pullos Avis,
 Ut diligenter, hinc dum abest, attenderent,
 De messe fermo si fieret. Pulli anxii
 Redeunti narrant matri, amicis Villicum
 Suis mandasse curandum id negotii,
 Respondet mater, esse nil Periculi,
 Item trementes nuntiant alio die,
 Propinquos, operam ne recusarent suam,
 Rogatos. Rursus esse securos jubet.
 At illa demum ut audiit, cum filio
 Statuisse Villicum, ut ipsi mane postero
 Inciperent ambo triticum succidere:

⁴ La Fontaine, Lib. IV. Fab. XXII. A. Gellius, Lib. II. Cap. XXIX.
 Avienus, Fab. XXI. Faernus, Fab. XCVI. Menagius, Fab. I.

⁵ Varro, de re rust. L. I. c. 29. *Seges dicitur, quod aratum, satum est: arvum, quod aratum, necdum satum est.* Festus, de verbor. signif. *Seges dicitur ea pars agri, quæ arata & consita est.* Cicero, de Senect. c. 15. *Nec verò segetibus solùm, & pratis, & vineis, & arbutis res rusticæ lætæ sunt, sed etiam hortis & pomariis.* Orat. c. 15. *Segetes secundæ & uberes non solùm fruges, verùm herbas etiam effundunt inimicissimas frugibus.* Tuscul. L. 2. c. 5.
 Etli segetem sunt in deteriorem datæ
 Fruges, tamen ipsæ suapte naturâ enitent.

Fugiamus, inquit: hi cùm jam non pendeant
Alienâ ex operâ, conferent citò hùc suam.

Rem gerere ipse potes? alios ne expectaveris. ⁶

FABULA XXVIII.

Crocodilus & Vulpis. ⁷

DE nobilitate gloriabatur suâ,
Pluresquè Vulpi instabat commemorans avos
Crocodilus, unde rectâ venisset viâ.
At Vulpis: Unde venerim, inquit, me minùs
Id angit, quàm quò vadere liceat mihi.

FABULA XXIX.

Ursus, Leo, & Lupus ⁸

CORREPTUM, jamque strangulatum, mandere
Parabat Ursus hinnuleum famelicus.
Leo, siccis pariter faucibus, supervenit,
Et extorquere prædam violentus parat.
Ursus, qui multis antea leonibus
Restiterat, avida nunc ubi stimulat fames,
Sese videlicet ait nolle cedere.

⁶ A. Gellius, Lib. II. Cap. XXIX. *Hunc Æsopi apologum Q. Ennius in Satyris scitè admodùm & venustè versibus quadratis (trochaicis) composuit: quorum duo postremi isti sunt, quos habere cordi & memoriæ operæ pretium esse hercle puto:*

Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm:
Ne quid expectes amicos, quod tute agere possies:

⁷ Benferade, Fab. CXXXIX. Æsopus, Fab. IX.

⁸ Benferade, Fab. CXLIII. Le Noble, Fab. CXI. Camerarius, Fab. XXXIX.

Exoritur ergo pugna utrinque pertinax,
 Et horrida: neuter vincit; neuter se imparem
 Sentit; pugnantque, dum defecti 9 viribus,
 Et hinc & inde simul in terram corruant.
 Cùm sic jacerent languidi, accedit Lupus,
 Causamque tollit hinnuleum certaminis:
 Quem sic impunè sibi videntes abripi,
 Dixère: Miseri strenuè pugnavimus,
 Ut latro pugnae ferret omne præmium!

F A B U L A X X X.

*Asinus Dominos mutans.*¹

A P U D olitorem quòd ageret vitam nimis
 Laboriosam, & interim tenuissimo
 Pastu soleret recreari, Asinus querens,
 Jovem rogavit, ut aliam sortem daret:
 Ejusque precibus exoratus Jupiter
 Navare deinceps hunc figulo operam jubet.
 Sed ferre cœnum, ac tegulas² dum cogitur:
 Hanc graviùs etiam ferre fortunam incipit.
 Mutare dominum, imprudens, rursus expetit,

9 Tibullus, Lib. II. Eleg. V. V. 76.

Ipsum etiam solem defectum lumine vidit.

Phædrus, Lib. V. Fab. VI.

Accessit alter æquè defectus pilis.

1 La Fontaine, Lib. VI. Fab. XI. Benfèrade, Fab. CXLIV. Æsopus,
 Fab. XLV. Faernus, Fab. LXIX. Jaius Biblioth, Rhet. Tom. I.
 pag. 751.

2 Em. Card. de Polignac, Antilucetii L. 7. v. 473. primam hujus vocis
 syllabam corripuit:

Et trabibus, tegulisque supra sit pensile testum.

At Ovidius, fast. L. 6. v. 316.

Strataque erat tepido tegula quassa solo.

Rurfusque auditur ; lege sed positâ tamen ,
 Ut hæc quæcumque fuerit ultima fors , ferat ;
 Nec speret aliam deinde venturam vicem .

Is cùm annuiffet , obtigit 3 coriario :

Tum : Quid rogavi , dixit lamentans ? heros
 Apud priores vivere fatius fuit ;

Namque ille postquàm durus me laboribus
 Necuerit , parcat ne corio quidem meo .

Quamvis acerba fors erit , eam fustine ,
 Ne peior fiat , obtreâtare fi velis .

FABULA XXXI.

Aper & Cerva. 4

Saxo exacuebat 5 dentium ficas Aper :

Quem conspicata Cerva : Cur , inquit , facis
 Id quod , ut opinor , nunc fieri nil postulat ?

Nam nullus hostis , aspice , occurrit tibi ,
 Et cuncta pacis undique munus obtinent .

At Setiger : Non temere facio , quod vides ;
 Etenim pugnandi cùm mihi tempus venerit ,

An tunc fore putas dentes acuendi locum ?

Serò parantur arma , cùm hostis ingruit .

Et Juvenalis , Sat. 3. v. 201.

Ultimus ardebit , quem tegula sola tuetur .

Et Plautus , Mil. glor. act. 2. Sc. 6. v. 24.

Meas confregisti imbrices & tegulas .

3 Corn. Nepos , l. 24. C. 1. *Quæstor obtigit P. Cornelio Scipioni Africano , Consuli.*

4 Richer , Lib. VI. Fab. XVIII. Benferade , Fab. CLVIII. Le Noble , Fab. CXXX. Æsopus , Fab. LIV. Faernus , Fab. LXXVIII.

5 Plinius hist. Lib. XVIII. Cap. 1. *Cùm arbore exacuant , limentque cornua Elephantis & Uri : Saxo Rhinocerotis , & utroque Apri dentium ficas ,*

F A B U L A X X X I I.

*Asinus & Equus.*⁶

EQUO invidebat Asinus , quòd , totos licèt
 Malè otiosus ille cessaret dies ,
 Tamen aleretur delicatè & largiter ;
 Laboribus ipsi dum perpetuis interim
 Exercitato , vilis alimenti datur
 Vix fatis ; & ut ne vita miserum deserat.
 Sed ad pericla belli postmodùm videns
 Equum apparari , jam suam sortem incipit
 Diligere : et : Asinum vivere , inquit , me juvat.
 Eorum , qui beati creduntur , mala
 Videre , miseris non leve est solatium.

F A B U L A X X X I I I.

*Æthiops.*⁷

AL I Q U I S loquacem dum sibi esse feminam
 Queritur maritus , & modum celerrimæ
 Apponere linguæ mille tentat artibus ,
 Operamque perdit ; sic Æsopus incipit
 Narrare : Servulum Æthiopem quidam emerat ;
 Cujus nigrum colorem contractum putans
 Fuisse propter solam negligentiam

⁶ Benferade, Fab. *CLXV.* Æsopus, Fab. *LVIII.* Faernus, Fab. *LXXXIV.*

⁷ Benferade, Fab. *CLI.* Le Noble, Fab. *III.* Æsopus, Fab. *LXXV.*
 Locmannus, Fab. *XVII.*

Domini prioris, usque, & usque hunc institit
 Lavare, donec immodica vexatio
 Languere miserum, ac denique coegit mori.
 Corrigere qui vult naturam, Æthiopem lavat,

FABULA XXXIV.

*Muscae*⁸

EFFUSA mellis copia est: Muscæ advolant:
 Pascuntur. At mox impeditis cruribus
 Revolare nequeunt. Heu! miseram, inquiunt, vicem!
 Cibis iste blandus qui pellexit suaviter,
 Nunc fraudulentus quàm crudeliter necat!
 Perfida voluptas fabulâ hâc depingitur.

FABULA XXXV.

*Vespertilio & Mustelæ duæ*⁹

HUC, illuc temere dum volat, casu evenit
 Ut in Mustelæ nidum Vespertilio¹
 Irruat, in ipsoque capiatur impetu.
 Hæc autem, acerbo quoniam erant omnes sibi

⁸ Æsopus, Fab. LXXXIX.⁹ La Fontaine, Lib. II. Fab. V. Æsopus, Fab. CIX. Faernus, Fab. LXXVII.¹ Varro, Sat. Menipp. Agathonis, fragm.Quid multa? Factus Vespertilio sum; neque
 In muribus, neque planè sum in volucris.

Auctor Philomelæ,

Strix nocturna sonans, & vespertilio stridens.

Odio volantes: Sic mei, inquit, ceteri
 Tractentur hostes & pereant, ut tu modò
 Peribis! prædamque simul vexat unguibus,
 Ac devorare jam parat. Periculum
 Persevit ille; seque murem, non avem
 Testatur esse: denique ut fecit fidem,
 Veniam ² precatur avolandi, & impetrat.
 Sed inde (tanta est ejus imprudentia!)
 In aliam rursus, nec multò post, incidit
 Mustelam, cunctis muribus quæ maximè
 Æstet inimica: & hæc: Quod est odium mihi
 Gentem in murinam ³, morte protinus tuâ
 Solaberis, ait. At quis error te malus,
 Respondet ille, decipit? cave, obsecro,
 Ne facias id quod postea infectum, foror,
 Volueris frustra: non ego sum, quem tu putas,
 Aliquis de gente murium infestissimâ:
 Malè mures pereant; vivat avium gens: avis
 Ego sum; quod alis, aspice, en meis tibi
 Probare possum. Mustelæ hæc oratio ⁴
 Hæc visa est. Ergo præsentissimam
 Evasit iterum Vespertilio necem.

Hominum fragilitas ingenium versatile ⁵,
 Variumque, variis pro periculis, expetit.

² Plinius, Hist. L. 12. c. 19. de Cinnamomi frutice: *XLIV boum, caprarumque, & arietum extis impetratur venia cadendi. Tacitus, Annal. L. 12. C. 5, Summam Reip. agi obtestans, veniam dicendi ante alios exposcit.*

³ Columella. L. 6, c. 37. *Murinus (color) in asino vulgaris.* Plinius, hist. Lib. 28, c. 11. *Aliqui murinorum capitum cinerem miscuisse malunt.* L. 30. c. 8. *Murino simo contra calculos illinere ventrem prodest.*

⁴ Terentius Andr. Act. I. Sc. I. V. 114. *Hæc oratio est.*

⁵ T. Livius, L. 39. C. 40. de M. Porcio Catone: *Hæc ingenium ver-*

FABULA XXXVI.

Hoedus & Lupus. ⁶

CAPRILIS ⁷ ipso tutus in fastigio
 Cùm staret Hoedus, prætereuntem prospicit
 Lupum; simulque grandibus conviciis
 Laceffere illum cœpit. Respondet Lupus:
 Non tu, sed iste nunc locus illudit mihi.

Audacia nulla, nullum ubi periculum est.

FABULA XXXVII.

Tubicen & Hostes. ⁸

DE LAPsus in victrices Hostium manus
 Tubicen rogabat, innocentem se virum
 Ut ne, quod facere jam parabant, cæderent:
 Et hominem, aiebat, neminem ⁹ usquam gentium;
 Occîdi; & istâ, quam libens tradam, tubâ
 Elicere tantùm innoxios didici sonos.

fatibile sic pariter ad omnia fuit, ut natum ad id unum diceres, quodcumque ageret.

⁶ Richer, Lib. XII. Fab. IV. Benferade, Fab. LVIII. Le Noble, Fab. CLXXXII. Æsopus, Fab. CXXXIX.

⁷ Ut ovili ovilla pecora, bubili bubula, equili equina, ita caprili caprina concluduntur. Varro, de re rust. L. 2. C. 3. *Caprile uliginosum.*

⁸ Benferade, Fab. CLXI. De la Motte, Lib. II. Fab. XVIII. Æsopus, Fab. CXLII. Avienus, Fab. XXXIX. Laur. Valla, Edit. Rob. Steph. pag. 59.

⁹ Perizonius ad Sanctii Minervam, L. I. Cap. I. pag. 7. Edit. 1702. *Quando, inquit, Comici dicunt: Nemo homo: à ratione illud certè est alienum: si quidem in τῷ nemo jam expressum est τὸ homo.* At non soli Comici hanc loquendi formulam à ratione, si superis placet, alienam adhibuerunt. Nam Cicero ad famil. Lib. XIII. Epist. LV. *Ut hominem neminem pluris faciam.* Tuscul. Lib. I. Cap. XLI. *Hominem quidem scire arbitror neminem.* De

At illi: Meritæ tu tamen occumbes neci,
 Hôcque magis etiam, quòd pugnandi sis licèt
 Ipse imperitus, alios ad pugnam excitas.

Jure reputatur is qui impellit ad malum
 Nocentior illo, qui malum inde perpetrat.

F A B U L A XXXVIII.

*Accipiter & Cuculus.*¹

MAGNUM Cuculo fecerat convicium
 Accipiter, ipsi quòd pares quanquam dedit
 Natura vires corporis, animo tamen
 Abjectus humili, vesci malit vermibus,
 Quàm dolci aviculas² pro cibatu³ carpere,
 Paucis diebus postmodò elapsis videt
 Cuculus ipsum, quem necârat rusticus,
 Pendere summo turris è fastigio,
 Ut alios pœnæ terreat similis metu
 Accipitres, ne columbas prædari velint:

Nat. Deor. Lib. II. Cap. XXXVIII. *Ut per biduum nemo hominem homo agnosceret.* Ibid. Lib. I. Cap. XLIII. *Neminem Deo, nec Deum, nec hominem carum . . . vultis.*

¹ Abstemius, Fab. VII. Camerarius, Fab. CCXCII.

² A. Gellius, Lib. 2. c. 29. *Avicula est parva.* Muretus, Var. Lect. L. 5. c. 1. *Ed accedere innumerabilem vim ac copiam immortalium avicularum, quæ usque & usque liquidissimos cantus tenui gutture funditantes, intimos audientium sensus incredibili voluptate permulceant.* Varro, de L. Lat. L. 7. sub fin. *Minima in quibusdam non sunt, ut avis, avicula, avicella: Caput capitulum, capitellum.* Sensus est Varronis, non dici latine neque avicellam, neque capitellum, quamvis & aviculam & capitulum dicamus.

³ Plinius hist. Lib. VIII. Cap. LV. *In Alpibus candidi (lepores) quibus hibernis mensibus pro cibatu nivem credunt esse.*

Tibique, vesci vermibus folis, ait,
 Si maluiffes, quantò nunc meliùs foret!
 Conditio tenuis paucis est periculis
 Objecta, magnis ampla casibus patet ⁴

FABULA XXXIX.

Capones duo. ⁵

SIMUL Capones nutriebantur duo
 In ornithone ⁶ inclusi; at horridus, & macer
 Languibat unus; pinguis alter, & nitens
 Suam jaëtabat speciem, & corpulentiam,
 Sociumque præ se contemnebat: & probris
 Amarulentis non leves injurias
 Super etiam addit; innocentemque opprimit.
 Intereà herilem amicus advenit domum;
 Ac delicatas ipsi cùm dapes herus
 Apponere vellet, pinguem Caponem necat,
 Macrum relinquit; focium qui suum videns
 Cùm perimeretur: Nunc ego, inquit, ego miser
 Te miseriorem video tandem, qui modò
 Beatus, arrogansque insultabas mihi.

Sortem improborum suffer, quos donis suis
 Fortuna cumulat: hos faginat ⁷, ut immolet.

⁴ Cirero de Offic. Lib. I. Cap. XXI. *Quæ eo faciliora sunt Philosophis, quò minus multa patent in eorum vild, quæ fortuna feriat, & quò minus multis rebus egent.*

⁵ Abstemius, Fab. X.

⁶ Ornithon locus est, in quo faginandæ aves chortales includuntur. Vide scriptores rei rusticæ, Columell. Lib. VIII. Cap. IV. & Varonem passim.

⁷ Commirius, Fab. de Tauro faginato:

F A B U L A X L.

*Aranea & Hirundo.*³

A R A N E A quondam exarserat in Hirundinem,
 Irata, muscas, ipsa vesci quas solet,
 Quòd illa caperet ore furaci volans ⁹.
 Ergo vindictæ cupida, nec, res exitum
 Quem sit habitura denique, fatis providens,
 Textilia ad altas retia suspendit fores,
 Quà pervolare sæpe inimicam viderat.
 Enimverò illa concitatos impetus
 Mox advolando huc dirigit; sed retia,
 Simulque textricem aera per medium rapit;
 Portatque, nec novi oneris quidquam sentiens.
 Tunc misera tractus per profundos aeris
 Aranea pendens: Hanc, ait, justè vicem
 Experior, genera quæ volantium infima
 Cùm vix labore magno prædari queam,
 Capere aves posse tam magnas putaverim.

Majora viribus aggredi ratio vetat;
 Sed ratio, & ira quid in commune consulunt?

Miratur hos, paresque Dīs vulgus facit:
 At verò sapiens despicit, ceu victimas,
 Fortuna quas saginat, ut sibi immolet.

Hæc porro mihi ex cognitione Commirianorum versuum præviâ
 nullâ incidit sententiâ, cæteroqui communis & pervulgata.

³ La Fontaine, Lib. X. Fab. VII. Abstemiùs, Fab. IV.

⁹ Plinius hist. Lib. X. Cap. XXIV. *Sola avium (hirundo) non nisi
in volatu pascitur.*

FABULA XLI.

Vulpis & Ericius. ¹

REI administrum publicæ, furtis suis
Ditatum, Samii dedere cùm vellent neci,
Æsopus tali fabulâ deterruit:

Tetram in lacunam fortè Vulpis incidit,
Nec potuit exire, impeditis cruribus
Limo tenaci. Et hùc simul denso agmine
Muscæ advolantes indefensam aculeis
Fodere institerunt. Quod videns Ericius,
Parabat, quippe motus misericordiâ,
Malas abigere volucres; illa sed abnuit:
Namque has mihi, inquit, ne molestiam gravem
Jam facere possint, fatietas ipsa impedit:
Succederentque mox aliæ famelicæ,
Quæ, mihi quod reliquum sanguinis est, exfugerent.

FABULA XLII.²

Struthiocamelus altùm volandi cupidus.

MENTE id ferebat ansiâ, quòd veriùs
Se subsilire, quàm volare cerneret
Struthiocamelus ³, utpote brevioribus

¹ La Fontaine. Lib. XII. Fab. XIII. Philib. Hegemon, Fab. XIX. Faernus, Fab. XVII. Camerarius, Fab. CCCXCVII. Menagius, Fab. IV. De Ericio vid. not. ad Fab. V. Lib. I.

² Camerarius, Fab. CCLXVIII.

³ Plinius Hist. Lib. X. Cap. I. *Grandissimi, & pæne bestiarum gent-*

Instructus alis, & majore corporis
 Mole impeditus. Ergo cùm perdiscere
 Artem volandi cuperet, in rupis jugum
 Erepsit, unde se demisit. At gravi
 Actus deorsum lapsu fregit tibias.
 Sic ferri in altum qui cupiebat æthera,
 Is jam ambulare ne potuit quidem solo.
 Ad altiora, quàm natura fert sua,
 Qui tendere audent, nostra fabella hos monet.

*vis Struthiocameli (gallicè Autruches) . . . ad hoc demum datis
 pennis, ut currentem adjuvent. Ceterò non sunt volucres, nec à
 terrâ tolluntur.*

FABULARUM
ÆSOPIARUM

LIBER QUARTUS.

PROLOGUS.

AB illo vetere, simplici, mundo stilo
Jam tum recessit paululùm Latinitas,
Ubi romana pubes semel abhorruit
Ab scriptitandis versibus senariis,
Quales Poetæ veteres omnes comici
Fundere solebant. Immo ferme ceteri
Veteres Poetæ, si qua præsertim vafræ
Lubido Musæ scriptionem ludicram,
Menippeamque concinnare iusserat,
In metro amabant liberum hunc morem sequi
Suavem profectò, nec vocabulis minùs,
Quàm rebus ipsis aptandis idoneum.
Romanorum ille Varro ¹ qui doctissimus

¹ A. Gellius, Lib. III. Cap. X. Varronis de numero septenario Librum exponens: *Tum ibi, inquit, addit se quoque jam duodecimam annorum hebdomadam ingressum esse, Et ad eum diem septuaginta hebdomadas Librorum conscripsisse.*

Ante, & post fata dictus est, hujusmodi
 Senariorum millia multa scripserat;
 Seu defricandis ² moribus operam daret,
 Urbemque lepidis recrearet lusibus;
 Seu fabulosas callidè contexeret
 Narrationes, monitis & perspergeret
³ *Communem vitæ ad usum pertinentibus.*

Olim hæc fuere ⁴. Deinde scribendi genus
 Tam facile, tanque delicatum respuit
 Illapsa sensim argutiarum ⁵ cupiditas,
 Demumque turbo ⁶ cordubensis obruit.
 Jamque hæc regnare pestes latè cœperant,
 Suas fabellas Phædrus cùm primùm edidit:
 Quæ fortè causa est, cur hodie nullo ⁷ fere

² Horatius, L. I. Sat. 10. v. 4. de Lucilio:

At idem, quòd sale multo
 Urbem defricuit, chartâ laudatur eâdem.

³ Varronis ipsius verba hæc sunt apud A. Gellium, Lib. XIII.
 Cap. XI.

⁴ Catullus, carm. 4. v. 25.
 Sed hæc prius fuere.

⁵ Plautus: Bacchid. act. 1. Sc. 2. v. 19.
 Etiam me adversus exordire argutias?
 Qui si decem habeas linguas, mutum esse addecet.

Cicero, de Legib. L. I. c. 2. *Cujus loquacitas habet aliquid argu-
 tiarum.*

⁶ Turbo cordubensis hîc significat importunam illam eloquentiam,
 quam, veluti quemdam turbinem immisit Latio Corduba.
 Martialis, Lib. I. Epigr. LXI.

Duosque Senecas, unicumque Lucanum
 Facunda loquitur Corduba.

Quintilianus, Instit. Orat. L. 10. c. 1. extremo, de eloquentiâ Sene-
 cæ philosophi: *Corrupta pleraque, atque eo perniciosissima, quod
 abundant dulcibus vitiis. Velles eum suo ingenio dixisse, alieno
 judicio.*

⁷ Nihil usquam apud Veteres de Phædro memoratur, nisi quòd Mar-
 tialis, Lib. III. Epigr. XX. & Avienus præfat. fabular. meminere
 ipsius quidem, at meminere tantùm.

Munitus exstet Veterum testimonio;
 Neque hunc sibi esse cognitum Seneca ⁸ indicet.
 Meo quidem iudicio, si Phædri stilius,
 Si ingenium, & ista æquabilis festivitas
 Aliquando fuerint Romanis contemptui,
 Bonarum apud eos Artium scientiam
 Tunc esse paulùm adulteratam oportuit ⁹.
 Illius ergo semita quàm monstrat viam,
 Cupidus sequendi, passibus haud æquis licèt,
 Pergam innocentes expolire fabulas.

F A B U L A I.

Sus & Leaena. ¹

F E C U N D A Sus Leænæ vertebat probro,
 Catulum quòd unum quolibet partu ederet:
 Unum, at Leonem, retulit indignans Fera.
 Res dignitate prævalent, non copiâ.

⁸ Seneca consolat. ad Polybium, Cap. XXVII. *Non audeo te usque
 ed producere, ut fabellas quoque, & Æsopos Logos, intentatum
 romanis ingeniis opus, solitâ tibi venustate connectas.*

⁹ Plautus, Poen act. 5. Sc. 2. v. 70.

Servum hercle te esse oportet & nequam & malum.

¹ Æsopus, Fab. CCXIX. Tanaq. Faber ex arabico Losmani, Fab. XI.
 Commirius, Tom. II. pag. 224. Edit. 1715.

FABULA II.

*Puer, & Passer fugitivus.*²

PRAVAM, malamque Passeris ingrati indolem
 Afflictus olim conquerebatur Puer,
 Quòd illum quanquam delicatioribus
 Alere solebat, ipse nutritor, cibus,
 Tamen à se abiret fugitivus. Dein supplicans:
 Revertere, ait, amicule mi, revertere;
 Amaritudo nulla mihi pectus movet,
 Pacemque tecum, si reverteris, bonam
 Reconciliabo 3: caveam saltem respice
 Bellam, nitentem, quam relinquis: num nihil
 Habet illa, quod te revocet, ac reddat mihi?
 Ista fugitivum oratio jam cœperat.
 Mutare, ut esset non inexorabilis;
 At solo caveæ nomine audito avolat.

Pulchrum esse fabula carcerem nullum probat.

FABULA III.

*Pastor & Mare.*⁴

PECUDES cùm egisset Pastor ad litus Maris,
 Undamque leni cerneret pellaciâ⁵
 Ridentem, amore mercaturæ captus est.
 Pecuniam ergo conficit: coemit nuces:

² Abstemius, Fab. XLIII. Camerarius, Fab. CCCXIV.

³ Corn. Nepos, Lib. VIII. Cap. III. *Reconciliatâ pace* (Thraſybulus) *legem tulit.*

⁴ La Fontaine, Lib. IV. Fab. II. Benſerade, Fab. CLII. Æſopus, Fab. XLIX. Laur. Valla, Edit. Rob. Steph. pag. 61.

⁵ Lucretius, Lib. II. V. 556.

Subdola cùm ridet placidi pellacia ponti.

Navigio imponit: solvit: animo jam movet
 Magna: tenet altum. At ecce tempestas furit:
 Et cùm veniret in vitæ periculum,
 Sua ipse mœrens cogitur in fluctus bona
 Projicere; portumque etiam vix repetit miser,
 Oves ibidem denuo cùm pasceret,
 Et unda staret: O, video, nuces, ait,
 Nuces, dolosa, rursus, at frustra, cupis.
 Nos cautiores cùm facit infortunium,
 Tunc aliquis ipso fructus è damno redit.

FABULA IV.

*Leo, Asinus & Vulpis.*⁶

VENATUM ière Vulpis, Asinus, & Leo:
 Præda ampla facta est: hanc Asinum Leo jubet
 Partiri; singulasque partes singulis
 Æquales ille cùm poneret, eum Ferus
 Rapit, laniatque: postea Vulpeculæ
 Dat idem negotium. Illa verò astutior,
 Partem Leoni posuit longè maximam;
 Minimam particulam vix reservavit sibi.
 Leo, à quo fuerit tam bene docta, quæsiit;
 Me, retulit illa, docuit hujus calamitas.

⁶ Richer, Lib. II. Fab. X. Benferade, Fab. CLXIII. Æsopus, Fab. XXXVIII. Faernus, Fab. III. P. Targa, Fab. 13. Verdizotti, pag. 175.

FABULA V.

*Musculus & Felis.*⁷

OBAMBULABAT, editus in mundum recens,
 Musculus; & illam singulis animantibus
 Communem lucis usuram dum carperet,
 Præ gaudio alacer, ac properaret vivere;
 Secum otiantem placidè, nixam clunibus,
 Reductâ in orbem caudâ ad extremos pedes,
 Similemque blanda meditati, Felem aspicit.
 Mitis profectò bestia, inquit, en adest;
 Ipsoque vultu spirat sanctimoniam;
 Hanc compellare, & , ipsa si non abnuat,
 Connectere modò vincla amicitiae lubet.
 Accedit ergo propius. At exertis simul
 Improba eum Felis unguibus capit, & vorat.
 Modesta species non hominem sanctum probat,

FABULA VI.

*Invidus & Avarus.*⁸

INVIDO, & Avaro Jupiter quondam annuit,
 Peteret alteruter id quod optaret, statim
 Rem successuram votis; at lex est tamen
 Dicta: ut, petenti quidquid alterutri datum
 Fuisset, duplum tribueretur alteri.

⁷ Abstemius, Fab. LXVII.

⁸ Richer, Lib. VIII. Fab. XXI. Benferade, Fab. CCXIX. Avienus,
 Fab. XXII. Camerarius, Fab. CCLII.

Honestam certè, nec mihi visam hæctenus
 Benignitatem impertit hodie Jupiter,
 Secum ait Avarus: illam nos autem decet
 Apponere lucro, quàm licebit maximo;
 Parcamus igitur votis imprudentibus
 Præire focio. Pro suâ parte Invidus
 Attentâ mente pariter omnia ponderat;
 Postquàmque, ne quid peccet imprudens, fatis
 Sibi præcavisse visus est, edit prior
 Sua vota; & unus postulat oculus sibi
 Ut eruatur: focio geminos erui
 Hac mercede velit, nec leve reputat lucrum.

Ubi fingit aliquid esse venturum boni
 Cupido cæca negligit præsens malum.

F A B U L A VII.

*Gallus, Asinus & Leo.*⁹

IN agrum eundem Gallus, Asinus & Leo
 Venère: Gallus tritici grana ut legat;
 Asinus, palatum¹ carduis ut tergeat;
 Leoque, prædam si quam inveniat, ut voret:
 Adest inventus Asinus: hunc ergo neci,
 Occurrit quando nil melius, jam destinat:

⁹ Richer, Lib. XII. Fab. XI. Benferade, Fab. LIII. Le Noble, Fab. CLXXXVII. Æsopus, Fab. LXVI. P. Targa, Fab. 123.

¹ Horatius. Lib. II. Sat. II. V. 23.

Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
 Hoc potiùs, quàm gallinâ, tergere palatum.

Irruit. At ecce Gallus argutissimis
 Percellere auras cantibus simul incipit;
 Simulque fugere cogitur Leo territus.
 Natura Gallo hanc nempe virtutem dedit,
 Solâ ut Leones voce vertat in fugam².
 Tunc Asinus autem, fugere trepidantem Ferum
 Ubi videt, se terribilem stultè existimat;
 Illumque credit, ex suû nimio metu,
 Fugere, suumque ferre ne aspectum quidem
 Totuisse; ac tanta cæcitas animum tenet,
 Ut etiam persequatur, ignavum vocans.
 Sed Galli acutos cùm Leo tandem sonos
 Minùs exaudiret, sistit, obvertit caput;
 Miratus Asinum venientem, hùc refert gradum,
 Stultamque pecudem strangulatam devorat.

Stultitia comitem si fors arrogantiam
 Habuerit, homines certum in exitium trahit.

² Lucretius, L. 4. v. 714.

Quin etiam gallum, noctem explaudentibus alis,
 Auroram clarâ consuetum voce vocare,
 Nenu queunt rapidi contra constare leones,
 Inque tueri: ita continuò meminere fugâi.

Quamquam hæc ego puto non magis esse vera, quàm quæ de cantu
 Cycni narrantur; poetis tamen, ceterisque amoeniorum artium
 scriptoribus talia comminisci semper licuit. At Fracastorius, nobi-
 lis ille & eximius poeta, cùm physicum ageret in libro *de sympa-
 thia & antipathia*, nimis, ut equidem reor, licenter scripsit,
 Cap. I. *Quid, quòd Leo, animalium omnium terror, gallina-
 ceo tamen gallo terretur, præsertim cantum emittente?* La Boul-
 laye-le Gouz, parte 2. peregrinationum; c. 53. longè aliud a se,
 cùm in Tygri flumine navigaret, observatum tradit: *La nuit sui-
 vante nous entendimes rugir un lion . . . sur notre douanik
 il y avoit un coq. . . Ce coq suivant sa nature se mit à chan-
 ter; & au lieu de faire peur au lion, comme j'esperois, il le
 faisoit rugir plus fort.*

FABULA VIII.

Milvus, Corvus & Aquila.

CARNEM³ rapuerat, & auferebat Milvus;
 Sed illam Corvus esse contendit suam,
 Sibique raptam clamat, & furem arguit.
 Tum criminatus alter, de dolo malo,
 Calumniâque postulat adversarium.
 Seque esse furem jurejurando negat.
 Fortasse Corvus, apertâ vi irruens, queat
 Id recuperare, quod sibi raptum dolet;
 Sed novit hostem, quàm sit rostro, & unguibus
 Pugnare non inhabilis; remque maluit
 Finiri legibus. Ergo in jus eum vocat.
 Cùmque hùc Aquila venisset, hanc humilis cliens,
 Ut ne gravetur esse sibi judex, rogat.
 Aquila, secandis quæ clientum litibus
 Operam debere se putat, non abnuit;
 Statimque carnem, quæ jurgandi occasio
 Discordibus erat, ad se deferri jubet;
 Quam, jussâ metuens detrectare, Milvus
 Sanctum ad tribunal posteaquàm detulit:
 Secedite, inquit illa; decretoriam
 Sententiam ipso castino die feram.
 Condicta venit hora: Corvus adfuit:
 Sed expectatus esset cùm fatis diu,

³ Phædrus, Lib. I. Fab. IV. V. 2.

Canis per flumen carnem dum ferret natans.

Nec compareret Miluus, Aquila exhibet,
 Jam vacuum ab omni controversiâ, dapem;
 Adjudicansque Corvo, sic pronunciat:
 4 *Fatetur facinus is qui iudicium fugit.*

F A B U L A I X.

Equus & Lupus.

TUTUS fatis præsidio virtutis suæ
 Cùm pascere tur solus in silvis Equus,
 Ipsi, quam prædatus erat, ostentans ovem,
 Felicitatem jactabat suam Lupus:
 Et miror, inquit, quòd tu tantis viribus,
 Animisque tantis præditus, leves cibos,
 Et insuaves ab ipsâ decerpens humo,
 Tolerare vitam potiùs asperam velis,
 Quàm bellicosæ gentis exemplum sequi,
 Vi rapere pecudes, fortioris præmio
 Gaudere, pinguibusque vesci carnibus.
 Equus ad hæc: Non profectò, non tuam hanc tibi
 Invideo sortem, quam potiùs miserabilem,
 Et execrandam judico. Tenuis quidem
 Inopsque victus est mihi: tamen suppetunt
 Alimenta, quæ naturæ convenient meæ:
 At prosum hominibus; & meum nomen suis
 Apud eos claret concelebratum laudibus:
 Contra perpetuis imprecationibus

Omnes petunt te, publicam omnium luem;
Et inter ista, quæ bona falsò nuncupas,
Inureris omni turpitudinis notâ.

Nemo esse felix simul & infamis potest.

FABULA X.

Leæna & Ovis.

OVEM Leæna rapuerat; sed eam tamen
Lege moriendi misericors exemerat,
Etiamque famulam fecerat propriam sibi;
At ipsam amare cùm cœpisset, ultimâ
Sui latibuli parte clausam sedulò
Tenebat inter putridas cadaverum
Reliquias. Misera ferre non poterat Bidens
Fœtorem acerbum, lentisque cruciatibus
Consumebatur; nec tamen audebat queri:
Sic tacita tantùm murmurabat: Hòc magis
Dolor ingravescit, quò minùs erumpit foras.

FABULA XI.

Vir sapiens & ejus Inimicus.

VIR sapiens, etsi neminem unquam læferat,
Inimicum habebat, qui celare quod diu
Tentârat, odium frangere ultra non valens,
Verba inter aspera graves ediderat minas.
Simul audierunt, territi properant, monent

Amici. At ille: Jam nôram, inquit, hunc, mihi
 Quàm fit inimicus; attulitque non leves,
 Fateor, latère quamdiu voluit, metus:
 Sed eum fuisse factum pejorem mihi
 Falsò putatis: Esse clanculum malus 5
 Cùm definit hostis, esse tunc bonus incipit.

F A B U L A XII.

Catella.

CATELLAM ⁶, valde amatam, delicatiùs
 Pascebat manibus ipsa suis muliercula:
 Nec alias illa ferre potuisset manus,
 Vel consuètas attulissent quæ dapes.
 Sed cùm repentè, Fatis ita jubentibus,
 Domina abiisset illuc, unde neminem
 Redire dicunt; in potestatem venit
 Hominum Catella, qui non suaves, ut priùs,
 Benignitatis delicias impertiant,
 At potiùs ipsam, tanquam si gregariis
 De canibus esset aliqua, miserias pati
 Cogant acerbis victitando duriter;
 Etiamque sæpe tecto abigant interdium,
 Mittantque noctu exclusam, ah! dormitum foris.

5 Plautus, Trinum. Act. I. Sc. 2. V. 15.

Nota mala res, optima est.

6 Thesaurus, tum Rob. Stephani, tum Basilii Fabri, *Catellam*, quasi nequiquam à Cane, sed à Catenâ tantùm derivatam exhibet. Martialis tamen Lib. I. Epigr. CIX. & Lib. VII, Epigr. LXXXVII. & Lib. XIV. Epigr. CXCVI. Hanc ipsam vocem ad pusillam Canem significandam adhibuit.

Miranti intereà ceteras canes, quibus
 Non meliùs efflet, quàm sibi, & suam tamen
 Quæ fortem non dolerent, una sic refert:
 Hæc vitæ ratio, quæ novitiæ ⁷ tibi
 Videtur aspera, usu & assuetudine
 Idonea nobis facta est, nuncque etiam placet;
 Ac si quam acerba fortunæ feveritas
 Fecisset olim intercapedinem tuæ
 Felicitati, id ipsum quod nunc tu negas
 Te ferre posse, ferres vivendi genus,
 Beata præsens vita venturæ nocet.

FABULA XIII.

Rusticus & Asinus.

SUA gravatum farcinâ, quantùm fatis ⁸
 Debebat esse, agebat Asinum Rusticus.
 Cùm carperet iter per frutetosum locum:
 Ni sum falsus, ait, hinc prope astant en mihi
 Virgulta, vario quæ esse possint usui:
 Meam illa certè faciunt ⁹ ad cupidinem;
 Decerpere igitur esse operæ pretium puto.
 Ohe, resiste, barde: id oneris additum
 Feres, nec, opinor, magno incommodo tuo.
 Resistit ille. Nec mora, imprudens herus

⁷ Terentius, Eun. Act. 3. Sc. 5. v. 33.

Paucæ, quæ circum illam essent, manent

Novitiæ puellæ.

⁸ Cicero, de Orat. L. 2. c. 41. *Satis esse deberet.* Seneca, Epist. 8.

Quantum satis est.

Martialis, L. 10. Epigr. 45. v. 6.

Non facit ad stomachum nostra lagena tuum.

Virgulta cædit, mundat, aptat, colligat,
 Pondusque justo ponderi adjiciens novum,
 Plus, ratio quàm finat, Afini dorsum premit.
 At sic tamen eum progredi¹ viam videns
 Satis expedito incessu, farcinam putat
 Non esse tantam, major ut aliquantulò
 Non illa fieri sine periculo queat;
 Lapidum ergo fortè cùm strues occurreret
 Juxta viam seposita, & ex illis duos
 Videret, qui placerent sibi præ ceteris:
 Stultè facerem, ait, si, quod objicit mihi
 Fortuna tam benigna, negligerem bonum.
 Atque duo lapides, facilè quos tollit manus,
 Quantillum est oneris? hos & Afelle mi, feres.
 Officium vires prope recusant: fert tamen
 Pecus misella; colligit etiam breves
 Sui vigoris reliquias, & exerit:
 Ita ut miretur, gaudeatque Rusticus,
 Afinum sibi esse talem, quem nullus labor
 Debilitet: cùmque gravior nudum incedere
 Suaderet æstus, detrahit vestem sibi,
 Et ceteris quoque impedimentis eam
 Non dubitat super ingerere, nil dum suspicans,
 Quanto prope esset bajulus infelix malo
 Ut conficeretur denique. Enimverò in viâ

¹ Virgilius, Aen. L. 12. V. 219.
 Incessu tacito progressus.
 Vide annot. ad Lib. 10. Fab. 21.

Grave offendiculum cùm fefellisset pedem,
 Simul ille cadit, & farcinâ oppressus perit.
 Qui minimus, sæpe summus est mali gradus ¹

FABULA XIV.

*Superba Anxietas, sive Musca, Trochilus,
 & Troffulus.* ²

ÆSTATE mediâ concitati fex equi
 Currum trahentes, putre quatiebant solum,
 Claramque denso pulvere tegebant diem.
 Temone in ipso tenuis intereâ sedens:
 O quantus, inquit Musca, premit equos labor,
 Quantusque sudor irrigat, dum me trahunt!
 Sic prævalenti cùm federe vult trabe,
 Quæ quinque opimos facilè sustineat boves,
 Pusillus ille, ex alitum gente infimâ,
 Prætentat illam Trochilus ³, & superfilit
 Similis timenti, ferre ne se non queat.
 Sic impudenti Troffulorum de grege
 Aliquis, ineptus, administris imperi
 Multùm exhibere se negotii putat,
 Qui, vivat ille ⁴ an mortuus sit, nesciunt.

¹ Dicitur mortem sibi conscivisse quidam Anglus nullâ de causâ, nisi quodd suas malas infcitè esse à tonsore purgatas doleret. Non dubito, quin antecesserint ægritudines variæ, quibus homo melancholicus cùm non respondivisset, ut fortem decebat, huic demum importunæ offensivunculæ succubuerit.

² Benferade, Fab. XXXI. Le Noble, Fab. CXCVII. Abstemius, Fab. XVI. Faernus, Fab. XLV. Camerarius, Fab. CCCCXCII,

³ Regulus vulgò dicitur. Plinius Hist. Lib. X. Cap. LXXIV. *Dissent . . . Aquila & Trochilus, si credimus, quoniam Rex appellatur avium.*

⁴ Cicero Philipp. XIII. Cap. XVI *Vivat, an mortuus sit, quis aut scit, aut curat?*

F A B U L A X V .

Avarus & Thesaurus. ⁵

THESAURUM Avarus fossâ condiderat humo:
 Quem fur odorans quærit, invenit, rapit.
 Ille igitur hûc reversus, ut vacuum videt
 Locum, execratur omnibus Sortem modis ⁶.
 Tum quidam sapiens: Quid, ait, incassum furis?
 Ubi pondus auri sterile posueras, ibi
 Repone lapidem; tibi tantumdem proderit.
Tam deest Avaro quod habet, quàm quod non habet. ⁷

F A B U L A X V I .

Lupus Filium erudiens.

LUPUS erudire filium, visum sibi
 Nimis ferocem, voluit ad mores bonos:
 Generi, inquit, nostro multa multi existimant
 Jure exprobrari, digna turpibus notis:
 Sævi, rapaces, furtis atque cædibus
 Assueti vivere latrones, Lupi audiunt:
 Isti sunt tituli, istæc honorum insignia,
 Quibus adornare nos plerique hominum solent;
 Et, si fateri quod res est, nobis licet,

⁵ La Fontaine. Lib. IV. Fab. XX. Benferade, Fab. CLVI. Æsopus,
 Fab. LIX. Faernus, Fab. XLVIII.

⁶ Terentius Eunuch. Act. II. Sc. III. V. 92.

Et quæ nos semper omnibus cruciant modis.

⁷ P. Syrus.

A veritate non aberrant plurimùm:
 Quod ut refutes, nate, moderato tuo
 Vivendi more, & exemplis, quantum potes,
 Sanctis, & omni furto, fraude vacantibus,
 Falsum esse tandem ostendas, te multùm precor.
 Hæc juniõri causam plausibilem Lupo,
 Et honestam habere credita est oratio;
 Animoque penitùs ille jam receperat
 Monitus paternos, & reluctantem licèt,
 Ad obsequendum comparabat indolem.
 At ecce, quæ fors dereliquerat gregem
 Deerraveratque, his interim aspicitur ovis:
 Simulque victus cessit, ac evanuit
 Amor honestatis, cujus successit loco
 Sævæ rapacitatis, cædis impiæ
 Libido victrix. Subitò ad prædam curritur:
 Capitur, necatur, manditur misera bidens:
 Bona hùc consilia recidère. Sed utrum putas
 Patefacere ausum sceleri patrando viam?
 Ipse, erudierat qui præceptis tam bonis,
 Ipse fuit auctor sceleris patrandi pater.

Hanc pædagogis offero, dico fabulam,
 Qui sancta verbis, prava sed exemplis docent.

F A B U L A X V I I .

Vulpis sine caudâ. ⁸

V U L P I S retentam laqueo caudam amiserat ,
 Elapfa , vitamque hoc pretio redemerat ,
 Sedenim pudore mixtus affligit dolor
 Misellam , quòd fe deinde fic oporteat
 Curtam ambulare. Socias ergo , tunc fimul
 Ut fortè magnâ coierant frequentia ,
 Adit , fedetque , fuasque perprimit nates
 Prudens , tegitque caufam moeroris fui :
 Dehinc : Iftam , inquit , caudæ longitudinem ⁹ ,
 Natura generi quam dedit noftro nimis
 Benigna , cur , forores , non abfcindimus ?
 Eâ lutofam verri humum numquid iuvat ?
 Ego verò amitti tale onus , lucrum puto .
 At , quæ refcierat hujus infortunium ,
 Sic retulit una : Confilium non improbo ,
 Nec dubito , nobis cur dares illud , gravis
 Quin caufa fuerit ; perfuadere fed mihi
 Nil poteris , tergum ni priùs obvertas , foror .
 Hic omnium ingens irrifio Vulpeculam
 Caudâ carentem exire coetu perpulit .

Quâ quis laborat , fi queat cum pluribus
 Comunicare infamiam , reputet levem .

⁸ La Fontaine , Lib. V. Fab. V. Benferade . Fab. CLXVI. Æfopus ,
 Fab. VII. Faernus , Fab. LXI. Jaius , To. II. pag. 744.

⁹ Phædrus , Lib. I. Fab. VIII. V. 8.

Gulæque credens colli longitudinem.

FABULA XVIII.

Mustela & Mures. ¹

MUSTELA senior, ac deserta viribus ².
 Mures, ut olim, non valebat assequi.
 Dolum ergo cœpit sstruere, quo prædam citra
 Ullum laborem venari, integrum foret.
 Ore tenus in farinam sese condidit.
 Accedunt Mures: at farinam strenuo
 Dente subigentes ubi Mustela prospicit;
 Ungues scelestos exerit, & prædam capit.
 Solertia sæpe virium præstat vicem.

FABULA XIX.

Puer & Colonus.

DUM vallem amœnam cupidus explorat Puer;
 Pulchrosque flores pulchrior ipse dum legit:
 Colonus, esse nil satis tutum, monet;
 Malas in herbâ ³ delitescere bestias,
 Quarum videlicet inopinis morsibus
 Infligeretur vulnus insanabile:

¹ Barlandus, Edit. Rob. Steph. pag. 146. Phædrus, Lib. IV. Fab. I.
 Vid. not. ad Lib. II. Fab. XLII.

² Phædrus, L. I. Fab. 21. v. 3.
 Defectus annis, & desertus viribus
 Leo cum jaceret.

³ Virgilius, Ecl. 3. v. 93.
 Frigidus. (ô pueri, fugite hinc) latet anguis in herbâ.

Itaque prudenter ageret; aut potiùs loci
 Nimiùm maligni amœnitatem sperneret,
 Discederetque, si saperet. Exterritus
 Hæsit Puer; avidamque continuit manum.
 At mox recrefcit & viribus polleas novis
 Cupido, mox & imperat pulfo metu.
 Ergo ille genio liberè indulget fuo.
 At violam, quæ micabat inter gramina,
 Ungue temerarius improbo cùm carperet,
 Attingit infcius, excitatque viperam
 Ibi excubantem: quæ fimul dente aspero
 Hunc pungit, & veneno letali imbuît.

Ubi eft voluptas, eſſe ibi periculum
 Non facilè credi, oftendit hæc narratio.

F A B U L A X X.

Anicula & ejus Ancillæ. ^{5.}

D U A S habebat Anicula Ancillas domi;
 Easque ad cantum galli gallinacèi,
 Quem ſibi ad id ipſum nutrîbat, quotidie
 Ipſa excitabat, antequàm luceſceret,
 Ut facerent opus. At illæ motæ denique
 Tam pertinacis tædio vigilantia,

⁴ T. Livius, Lib. XXVI. Cap. XLI. ſub fin. *Vos modò, Milites, ſanete nomini Scipionum, ſoboli Imperatorum veſtrorum, velut acciſis recreſcenti ſtirpibus.*

Ovidius Heroid. Epift. II. V. 5.

Luna quater latuit; pleno quater orbe recrevit.

⁵ La Fontaine, Lib. V. Fab. VI. Benſerade, Fab. CLXIV. Æſopus, Fab. LXXIX.

Obtruncant gallum, sperantes, hoc mortuo,
 Se posse somno longiore jam frui.
 Sed mox earum spem fefellit exitus;
 Hera namque, postquam gallus occisus fuit,
 Jam surgere ipsas nocte intempesta jubes.
 Mortales aliquod evitare dum student
 Leve malum, in aliud sæpe gravius incidunt.

FABULA XXI.

Vulpis, Asinus & Leo. ⁶

IN saltus nemorum devios processerant
 Vulpis, Asinusque, venarentur ut simul.
 Dum cursitabat Vulpis, occurrit Leo;
 Utque illa vidit imminens periculum,
 Accessit, & sodalem juravit suum,
 Eumque victum, tradituram se Fero,
 Impunitatem si promitteret sibi.
 Qui cum illam sese dimissurum diceret;
 Asinum scelesti in casses incautum trahit.
 Sed hunc effugere non posse ut Leo videt,
 Vulpem ipsam primò comprehensam devorat,
 Mandendum ⁷ ad Asinum convertit se postea.
 Se perdunt ⁸ sæpe, socios qui perdunt suos.

⁶ Richer, Lib. IV. Fab. XVI. Æsopus, Fab. CXVI. Faernus, Fab. LXXXII. Camerarius, Fab. CDLXXXI.

⁷ Lucretius, L. 4. v. 1010.

Et quasi Pantheræ morfu, sævive Leonis
 Mandantur, magnis clamoribus omnia complent.

⁸ Cicero de finib. bon. & mal. Lib. I. Cap. XV. *Multi amicos . . . plerique autem seipfos penitus perdidit.*

FABULA XXII.

Milvus ægrotans. ⁹

DICEBAT matri Milvus ægrotans suæ:
 Quid lamentare frustra? quin potiùs Deos
 Precibus exoras, mater? Illa sic refert:
 Deorum, nate, quis miserebitur tuî?
 Nullus vocatur precibus ac votis Deus,
 Cujus aliquando templa non fœdaveris,
 Et consecratas non violaveris dapes.
 At unde nunc venit ista religio tibi
 Tam subita summam Cœlitum in potentiam,
 Quam, dum valeres, solitus es contemnere?
 Rarò in periculis impius constat sibi.

FABULA XXIII.

Pardus & Vulpis. ¹

MELIUS cavillâ ², quàm gravi sententiâ,
 Reprimitur sæpe stulta gloriatio.

Superbiebat Pardus, quòd varius color
 Suo datus esset corpori. At Vulpis jocans:

⁹ Æsopus, Fab. CXXXII. Faernus, Fab. XIII. Gudius append. ad Phædr. Fab. I.

¹ Benferade, Fab. CXXI. Boursault Comoed. Æsopicâ II. Act. III. Sc. III. Philib. Hegemon, Fab. XVI. Æsopus, Fab. CLXII. Avienus, Fab. XL.

² Plautus Aulul. Act. IV. Sc. IV. V. II.

Aufer cavillam: non ego nunc nugas ago.

Meus, inquit, animus & varium, quoties libet,
 Capere colorem didicit; ac tantò magis
 Te nostræ oportet dignitati cedere,
 Quantò plus vili præstat animus corpore.

F A B U L A XXIV.

Deus Ligneus. ³

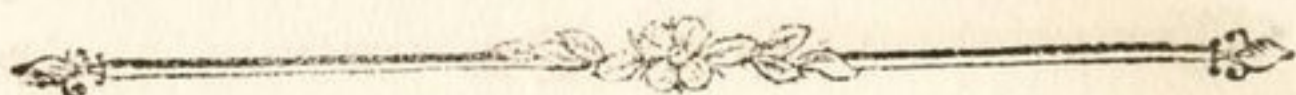
FREQUENS ⁴ colebat Ligneum quidam Deum
 Paganus; & rogabat, ut aliquid boni
 Sibi tribueret: sed fiebat interim
 Res ejus omnis in dies angustior.
 Ergo vehementi denique irâ percitus,
 Deum, apprehensis cruribus, magno vibrans
 Conatu intorquet; muro & illidit caput.
 At ecce, quanta nec erat in votis quidem,
 Effracto capite magna vis auri effluit:
 Quam lætus ille dum recolligit: Mihi
 Nil, inquit, profuisti, quamdiu bene
 Tibi feci; nunc, cùm noceo, prodesse incipis?
 Abi autem procul, inepte, & futilis Deus!
 Iftis nihilo plus improbis famulis vales,
 Qui, nisi malè habiti, nullum opus faciunt bonum.

³ La Fontaine, Lib. IV. Fab. VIII. Benferade, Fab. LXXXIII. Æsopus, Fab. CXXVIII.

⁴ Cicero, Orator. c. 4. *Ex epistolis (Demosthenis) intelligi licet, quàm frequens fuerit Platonis auditor.*

Horatius, L. I. od. 34. v. 1.

Parcus Deorum cultor & infrequens.

FABULA XXV.

Juvenes duo & Ursus. ⁵

CUM pelliōne Juvenes duo transegerant ⁶ :
 Ille stipulatam ⁷ tradidit pecuniam ;
 Hi promisere pellem villosissimam
 Ursinam, eamque amplissimam : Nondum quidem
 Necatus ipse est Ursus nobis, inquiunt ;
 At, quod tantumdem est, ubi stabulet, notavimus :
 Imus : neq̄atum qui deglubant, mittito.
 Hinc nemus ingressi dum invicem sese excitant,
 Ut omnem corde porrò propellant metum ;
 Ecce latebroso prædam odoratus, specu
 Erumpit Ursus. Illi simul exterriti
 Trepidare. At alter, ut erat agilis, & levis,
 Quam primam reperit, altam scandit arborem ;
 Humi decubuit alter ; sive didicerat,
 Ursis id esse moris, ut depascerent
 Viventium artus, mortuorum spernerent ;
 Seu potiùs ipse fregerat hominem metus,
 Prostraveratque non ab similem mortuo.
 Hunc versat omnes Ursus in partes ; suum
 Ad os jacentis nares & rostrum applicat ;
 Nullumque postquàm spiritum sensit : Procul

⁵ La Fontaine, Lib. V. Fab. XX. Benferade, Fab. CI. Æsopus, Fab. CCLIII. Avienus, Fab. IX. Abstemius, Fab. XLIX.

⁶ Cicero ad Attic. Lib. II. Epist. IV. *Amabo te, cura, ut cum Titinio, quoquo modo poteris, transigas.*

⁷ Cicero Orat. pro Rosc. Com. Cap. V. *Hæc pecunia necesse est, aut data, aut expensa lata, aut stipulata sit . . . stipulatam non esse taciturnitas testium concedit.*

Abeamus, inquit; istud omnino liquet
 Cadaver esse; jamque foetere incipit.
 Quem cum prospexit abscessisse longius,
 Ex arbore tandem timidus descendit comes,
 Sociumque prendens ⁸: Plurimum tibi gratulor,
 Amice, dixit, tanto quem periculo
 Ereptum video: sed rescire pervelim,
 Ad te jacentem cum propius accederet,
 Tecumque tacite Fera videretur loqui,
 Tibi forte moniti si quid instillaverit.
 Me monuit, inquit, ut ne pellem vendere
 Viventis Urſi collibeat unquam mihi.

FABULA XXVI.

Bos & Equus.

SALUBRIS inter prati delicias dabant
 Omnem suam operam corpori augendo Boves:
 Quorum unus, advenire cum inciperet sibi
 Bonorum ab ipsa nimietate ⁹ tedium,
 Juncos rigentes proximi lacus petit,
 Sperans ibi aliquod irritamentum gulæ
 Possè reperiri: sed simul vestigium
 In ora posuit uda, crassi corporis
 Obesitate ¹ defixus, inhæsit luto.

⁸ Terentius Phorm. Act. IV. Sc. III. V. 14.

Visum est mihi, ut ejus tentarem sententiam.

Prendo hominem solum: Cur non, inquam, Phormio, &c.

⁹ Columella, Lib. VI. C. XXIV. Nemietate verni pabuli pecudes exhilaratæ lasciviunt.

¹ Idem ibid. Ne eas steriles reddat nimia corporis obesitas.

Illum tenacibus impeditum angustiis,
 Cùm se expedire ² quæreret, focii vident;
 Illumque, longis cùm sibi mugitibus
 Opem, dare vellent, imploraret, audiunt:
 Neque commoveri eos tamen sentit miser,
 Intereà macer, & maximis laboribus
 Exercitatus, multisque miseriis, Equus
 Prope hinc advertit infortunium Bovis;
 Et subvenit ultro, & utilem simul incipit
 Operam adhibere: nam lutum partim ejicit,
 Teritque partim calcibus, & sic deprimit;
 Facilemque demum tramitem Bovi facit.
 Qui tale gratus ad beneficium stupens:
 Satis unquam, dixit, hancce misericordiam
 Laudare possum? sed quid autem te impulit
 Ut me adjuvares, cùm propinqui etiam mei
 Me derelinquant omnis auxilii indigum?
 Equus simpliciter: Hi suâ videlicet,
 Usque affluentes dum bonis vivunt, frui
 Felicitate tantùm nôrunt: ast ego
 Miseris ³ adesse didici haud ignarus mali.

² Vid. not. ad Fab. XIV. Lib. I.

³ Virgilius Æn. Lib. I. V. 634.

Non ignara mali miseris succurrere disco.

FABULA XXVII.

Puer & Turbo. ⁴

DUM verbere torto Turbinem ⁵ exercet Puer:
 Cur te, inquit, ut agitere motu idoneo
 Pulsare cogor? Turbo respondet: Statim
 Iners jacerem, nisi animos plagæ darent.
 Multis necesse est vexari, ne torpeant.

FABULA XXVIII.

Leo, Agnus & Cervæ. ⁶

AGNUM vorare dum Leo inventum parat,
 Cervam sub arbore recubantem conspicit;
 Simulque prædæ melioris cupidine
 Pellectus, petit hanc; viliorem, quam tenet,
 Respuit. At hujus Cervæ venientis sono
 Admonita, promptos in pedes se conjicit;
 Et insequentem pernicipi eludit fugâ.
 Hanc denique ille non valere se assequi
 Ubi videt, primam, quam stultè reliquerat,

⁴ Regnerius, Part. I. Fab. X.

⁵ Virgilius Æn. Lib. VII. V. 378.

Ceu quondam torto volitans sub verbere turbo,
 Quem pueri . . . exercant . . .
 Dant animos plagæ.

Cicero, Orat. pro Flacco, c. 27. *Est proverbium, Plurimam plagis fieri solere meliorem.*

Prædam repetere statuit: at serò redit:

Agnus enim tuto jam recepit se loco.

Ita Leo, nimiùm quia cupiit, cepit nihil.

Hos fabula notat, qui, meliora dum petunt
Non obtinenda, præsens amittunt bonum.

6 Æsopus, Fab. CCXXVIII.

FABULARUM
ÆSOPIARUM

LIBER QUINTUS.

PROLOGUS.

Hos annos ante septuaginta libris,
Stilo Latino rite compositis, suus
Honus erat adhuc, suaque laus in Galliâ.

Nunc tale vix est qui suis opus velit
Subjicere prælis Typographus; vel si audeat
Aliquis, periculum est, emptor ne suus libro,
Suusque lector desit. Tanto obnoxiam
Latinitatem fecit despiciatui ¹
Indocta morum facta commutatio!
Etenim profectò hanc imperitis moribus
Objicio culpam; quòd virum Gallum, ingeni
Cui vis, & apta differendi copia

¹ Cicero, Orat. pro Flacco, C. 27. *Siquis despiciatui ducitur.*

Concessa fuerit, nunc plerique vix putent
 Hominem esse sanum, si latinè scripserit;
 Saltem inficeto, pravoque ejus indolem
 Fuisse studio corruptam dijudicent.
 Atqui latinum quemque scriptorem optimum
 Vetustum assiduâ rectè versari manu,
 Pars nostrorum hominum sanior nondum negat.
 Ergo & tentare, an illa, quæ toties legas,
 Imitando demum aliquatenus ² valeas tuis
 Æquare scriptis linguâ eâdem differens,
 Conatus est dicendus haud inutilis:
 Et adjuvanda est talis æmulatio ³.
 Ita nempe fiet usitator in dies
 Latinitatis aureæ scientia;
 Ejusque porrò varias optimas opes
 Frequentiori distrahere commercio
 Cunctis licebit. Sin minùs; brevè accidet
 Ex vanæ ⁴ Gentis arrogantia, ut sibi
 Occludat ipsa limpidos fontes bonæ
 Antiquitatis: cujus ingenuæ quidem
 Veneres, salesque lepidi, & ars æquabilis
 In libris, quos nunc Gallica expolit manus,
 Plerisque nullum jam ferè inveniunt locum.

² Vox *aliquatenus* Vossio de Vitiis Sermonis, Lib. I. Cap. XXV. Falsè almodum, suspecta est: quippe quæ permultis Columellæ, Senecæ, Plinii Historici, & aliorum exemplis comprobetur.

³ Cicero Tusculan. Lib. IV. Cap. VIII. *Æmulatio autem dupliciter illa quidem dicitur, ut & in laude, & in vitio nomen hoc sit: nam & imitatio virtutis æmulatio dicitur.*

⁴ Cicero de Divinat. Lib. I. Cap. XIX. *Irrideamus Haruspices, Vanos, futiles esse dicamus: quorumque disciplinam & sapientissimus vir, & eventus, ac res comprobavit, contemnamus.*

Hâc ipse commotus aliquantulum fui
 Iniquitate temporum, & deterritus ⁵
 Ne quid latinè scriptum mandarem typis.
 At primùm in istis, quas polivi, fabulis
 Satis expedita cùm sit simplicitas stili,
 Brevitasque, & sensûs varietas probabilis;
 Esse placituras aliquâ parte credidi
 Venturasque etiam in multitudinis manus.
 Tum si longè aliter accidat, paucissimis
 Contentus esse decrevi lectoribus;
 Satis beatus, hi modò sint similes tuû,
 Optime Saleri, qui lepore candido,
 Et arte lucidâ, & opibus cunctis bonæ
 Antiquitatis jam diu mentem tuam,
 Bonam ipsam & alacrem, sedulò informaveris.

Quòd si increpuerit lector impatiens moræ
 Hunc fortè paulò longiorem Prologum,
 Faciliùs ut redire possim in gratiam,
 Nulla afferetur verbosa ⁶ excusatio:
 At fabularum quæ mearum pars erit
 Extrema ⁷, quintum protinus librum dabo.

⁵ Scioppius in infamiâ Famiani, pag. 43. Edit. 1658. damnat hanc vocem; pro quâ Famianum Stradam admonet, dici ab ipso *terrītum* vel *conterrītum* oportuisse. Verumtamen Phædrus, Lib. V. Fab. IV. V. 7. Dicit se fabulæ respectu *deterrītum*: Ovidius *Metam.* Lib. X. V. 600. Hippomenem juvenum eventu *deterrītum* memorat: atque Cicero ad Attic. Lib. X. Epist. XV. pudore *deterrītum* narrat Antonium.

⁶ Phædrus, L. 2 Prol. v. 13.

Cujus verbosa ne sit commendatio.

Cicero, ad famil. L. 7. Epist. 3. *Hæc ad te scripsi verbosius.* Ibidem. *Habes epistolam verboliorem fortasse.*

⁷ *Extrema.* Lege: *non ultima.*

F A B U L A I.

Camelus. ⁸

PRIMUM ut Camelus visus est, perterriti
 Homines fugere; procedente tempore
 Considerarunt ejus mansuetudinem:
 Quâ cognitâ aliquis ausus est accedere.
 Sed ubi compertum est nullam in tantâ belluâ
 Inesse bilem ⁹, sic eam contemptui
 Habuerunt, ut capistrum cogerent sequi ¹,
 Puerisque parvis circumagendam traderent.

Fabella ostendit usu, & assuetudine
 Minui timores, sensimque evanescere,

F A B U L A II.

Viator & Lapides.

ISTI me Lapides herclè conficiunt gravi
 Labore, cursumque etiam, nec mediocriter,
 Præpediunt; talem cur molestiam fero,
 Inquit Viator saxosam ingressus viam?
 Simulque Lapides, quotquot obstant, incipit
 Tollere, & ejicere, & expurgare limitem,
 Sese faciliùs agere quàm possint pedes.

⁸ La Fontaine, Lib. IV. Fab. X. Æsopus, Fab. CXVIII. Faernius,
 Fab. XVIII.

⁹ Plinius Hist. Lib. XI. Cap. XXXVII. *Fel. . . . Cameli . . . non
 habent.*

¹ Horatius, Lib. I. Epist. X. V. 48.

Tortum digna sequi potius, quàm ducere funem.

Sed quis enimverò fructus hinc demum redit?
 Quadruplum laborem quadruplam is moram trahit.
 Homines hoc sæpe, sufferendum quod venit,
 Minuere stultè dum volunt, augent malum.

FABULA III.

Vulpis & Cervus.

MALEVOLA Vulpis, & inimico percita
 Livoris æstu, probra Cervo ingesserat ² :
 Sed quanquam acuta, ac diligens malignitas
 Perviderat omnia, unam adextremùm tamen
 Exilitatem tibiærum objecerat.

Cui non modò nihil asperum contra refert
 Cervus, sed ipse gratulans etiam sibi:
 Omni meâ, inquit, me esse contentum satis
 Specie decebit, livor in quâ perspicax
 Id unum vitii, tantulumque, notaverit.

Invidia quædam est, quæ quos carpserit, juvat:
 Quod non vituperat, laudat malevolentia.

² Horatius, L. I. Sat. 5. V. II.

Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
 Ingerere,

T. Livius, L. 2, C. 45. *Concurfant portis, ingerunt probra,*

F A B U L A I V.

Carbonarius & Fullo. ³

FULLONEM cùm rogaret Carbonarius,
 Ut unà secum, quam domum conduxerat,
 Habitare vellet: Quod rogas, non expedit,
 Respondet Fullo; nitida enim quæ redderem,
 Carbonibus ea tu mihi inficeres tuis.
 Malè fociuntur, quæ naturâ discrepant.

F A B U L A V.

Cervus & Vitis. ⁴

VENANTES fugiens Cervus in vitem incidit,
 Et pullulantes latuit inter palmites:
 Sed mox pericli oblitus, & nefariâ
 Frondis tenellæ plectus cupidine,
 Vitem, licèt ipsi, quòd vivat adhuc, debeat,
 Vitem sacrilego dente carpere incipit.
 At ecce, dum liberiùs obsequitur gulæ,
 Ramusculorum motus excitatior,
 Suam hìc adesse prædam, Venantes monet:
 Qui subitò adorti Cervum figunt spiculis.

³ Richer, Lib. VI. Fab. XV. Benferade. Fab. CXXIII. Æsopus. Fab. XII. Faernus, Fab. LXIII.

⁴ La Fontaine, Lib. V, Fab. XV. Benferade, Fab. CLXXV. Æsopus, Fab. LXV. Faernus, Fab. LXX. Jaius Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 751. Verdizotti, pag. 270.

Tunc ille moriens: Patior hanc meritò vicem,
Dixit, meam qui servatricem ⁵ læserim.

FABULA VI.

Canis & Vulpis. ⁶

DUM gloriatur, dumque Vulpe se Canis
Fecundiozem prædicat; Vulpis refert:
Fecunda magis es; catulos at cæcos ⁷ paris.

Vanâ intumescit gloriâ fecunditas,
Perfectione justâ si fetus carent.

FABULA VII.

Ager, in quo Thesaurus. ⁸

SIBI advenire sentiens summam diem
Agricola, jussit filios accedere;
Agrumque, dixit, quem relinquo, vos mala
Cavete ne dissidia cogant vendere:
Defossus illic namque Thesaurus latet;
Quâ parte lateat, id quidem ignorat pater;
At enim monenti credite, ac ligonibus

⁵ Terentius, Hecy. act. 5. Sc. 4. v. 16.

O Bacchis! O mea Bacchis, servat ix mea!

⁶ Æsopus, Fab. LXIX.

⁷ Plinius Hist. Lib. VIII. Cap. XL. sub fin. *Quidam tradunt, si unus (catulus) gignatur, nono die cernere: si gemini, decimo: idemque in singulos adjici, totidemque esse tarditatis ad lucem dies.*

⁸ La Fontaine, Lib. V. Fab. IX. Benferade, Fab. CLXIX. Æsopus, Fab. XXII. Faernus, Fab. XXXV. Jaius Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 753. *cujus verba nonnulla retinuimus.* P. Targa, Fab. 93.

Rastrisque glebas partem in omnem vertite:
 Confidite; labor Thefaurum eruet improbus,
 Ditabitque omnes. Interim moritur fenex.
 Illi imperata facere (spes enim lucri
 Stimulat) terramque fodere, quàm longa est dies.
 Thefaurus, qualem cupierant, non est quidem
 Inventus usquam; sed agrum dum sic excolunt,
 Cultura peperit ipsa perpetuas opes.

Homini Thefaurus ingens, assiduus labor.

FABULA VIII.

Venator, Palumbes & Cornix.

TENDEBAT arcum Venator collineans ⁹,
 Visâ Palumbe: cui Cornix: Quid restitas?
 Quæ tibi minatur, hanc sagittam non vides?
 Video, inquit illa, sed Venator quam retro
 Reducit ad se, petere me nedum velit.
 Dum sic Palumbes misera se ipsam decipit,
 Volans sagitta improvidam transverberat.

Maledica vidi lingua cùm restringeret ^x
 Sua tela, gravius hinc tamen vulnus daret.

⁹ Collineare, est istum rectâ lineâ ad id, quod proponitur, dirigere.
 Vide Ciceron. de finib. bon. & mal. Lib. III. Cap. VI. tum de Di-
 vinat. Lib. II. Cap. LIX.

^x Plautus. Capt. act, 3. Sc. I. v. 26.

Saltem, si non arriderent, dentes ut restringerent.

FABULA IX.

Equulus & Equus.

EQUULUS habebat herbas in prato affatim
 Pingues, tenellas: luxus at gustum obtudit,
 Ipsaque creavit fatietas fastidium.
 Eòdem, vires reficiendi gratiâ,
 Deductus fortè cùm fuisset Quadrupes
 Senior; adit eum Pullus, & multâ rogat
 Prece, impetratque, ne gravetur pascua
 Hinc ad meliora ducere. Erumpunt simul,
 Atque per aquosa vallium, ardua collium,
 Aperta camporum æmulos ² celerant ³ gradus.
 At duplicari ductor umbras cùm videt,
 Cursum reflectit, perque vias notas sibi
 Sensim reducit ad relicta pascua:
 Quò dum reveniunt ⁴ intereà sol occidit.
 Nox itaque Pullo facilè causam præbuit,
 Cur falleretur. Gramen is porrò obvium
 Tondere properat, dentibusque avidis molit ⁵.

² Horatius, Epod. 16. V. 5.

Aemula nec virtus Capuæ.

Lucanus, L. 1. v. 120.

Stimulos dedit æmula virtus.

Columella, L. 5. C. 6. circa med. *Ne æmula umbra viti noceat.*

³ Virgilius, Aen. L. 4. v. 641.

Sic ait. Illa gradum studio celerabat anili.

L. 9. V. 377.

Nihil illi tendere contra,

Sed celerare fugam in silvas.

⁴ Vorstius de Latinitate fallò suspectâ, Cap. XVI. *Quòd hodierni Galli revenir dicunt, non putandum vocem revenire inde ortam esse: sed è contrario gallicum revenir ex vetere latino revenire originem trahit.*

⁵ Cicero, de Nat. Deor. L. 2. C. 54. *Dentibus manditur; atque ab his extenuatur & molitur cibus.* Dentes hinc molares dicti.

Pulchre fatullum ⁶ dulcis excipit sopor.
 Rerum at colores orta lux ubi retulit,
 Expergefactus, & oculos circumferens,
 Hui! fallor, inquit, an hoc idem aspicitur solum,
 Quod speveram? herba hæc suavissimum quo facta est modo?
 Respondit senior: Ex labore scilicet
 Collecta cœnam condit ⁷ insuavem fames.

F A B U L A X.

Gallina & Ova Crocodili. ⁸

O V A crocodili ⁹ Gallina olim reperit,
 Et incubavit ¹, dum fetus excluderet:
 At illi vitâ vix incœperunt frui;
 Altricem diris enecârunt morfibus.

Malum sibi fovet, quisquis educat malos.

⁶ Varro de re rust. Lib. II. Cap. II. non longè ante fin. *Hoc item faciunt manes, antequàm matres in pabulum exeant, ut agni fatulli fiant lacte.*

⁷ Cicero, de finib. bon. & mal. L. II. Cap. XXVIII. *Socratem . . . audio dicentem, cibi condimentum esse famem.*

⁸ Le Noble, Fab. LXXXVIII. Æsopus, Fab. CXVII. Faernus, Fab. LXXIX.

⁹ Plinius, Hist. L. 8. C. 25. de Crocodilo: *Parit ova, quanta anseres.*

¹ Idem Plinius ibid. *Ova . . . incubat.* Varro, de re rust. L. 3. c. 9. *Ova incubare . . . Ova quæ incubantur.* Idem Plinius, L. II. c. 16. *nisi incubaverit.* L. 10. c. 62. *Ceteræ serpentes contecta ova in terrâ incubant.*

FABULA XI.

Vulpis & Rubus. ²

AGITATA ³ Vulpis cum periculo, in Rubum
 Densum, asperumque se conjecit; & canes
 Elusit: & cùm pungeretur sentibus:
 Etiamne, dixit, qui me fervant, fauciant?
 At faucient, dum fervent: Nam didici malum
 Ferendum esse leve, ut evitetur maximum.

FABULA XII.

Piscator & Thunnus. ⁴

PISCATOR olim totam qui consumpserat
 Multo diem labore, nihilque ceperat,
 Litus repetebat tristis, cùm subitò in scapham
 Thunnus, inimicum dum fugit piscem, infilit:
 Quem capiens: Longus efficere, ait, quod labor
 Non potuit, id fortuna quàm citò efficit!

² Le Noble, Fab. CLXXIX. Gabrias, Fab. VIII. Camerarius, Fab. CCCLXIX. P. Targa, Fab. 61. Verdizotti, pag. 257.

³ Horatius, L. 2. Od. 13. V. 39.
 Nec curat Orion leones
 Aut timidos agitare lyncas.

Excitare & agitare sunt verba venatica. Vid. Cic. de offic. L. 3. c. 17.

⁴ Ælopus, Fab. XVII.

FABULA XIII.

Delphinus & Simius. ⁵

MELITÆA ⁶ Athenis jam propinquabat ratis:
 Exorta subitò dira tempestat eam
 Fregit; pontoque dissipavit. Hoc videns,
 Miseretur, & quoscumque Delphinus potest,
 Juvat, rapitque ab undis homines naufragos,
 Terræque reddit: quos & inter, non satis
 Discernens genera, Simium in dorso levat.
 Hunc dum vehebat, quâ domo esset, quæsiit:
 An Atheniensis? Sum, inquit, ipsâ scilicet
 In urbe mediâ natus; & mihi sunt quidem
 Parentes primi civium. Ergo tu probè
 Piræum nosti? Sic, ait, nemo ut magis;
 Amicum quippe, sanguine & junctum mihi.
 Hic autem portum Simius nimis loquax
 In hominem vertit. Quod simul sensit, caput
 Reflexit, erroremque Delpinus suum
 Intelligens, remisit in aquas bestiam.
 Sibi ipsa semper vana loquacitas nocet.

⁵ La Fontaine, Lib. IV. Fab. VII. Benferade, Fab. CXVI. Æsopus, Fab. LXXXVIII. Faernus, Fab. XXXVI.

⁶ Plinius Hist. Lib. III. Cap. ult. *Melita*, unde *Catulos melitæos* appellari *Callimachus* auctor est.

F A B U L A X I V.

Fures & Gallus. ⁷

CUM Fures captum dedere pararent neci
Gallum; rogabat Ille, se ut dimitterent,
Hominibus quippe qui didicerit utilem
Dare operam; & ipsos ante lucem fuscitet
Opus ad diurnum. At illi: Tu tantò ⁸ magis
Moriere; quòd sic nos furari vix finis.

Nemo placere bonis & malis simul potest.

F A B U L A X V.

Corvus, Asellus & Agaso. ⁹

IN prato Asellus dum tranquillè pascitur,
Exculceratum in ejus dorsum devolat
Corvus, tunditque rostro sauciam cutem.
Rudit ille, saltat; nec potest depellere
Volucrem importunam; tamque lepidos sic jocos
Præbet, ut Agaso non modò ipse bajulo
Suo infelici non ferat opem; at rideat.
Asellus advertit, & acerbiùs hinc dolens:
Meum, heu! malum, inquit, bis mihi videor pati,
Quòd ridit ille, ferre opem qui debuit.

⁷ Richer, Lib. VIII. Fab. IX. Æsopus, Fab. XCVII.

⁸ Terentius Andr. Act. IV. Sc. IV. V. 35.

Suam gnatam non dabit? tantò hercle magis dabit.

⁹ Æsopus, Fab. CXV. Faernus, Fab. LXXXIX.

FABULA XVI.

Amnis & Fons. ¹

Ex quo trahebat fonte originem suam,
 Hunc sprevit Amnis: vix exili murmure
 Scaturientem audiri, & inter herbulas
 Tenuem, ac egenum delitescere dictitans;
 At se per populos, urbesque celeberrimas
 Fragore magno volvere fluctus suos.
 Sensit superbum: & : Nostra, Fons inquit, nisi
 Sufficeret & urna, quod tibi nomen daret,
 Superbiendi quis tibi jam esset locus?
 Fabella eorum damnat insolentiam,
 Suxæ qui auctores dignitatis vituperant.

FABULA XVII.

Culex & Taurus. ²

In cornu Tauri parvulus quondam Culex
 Confedit; seque dixit, mole si suâ
 Eum gravaret, avolaturum illico.
 At ille: Nec te confidentem fenferam.
 Dictum sit illis, qui se, cum sint futiles,
 Magni tamen esse ponderis viros putant.

¹ Benferade, Fab. CLXXXIV. Boursault Comœd. Æsop. II. Act. III. Sc. IX. Abstemius, Fab. LVII.

² Richer, Lib. II. Fab. VIII. De la Motte, Lib. I. Fab. XIII. Æsopus, Fab. CCXVII. Tanaq. Faber ex arabico Locmani, Fab. XIII. Burmannus append. ad Phædr. Fab. XXXI.

FABULA XVIII.

Simia & Nux.

ADHUC virenti ³ cortice obductam Nucem
 Cùm reperisset Simia, ipsam mordicus
 Decorticare coepit; &: Gravis quidem
 Amaritudo est hujus, inquit, corticis;
 At nucleus tantò dulcior mihi accidet.

FABULA XIX.

Sus opima. ⁴

FORTE in culinam Sus se opima contulit;
 Ibique pernas ⁵, larda, botulos, dum videt;
 Hæc sunt Suilla, dixit; & abiit gemens.

Placere nulla conditio felix potest,
 Cujus odiosus prævidetur exitus.

³ Flavius Charifius Sofipater, Institutionum gramaticarum Lib. I. pag. 101. Edit. Putschii, an. 1605. in 4to. *Verrius Flaccus, inquit Plinius* (sic pronuntiat) *Eorum quæ NS finiuntur casu nominativo, ablativus in E dirigendus est.* Qui sit hic Plinius, qui ista retulerit, nescio; at Verrium, scriptorem eruditum, ita unquam pronuntiasse, minimè credo: nam solus Virgilius ipsi contradicit locis, si bene numeravi, tribus & octoginta. Mirari itaque satis non possum, quòd Rich. Bentleius, commentario in Horat. L. I. od. 25. v. 17. ineptissimam hanc regulam obtrudere nobis voluerit.

⁴ Camerarius, Fab. CCLXXVI.

⁵ Horatius, L. 2. Sat. 2. v. 117.

Fumosæ cum pede pernae.

Ovidius, fast. L. 6. V. 169.

Pingua cur illis gustentur larda kalendis.

Festus: *Botulus genus farciminis.* Martialis, L. 14. Epig. 72.

Qui venit botulus medio tibi tempore brumæ.

F A B U L A X X.

Cera & Later. ⁶

C E R A invidebat Lateri duritiem suam;
 Quam comparari ab ignium violentiâ
 Cùm comperisset, se ipsa in ignes dejicit:
 At misera penitùs liquitur, & consumitur.
 Quod uni prodest, alteri sæpe id nocet.

F A B U L A X X I.

Lupus & Mulus. ⁷

M U L U M statuerat aggredi inventum Lupus;
 At nomen ejus scire cùm vellet priùs:
 O ! ⁸ qui vocaris, inquit? Istud me quidem
 Latet ⁹, ait Mulus; audire memini tamen
 A matre, nomen esse mihi scriptum pedis
 In ipsâ dextri posterioris unguâ;
 Quod scire si vis, accede hùc, legas licet.
 Lupus legendi gratiâ cùm accederet,
 Pedem ille dextrum posteriorem sustulit,

⁶ Abstemius, Fab. LIV. Camerarius, Fab. CCCXIX.

⁷ La Fontaine, Lib. V. Fab. VIII. & Lib. XII. Fab. XVII. Camerarius, Fab. CCXXXV. Menagius, Fab. V. Jaſus, Tom. II. pag. 148.

⁸ Vide Terent. Adelph. Act. V. Sc. VI. V. 3.

⁹ Non audiendus est Scioppius, dum in infamiâ Famiani pag. 104, non magis latinum esse *latet me* quàm *patet me*. contendit, & hunc esse solœcismum disertè pronuntiat. Vide Varron. de re rust. Lib. I. Cap. XL. Virg. Æn. Lib. I. V. 134. Ovid. fast. Lib. V. V. 361. Plin. Hist. Lib. II. Cap. XX.

Hujusque fronti, quantâ vi potuit, simul
 Impegit, ac semianinem prostravit solo.
 Lupus ad se tandem vix reversus: Heu! mali
 Quantum creavit stulta curiositas,
 Dixit lamentans, & boni quantum abstulit!

FABULA XXII.

Fluvii duo, alter perstrepens, alter silens. ^x

AD Fluvium magno perstreptentem murmure
 Quidam viator cùm venisset, restitit,
 Timuitque: sed mox ausus est tamen vadum
 Tentare; & undas mirans altitudine
 Carere, ripam facilè ulteriorem attigit.
 Ad alium deinde Fluvium pervênit, suos
 Lentè, & quietè fluctus qui provolveret:
 Hunc, inquit, pertransire, minimus est labor
 Tam lenem, tamque pacificum; ab isto altero
 Rapido, & irato tam facilè cùm evaserim.
 Simul hæc locutus intrat; & absorbet simul
 Ipsum profunda vorticis malignitas.

Diffide, si quis taceat infensus tibi:
 Pleni minarum longè metuendi minis.

^x Camerarius, Fab. CCXC.

FABULA XXIII.

Pica & Columba. ²

COLUMBAM Pica interrogâsse dicitur,
 Cur ova eodem poneret ³ semper loco,
 Hinc pullos non ignara semper abripi.
 Respondit illa: Sic soleo videlicet,
 Aliterque facere simplicitas me non finit.
 At Pica: Stulta est ista simplicitas, ait,
 Noto ex periculo quæ non fit prudentior.

FABULA XXIV.

Avarus & ejus Filius. ⁴

EXIMIA poma Avarus in domûs suæ
 Secretiori parte collocaverat;
 At nulla, nisi quæ tabida inficeret lues,
 Suam inde permittebat in mensam extrahi.
 Quod ejus postquàm Filius graviter ferens
 Objecit frustra, denique invênit viam,
 Pomorum in ipsum quâ penetraret horreum:
 Etiamque amicos unum & alterum sibi
 Comites adjunxit. Optima nempe, quot licet,
 Poma hi capeffunt. Factum rescivit Pater,
 Succensuitque Filio damnum exprobrans:

² Abstemijs, Fab. VI.

³ Ovidius, metam. L. 8. V. 58.

Propter humum volitat; ponitque in sepibus ova.

⁴ Abstemijs, Fab. CLXXIX.

Qui rem confessus ultro: Quid damni tibi
Intulimus, inquit? poma tantum putrida
Tu comedis; integra sola nos comêdimus.
Nil perdit, id qui amittit, quo uti nesciat.

FABULA XXV.

Arbores. 5

RECTÆ, & proceræ contemnebant Arbores
Unam inter ipsas, torta quòd, & humilis foret:
Lignarius autem cùm venisset hùc faber,
Cæduntur omnes illæ; at hæc relinquitur.
Minimi fuisse pretii, multis profuit.

FABULA XXVI.

Edera & Agricola.

FRUTICABAT Ederâ, frondibus⁶ que humum suis
Tegere contenta⁷, non audebat altiùs

5. Abstemius, Fab. XII.

6 Edera est frutex; immo, ut ait Plinius, Hist. L. 16. c. 34. *Tantâ crassitudine augetur, ut ipsa arbor fiat.* Hinc vasa ederacea. Plerumque tamen serpit, si non sustineatur. Hæc porro annotavi, ut ne contempsisse viderer censuram hanc Laur. Vallæ, Elegant. Ling. Lat. L. 4. C. 66. (aliàs. 73.) *Fronde arborum sunt tantum: folia autem arborum & herbarum, & florum quoque.* Quam censuram Rob. Stephanus, ejusque emendator Ant. Birrius, & Basil. Faber comprobârunt: quanquam est, ut planè & latinè loquar, vel spernenda illa, vel auctoritas Plinii repudianda: is enim, Hist. L. 19. C. 5. raphanorum genera explicans: *Vnum, inquit, silvestre. . . fronde copiosius, quam corpore.* & C. 6. *Gethyon* (cepæ genus) *pæne sine capite est, cervicis tantum longæ, & ideo totum in fronde; sæpiusque refecatur, ut porrum.*

7 Quintilianus, Instit. Orat. L. 5. c. 13. *Hæc breviter demonstrasse contentus.* Ovidius, Trist. L. I. Eleg. 9. v. 5.

Nec comites volucris contenta est vincere cursu.

Erigere sese, & proximam sibi arborem
 Amplecti, & excelsa adminicula persequi:
 Sed rapere spatium properabat, quàm maximum
 Poterat, avaris hinc & inde lapsibus,
 Ita, ut feracis hortuli partem bonam
 Malè occuparet. Quod animadvertens, statim
 Evellere malam funditus plantam incipit
 Agricola prudens. Illa tum: Nostras, ait,
 Temerare frondes, barbarus quis te furor
 Impellit? contine, oro, violentas manus;
 Parce immerentem abolere natali solo,
 Ubi pullulantes humilis in inferno comas,
 Inglorioque simplex otio fruor,
 Nec noceo quidquam. At ille: Sed prodes nihil;
 Meoque in horto quod nihil prodest, nocet.
 Atque hæc locutus, instat diligentius
 Perpurgare omnem stirpibus malis locum.
 Ad otiosos cives fabula pertinet.

F A B U L A X X V I I.

Piscis fluviatilis & Pisces marini.

TORRENTE raptus ⁸ alveo fluviatilis
 Marina Piscis subierat fortè æquora:
 Occurrit incolarum turba, & advenam
 Hortantur omnes, regna Neptuni velit

⁸ Virgilius, Georg. l. I. v. 203.

Atque illum in præceps pronò rapit alveus amni.

Incolere fecum. Nimiam is undarum objicit
Amaritudinem: illi contra se negant
Sentire tale quidpiam. Vestrum malum
Ne sentiatis, inquit, ipsa pravitas
Gustûs, & ipsa assuetudo mali vetant.

Civilibus undis maxima pars mortalium
Immersa, fluctus inter amaros volvitur,
Bis misera, se miseram esse si non senserit.

FABULA XXVIII.

Bubulcus & Hercules. 9

CURRUM sibi videns penitus hæfisse in viâ
Bubulcus auriga, invocavit Herculem
Queribundus; expectansque, dum auxilium Deus
Afferre vellet, otiosus restitit,
Adfuit, inertemque Hercules hominem volens
Corrigere: Lapidem hunc, inquit, obstantem ejice;
Limum hunc tenacem comminue; humero hanc rotam
Impelle, sublevaque: punge nunc boves.
Hui! plaustrum volvitur! Ergo memineras Deos 1
His opitulari, qui admovent operi manum.

9 La Fontaine Lib. VI. Fab. XVIII. Avienus, Fab. XXXII. Faernus,
Fab. XCI. Camerarius, Fab. CCCLIX.

1 Varro de re rust. Lib. I. Cap. I. *Dei facientes adjuvant.*

F A B U L A XXIX.

Simia, Porcus & Vulpis.

S U A V E S, tenellos foetidis Porci auribus
 Simia jocando flores alligaverat:
 Hinc stolidus ille factum se bellum putans,
 Sibi placebat, & videbatur sibi
 Dignus profectò, qui placeret omnibus;
 Simulque ineptis tripudiabat ² motibus.
 Quod fortè Vulpis cùm videret, sic eum
 Monuisse fertur: Quam ipsa turpem finxerit
 Natura formam, ornatus hanc si splendidus
 Illustrat, auget ipsam turpitudinem.

F A B U L A XXX.

Leo & Musculus. ³

L E O N I S olim dormientis per jubar
 Lascivendo cùm excurrisset Musculus;
 Cùmque excitatus ipsum cepisset Leo:
 Veniam is rogavit imprudentiæ daret;

² Male primam syllabam in *tripudiare* longam fecit Fortunatus, Lib. VIII. Carm. 4. V. 4.

Creditur & sacro tripudiare gradu.

Nam Catullus, Carm. 62. de Atty. V. 26.

Quò nos decet citatis celerare tripudiis.

Cujus versùs quintam sedem occupat dactylus, ultimam anapæstus.

³ La Fontaine, Lib. II. Fab. X. Benferade, Fab. XVI. Æsopus, Fab. CCXXI. Gudius append. ad Phædr. Fab. IV. Jaius Biblioth. Rhet. Tom. I. pag. 743.

Eamque facilè misericors Leo dedit;
 Pecudem necare quippe tantulam pudet.
 In retia ille paulò post fortè incidit;
 Quibus expedire cùm se, frustra perfurens,
 Nequiret, rudere ⁴ coepit immanem in modum.
 Audit, simulque proximo è cavo exilit
 Musculus; &: Adsum tibi, ait, beneficii memor:
 Statimque teretes dente corrodit plagas,
 Maculasque solvit, & Leonem liberat.
 Gratia referri ab infimis etiam potest.

FABULA XXXI.

Asellus onustus Sale deinde Spongiis. ⁵

VIDE, quidquid agis, an res conveniat loco;
 Nam multa, quæ fecisse quondam juverit,
 Post vicibus immutatis si fiant, nocent:
 Frustraque dictum ne sit, exemplum dabo.

Cùm fluvium Asellus transisset onustus Sale,
 Et, in aquas dorsum demittens, aliquandiu
 Jacuisset, onere se levatum senserat:
 Ergo aliquot ille post diebus huc iter
 Dum facit onustus Spongiis, similem sibi

⁴ Virgil. Æn. Lib. VII. V. XVI.

Hinc exaudiri gemitus, iræque leonum
 Vincla recusantum, & serâ sub nocte rudentum.

Rugire autem de Leonibus dictum apud idoneum nullum Latinitatis auctorem inveni.

⁵ La Fontaine, Lib. II. Fab. X. Benferade, Fab. CLXXIX. Æsopus Fab. CCLVIII. Faernus, Fab. VI.

Eventum sperat; & decumbit: at graves,
Aquâ subeunte, Spongiæ miserum opprimunt.

F A B U L A X X X I I .

Cucurbita & Arbor. ⁶

C R E V E R A T adhærens Arbori Cucurbita,
Ejusque trunco & ramis sustinentibus,
Evecta fuerat, magnam in altitudinem.
Hinc gloriatur, & etiam præ se, impudens,
Contemnere audet hanc, sine quâ reperet humi:
Quot, inquit, annos expectare oportuit,
Donec ea caperet magnitudinem suam!
Ego autem evasi tanta paucis mensibus.
At olitor illuc paulò post cum accederet,
Factam fuisse maturam Cucurbitam,
Ejusque stirpem exaruisse jam videt;
Deducit ergo hanc, & reluctantem licet,
Seque implicantem ramis, in solum trahit.
Citò emerfisti? ne citiùs recidas, time.

F A B U L A X X X I I I .

Lepus & Testudo. ⁷

T A R D I S euntem passibus Testudinem
Vidit, superboque Lepus aggrediens joco:

⁶ S. Cyrillus, Lib. III. Fab. IV. Camerarius, Fab. CCLXXIV. Com-
mirius, Tom. I. pag. 316. Edit. 1714.

⁷ La Fontaine, Lib. VI. Fab. X. Benferade, Fab. LXVII. Æsopus,

Tam propera, dixit, quò tuam portas domum?
 Quid si, inquit illa, pedibus me dicam tibi
 Præstare? Totis hìc enimverò artubus
 Lepus exilire: & : hanc, ait, tuam mihi
 Exprome celeritatem; meque, si potes,
 Assèquere. Id, inquit Tardipes, ego ac lubens
 Experiar; at enim præsignemus terminos,
 Statuamusque simul, quo certemus pignore.
 Utrique postquàm jurata ⁸ est conventio ⁹ :
 Age tu porrò, avibus ¹ i bonis, inquit Lepus,
 Ego dum quietus hìc jaceo, & obdormio.
 Testudo pergit interim, & ipsà diligens
 In tarditate, lento festinat gradu;
 Demumque victrix occupat metam viæ.
 Tunc Lepus evigilat, & cursu rapido volans,
 Priorem hanc pervenisse nequicquam dolet.
 Dotibus eximiis, unde abest prudentia,
 Prævalet, ubi etiam solus est, prudens labor.

FABULA XXXIV.

Jupiter, Modestia & Virtutes ceteræ.

VARIAS Virtutes cùm creâsset Jupiter,
 Quæ dulces homini & utiles comites forent,

Fab. CCXCII. Locmanus, Fab. XX. Jaius Biblioth. Rhet. Tom. I.
 pag. 744. cujus verba non pauca retinimus.

⁸ Lucanus, Lib. 8. v. 218.

Si foedera nobis

Prisca manent, mihi per Latium jurata Tonantem.

⁹ Seneca, de Provid. C. 2. extr. *Fortis & egregia Fati* conventio. De
 Irâ, L. 3. C. 26. extr. *Mutua facilitatis* conventio.

¹ Ovidius, Metam. L. 15. v. 640.

Produxit ultimam omnium Modestiam:
 At ipsi in homine nulla jam sedes erat
 Idonea, quam non de ² Sororibus suis ³
 Aliqua occupâset. Quod animadvertens: Tibi
 Nullam quidem, inquit Jupiter, sedem licet
 Habere propriam, his ceteris qualem dedi:
 Sed istæ quoties emicare cœperint,
 Te simul adesse jubeo; ne quid audeant,
 Quod non tuo ipsa more blando temperes.
 Hinc usque laude verâ Virtutes carent,
 Quibus Modestia pretium non addidit.

Ite bonis avibus; prolemque arcessite nostram.

² Cicero de Legib. Lib. III. Cap. VII. *Puto posse, & quidem aliquem de tribus nobis.*

³ Hoc, ni fallor, planum est, & facile intellectu: verumtamen, ut ne quis frustra objiciat scribendum à me fuisse non *suus*, sed *ejus*, vel *illius*, exempla Veterum, è similibus aliis permultis delecta subjiciam. T. Livius, L. 2. C. 61. *Et plebem, & suum* (plebis) *judicium pro nihilo Habebat.* Corn. Nepos, L. 5. C. 3, de Cimone: *Incidit in eandem invidiam, quàm pater suus.* L. 6. c. 1. de Lysandro: *Non virtute sui* (Lysandri) *exercitus sed immodestia factum est adversariorum.* L. 23. C. 8. de Annibale: *Cum multitudine sui* (milites Annibalis) *superarentur: ipse quo cornu rem gessit, fuit superior.* Cicero, Orat. in Anton. 4. c. 2. *Quod autem erat præsidium salutis, libertatis que vestræ, si C. Cæsaris, fortissimorumque sui* (ejusdem Cæsaris) *patris militum exercitus non fuisset?* Ad Attic. L. 5. Epist. 26. *In quibus* (Literis Bruti) *unum alienum summam suam* (ejusdem Bruti) *prudentiam: idem illud, ut spectem Ludos suos.* De fin. bon. & mal. L. 2. c. 30. *Quæsiuit* (Epaminondas) *salvusne esset clypeus: cum salvum esse stantes sui* (milites ipsius) *respondissent; rogavit, essentne fusi hostes.* Virgilius, Aen. L. 4. v. 632.

Tum breviter Barcen nutricem adfata Sichæi:

Namque suam patriam antiquam cinis ater habebat.

Suam, id est ipsius Didonis. Laur. Valla memorat hunc locum in opusculo de reciprocatione sui & suus, c. 5. & regulis Grammaticorum esse contrarium fatetur; atque: *Si Virgilium* inquit, *damnamus, tantum virum, & poetarum latinorum longè principem, quis ferat? . . . Sed vel poeticam licentiam excusandam reor, vel operis* (Aeneidos) *imperfectiorem.* Commentus hæc Valla non fuisset, si attendisset ad exempla Livii, Nepotis, & Ciceronis, in quibus certè nullam, neque *licentiam poeticam, neque Operis imperfectiorem excusandam* invenisset.

FABULA XXXV.

Caseus & Felis. ⁴

IN cellâ opimum cùm posuisset Caseum
Rusticus; inesse murem, qui corroderet,
Advertit: ideo misit hùc Felem. At simul
Captum illa murem, Caseumque devorat.

Ad vindicanda damna si improbos legas,
Plerumque gravius hi tibi damnum dabunt ⁵.

FABULA XXXVI.

Lupi fides. ⁶

FORE ut jam nullis vesceretur carnibus;
Sed herbas, aut ad summum pisces manderet,
Laqueo prehensus olim cuidam Rustico
Dixit, spondit, jerejurando Lupus
Fidem obligavit, & sic evasit necem.

Hinc se dum recipit in nemus, porcum videns
Paludis atro se volutantem vado:

Hic, inquit, certè piscis est; & eum vorat.

Malè agere qui vult, nusquam non causam invenit

⁴ Le Noble, Fab. XXI. Abstemius, Fab. CXVI. Camerarius, Fab. CDXL.

⁵ Terentius, Andr. Act. I. Sc. I. v. 116.

Quid facias illi, qui dederit damnum aut malum?

⁶ Camerarius, Fab. CDLIX.

FABULA XXXVII.

Vulpis & Ericius. ⁷

SUPERBA Vulpis dixit olim Ericio ⁸,
 Pollere centum se artibus, quas omnium
 Adhibere sciret hostium contra dolos;
 Eumque sprevit, unam qui se diceret
 Callere tantum. Paulò post venatici
 Hùc advolârunt, prædam odorati, canes.
 Ericius artem tunc recurrit ad suam:
 In orbem rite convolvit corpusculum,
 Suisque spinis undique tegit, & impetus
 Eludit hostium: omni se periculo
 Ubi liberavit, prospicit; & Vulpem videns
 Urgeri à canibus, apprehendi denique:
 Huccine, ait, recidis cum tuis centum artibus?
 O quantò potior una, si sit optima?

FABULA XXXVIII.

Olitor & Sepes. ⁹

ISTA, inquit Olitor, cur Sepes terram occupat
 Sterilis? quin evello, spatiumque olusculis
 Amplifico? Dixit; incipitque evellere,
 Hortumque furibus omnem pervium facit.

⁷ La Fontaine, Lib. IX. Fab. XIV. Benferade, Fab. LXX. Camerarius,
 Fab. CCCXCIV. Jaius, Tom. I. pag. 241.
⁸ De Ericio, vide notam ad Fab. V. Lib. I.
⁹ Abstemius, Fab. CLXXXIX.

Prudentia nimis anxia aliquando malum
Arcessit ingens, damnum ut avertat leve.

FABULA XXXIX.

Alba-Spina & Ficus. ¹⁰

AMICTA nitidis Alba-Spina flosculis,
Cùm se jaçtaret, & Ficum contemneret,
Ornatam solâ viriditate frondium:
Sic illa retudit ejus arrogantiam:
Florere me Natura non voluit quidem;
Sed simul ac tempus autumnale venerit,
Homines accedent ad me onustam fructibus,
Quos regibus ipsis apponent, videlicet
Succo refertos optimo, & suavissimo,
E despiciatis ¹ fetibus interim tuis
Aliquot egentes aviculæ victum petent.

Quam multa flores quæ tulerant pulcherrimos,
Ingenia fructus aridissimos ² ferunt!

¹⁰ S. Cyrillus, Lib. II. Fab. XXIII.

¹ Terentius, Enn. Act. 2. Sc. 3. v. 91.

Nos, nostramque adolescentiam

Habent despiciatam.

Cicero, Orat. pro Sextio, C. 16. *Cessi Tribuni plebis, despiciatissimi hominis, furori.*

² Auctor Dialogi de Oratorib. Cap. XIX. *Quidquid aridissimis Hermagoræ, & Apollodori libris præcipitur, in honore erat.*

FABULA XL.

Sol & Noctua. ³

SOLI, quòd ejus sustinere Noctua
Radios non posset, fecerat convicium:
Non me, sed oculos, Sol ait, culpa tuos.
Cæcus, & ineptus despicit si quis bonam
Antiquitatem, nostra fabella hunc monet.

FABULA XLI.

Amygdala & Pyrus. ⁴

CUM se videret innumeris Amygdala
Floribus opertam, sibi plaudebat, & Pyrum
Spernebat; ut quæ germina vix protruderet,
Sed, fraudulentâ qui recesserat fugâ,
Aquilo revertens flores hujus abstulit,
Spemque simul omnem fructuum disperdidit.
Tenera monentur ne properent florescere
Ingenia, ad frugem ⁵ pervenire si velint.

FABULA XLII.

Agricola & Arbores.

AGRICOLA quidam, recto quas digesserat
Ordine, novellas educabat Arbores:

³ Camerarius, Fab. CD.

⁴ De la Motte, Lib. IV. Fab. II.

⁵ Quintilianus Institut. Lib. I. Cap. III. *Illud ingeniorum velut præcox genus non temere unquam pervenit ad frugem.*

Quarum una, cæcis obsecuta motibus
 Male fubeuntis fucci, abibat paululùm
 Diverfa ab aliis. Monitus est, ut indolem
 Vitiosam vinclis ocyùs compesceret.
 At, inquiebat, nulla nos ratio jubet
 Adhibere tam severam diligentiam:
 Et adhuc tenellam vincla forfan læderent.
 Expectat igitur: interim crescit malum,
 Et invalescit: tunc voluit, at seriùs,
 Corrigere, factum quippe robustum ⁶ nimis.
 Fabella pueros, ni citò cavetur, docet
 Evadere malos facilè & insanabiles ⁷.

FABULA XLIII.

Catellus, Ovis & Cuniculus.

CUNICULUS, Ovis & Catellus venerant
 In campum eundem: sed diverfa singulis
 Causa veniendi fuerat: nam genio suo
 Catellus indulgere quæsiit, & leves
 Captare lusus: simplex autem se Bidens

⁶ Cicero, Philipp. V. Cap. II. *Omne malum nascens facile opprimitur, inveteratum sic plerumque robustius.*

Ovidius, Remed. Amor. V. 91.

Principiis obsta: serò medicina paratur,
 Cùm mala per longas invaluere moras.

Quintilianus, Institut. Lib. I. Cap. III. *Frangas enim citiùs, quàm corrigas, quæ in pravum induruerunt.*

Virgilius Georg. Lib. II. V. 272.

Adeò in teneris consuescere multum est!

⁷ T. Livius, L. 28. C. 25. *Nihil tristius, nec insanabilius.* Seneca, de Irâ, L. 3. C. 41. *Jam insanabilis est.*

Ad decerpenda contulit, si quæ sibi
Bona viderentur pabula: at Cuniculum
Fodiendi terram cupiditas traxit mala.

Triples notatur hîc mihi lectorum genus,

FABULARUM
ÆSOPIARUM
LIBER SEXTUS.

PROLOGUS.

ME rursus ergo fabulæ afferunt ¹ sibi,
Devinciuntque mitibus ductum jocis.
Lubens, meritóque tale scribendi genus
Sequor: exhibet enim candidos, lepidos fales,
Habetque prætereà utilitatis plurimum,
Unde simul horum, qui me rectè legerint,
Et meamet ipsa vita fiat doctior.

Namque licèt, ut plerique mortales solent,
Meam quoque ipse manticam ² in humeris geram;

¹ Quintilianus, *Inst. Orat.* l. 4. C. 2. *Abdicatum a divite juvenem
& absolutum, tanquam suum filium* asserit. Q. Curtius, l. 8.
C. 1. *Jovis, quem patrem sibi Alexander assereret* &c. Ovidius,
Metam. l. 1. V. 761.

² Catul. *Carm.* 22. V. 20.

Suus cuique attributus est error:
Sed non videmus, manticæ quod in tergo est.
Horat. *Lib. II. Sat.* 3. V. 299.

Respicere ignoto discet pendentia tergo,

Sæpe tamen ante pectus propono mihi
 Utramque peram, ne vitia tantummodò
 Aliena spectem, oblitus in tergo alteram
 Esse mihi peram propriis vitiis gravem:
 Neque liberalem ³ hunc esse cenforem puto,
 Qui, dum castigat alios, ignoscit sibi.
 Ergo generatim quæ ponuntur omnibus
 Documenta, capere singulatim nos decet,
 Sibi prout quisque convenire intelligit.

Sed, ut erunt paulò tristiora forsitan
 Exempla, si quis illa judicaverit
 Ad se attinere, & , asperam graviter ferens
 Reprehensionem, doluerit; ne mutiat,
 Suadebo; at potius sapiat edoctus; nisi
 Suam ipse malit prodere turpitudinem.
 Hunc denique tamen oro multùm, & obsecro,
 Ut mentis ⁴ erga quemlibet affectu malo
 Prorsus alienum existimare me velit;
 Quippe ⁵ quia vivo mihi prope uni cognitus:
 Nullumque novi ex istis terræ filiis,

Phædr. Lib. IV. Fab. VIII.

Peras imposuit Jupiter nobis duas:
 Propriis repletam vitiis post tergum dedit:
 Alienis ante pectus suspendit gravem.

³ Terentius, Adel. Act. 3. Sc. 4. v. 17.

Neque boni,

Neque liberalis functus officium est viri.

Phorm. Act. 5. Sc. 7. V. 12. de homine, cujus laudatur fides:

Estne ita, ut dixi, liberalis?

⁴ Ovidius, Trist. L. 4. Eleg. 3. V. 31.

Nec dicere possum,

Affectum quem te mentis habere velim.

⁵ Terentius, Heaut. act. 3. Sc. 2. v. 27.

quippe quia

Magnarum sæpe id remedium ægritudinum est.

Plinius, Hist. L. 26. C. 10. Quippe quoniam sponte deficit.

Regifica quorum prandia examen leve
 Famelicumque Literatorum colit:
 Neque sum receptus in Poetarum gregem,
 Unde mihi, furtim se inferens, inoleverit,
 Et efferbuerit acrior æmulatio;
 Tam mentis ægritudo, livor postea,
 Demum simultas, & odium coaluerint.
 Sed inhonoratus invidendam nemini,
 Placidamque vitam solus in tenebris ago;
 Ac fortè si quid calleo de moribus
 Hominum, illud omne debeo unicè libris,
 Quos consulere amo lector non indiligens.

F A B U L A I.

Villicus & Canis.

VETULUM, factumque minùs idoneum gregi
 Custodiendo, vel tuendæ ⁶ à furibus
 Nocturnis domui, Villicus habebat Canem.
 Ingratus, operam cujus utilem diu
 Sibi fuisse meminit, hunc, senio gravem,
 Tardumque, morti devovere sustinet.
 Ergo apprehendit, nec reluctantem: simul

⁶ Phædrus, L. 3. Fab. 7. v. 9.

Custos ut sis liminis,
 A furibus tuearis & noctu domum.
 Cicero, Orat. pro Dejot. C. 8, Quibus fines suos ab excursionibus
 hostium & latrociniis tueretur. Ad famil. L. 3. Epist. 12.
 Vides sudare me, jamdudum laborantem, quomodo ea tuear,
 quæ mihi tuenda sunt.

Coactos in fasciculum connectit pedes;
 Lapidemque collo denique magnum subligat.
 Sic exornatum protrahit, sub proximæ
 Paludis undam detrusurus. At Senex:
 Nam quid, here, dixit, facinoris feci miser,
 Ut agas tam acerbè, tamque inhumanè; & meam
 Tam longam servitutem sic remuneres?
 Vim veritatis sentit herus: hanc opprimit;
 Et fraudulentam comparat calumniam:
 Ten' vivere, inquit, patiar ultra, quem tenet
 Occulta rabies? moxque demersum necat.

Qui statuit aliquem perdere invisum sibi,
 Si justa ratio nulla sit, falsam invenit.

F A B U L A II.

Ursus & Uxor ejus. 7

D U M vult amoris mutui gratam vicem
 Lepidis, venustis excitare lusibus,
 Oculum revellit Ursus Uxori suæ:
 Simulque violens proprii ultor criminis
 Ungues scelestos sibi revellere incipit.
 At illa moerens: Quid, ait, incassum furis?
 Hoc facere decuit, me priusquam tangeres:
 Nunc & tibi noces, & mihi prodes nihil.

Hæc fabula docet, facti poenitentiam
 Seram esse, damno quæ mederi non potest.

7 Abstemius. Fab. CXLVII.

FABULA III.

Boves & Lanius. ⁸

PLURIMI apud Lanium detinebantur Boves:
 Accedit ille, unumque maectat. Ceteri,
 Obsistere vellent, tot conjunctis viribus
 Servare focium poterant; at contra impetum
 Nil commoventur, dum se quisque decipit,
 Similisque sperat cladis immunem fore.
 Sic Lanius omnes, alios post alios necat.

Nullus alienum reputet homo hominis malum ⁹

FABULA IV.

Aquila & Pavo. ¹

DUM gaudet Aquila, turba quod avium frequens
 Ipsam esse dicat omnium pulcherrimam,
 Pavo indignatur; nec tamen audet intimos
 Aperire sensus, propter Reginæ metum ².
 Sic ergo murmurat ³: Iftam pulchritudinem
 Non pennæ, at ungues, & rostrum sibi arrogant.
 Suspecta laus, quam summa potestas obtinet.

⁸ Camerarius, Fab. CCXXVII.

⁹ Terent. Heautont. Act. I. Sc. 4. V. 25.

Homo sum: humani nihil à me alienum puto.

¹ Absternius, Fab. CVII.

² Id est quia, metuit Reginam. Vide notam ad Fab. 13. L. 15.

³ Varro, de Ling. lat. Lib. 5. pag. 57. Edit. Scriv. *Qui murmurat, ita leviter loquitur, quod magis id sono facere, quam ut intelligatur, videatur.* Ovidius, Metam. L. 11. v. 52. de Orpheo.

Flebile nescio quid queritur lyra, flebile lingua

Murmurat exanimis, respondent flebile ripæ.

FABULA V.

Jupiter, Apollo, & Momus. ⁴

QUAM quisque nôrit artem, in hâc se excerceat. ⁵
 Proverbium illud antiquissimum novâ
 Placet, brevique comprobare fabulâ.

Laudem canendi Apollo cùm propriam sibi
 Haberet, hanc, invidiâ motus, Jupiter
 Præripere voluit; & peritiâ ratus
 Sæ prævalere posse: Uter meliùs canat,
 Nunc experiamur, inquit, Momo judice.
 At Momus: Canat Apollo; Jupiter tonet. ⁶

FABULA VI.

Puer Superbus.

DUM celsiore parvus in scamno Puer
 Se jaçtat, & superbit, & humili loco
 Stantem catervam despicit supereminens,
 Unum de genere se gigantum credidit:
 Et: Hæc videtur quàm minuta plebs, ait,

⁴ Benferade, Fab. CCIX.

⁵ Cicero Tusculan. Lib. I. Cap. XVIII. Bene, inquit, illo proverbio
Græcorum præcipitur:

Quam quisque nôrit artem, in hâc se exerceat.

Istud autem proverbium adhibuit in *Vespis* Aristophanes: atque
 Horatius, L. I. Epist. 14. v. 44.

⁶ Sic olim duobus versiculis expressimus hanc omnem sententiam:
 Jupiter & Phoebus cantu certare parabant:
 At Momus: Canat hic, inquit, & ille tonet.

Homunculorum! quàm brevibus corpusculis
 Finita ?! Tum verò aliquis hanc vocem edidit:
 Descende; minimum te omnium ipse noveris.

Qui summo honoris fortè positus in gradu,
 Stultè hinc superbit, hâc notatur fabulâ.

FABULA VII.

Murium conventus. ⁸

COIERE Mures, consulendi gratiâ,
 Quânam arte possent felis, in gentem suam
 Quotidie furentis, ungues asperos
 Vitare. Postquàm plures in sententias
 Incertus abiit coetus studio inutili;
 Demum unus senior, altâ mente rem diu
 Meditatus: Aures, inquit, hùc advertite:
 Scelere nos hostis fraudulento perfidus
 Plerumque adortus imprudentes opprimit:
 Sonum ergo si quem nuntium adventûs sui
 Præmittat ille deinceps; admonebimur
 Mali propinqui, & fugere poterimus necem.
 Quapropter ejus collo tintinnabulum
 Esse alligandum censeo. Ingens omnium
 Hic verò plausus approbantium fuit.

⁷ Lucretius, L. I. V. 1008.

Et quod inane autem est, finiri corpore cogit.

Cicero, de Nat. Deor. L. 2. c. 59. *In ore sita lingua est, finita dentibus.*

⁸ La Fontaine, Lib. II. Fab. II. Benferade, Fab. CIII. Abstemius, Fab. CXCIV. Faernus, Fab. XLVII. Regnerius, part. I. Fab. I. P. Targa, Fab. 1. Verdizotti. pag. 105.

At postmodùm tamen unus aliquis junior:
 Quis porrò certum, quis paratus est, ait,
 Adire pro re publicâ periculum?
 Tacent; operamque difficilem esse sentiunt,
 Periculosus consiliarius frequens
 In rebus aderit, exsecutor ⁹ non item.

F A B U L A V I I I.

Ranunculus & Rana ¹

AQUIS luto refertis natus, & viâ
 Ipsâ educatus publicâ Ranunculus ²
 Audire Ranam, proximi stagni incolam ³,
 Monentem, ut ad se, communem habiturus domum ⁴,
 Migrare vellet, noluit: Quid enim mihi
 Triste hîc futurum timeam, ait; cùm tamdiu
 Ibidem ab omni vixerim immunis malo?
 Sed ille dum sic disputat ⁵, plaustrum advenit,
 Et adhuc loquentis os & artus conterit.

⁹ Vell. Paterculus, L. 2. C. 45. *P. Claudius, homo nobilis... malorum propositorum exsecutor acerrimus.*

¹ Æsopus, Fab. LXXXIV. Faernus, Fab. XXXVIII. P. Targa, Fab. II. Verdizotti, pag. 108.

² Cicero, ad famil. L. 7. Epist. 18. *Vim maximam Ranunculorum se commôsse constabat.*

³ Vide notam ad Fab. 18. L. 7.

⁴ Virgilius, Georg. L. 2. v. 9.

Antiquasque domos avium cum stirpibus imis
 Eruit.

Horatius, L. 1. Od. 7. V. 12.

Quam domus Albunæ resonantis,
 Et præceps Anio &c.

⁵ Cicero, in Verr. L. 5. C. 3. *Neque ego ullam in partem Disputo.*
 Tuscul. L. 3. c. 9. *Non insititê Heracleotes Dionysius ad ea dispu-*

Plenis pericli sedibus tantò, magis
Malum propinquat, quò diutius abfuit.

F A B U L A I X.

Nitedula & Mustela. ⁶

CUMERAM in frumentì repserat Nitedula ⁷
Exilis: aptam rimula dederat viam.
Famelica mandit strenuè oblatam dapem;
Gulæque sic obsequitur; sic ventri gula
Subservit ⁸; ut refectum intra paucos dies
Jam nimia tendat ⁹ obesitas ¹ corpusculum.
Tunc, si maneret hoc diutius in loco,
Sibi ne eveniret aliquod infortunius,
Verita, redire voluit ad proprium larem ²:
Notum ergo repetit aditum; at frustra nititur
Transire: pinguem tenuis ille non capit.

tat. L. 5. c. 10. *Acutè disputantis illud est.* Vide & annot. ad L. XI. Fab. 29.

⁶ La Fontaine, Lib. III. Fab. XVII. Benferade, Fab. XLVII. Le Noble, Fab. CXLVI. & CXXX. Boursault, Comœd. *Æsopicâ* 1. Act. 1. Sc. 2. Gabrias. Fab. XLVII. Horatius, Lib. I. Epist. 7. V. 29. Cujus verba nonnulla retinuimus. *Æsopus*, apud S. Hieronimum, Epist. ad Salvinam.

⁷ Nitedula, mus agrestis, gallicè, *mulot*. Cicero, Orat. pro Sext. c. 33. *Ut illa ex vepreculis extracta Nitedula Rempublicam conaretur arrodere.*

⁸ Terentius, Andr. Act. 4. Sc. 3. V. 20.

Tu, ut subservias

Orationi, utcumque opus sit verbis, vide.

⁹ Horatius, L. 2. Sat. 5. v. 40.

Seu pingui tentus omaso

Furius hibernas canâ nive conspuet Alpes.

Ovidius, Metam. L. 9. v. 286.

Tendebat gravitas uterum mihi.

¹ Columella, L. 6. C. 24. *Ne eas steriles reddat nimia obesitas.*

² Virgilius, Georg. L. 4. V. 43. de Apibus:

Sub terrâ fodere larem.

Prope hinc misellam sic laborantem videns
 Mustela: Quod, ait, profuit, nunc id nocet:
 Cibus auxit corpus, minuat abstinentia:
 Ingressa macra es, macra poteris egredi.

Hoc argumento ostenditur, quædam bona
 Debere omitti, quæ, postquam receperis,
 Nisi dimittantur, obfutura sunt tibi.

F A B U L A X.

Quercus & Arundo. ³

DE P R E S S A quantum ad Inferos radicibus,
 Tantum propinquans Superis alto vertice,
 Annosa Quercus dixit olim Arundini:
 Quid te ⁴, misella, fiet, si perflaverit
 Iratus Aquilo, cum te nunc mitissimi
 Inflectat aura blandiens Favonii?
 Retulit Arundo: Quælibet vis ingruat,
 Summissa vereor; & illa fit clemens mihi.
 Quercus: Ego nullis, inquit, cedo viribus;
 Nimbos, procellas, ac depræliantium
 Quascumque sperno, frango ventorum minas.

³ La Fontaine, Lib. I. Fab. XXII. Benferade, Fab. LXV. Aphtonius, Fab. XXXVI. Faernus, Fab. L. Jañus Biblioth. Rhet. Tom. 2. pag. 743. P. Targa, Fab. 49. Verdizotti, pag. 88.

⁴ Cicero, ad Attic. L. 6. Epist. I. *Quid illo fiet, quem reliquero, præsertim si fratrem? Quid me autem, si non tam citò decedo?* Orat. in Verr. L. 5. C. 40. *Quid Cleomene fiet?* Terentius, Andr. Act. 4. Sc. 2. v. 26.

Quid me fiet?

Heautont. Act. 4. Sc. 3. v. 37.

Fortasse, quid me fiat, parvi pendis, dum illi consulas.

Dum sic superba gloriatur, *frigido* 5
Ab axe repentè se erumpunt Phrenetici
Septentrionum filii. Se flexilis
 Arundo sponte dejicit. Prætervolant
 Illæsam. Quercus obluçtatur: at simul
 Violento adorti turbine illam prouunt.
 Summissione se ira quæ frangi finit
 Plerumque, frangere contumaciam solet.

FABULA XI.

Puer & Pædagogus. 6

PAUCIS inepti monitoris præposteram 7
 Loquacitatem carpere lubet versibus.

Profundi ad oram fluminis ludens Puer
 Pede lapsus est: at prensa labentis manu
 Salix opem dat, pendulumque sustinet,
 Ne pereat, undæ merfus in voraginem.
 Hùc Pædagogus cùm venisset: Hoc finam,
 Hoc patiar, inquit, istos nebulones meos
 Sic evagari? sic mihi non obsequi?
 Præsentem eripiam te quidem periculo,

Andr. Act. 5. Sc. 4. v. 35. nunc primùm audio,
 Quid illo sit factum.

5 Verba sunt M. Ter. Varronis in Marcipore, fragmentor. pag. 118.
 Edit. Scriverii.

6 La Fontaine, Lib. I. Fab. XIX. Locmanus, Fab. XXV.

7 Lucretius, L. 4. v. 831.

Omnia perversâ præpostera sunt ratione.
 Cicero, Orat. pro Rab. posth. C. 13. *Quid tam insolens, tam per-*
versum, præposterumve dici, aut excogitari potest?

Proterve ludio ⁸ : at profectò non feres
 Impune : namque te modò, simul ac domum
 Reduxero, flagris perbellè admonitum dabo,
 Quantùm fatis erit, facti ut memineras diu.
 Puer externatus diro flagrorum metu,
 Salicem relinquit, & obrutus fluctu perit.

F A B U L A X I I.

Puella rustica & lactis cymbium. ⁹

S U M M O repositum capite lactis ¹ cymbium
 Puella dum fert rustica, tacito in sinu
 Reputare coepit quidquid hinc posset boni
 Emergere ² sibi ³. Vel nihil, inquit, ex meo
 Conficiam Lacte, vel pecuniæ fatis,
 Ut ova centum comparem: pulli tribus
 Simul à Gallinis excludentur: est quidem
 Astuta Vulpis; horum non adeò tamen

⁸ T. Livius, L. 7. C. 2. Ludiones ex Etruria acciti, ad tibicinis modos saltantes. L. 39. C. 6. Convivalia ludionum oblectamenta.

⁹ La Fontaine, Lib. VII. Fab. X. Specimen Sapientiæ Indorum, Sect. 6. pag. 337. Edit. Starkii. Camerarius, Fab. 408.

¹ Virgilius, Aen. L. 3. v. 66.

Inferimus tepido spumantia cymbia lacte.

Ecl. 7. v. 33.

Sinum lactis & hæc te liba, Priape, quotannis
 Expectare sat est.

² Expendit ista puella, quid in hoc cymbio delitescat, quid boni ex hoc lacte possit emergere, in remergo de quâ hic agitur, verbum *emergere* plurimum valet.

³ Cicero, ad famil. L. 13. Epist. 1. *Cum ad me Romam literas misisset, uti te sibi placarem, peteremque . . . sibi concederes.*
 Phædrus, L. 3. Fab. 18. v. 1.

Pavo ad Junonem venit, indignè ferens,
 Cantus Luscini quòd sibi non tribuerit.

Sed exempla hujuscemodi inveniri possunt in veterum scriptis innumera.

Numerum diminuet, ut Porco non sint pares
 Emendo: tenuis emptus est Porcus mihi;
 Pinguescit; jamque multum fecit corporis;
 Venditur: emiturque Vacca & ejus insuper
 Vitulus, in arvo qui jam exultat florido, . .
 Hic, oneris oblita sui, gaudio exilit
 Puella, spesque cum Lacte evertit suas.

Mortalium plerosque fabella hæc monet,
 Qui somniare magna vigilantes solent.

FABULA XIII.

Leo Bellum parans. ⁴

BELLUM parabat in exteram gentem Leo;
 Ejusque regni diversis è partibus
 Jam variæ ad ipsum Belluæ convenerant,
 Rem promovere certæ ⁵ consilio & manu.
 Dux monuit, ut diversa belli munera,
 Quæ convenirent singulis, capefferent.
 Tunc latos humeros Elephas ⁶ ostentans suos,
 Vastamque dorsi pandens amplitudinem:

⁴ La Fontaine, Lib. V. Fab. XIX. Abstemius, Fab. XCV. Jaius Biblioth. Rhetor. Tom. 1. pag. 744. cujus etiam verba quædam agnoscere hic licet.

⁵ Virgilius, Aen. L. 4. V. 563.

Illa dolos, dirumque nefas in pectore versat,
 Certa mori; varioque irarum fluctuat æstu.

⁶ Lucanus, L. 6. v. 208.

Getulus densis Elephas oppressus ab armis.

Cicero, de Senect. c. 9. Edit. Verburg. *Adolescens Tauri aut Elephantis (vires non) desiderabam.* Mediolanensis, an. 1498. aliæque multæ Editiones expressum é vetustis codicibus habent *Elephantis*. Elephas æque ac Elephantus dicitur.

Ego, inquit, omnem farcinam, omnes machinas,
 Instrumentum omne bellicum facile feram;
 Nec me gravabunt, si qui prætereà volent
 Nostro federe tergo, ut pugnent commodè.
 Ego cataphractus miles, Rhinoceros ait,
 Ultro periculis obvius, feriam simul,
 Simulque sustinebo hostiles impetus.
 Laceffere hostem cominus, meum est, Lupus
 Exclamat; dentes jam mihi exerti crepant.
 Totas ego unus possum, ait ferox Aper,
 Evertere acies more ⁷ fulmineo ruens.
 Ego, Vulpis inquit, insidiatoris vicem
 Implebo; virtus & dolus aderunt mihi.
 Me, Simius ait, perstare in castris decet;
 Regem oblectabo dulcibus præstigiis,
 Fessumque gravibus curis reficiam caput.
 Partes sibi suas quisque dum sic vindicat;
 Demissis ⁸ Asinus interim auriculis filet;
 Siletque pariter corpore contracto Lepus;
 Stuporis ille, at hic timoris conscius:
 Et utrumque carpunt ceteri, & onerant probris;
 Et esse castra liberanda dicunt
 Stolido ac inertis pecore: sed Leo negat:
 Et: Hi quoque operam conferent, ait, utilem:
 Clangentis Asinus buccinæ imitetur sonos:
 Lepus cursoris defungatur munere.

⁷ Ovid. Metam. Lib. X. V. 550.

Fulmen habent acres in aduncis dentibus Apri.

⁸ Horatius, Lib. 1. Sat. 9. v. 20.

Demitto auriculas, ut iniquæ mentis asellus.

Nemo est tam ineptus, à perito qui duce
Ad aliquid aptus inveniri non queat.

FABULA XIV.

Pastor & Molossus. ⁹

MOLOSSUM habebat Pastor mirâ præditum
Virtute, custodemque præclarum gregis:
Sed dum voracem, dum famelicum nimis
Conqueritur; aliquis persuasit, uti venderet
Istum helluonem, & hinc duos, vel tres canes
Redimeret alios, operam qui possent parem
Simul adhibere, & levibus impensis ali.
Ergo generosus, & fidelis, & vetus
Ejicitur hospes. At ubi sensit jam procul
A grege valentem abesse custodem Lupus,
Longo metu solutus, desertas oves,
Modò hanc, modò illam, invadit, & facilè rapit.
Unde redit ingens lucrum, ne impensas dole.

FABULA XV.

Ostrea & Viatores. ¹

IN litus Ostream expulerat fluctus maris,
Expulsamque, citò refugiens, reliquerat.

⁹ La Fontaine, Lib. VIII. Fab. XVIII. Jaius Biblioth. Rhetor. Tom.
I. pag. 743.

¹ La Fontaine, Lib. IX. Fab. IX. Boileau. Epist. 2. & hujus interpretes,

Hanc simul hiantem duo Viatores vident,
 Simulque properant: Et: Mea est, vidi prior,
 Ait unus. Ast ego prior sensi, alter refert.
 Dum sic decertant, tertius supervenit.
 Tu Judex esto, dicunt. Ego verò ac lubens,
 Respondet ille; neque morabor vos diu.
 Statim & capessit, & ligurit Ostream.
 Stupentibus ad hæc, concham utramque dividit,
 Suamque cuique porrigit; tum subjicit:
 Lis est dirempta; vos quieti cedite. ²
 Fabella stultos litigatores monet.

F A B U L A X V I.

Sculptores duo & Æsopus.

D U O Sculptores olim ejusdem marmoris,
 Æqualem utrinque, venditam & pretio parî,
 Suam sibi quisque partem comparaverant.
 Sed cùm peritus alter sculpendi artifex,

Moneta carm. 10. atque Godellus pag. 189. Ad istam autem Epistolam adjecta hæc leguntur: *Cette fable est tirée d'une ancienne Comédie italienne. Cette même fable a été mise en vers par La fontaine; mais au lieu de la Justice il a mis un Juge sous le nom de Perrin Dandin, qui avale l'Huitre: en quoi notre Auteur disoit que La Fontaine a manqué de justesse, car ce ne sont pas les Juges seuls qui causent des frais aux Plaideurs: ce sont tous les Officiers de la Justice.* At immo, cùm Affabulatio (ut eam vocat Priscianus) Judicium in stultos Litigatores arguat iniquitatem, minùs rectè, nisi fallor, isti Judices & appendix eorum universa sub Justitiæ nomine in Fabulâ ipsâ exhibentur: namque ad id, quod palam ostensum est, *Affabulatio* non debet referri.

² Cicero, ad Brutum. Epist. 15. *Cedebas, Brute, cedebas, quoniam stoici nostri negant fugere sapientis (esse).*

Et alter imperitus admodùm foret;
 Æsopus hunc sic admonuisse dicitur:
 Non bellè egisti; quid enim hinc erues boni?
 Tuum at sodalem callidum emptorem puto:
 In marmore suo pretiosam videlicet
 Sensit latere statuam; & hanc facilè eruet.

Materiam habere idoneam parum est, nisi
 Illam expolire doctus nôrit artifex.

FABULA XVII.

Asini duo & Vulpis. ³

QUOD vulgò dicitur, *Asinus Asinum fricat* ⁴,
 Dixêre Veteres, *Mutuum Mulì scabunt* ⁵:
 Id quò pertineat, ut Asini bipedes queant
 Faciliùs pervidere, fabulam hanc dabo.

Par inficetum, & illaudatum, Asini duo
 Opirarè pranfi, dulcibusque carduis
 Bene recreati, dum inter se colluderent:
 Heus, inquit unus; ut placet, frater, tibi
 Conditio nostra? Corporis nostri decor
 Qualis videtur? Et isthæc oris dignitas,

³ La Fontaine, Lib. XI. Fab. V.

⁴ Virgilius, Georg. L. 3. v. 256. De sue:

Fricat arbore costas.

⁵ His ipsis verbis inscripta erat Satyra quædam Varronis Menippea, ut refert Nonius Marcellus, Edit. Mercer. 1614. pag. 115, 157., 228. & 235. Atque Aufonius, Edyll. 5. præfat. 3â. sed, ut quod per adagionem coepimus, proverbio finiamus, mutuum muli scabant.

Iſti modò acuti, modò graves vocis ſoni,
 Iſte aurium ſubtilis & nitidus apex,
 Hæc cuncta quantum laudis habent & gloriæ?
 Reſpondet alter: Cur tacere nos pudor
 Cogat, quod ipſa veritas loqui jubet?
 Nos ambo nempe belluli toti ſumus:
 Reſ vacua ab omni controverſiâ patet.
 Invidia ſi quid forſan obtrectaverit,
 Quid tum? more ſuo fecerit: ſolet invehi
 In optima quæque: obtrectet igitur, & gemat.
 Ut omnia Vulpis audierat: Vos ô nimis
 Felices, inquit, Beſtiæ, quibus licet,
 Ab omnibus negata, laudum munera,
 Vobis ab ipſis invicem accipere, & frui⁶!

F A B U L A X V I I I.

*Philomela, Corvus, & Bubo.*⁷

N A T U R A vernis pinxerat coloribus
 Fetus repullantes; formoſiſſimi
 Ridebat anni blanda tempeſtas: dies
 Feſtivitati candidæ ſimillimus
 Abierat,⁸ & paraverat amicæ locum

⁶ Cicero, ad famil. Lib. 9. Epist. 17. *Nihil tamen timeo; fruor, dum licet.* Orat. pro Cæc. C. 5. *Uſumfructum omnium bonorum ſuorum Cæſennæ legat (Fulcinus) ut fruereſtur unâ cum filio.* Orat. ad Quir. poſt red. C. 1. *Non tam id ſentiebam, cùm fruebar.*

⁷ Richer, Lib. II. Fab. XVIII,

⁸ Cicero, Orat. pro Sext. C. 33. *abiit ille annus,* Horatius, L. 1. Sat. 5. V. 14.

Tota abit hora.

Tranquillitati: Solis aurei calor
 Extulerat ab agris molliter tepentibus
 Subtilem odorum copiam, quam paululum
 Noctis serenæ frigus addensaverat,
 Et in parentis regna Telluris finens
 Recidere, florum, floridarumque arborum
 Diurnum odorem odore vincebat novo.

Philomela tales avida delicias capit,
 Penitusque condit eruditis sensibus.
 Sed efficaci mox scientiæ obsequens
 Inflat canorum guttur, & ad omnes modos
 Intendit: acrem nunc, & argutam vibrat
 Animosa vocem more clangentis tubæ:
 Nunc languida premit, frangit, obscurat fonos;
 Et deficere videtur, & medullitus ⁹
 Amore flagrans intimo liquefcere ¹.

Favonius, quem lilia inter & rosas
 Dulci tenebat inertiam vinctum sopor,
 Evigilat ²; hasque mirans tam volubiles
 Tam delicati flexiones gutturis,
 Ne cesset illa, metuit. Evigilat quoque

⁹ Festus: Medullitus, *ex intimis medullis*. Plautus, Mostel. Act. 1.
 Sc. 3. v. 86.

Ut videas eam medullitus me amare.

Trucul. Act. 2. Sc. 4. V. 85.

Ostendit sese jam mihi medullitus.

¹ Virgilius, Ecl. 8. V. 80.

Limus ut hic durefcit, & hæc ut cera liquefcit

Uno eodemque igni; sic nostro Daphnis amore.

² Statius, Sylv. Lib. 5. carm. 3. V. 127.

Puppe magister

Excidit, & mediis miser evigilavit in undis.

Plinius junior, L. 1. Epist. 5. *Sed planè mane . . .* Evigilaveram:
numius &c.

Corvus; at inepto tardus ingenio, & sibi
 Quòd somnus abrumpatur ægrè etiam ferens:
 Quæ te mala, inquit, cuncta ubique dum silent;
 Libido cogit, tam molestè ut perstrepas?
 Tibi videris bella cantrix ³: at tuæ
 Mihi cantilenæ, moneo, valde displicent;
 Illisque jam nunc abstinere ni velis,
 Ex me feres grande aliquod infortunium.

Philomela atroces verita minas obmutuit;
 Multoque mane cùm vix dilucesceret,
 Periculofam præpotentis Alitis
 Viciniam reliquit, & se contulit
 Celeriter in remotam solitudinem.
 Ibi sese doctis artibus operam dare
 Impunè tandem posse credit: & leves
 Per summa gramina zephyrorum spiritus
 Cùm dulcè fremerent, sibilumque ⁴ ramulis
 Mobilibus arbor musicum ⁵ omnis redderet,
 Et Phœbus etiam candidâ purus face
 Innubilas per auras lucem spargeret;
 His illa paret incitamentis: canit;
 Simulque varias celebrat agrestis loci
 Amœnitates, & voluptatem suam.

³ Varro, de re rust. L. 3. C. 5. *Aves sunt omne genus, maximè cantrices, ut Lusciniole ac Merule.*

⁴ Virgil. Eclog. V. V. 82.

Nam neque me tantum venientis sibilus Austri, &c.
 Catullus, carm. 4. V. 12.

Loquente sæpe sibilum edidit comâ.

⁵ Phædrus, L. 4. Fab. 19. V. 20.

Qui tristis audis musicum citharæ sonum.

Sed in cavato proximæ trunco arboris,
 Somno sepultus, qui latebat, horridus
 Bubo ⁶ excitatur; quamvis & lucem oderit,
 Paulùm progressus, voce ferali increpat:
 Et: Inficetos ni statim cantus, ait,
 Finieris, istam vocem importunissimam
 Ultor ego, vitamque simul eripiam tibi.
 Hic denique suum misera Avis studium abjicit;
 Timensque Corvos nocte ⁷, Bubones die,
 Silet, dolorve si urgeat, tantùm gemit.

Fabella scripta est in homines quosdam feros,
 Musa quibus omnis suavior bilem movet.

FABULA XIX.

Columba & Turtur.

COLUMBA multùm conquerens, cum Turture
 Communicabat luctus & metus suos:
 Instare semper miluum; geminos sibi
 Rapuisse pullos nuper; quos nunc educat,
 Hos pariter se metuere ne rapiat brevì,
 Ipsamque matrem. Cui Turtur proprii immemor
 Pericli, & hujus miseriam tantùm intuens:

⁶ Gallicè, *Chat-huant*. Plinius Hist. Lib. X. Cap. XII. *Bubo funebris, & maxime abominatus deserta incolit noctis monstrum; nec cantu aliquo vocalis, sed gemitu.*

⁷ Plinius, Hist. L. 7. C. 49. *Quæ nocte ac die observantur.* Ovidius, Fast. L. 1. V. 455.

Noctæ Dææ Nocti cristatus cæditur ales.

Pont. L. 3. Eleg. 1. V. 40.

Et niti pro me nocte dieque decet.

Secede mecum, dixit; nidulus est mihi
 Prope hinc locatus; hùc vos recipiam lubens,
 Et te, tuamque sobolem milui impios
 Contra furores protegam. Illa sed refert:
 Eheu! miselle, quid mihi auxilii potes
 Præstare, noſter quem tyrannus, ſi ingruat,
 Simili pavore afficiet, & pari nece?
 Periclitanti bellicofus & valens
 Ales ſi adefſet. . . verùm opem libentiùs
 Humilibus & humiles, quàm potentes offerunt 9.

F A B U L A X X.

Pica & Columba.

P I C A & Columba pavonem convenerant
 Urbanitatis exhibendæ gratiâ.
 Dum redeunt: Iſtè quàm mihi pavo diſplicet,
 Malevola dixit Pica! quàm inſuaves ſonos
 Emitterit ore lactifico! cur non filet?
 Pariterque turpes cur non obtegit pedes?
 At innocens Columba contra ſic refert:
 Vitia hujus obſervare non licuit mihi;
 Præſtantis autem corporis ſpeciem inclytam,

8 Phædrus, L. I. Fab. 28. V. I.

Quamvis ſublimes debent humiles metuere.

& Fab. 30. V. I.

Humiles laborant, ubi potentes diſſident.

9 T. Livius, L. 40. C. 23. *Ultero ſuam offerens operam, arcanis
 ejus elicuit.*

Caudæ nitorem & æmulum ¹ gemmis decus
Mirata sum, & laudare non fatis queo.

Mali requirunt, capere quæ possint, mala:
Laudare contra, quæ bona sunt, amant boni.

FABULA XXI.

Pueri duo.

Duo, stultus alter, alter autem callidus,
Pueri in commune ² invenerant aliquot nuces.
Quas cùm fregisset callidus, stulto dedit
Putamina casta, nucleos sumpsit sibi
Frustra ille, quod tenet, experitur ³, quid queat
Prodesse, deceptumque sese intelligit.
At non decipiet ultra, dixit; & probè
Ulciscar ejus fraudem, si qua fors fefat ⁴.
Hi postmodùm ambo similiter quodam die
Cùm reperissent oleas: qui fallaciam
Nuper sibi factam corrigere pari dolo
Cupiebat: Id quod intra est, inquit, da mihi;

¹ Plinius, Hist. L. 9. C. 17. *Quas* (mustelas) *Lacus Rætiae Brigantinus* æmulas marinis generat. Martialis, L. 4. Epig. 42. V. 10.
Pæstaniis rubeant æmula labra rosas.

² *In commune* conferendas scilicet. Est enim Ellipsis in hac antiqua loquendi formulâ. Vide not. ad Lib. IX. Fab. XXI.

³ Plautus, Pseud. Act. 1. Sc. 1. V. 70.
Nunc ego te experiar, quid ames, quid similes.
Virgilius, Ecl. 3. V. 28.

Vis ergo, inter nos, quid possit uterque, vicissim
Experiamur?

⁴ Virgilius, Aen. L. 2. V. 94.
Et me, fors si qua tulisset,
Promisi ultorem.

Tibi, quod est extra, tolle. Gaudet in sinu
Socius; jubentique alacriter morem gerens,
Capit sibi carnem 5 oleaginam, dulcem cibum;
Duros misello tradit ultro nucleos.

Nil usus adjuvat, ubi deest prudentia.

F A B U L A X X I I .

Noctua & Gallus. ⁶

A S S U E T A tenebris, claram & illustrem magis
Lunam esse sole, contendebat Noctua:

At Solis Gallus adventantis nuntius,
Fuge, cæca, dixit; Luna pallet, Sol redit.

Calumniam infons non poteris feliciùs
Reprimere, quàm si, qualis es, te ostenderis.

F A B U L A X X I I I .

Apis & Eruca. ⁷

R O S Æ obstinatam erodere ⁸ micantes sinus
Apis indignata vidit Erucam: Mala,
Inersque bestia, inquit, hos tam fulgidos,
Tam delicati, tali odore præditi

⁵ Plinius, Hist. L. 15. C. 3. *Olivæ constant nucleo, oleo, carne, amurcâ.*
Ibid. Postea nuclei indurescunt & caro.

⁶ Richer, Lib. IV. Fab. II.

⁷ Richer, Lib. VIII. Fab. XXII.

⁸ Columella, L. 10. V. 326.

*Nec solum teneras audent erodere frondes
Implicitus conchæ limax, hirsutaque campe.*

Floris colores te perimere non pudet?
 Immo, refert illa, tam boni fucci dapes
 Præ ceteris naturæ conveniunt meæ;
 Nihil & veneno, quo meum corpus viget,
 Esse reparando magis idoneum puto.

Mulctatur hujus acerbitate fabulæ
 Criticorum acerbum & lividum quoddam genus.

FABULA XXIV.

Pica, Cornicula, & Vulturius.

EXASPERATA trucibus in Corniculam
 Odiis, Vulturium Pica famelicum videns,
 Sic allocuta est: Quæ tenet aves ceteras,
 Corniculam in ulmo nidulantem ⁹ proximâ
 Visendi num te cupiditas pariter tenet?
 In me quidem ejus nulla sunt, quæ prædicem,
 Officia; laudem agnoscere tamen quamlibet,
 Vel in hoste, cogor veritatis ¹ viribus:
 Dicam ergo, quæ mirata sum: prolem educat
 Teneramque, pulchramque, & matri simillimam;

V. 36. de eâdem campe, quam nunc erucam vocat:
 Serpitque eruca per hortos,

Quos super ingrediens exurit semina morfu.

L. II. C. 3. extr. *Noxia incesserunt animalia, quæ à nobis appellantur* (erucæ,) *græcè autem κερπυι.*

⁹ Varro, Lib. I. Hebdomadum, apud Nonium Cap. II. Sect. 589:
Halcyones hieme in aquâ nidulantur. A. Gellius Lib. II. Cap. 29:
Nomen est Cassita: habitat, nidulaturque in segetibus.

¹ Phædrus, Lib. I. Fab. I. V. 9.
 Repulsus ille veritatis viribus.

Namque ipsa pulchra est; &, quod aliis matribus
 Fortasse nullis antea unquam contigit,
 Pariendo, & educando, non modò pristinam
 Non minuit illa corporis ² habitudinem;
 Sed inde facta ³ est etiam corpulentior.
 Hoc excitatus perfido præconio
 Suam Vulturius sentit augeri famem;
 Corniculæque celeriter nidum petit;
 Matremque, prolemque pariter necat, & vorat.
 Ultro malevoli laudant, ubi laudem magis
 Esse nocituram, quàm calumniam, sciunt.

F A B U L A X X V.

Boves duo.

V A L I D I & opimi perpetuis laboribus
 Se destinari cùm scirent Boves duo,
 Ægrè ferebant: quorum contumacior
 Unus recusat operam; & detrectat jugum.
 Quapropter illum, quando pinguis est fatis,
 Et corpulentus, debitumque officium negat
 Præstare, nec prodesse alio potest modo,
 Interficit herus. Quod videns alter, sua

² Terentius, Eun. Act. 2. Sc. 2. V. 11.

Qui color, nitor, vestitus, quæ habitudo est corporis
 Auctor Rhet. ad Herenn. L. 4. C. 10. *Corporis bonam habitudinem
 tumor imitatur sæpe.*

³ Plautus Epidic. Act. 1. Sc. 1. V. 8.

Corpulentior videre, atque habitior.
 Columella, L. 6. C. 3. *Nitidumque & corpulentum pecus faciunt.*

Sic fata secum ruminat 4: Proponitur
 Malum mihi duplex, labor, aut mors; mors est quidem
 Finis laborum, at ipsa maximus labor;
 Minima malorum semper eligenda sunt;
 Ergo laborare fatius, inquit, quàm mori.

FABULA XXVI.

Quercus & Edera. 5

PRÆCLARA Quercus, arboribusque ceteris
 Excelsior, in omne dominabatur nemus.
 Huic Edera nexu circùm adhærens lubrico:
 Numquid, ait, ista te juvat tanta arborum
 Frequentia, quòd sic te ambiat, sic te premat?
 At nonne potiùs nimis obumbrando nocet?
 Tum Quercus: O, tace, invida; tu sola hìc noces.

FABULA XXVII.

Cuculus & Luscinus.

SUUM Cuculus cantum ab omnibus videns
 Rideri, secum, quidquid illud est mali,

4 Virgilius, Ecl. 6. V. 54. de juvenco:

Ilice sub nigrâ pallentes ruminat herbas.

Ovidius, Am. L. 3. Eleg. 5. V. 17. de tauro:

Dum jacet, & lentè revocatas ruminat herbas.

Nonius, C. 1. N. 64. *Rumen dicitur locus in ventre, quo cibus sumitur, & unde redditur. Unde & ruminare dicitur.* C. 2. N. 746.

Ruminare, in memoriam revocare. Varro, in Tanaquile: *ruminabitur humanitatem.* In sexagesi: *Ruminaris antiquitates.* in Bimargo: *Odyssæam homeri ruminari incipies.*

5 Richer, Lib. V. Fab. XV.

Rem tacitus omnem pensat; & bonâ fide,
 Non bellè canere sese, demum intelligit.
 At inde causam credit infortunii
 Esse repetendam, quòd duos tantùm modos
 Iterare nôrit. Luscinium ⁶ ergo musicæ
 Artis magistrum pretio precibus ⁷ illicit,
 Melicam ut docere varietatem se velit.
 Sed ille frustra cùm tentâisset indolem
 Discipuli ineptam: Didiceris vocem licèt
 Rite modulari, nil tibi, inquit, proderit;
 Vox dura reddet semper insuaves fonos.
 Artis ope frustra variam natura induit
 Vitiosa formam, si vitiositas ⁸ manet.

⁶ *Luscinus* æquè, dicitur, ac *Luscinia*. Seneca, Epist. 76. *Habet (homo) vocem? Sed quantò clariorem canes, acutiorem aquilæ, graviolem tauri, dulciorem mobilioremque luscinii?* Sic enim legendum est; & hanc lectionem Codicum quinque Palatinorum auctoritate confirmatam admiserunt omnes Critici. Phædrus, L. 3. Fab. 18. V. 1.

Pavo ad Junonem vênit, indignè ferens,
 Cantus Luscinii quòd sibi non tribuerit.

Et V. 11.

Tibi forma, vires aquilæ, Luscinio melos.

⁷ Terentius; Eun. act. 5. Sc. 9. V. 24.

Perfice hoc

Precibus, pretio.

Phædrus, L. 5. Fab. 7. V. 18.

Adducit pretio, precibus.

Lib. 1. Fab. 8. V. 5. de Lupo:

Coepit singulos

Illicere pretio, ut illud extraherent malum.

⁸ Cicero, Tuscul. L. 4. C. 15. *Virtutis contraria est Vitiositas.*

FABULA XXVIII.

Aquila & Corvus.

AQUILA exprobrabat Corvo infamiae notam,
 Quod projectorum putridis cadaverum
 Vesci foleret carnibus. Sed utrius,
 Amabo, ait ille, facinus odiosum est magis?
 Corvi, qui nullas devorat, nisi mortuas,
 Pecudes, an Aquilae, vivas quae depascitur?
 Illustria quaedam scelera sunt: at maxima
 Saepe ibi pudendi causa est, ubi minimè pudet.

FABULA XXIX.

Canis mutare conditionem coactus.

ALICUOT per annos vixerat Canis domi,
 Si non planè otiosus, at levissimis
 Mutare solitus otium laboribus;
 Profeceratque non ineptis lusibus,
 Familiam ut omnem benevolam sibi redderet:
 Sed herus ab illo posse cum magis utilem
 Operam dari intelligeret, ipsum praefici
 Custodiendo voluit agnorum gregi.
 Obtemperavit, at perinventus, Canis,
 Talemque obivit tristriculus⁹ provinciam.

⁹ Cicero, de Divin. L. I. C. 46. *L. Paulus consul . . . filiulam suam . . . osculans animadvertit tristriculam.*

Ægram videlicet huic molestiam creat
 Pecudam inquieta ludibundarum indoles,
 Simulque earum maxima imbecillitas.
 Procendente tamen tempore, ut blandissimæ
 Mitissimæque gentis innocentiam,
 Modumque vitæ simplicem exquisitiùs
 Cognovit, hanc amavit; & munus suum
 Incœpit aliquâ cum voluptate exsequi.

Sæpe ibi voluptas, ubi necessitas fuit,
 Paulatim ab ipsâ nascitur assuetudine.

1 Cicero, de clar. Orat. C. 93. *Nemo erat, qui videretur exquisitiùs, quàm vulgus hominum, studuisse literis.*

FABULARUM
ÆSOPIARUM

LIBER SEPTIMUS.

PROLOGUS.

 ÆSOPHARUM ut fabularum dignitas
Magis magisque commendetur hinc libet
Narrare, quantum laudis ad fastigium
Memoria ¹ Æsopi gentem apud doctissimam
Evecta fuerit. Nam ille postquam Delphicæ
Facinore gentis subiit injustam necem,
Cum jam per omnem Græciam cognomine
Sapientes septem nuncuparentur viri,
Sapientum octavus ² non reputatus est modò,
Statuas sed inter, istis positas, Attici

¹ Cicero, de Nat. Deor. L. 3. C. 19. *Intelligi potest . . . virorum fortium memoriam honore Deorum immortalium consecratam.*

² Horatius, L. 2. Sat. 3. V. 296.

Hæc mihi Stertinius Sapientum octavus amico
Arma dedit.

Voluêre formâ infigniore & in basi 3
 Majore stare hunc sculptum Lyfippi manu.
 Et meritò: namque Thales, Pittacus, Bias,
 Myfonque, Chilonque, & Cleobulus, & Solon
 Præcepta vitæ tradiderunt aspera,
 Durasve leges, aut graves sententias:
 At veritatem callidè Phryx 4 noverat
 Hominibus approbare, quippe qui jocis
 Dulcibus elueret ejus amaritudinem:
 Et his fuiffè mihi videtur artibus
 Tantò sapientibus aliis præstantior,
 Quantò ille Medicis omnibus longè foret
 Existimandus doctior, qui suavibus
 Quoscumque morbos remediis depelleret.

3 Phædrus, Lib. II. Epilog. V. 1.

Æfopo ingentem statuam pofuêre Attici.
 Sed & Agathias Antholog. Lib. IV. sub fin. Lyfippum Sicyonium,
 Sculptorem eximium, laudat, quòd Æfopum pofuerit ante feptem
 Sapientes:

Ἐπτά σοφῶν ἐμπροθεν.

Hos enim cogere ad bene agendum, illum autem escâ blandâ &
 eximiâ invitare.

. καλὸν ἔχει δέλεαρ

A. Gellius pariter Lib. II. Cap. 29. Æfopus haud immeritò,
 inquit, sapiens existimatus est non severè, non imperiosè
 præcepit ut Philosophis mos est; sed festivos, delectabiles-
 que Apologos commentus, res in mentes, animosque
 hominum cum audiendi quâdam illecebrâ induit.

4 Æfopus Phryx fuit: ad quem vulgare proverbium, Serò sapiunt
 Phryges, minimè pertinere credendum est.

FABULA I.

Perdix & Canis venaticus.

O D O R E Perdix, quæ se prodiderat suo,
 Venaticum consistere subitò Canem,
 Et subsidere, & omnem frangere impetum,
 E quasi cavere, ne quid officeret, videns,
 Nihil timendum jam sibi esse credidit.
 Sed ista volucrem decipiebat credulam
 Species dolosa fictæ mansuetudinis;
 Eratque signum, gressibus tacitis hero
 Huc se inferenti, præda ut innotesceret:
 Et rem ille pulchrè intelligit 5; & ubi fatis,
 Accessit, aliquo motu Perdicem excitat,
 Et avolantem missili plumbo necat.

Nocitura nunquam certiùs est malignitas,
 Quàm cum personam 6 lenitatis induit.

FABULA II.

Viator & Platanus. 7

L A B O R E, & æstu Solis ardentissimi
 Fessus 8 Viator, Platani in umbrâ longuidos

5 Phædrus, L. 2. Fab. 5. V. 19.

Agnoscit hominem Cæsar, remque intelligit.

6 Cicero, Orat. pro Mur. C. 3. *Gravitate, severitate personam non appetivi.* Ad Attic. L. 15. Epist. 1. *Parumne foeda persona est ipsius senectutis?*

7 Æliopus, Fab. CCLV. Benferade, Fab. CXXXV.

8 Cicero, Orat. pro Planc. C. 10. de C. Mario: *Fessum inedia fluit-*

Deponit artus : dumque zephyrorum leves
 Admittit auras, & vapores igneos
 Caulas ⁹ per omnes corporis sensim ejicit;
 Torvis pererrat oculis beneficam arborem;
 Ipsamque duris appetit conviciis;
 Quòd tam formosis, tamque densis frondibus
 Exuberaret; at careret fructibus.
 Respondet illa : Tune maledicas mihi,
 Ingrate? saltem oportuit laudabilem
 Hâc me videri parte, quòd prosum tibi.

F A B U L A III.

Luporum Legati ad Anglorum Regem. ¹

LEGATOS olim Regem ² ad Anglorum Lupi
 Miserunt. Unum genere de suo marem,
 Unamque feminam ejus in terras rogant

ibusque (Minturnenses) *recedrunt.* Ovidius, *Metam.* L. 14. V. 426. de Canente nymphâ:

Ultimus aspexit fessam luctuque viâque
 Tibris, & in gelidâ ponentem corpora ripâ.

⁹ Lucretius, Lib. VI. V. 839. de avibus intereuntibus:

Dispergunt animas per caulas corporis omnes.

¹ Furetiere, Fab. XLVIII.

² Camdenus in suâ Britannia, Edit. Lond. 1600. in 4. pag. 592. *Numerosi ovium greges in his (Walliæ) montibus errant; nec nullum est à Lupis periculum: qui tunc per universam Angliam deleti erant, cum Edgarus Rex (circa annum 960.) Ludvallo harum regionum principi tricenos Lupos, in singulos annos, vefizalis nomine, imperaret.* Et pag. 640. *Qui (Lupi) jam in Angliâ nusquam comparent, ne in ipsis versùs scotiam limitibus, cum sint tamen in Scotiâ frequentissimi.* Atque his etiam nostris temporibus, cum quidam *Philips*, Anglus, in carmine suo pastorali primo loqueretur de Lupis, tanquam si in Angliâ existerent, hâc de re carpitur ab *Alexandro Pope*, *Guardiani* No. 40. Narrat quoque *Plinius*, *Hist.* L. 9. C. 58. *non esse Lupos nec in Olympo Macedonia monte, nec in Creta insulâ.*

Portare liceat. Providus Rex abnuit;
 Istique, dixit, recipiantur si duo,
 Mox facilè crescant milliarium ³ in gregem:
 Etenim ⁴ malorum citò propagatur genus.

F A B U L A I V.

Canis fugitivus & Herus. ⁵

CANIS ex herili qui domo migraverat
 Fugitivus, ab hero postmodùm inventus suo,
 Herumque se benignum cur sic linqueret,
 Interrogatus: Te quidem fateor mihi
 Et liberalem semper, & mitissimum
 Fuisse dominum, dixit; at tua interim
 Omnis familia perpetuis cæsum malè
 Verberibus hùc me denique miserum impulit
 Ut hoc defugerem, non quod infortunium
 Intuleris, at quod te prohibere oportuit.

Vetare, ne mala inferantur, qui potest,
 Et non vetat, idem, ac ipse si inferret, facit.

³ Varro, de re rust. L. 2. C. 10. *In gregibus ovium, sed magnis, quos milliarios faciunt quidam.*

⁴ Minutius Felix, Edit. Balduini, 1560. pag. 17. *fecundiùs nequiora proveniunt.*

⁵ Absternius, Fab. XXXVI. Faernus, Fab. LII. P. Targa, Fab. 50.

F A B U L A V.

Jupiter & Rusticus. ⁶

QUIDAM locatum ab ipso maximo Jove
 Fundum feracem Rusticus conduxerat ⁷,
 Transegeratque, & pactiōnem fecerat,
 Ut constitutos intra limites agri
 Sibi ordinandas tempestates traderet.
 Lætissimus ergo, spesque animo magnas movens
 Proscindit arvum; mandat ⁸, occat ⁹ femina:
 Et sudum, & imbres, & calorem, & frigora
 Inducit, utcumque optimum fore autumat:
 Tamen adextremum pessimas segetes metit.
 Secum querentem commiseratus Jupiter
 Compellat ultro: Teque, dixit, an sciam
 Moderari melius, & varias anni vices
 Utilius ducere, experiri nunc decet.
 Cumque abstulisset annuenti Rustico
 Imperium ineptis male gubernatum artibus:
 Hortatur, operam is ut velit modò impiger
 Adhibere: tempestates ipse digerit
 Ratione solitâ; & hujus agro largiens

6 La Fontaine, Lib. VI. Fab. IV. Faernus, Fab. XCVIII. P. Targa. Fab. 104. Verdizotti, pag. 290.

7 Cicero, de Invent. Rhet. L. I. C. 30. *Si Rhodiis turpe non est portorium locare, ne Hermaecreonti quidem turpe est conducere.*

8 Columella, L. 2. C. 9. *Madesalla femina terræ mandant.*

9 Horatius, L. 2. Epist. 2. V. 161.

Cum segetes occat.

Cicero, de Senect. C. 15. *Semen occatum . . . ex quo occatis nominata est.*

Benignitatem lege communi statam ¹,
 Demum paternis omnia curis temperans,
 Ad eos facit rem progredi sensim exitus,
 Ut redeat ampla messis: quam dum Rusticus
 Colligere properat, gratus hanc vocem edidit:
 Divinâ qui se Providentiâ regi
 Sinit, unicè illum sapere nunc intelligo.

F A B U L A VI.

Lepores, Canes, & Vulpes.

EFFUGERE semper impetus primos Canum
 Cùm cogentur Lepores, etsi maximos
 Conflare ² sæpe didicerant exercitus;
 Vulpinam ad gentem supplicatum denique
 Misère, vellet auxiliares copias
 Sibi commodare. Vulpes, quas odium vetus,
 Et ira stimulat acris adversùs Canes,
 Auxilia spondent: coeunt: ad pugnae locum
 Properant frequentes: at, quibus operam dicant ³,
 Stare otiosos, utpote imbelles, jubent,
 Ne fortè solitâ timiditate, exterriti,
 Corrum pant animos dimicantùm strenuè.
 Lepores promittunt, legibus se inertiae

¹ Statius, Sylv. L. 5. carm. 3. V. 114.

Cùm stata laudato caneret quinquennia versu.

² Cicero, Orat. in Ant. 4. C. 6. *Exercitum*... conflavit. Vell. Paterculus, L. 2. C. 74. *Exercitum* conflaverat.

³ Terentius, Phorm. act. 1. Sc. 2. V. 12.

Hanc operam tibi dico.

Cicero, ad famil. L. 2. Epist. 6. *Hoc à te peto, ut huic meae laudis
 tuum studium dices.*

His, quanquam turpibus, obsecuturos fore.
 Pugnam ergo placidi spectant. Postmodum tamen
 Et numero & astu superiores Vulpium
 Phalanges Canibus Prævalere cum vident,
 Concurrere audent, si queant aliquam sibi
 Afferere partem laudis & victoriæ.
 Sed ubi intuentur propius in teterrimis
 Fœdè excubantes ⁴ vultibus hostium minas.
 Cæco pavore omnes simul versi retro
 Fugère; turmisque socialibus malo
 Suasère exemplo, caperent ut similem fugam.

Pugnare solos bellicosos expedit.
 Imbellium agmen officit, nedum adjuvet.

F A B U L A V I I.

Leo furiosus & Lepus. ⁵

LEO furiosus factus est: clamat Lepus:
 Nos, heu! pusillos quanta perniciës manet!
 Quod vix ferendum, quamdiu is sanus fuit,
 Credidimus, quale nunc videbitur jugum?

Spes denique omnis infimos tunc deserit,
 Furor ⁶ ubi comitem se potestati dedit.

⁴ Plancus, inter Cicer. Epist. ad famil. L. 10. Epist. 8. *Ex quo intelligi potest curam rei publicæ summæ defendendæ jam pridem apud nos excubare.* Id est, vigilare. Horatius, L. 4. Od. 13. V. 6. de Cupidine.

Ille virentis, &
 Doctæ psallere Chiræ

Pulchris excubat in genis.

⁵ Gabrias, Fab. IV. Camerarius, Fab. CXLIX. Faernus, Fab. V. P. Targa, Fab. 12. Verdizoti, pag. 188.

⁶ Publius Syrus, V. 789.

Fulmen est, ubi cum potestate habitat iracundia.

FABULA VIII.

Canis mordax. ⁷

MORDERE prætereuntes affueto Cani
 Appenderat herus parvum tintinnabulum,
 Ab eo cavendum ut omnibus notesceret.
 Hoc ille signo gloriatus est, quasi
 Virtutis esset præmium sibi datum.
 Quod aliquis animadvertens: Frustra, ô pessime,
 Tibi plaudis, inquit: nam æris istius sono
 Quisque admonetur de tuâ pravâ indole.

Fabella quosdam carpit, vertere qui sibi
 Tentant honori infamiæ turpem notam.

FABULA IX.

Hirundo & Luscinus. ⁸

OBSTREPERE solita quamlibet circa domum
 Hirundo, amœnam fortè solitudinem,
 Petierat. Ibi Luscinium ⁹, qui lauro super
 Virente placidus otia retur, videns:
 Suaves canoro gutture te quidem ferunt
 Emittere sonos, dixit: nil tamen hæctenus
 Ejusmodi ex te audire nobis contigit:

⁷ Benferade, Fab. XCIX. Æsopus, Fab. CCXIV. Avienus, Fab. VII.
 P. Targa, Fab. 132.

⁸ Camerarius, Fab. CCCLXIV.

⁹ Consule not. ad Fab. XXVII. L. VI.

Ego verò ubique personans, vocis meæ
 Impertio lubens omnibus dulcedinem:
 At tu canendi singularis artifex
 Si jure diceris, urbes cur porro fugis,
 Hominumque cœtus? ne tibi laudes negent
 Meritas, vereris? an times potiùs, tuam
 Dum conscius ipse agnoscis imperitiam,
 Ne fortè coram judicibus idoneis
 Siftaris irridendus; & prudens lates?

Retulit Luscinus: Urbes, & homines habent,
 Quæ mihi placere poterant: tamen ante omnia
 Molles beati ruris deliciae placent;
 Ac inter illas vivere, & mori velim
 Inglorius. Huncce cur libeat morem sequi,
 Turpes mihi causas imperitiæ objicis:
 Tamen ipse dicam simpliciter: cantus meos
 Dare combibendos ¹ delicatis auribus
 Minimè recusem, si qua necessitas ferat;
 Neque me despicio, neque peritos judices
 Horresco stultè timidus: at facile est mihi
 Urbis carere turbulentis æstibus,
 Placidoque ruris otio dulce est frui.
 Neque te videre possum quid tantùm juvet
 Circùm superbas ædes, & palatia

¹ Cicero, de fin. bon. & mal. L. 3. C. 2. *Quas* (artes) *si* combiberit.
 Persius, Sat. 4. V. 50.

Nequicquam populo bibulas donaveris aures,
 Horatius, L. 2. Od. 13. V. 31.

Pugnas & exactos Tyrannos,

Densum humeris, bibit aure vulgus.

Propertius, L. 3. Eleg. 4. V. 8.

Incipe: suspensis auribus ista bibam.

Volitare, cùm debueris ipsa sæpius
 Perspicere, quantùm cunētis ² auribus tuæ
 Afferre soleant cantilenæ tædium.

Plerumque contra, quàm fas & ratio velint,
 Lucem indoctus amat publicam, doctus fugit.

FABULA X.

Ensis & Vomer. ³

PROCU L hinc recede, fordidâ ne me inquines
 Confortione, dixit Ensis Vomeri.
 At ille contra: Cur me, ait, sic despicias,
 Superbe? Ferrum tibi pater est; est & mihi.
 Deinde mihi quantùm debeas, an te latet?
 Nam si otiosus non profcinderem solum,
 Ut fruges, quæ tuam ⁴ herilem reficiant manum,
 Nascantur, illa nonne mox languesceret?
 Tunc te quid fieret? fortẽ in angulo jacens
 Tenebricoso duceres turpem fitum.

Agricola eodem prorsus, ac Miles luto
 Confictus est; sed ille præstat alteri,
 Quòd operam nobis præbeat magis utilem.

² Phædrus, L. 3. Fab. 18. V. 3. de Luscinio:
 Illum esse cunētis auribus admirabilem.

³ La Motte, Lib. III. Fab. XIV.

⁴ Terentius, Eun. act. 5. Sc. 5. V. 20.

Dico, edico vobis, nostrum esse illum herilem filium.

Phorm. act. 1. Sc. 1. V. 5.

Nam herilem filium ejus duxisse audio
 Vxorem.

FABULA XI.

Hariolus sibi non providens.

HARIOLUS olim cùm foleret in foro
 Suam futuri venditare scientiam,
 Miserosque pauper ageret interim dies;
 Ufu peritus ⁵ aliquis: Quomodò, ait, fidem
 Tibi possim habere, cùm ipse non prævideris
 Tua fata, teque certò periturum fame,
 Artem nî abjicias hanc modò tuam futilem,
 Aliamque discas, quâ tibi victum pares?
 Malè prævidet ille, qui sibi non providet.

FABULA XII.

Opilio & Oves. ⁶

ADEONE vobis cæcus illudit pavor,
 Ut, cùm coactæ fitis in tantum gregem,
 Unus, nec ipse mole major corporis,
 Vos terreat, in fugamque convertat Lupus,
 Demumque prædam facilè sic tollat suam?
 At si Latronem occidere, ac discerpere
 Nimis benigna vestra non fert indoles,
 Obfistere saltem audete, ne quid audeat.

⁵ Phædrus, L. 3. Fab. 3. V. 1.

Ufu peritus hariolo velocior
 Vulgò esse fertur.

⁶ La Fontaine, Lib. IX. Fab. XIX. Abstemius, Fab. CXXVII.

Orationem hanc Opilionis approbant;
 Deincepsque vim se vi repulsuras fore
 Spondent Bidentes. Credidit Opilio bonus⁷:
 Et quo quietis posset aliqua pars capi,
 Tempus sibi esse satis idoneum ratus,
 Secessit, & supinus⁸ somno se dedit.
 At mox gregatim celeri pede fugientium
 Multus Bidentum strepitus ipsum suscitavit.
 Fugæ ille causam quærit, & nullam invenit,
 Perflante nisi quòd vento inhorruit⁹ rubus.
 Augetur ipso imbellium numero pavor.

FABULA XIII.

*Ardea & Pisces.*¹

TENUIBUS & proceris nixa cruribus,
 Longoque collo, rostro longo prædita
 Stabat silentis Ardea² lacus in vado;
 Et expectabat, si qua fors occurreret

⁷ Horatius, L. 2. Sat. 3. V. 31.

O bone, ne te
 Frustrare; infanis & tu, stultique prope omnes.

⁸ Horatius, L. 1. Sat. 5. V. 19.

Stertitque supinus.

⁹ Horatius de Hinnuleo, Lib. 1. Od. 23. V. 5.

Nam seu mobilibus vepris inhorruit
 Ad ventum foliis, seu virides rubum
 Dimovère lacertæ;
 Et corde, & genibus tremit.

¹ La Fontaine, Lib. VII. Fab. IV. Boursault in suâ Comœdiâ Æsopica
 secundâ Act. I. Sc. IV.

² Virgilius, Georg. L. 1. V. 363.

Notasque paludes
 Deserit, atque altam supra volat Ardea nubem.
 Ardea, gallicè *Heron*, paludes & lacus amat, è quibus victum
 petere solet.

Idonea sibi præda. Pisces adnatant:
 3 Barbus, Cyprinus, Perca, Tinca, Lucius,
 Eunt, redeuntque: accedere propius videt,
 Ut eligendi, capiendique jam labor
 Superfit unus: at vel exiles nimis,
 Parumve dignos, qui gulam 4 demulceant
 Tam delicatam, reputat illa; & singulos
 Superba omittit. Interim aliò Piscium
 Sua turbam levitas, aut libido provehit;
 Abitque tempus; & supervenit fames
 Immodica. Vilis ac pusillus Gobio 5
 Tunc fortè cæno emerfus hùc adremigat.
 Advertit omni vacua jam fastidio
 Ardea; fatisque se beatam existimet,
 Donare ventri talem si prædam queat.
 Hiantis ergo rostri longitudinem
 Demittit in aquas subitò: sed citatior
 Aviditas frangit omnis vim solertiæ;
 Vadumque turbat tantùm aberrans impetus
 Hic mœsta quidquam perfici posse Ardea

3 Barbum, Tineam, Lucium, qui gallicè vocantur *Barbeau*, *Tenche*, *Brochet*, Ausonius in suâ Mosellâ memorat, V. 134. 125. 122. Cyprinus. & Perca, dicti gallicè *Carpe*, *Perche*, à Plinio memorantur, Hist. Lib. XXXII. Cap. XI. Carpam autem pro Cyprino legere me apud Auctorem latinum nullum memini Cassiodoro antiquiorem: qui quidem Lib. XII. Epist. IV. *Destinat*, inquit, *Carpam Danubius*.

4 Columella, L. 8. C. 16. *Subtiliorem facit gulam, doctaque & erudita fastidire docuit fluviale lupum, nisi quem Tiberis adverso torrente defatigasset.*

5 Columella, L. 9. C. 17. *Exiguus Gobio.* Juvenalis, Sat. II. V. 37.
 Ne Mullum cupias, cum sit sibi Gobio tantum
 In oculis.

Alius autem pelagicus est, alius fluviatilis. Gallicè *Goujon*.

Desperat; infelixque litus deserit:
 Abscedit, & limacem in immundum incidit;
 Ipsumque, spreuit quæ optimos Pisces, vorat.

Sua qui fastidiosus respuit bona,
 Meritò ille pœnas stultæ dat superbiæ.

F A B U L A XIV.

Asellus.

LIBRUM elegantem quidam Asellus reperit;
 Simul improbavit, atque discerpfit jocans.

Audaciorem stupiditas Criticum facit.

F A B U L A XV.

Talpa & Olitor.

SUB humo, intubisque ⁶ rapulisque ⁷ confitâ,
 Tenebricosum Talpa fodiebat larem:

Et: Fuerit Olitor, inquit, Argo oculatior,
 Tam bene latentem si me deprehenderit.

⁶ Virgilius, Georg. Lib. I. V. 120.

Et amaris intuba fibris.

Ad quem locum Pierius: *scribendum*, inquit, *Intuba per u, ex Antiquis plerisque codicibus tam Virgilianis, quàm Plinianis: Latina enim dictio est, neque admittit y. Gallicè, chicorée blanche.*

⁷ Horatius, L. 2. Sat. 2. V. 43. de stomacho:

Rapula plenus

Atque acidas mavult inulas.

Sat. 8. V. 7. de Apro Lucano:

Acria circum

Rapula, lactucæ, radices.

Rapula, quæ & raphani, & rapæ, & rapa dicuntur, vocamus gallicè *raves* vel *raisforts*.

Sed glebulas dum trudit, & fursum aggerit,
 Fit tumulus, operam qui latentis indicat.
 Advertit Ollitor; infidiasque faucibus
 Collocat in ipsis latebræ, & incautum capit.
 Malefici semper aliquâ se produnt viâ.

F A B U L A X V I.

Ollae duae. 8

O L L Æ peregrinari voluerunt duæ,
 Una ænea, altera fictilis. Dixit prior:
 Nam quò diversa sic abis, soror? mihi,
 Quàm proximè licebit, esse velis comes:
 Ab offendiculis liberam tibi viam
 Præstabo; teque dura fragilem protegam.
 Imprudens illa paruit: sed invicem
 Dum gradibus ambæ, quippe tripedes, ambulant
 Male temperatis, dura fragilem conterit.
 Ne societatem inire cum potentibus
 Collibeat, homines fabula tenues monet. 9

8 La Fontaine, Lib. V. Fab. II. Benferade, Fab. CII. Æsopus, Fab. CCXCV. Avienus, Fab. XI. Faernus, Fab. I. P. Targa, Fab. IV. Verdizotti, pag. 54.

9 Ecclesiasticus, Cap. XIII. V. 2. 3. *Ditiori te ne socius fueris. Quid communicabit Caccabus ad Ollam? quando enim se colliserint, confringetur.*

FABULA XVII.

Milui & Columbae. ¹

OLIM efferatis hinc & inde partibus
 Inter latrones Miluos exarferat
 Civile bellum. Jam, protervis traditas ²
 Ludibria ³ ventis, mutuus crebras furor
 Avulserat alas; multa jam teterrimis
 Transverberata rostris, lacerata unguibus,
 Data leto fuerant corpora; jamque plurimus ⁴
 Alto caducus ⁵ ab æthere pluerat ⁶ cruor.
 Tenero Columbas corde præditum genus
 Luctifica species tam horridæ cladis movet:

¹ La Fontaine, Lib. VII. Fab. VIII. Absternius, Fab. XCVI. Jahnus, Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 742.

² Horatius, L. 1. Od. 26. V. 1.

Musis amicus, tristitiam & metus
 Tradamprotervis in mare Creticum
 Portare ventis.

³ Virgilius, Aen. L. 6. V. 74.

Foliis tantùm ne carmina manda;
 Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

⁴ *Plurima salus*, Terent. *Plurimus languor*, *Plurimus sol*, *Plurimus Pan*, Ovid. *Plurimus labor*, *plurima palla*. Horat. *Plurimus collis*, Virgil. &c. &c.

⁵ Virgilius, Aen. L. 6. V. 481.

Belloque caduci

Dardanidæ.

Horatius, L. 2. Od. 13. V. 11.

Te, triste lignum, te caducum
 In Domini caput immerentis.

L. 3. Od. 4. V. 42.

Scimus ut impios
 Titanas, immanem que turmam
 Fulmine sustulerit caduco.

Seneca, Natur. Qnæst. L. 2. C. 23. de fulgure: *Credibile est & verisimile ignem caducum excuti.*

⁶ Virgilius, Georg. L. 4. V. 81.

Nec de concussâ tantùm pluitilice glandis.

Hos inter, ajunt, media ⁷ pax nisi venerit,
 Brevi est futurum, ut deleatur funditus
 Gens miluina. Hoc scilicet reputant malum
 Benignæ, & esse præcavendum judicant :
 Igitur precando, commonendo hoc denique
 Proficiunt, animos ut feroces molliant;
 Induciasque suadeant, mox & rato
 Utrinque scødere fanciant pacis fidem.
 Ast ubi reliquit Miluos discordia,
 In ejus expultrices ⁸ omnis impetus
 Sceleratæ gentis versus est. Tunc sentiunt
 Miseræ Columbæ, tutius nunquam bonis
 Ævum esse, quàm cùm diffidium est inter malos

F A B U L A XVIII.

Puella & Naias.

PUELLA quædam lucidum ad fontem sedens
 Suam in liquoris speculo ⁹ pulchritudinem
 Inspicere amabat. Crevit interea fitis:
 Hanc ut levaret, hausit aquam cavâ ¹ manu:
 At omnis inde perturbatus est liquor.
 Ergo illa, quòd nil cernere jam possit, dolet,

⁷ Virgilius, Aen. L. I. V. 348.

Quos inter medius venit furor.

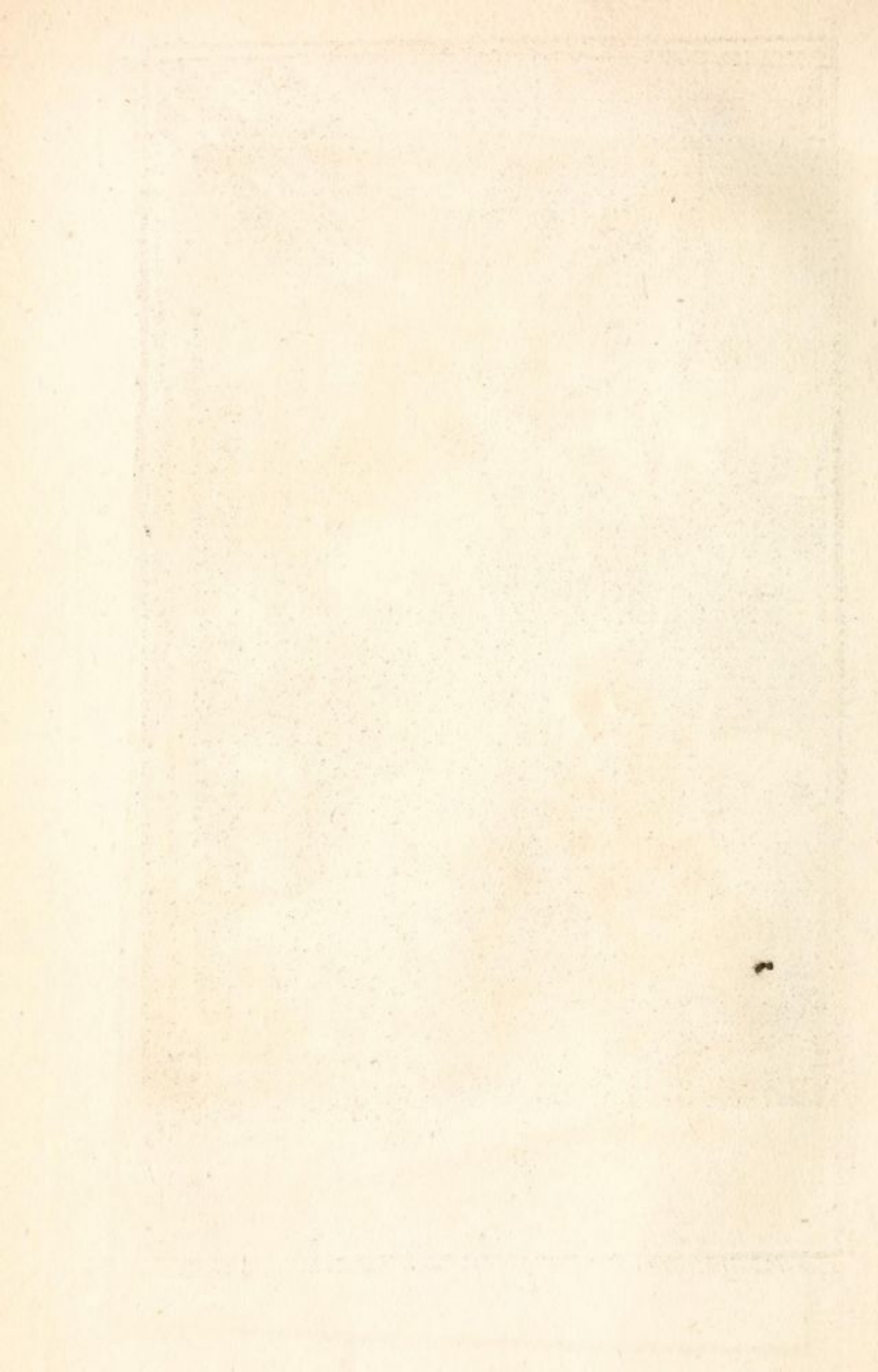
⁸ Cicero, Tuscul. L. 5. C. 2. *O vitæ philosophia dux! O virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum!*

⁹ Phædrus, L. 1. Fab. 4. V. 3.

Lympharum in speculo vidit simulacrum suum.

¹ Suetonius, de Octavio Aug. C. 91. *Stipem quotannis die certo emendicabat à populo, cavam manum asses porrigentibus præbens.*

Queriturque. Naias imi fontis incola ²
 Emergit: Et: Te cernere ut possis, ait;
 Quam tu fugasti, expecta dum redeat quies.
 Se noscere ipsum qui cupit, placidum sibi
 Ut se ipse sistat, hâc monetur fabulâ.

FABULA XIX.

Catellus & Molossus.

NUMMIS Catellum viginti exiguissimum ³
 Venire in vrbe cùm videret Rusticus:
 Tantine fieri, dixit animal tantulum?
 Quid autem, quid si corporis amplitudine
 Æqualis esset canibus nostris? Eugepæ!
 Nos facere talem mercaturam convenit.
 Rus ergo mox ille ad suum revertitur;
 Molossumque simul horridum, immanem eligit;
 Extrahit in urbem; speque præsumens lucrum,
 Venalem exponit nobili mulierculæ:
 At hujus famulis traditus ludibrio,
 Fructum labori ridiculo parem tulit.

Non omnis, quo magis ampla, merx proba hoc magis:
 Est, quam commendat delicata exilitas.

² Phædrus, Lib. I. Fab. VI. V. 6.

³ Ovidius, Heroid. Epist. 14. V. 115.
 De fratrum populo pars exiguissima restas.

F A B U L A X X.

Equus senescens.

A N N O S apud herum divitem multos Equus,
 Omni bonorum instructus affluentia,
 Et dulce, nulloque unquam corruptum gravi
 Labore captans otium, peregerat.

At cum senectus adveniret, & dies ⁴
 Auferret aliquod usque spolium ⁵ corporis,
 Mox ille coepit negligi, mox despici,
 Mox odio haberi: pertrahendo denique
 Plaustro admovetur. Tum suam infelix vicem
 Dum queritur; alius quadrupes, cui se additum
 Tam duro in opere faciendo socium dolet:
 Age fanus, inquit, hoc reputa, laboribus
 Nos esse natos perferendis maximis:
 Vanisque fortem exasperare questibus
 Jam desine. Tristis autem socius haec refert:
 Disparibus agimur Fatis: miserias enim
 Tu nostri tantum; easque passus tamdiu,
 Ferre didicisti: contra vero mollibus

⁴ Virgilius, Aen. L. II. V. 425.

Multa dies variusque labor mutabilis ævi
 Retulit in melius.

Cicero, ad famil. L. 5. Epist. 16. *Quod est dies allatura, id con-*
filio anteferre debemus.

Horatius, L. 3. Od. 6. V. 45.

Damnosa quid non imminuit dies?

⁵ Seneca Trag. Hippol. V. 772.

Nullaque non dies
 Formosi spolium corporis abstulit.

Ego in deliciis antea usque vixeram;
 Et nunc eò redire ad extremum mihi
 Rem video, ut illum proprio exemplo probem
 Bis esse miserum, qui ex beato fit miser ⁶.

FABULA XXI.

Avis solitaria. ⁷

PROCUL remota ab omni consuetudine
 Volantum, & imæ vallis in sinu latens
 Amœno, placidos quædam Avis agebat dies,
 Vitæ sed illa solitariæ tamen
 Sensit aliquando tædium; & se protinus
 Inferre statuit cœtibus gentis suæ.
 Migrat. Strepentem Corvorum in turbam incidit:
 Hos turpibus rapinis fuetos ⁸ vivere,
 Edacitate foedâ percitos, gulâ
 Stimulante atroces, pro cibis levissimis
 Querelas, rixas, pugnas rostro & unguibus
 Movere ferreâ obstinatos ⁹ indole,
 Discordiarum perpetuus agitat furor.

⁶ Boetius, Consol. Philos. L. 2. prosâ 4. *In omni adversitate Fortunæ infelicissimum genus est infortunii, fuisse felicem.* Cicero, Part. Orat. C. 57. *Nihil est enim tam miserabile, quam ex beato miser.*

⁷ Richer, Lib. III. Fab. XXI.

⁸ Horatius, L. 1. Sat. 8. V. 17.

Hunc vexare locum.
 Virgilius, Aen. Lib. 3. V. 54r.

Curru succedere iusti

Quadrupedes.

⁹ Vide annot. ad L. 10. Fab. 24.

Paulisper ergo sustinere vix potest
 Avis pacifica tale contubernium:
 Refugit. Hinc ad Aquilarum contendit gregem.
 Nobilibus illæ, & gloriosis artibus
 Se devoverunt: laudis ad fastigium
 Animos volentes usque & usque fuscitant
 Generosa studia: sed simul ambitio mala,
 Simul ferocibus odiis crudelitas
 Exasperata nunc per occultum nefas,
 Nuncque per apertos & violentos impetus
 Patrare suadent omne criminum genus;
 Nec judicatur quidpiam illicitum, modò
 Huic dignitatem grandis eventus paret.
 Simul atque sensit factiones improbas
 Avis modesta, & ausus tam nefarios,
 Exhorruit, & recessit. Paulò post videt
 Valle in reductâ serpere illimes ¹ aquas,
 Frondere densas arbores: audit sonos
 Arte modulatos ² musicâ: hùc delabitur,
 Avesque gaudet reperisse deditas
 Studio Canendi: Ibique, quam quæro, nisi
 Habitat voluptas, non habitat, ait, uspiam.

¹ Ovidius, *Metam.* L. 3. V. 407.

Fons erat illimis, nitidis argenteus undis.

² Horatius, L. 1. Od. 32. V. 3.

Age, dic latinum,

Barbite, carmen,

Lesbio primùm modulate civi.

Quintilianus, *Instit. Orat.* L. 9. C. 2. pag. 777. Edit. Burm. *Quod nomen ductum à canticis ad aliorum similitudinem modulatis.*
 Suetonius, *Octav. Aug.* C. 57. *Revertentem . . . modulatis carminibus prosequabantur.*

At misera doctas cantrices dissensio
 Perturbat: omnes laudis immodicus tenet,
 Et macerat amor: nulla ferre suam potest,
 Dignamve laude justâ censere æmulam:
 Hinc livor, & simultas, & calumnia
 Ultro, citroque ³ commeantes sæviunt,
 Luctumque spargunt. Hæc mala videt, & gemit
 Avis benigna; mox & infidum nemus,
 Sedesque falsâ specie blandas deferens:
 Repetamus, inquit, nostram solitudinem:
 Quod cupimus, nostro gerimus in finu bonum;
 Alibique frustra quæritur felicitas.

FABULA XXII.

Mustela, Cuniculus, & Felis. ⁴

MUSTELA vacuam cùm Cuniculi domum
 Fors reperisset, subiit, & propriam sibi
 Facere decrevit. Interim è pastu redux
 Cuniculus, ubi vidit hospitam novam,
 Hos jure monuit esse hæreditario
 Suos penates: egredique protinus
 Vellet, rogavit. Illa verò quamlibet

³ Cicero, de Nat. Deor. L. 2. C. 30. *Sic naturis his, ex quibus omnia constant, ultro citroque commeantibus, mundi partium conjunctio continetur.* Orat. pro M. Coelio, C. 16. *Cujus in hortos... Libidines omnium commearent.* Seneca, de Benef. L. 5. C. II. *Beneficium & gratiæ relatio ultro citroque ire debent.*

⁴ La Fontaine, Lib. VII. Fab. XVI. Jaius Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 750. Specimen sapientiæ Indorum, Sect. IV. pag. 265. Edit. Starkii.

Terræ esse partem cuiilibet propriam negat;
 Et se juvari lege Naturæ, & frui
 Primi occupantis jure, contumax refert.
 Contentioni postquam inutili datus
 Utrinque locus est, Felem adextremum placet
 Eligere litis finiendæ ⁵ judicem.
 Hæc vetula, vitam quæ nefariam sibi,
 Assiduis aucta furtis, prorogaverat,
 Sanctoque vultu tegere fraudes impias
 Pulchrè didicerat, læta clientes excipit:
 Et lis, ait, omnis vestra dirimetur brevi:
 Accedite modò; namque paulò furdior
 Effecta sum; ætas attulit id incommodi
 Frovecta ⁶; propiùs, filioli, hùc accedite.
 Parent. Satis illa sibi propinquos ut videt,
 Rapacem utrique hinc inde falculam ⁷ injicit,
 Litemque dirimit, litigantes dum vorat.

Periculosum est hominibus, cùm dissident,
 Potentiorum ad arbitrum recurrere.

⁵ Virgilius, Aen. L. II. V. 116.

Si bellum finire manu, si pellere Teucros
 Apparat.

Ovidius, Am. L. I. Eleg. 13. V. 47.

Jurgia finieram. Scires audisse: rubebat.

⁶ Cicero, Tuscul. L. I. C. 39. *Ex his (bestiolis) horã octavã quã mortua est, provectã ætate mortua est; quã vero occidente sole, decrepita.*

⁷ Animalium ungues rapacium rectè vocantur falculæ: Hinc falcones dicti, ut monet Festus: atque Plinius, Hist. L. 8. C. 15. *Mirum, inquit, pardes, pantheras, leones, & similia, condito in corporis vaginas unguium mucrone, ne refringatur, hebentur, ingredi; averfisq; falculis currere.*

FABULA XXIII.

Senex & Mors. ⁸

ANNOS homo centum qui fere compleverat ⁹,
 Demum advenire Mortem sensit; &, nimis
 Properanter illam sic agere secum, querens,
 Oravit, ut ne prius obire cogeret,
 Perfecta quàm essent sua quædam negotia:
 Saltem expectaret, dum ex nepote filii
 Brevi futuras conclusisset nuptias;
 Factoque rite testamento, ab omnibus
 Remotam rixis familiam relinqueret:
 Quòd si migrandum hinc sibi fuisse tam citò,
 Præmonitus esset. . . Hic Senem ultra Mors loqui
 Non passa: Funeris habet mille nuntios
 Senectus longa, dixit; & prædam abstulit.

FABULA XXIV.

Testudo & Anates duæ. ¹

PEREGRINANDI varias in mundi plagas
 Testudinem olim cupiditas maris incolam

⁸ La Fontaine, Lib. VIII. Fab. I. Abstemius, Fab. XCIX. Pilpay, pag. 153.

⁹ Cicero, de senect. C. 5. *Leontinus Gorgias centum & septem annos complevit.*

¹ La Fontaine, Lib. X. Fab. III. Specimen sapientiæ Indorum, Sect. I. pag. 119. Edit. Starkii. Camerarius, Fab. CCCLXXX. Jaius Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 749. *cujus verba non pauca retinuimus.*

Incessit ². Adeò, dici quod vulgò solet,
 Verum est: Tardipedes ³ stare vix posse in loco.
 Hæc conspicata fortè pascentes duas
 In litore Anates: Vos ô felices, ait,
 Quibus remotas visere licet, cùm libet,
 Regiones! Nostra non obesset tarditas;
 Et illa, quam gestare cogimur, domus
 Non impediret; hoc mihi mare protinus
 Deferere, meque terras hinc ad ultimas
 Transferre libeat. Ista ne te maceret
 Libido, dicunt Anates; ipsam, si velis,
 Nos ambæ facilè explere, statimque, possumus.
 Se spondet autem beneficii memorem fore
 Testudo. At illæ, ramus ut fortè arboris
 Excisus aderat, tollunt, atque: Tu, inquiunt,
 Hunc stringe medium dentibus, quantum potes;
 Aptantesque per os Domiportæ ⁴ simul inferunt;
 Monentque, caveat, ne de causâ quâlibet
 Dimittat unquam sic arreptum mordicus:
 Ipsæque mox, ejusdem extremis virgulæ
 Partibus utrinque pariter admorsis, volant,
 Nostram & per auras efferunt Testudinem.
 Res visâ cùm esset proximi pagi incolis,
 Stupuerunt omnes insolens spectaculum;

² T. Livius, L. 24. C. 13. *Ipsum ingens cupido incesserat Tarenti potiundi.*

³ Actuosus & inquietus erat Vulcanus, quem tamen Catullus, Columella, & alii Tardipedem vocant.

⁴ Vocem hanc, quâ usus est vetus poeta ut Cochleam significaret, non esse, nisi per jocum, adhibendam censemus. *Coulule* Ciceronem, de Divinat. L. 2. C. 64.

Et clamitantes ire per arduum æthera
 Testudinem, immo Reginam Testudinum,
 Eam salutant. Stulta gestit, & impotens,
 Lætitiae inanis: Verè ait Regina sum.
 Tacuisset illa, fecisset prudentiùs:
 Namque os apertum sustinentem virgulam
 Postquam reliquit, ipsa duris cautibus
 Illisa periit. Sic, mala curiositas
 Quod meruit, inepta gloriatio attulit.

F A B U L A X X V.

Ad Isaacum Belletum Doctorem medicum.

Formicae duae.

TUA, Bellete, jucundâ morum indole
 Tuâ doctrinæ varietate amabili,
 Tuâque facilis & elegantis ingenî
 Festivitate huc usque dumtaxat mihi
 Aut ægritudo mentis, aut hujusmodi
 Sensim levare quodpiam potuit malum:
 Tuâ sed arte nuper, ac vigilantia
 Assiduâ & efficaci bis veterem meum
 Amicum 5 morte liberâsti proximâ:
 Quapropter habeo gratiam tibi maximam.
 Mihi verò talem ne salutiferam tuam
 Cogaris olim similiter operam dare,

5. Carolum Aloysium YEL., tunc meum in Collegio nostro Parisiensi con-
 tubernalem, nunc exulem.

Caveo meherclè diligenter: & cibus
 Ob id ipsum mihi vulgaris ac tenuis placet;
 Potentiumque vito mortiferas dapes:
 Et aliqua verbis ut meis auctoritas
 Accedat, esto talis exempli fides.

Viles, parabilesque contentæ ⁶ cibos
 Adhibere, vitam sustinebant commodè
 Duæ Formicæ. At una quondam tædio
 Affecta, fortisque melioris appetens,
 Discedere domo cœpit paulò longiùs,
 Dum perveniret denique in quoddam horreum
 Bellariorum omni refertum copiâ.

O Jupiter, ait, hospitalis, quod bonum
 Mihi venit hodie, perpetuum facias precor!
 Simulque dulcem, saccharum, dapem eligit;
 Comeditque, si non aviditas quantum jubet,
 At parva quantum continere alvus potest.
 Opipare pransa pauperem ad cellam redit;
 Limenque vix ingressâ narrare incipit
 Omnem munificæ Sortis oblatam sibi
 Benignitatem; & hujus in partem boni
 Invitat ultro sociam, & admovet preces
 Sollicita blandas. Illa verò pertinax
 Repugnat: Cùmque nunc fatis bene fit mihi,
 Periculosum judico, inquit, ô soror,
 Studio & labore, meliùs ut fit, distrahi ⁷.

⁶ Vell. Paterculus, Lib. II. Cap. XLIX. *Contentus cum una legione titulum retinere provinciæ.*

⁷ Cicero, Acad. L. 4. C. 34. *Distrabor: cùm hoc mihi probabilius, tum illud videtur.* De Offic. L. I. C. 3. *Animi in contrarias*

Sed altera nil jam, nisi degustatas semel
 Delicias, cupiens, ordinariam ⁸ terit
 Escam superbo dente, & in ægram nauseans
 Demittit alvum; & quàm licet sæpissime ⁹
 Revisit, quod jam diligit unicè, horreum.
 Intemperanti dum sic obsequitur gulæ,
 Se facere credit stulta multum corporis:
 At vilibus olim venter affuetus cibus,
 Offenditur istis delicatioribus,
 Quorum usus etiam largior damnum aggravat.
 Demum illa vitam dum sibi vult reddere
 Jucundior, multò brevior efficit:
 Miseræque funus bestiolæ curat soror,
 Mœsta quidem, sano sed vicens corpusculo.
 Admonitus hoc exemplo magna divitum
 Contemnere pauper facilè possum prandia.

FABULA XXVI.

Corvus & Lepus.

PER odora rura dum thymum carpit Lepus;
 Volans per auras hunc simul Corvus videt,
 Simulque venatores aspicit procul:

sententias distrahuntur. Vell. Paterculus, L. 2. C. 114. *Dis-*
tractissimus ille tantorum onerum mole animus. Seneca, Epist. 2.
Distrabit animum librorum multitudo.

⁸ T. Livius, L. 7. C. 43. *Non id tempus esse . . . quo consiliis or-*
dinariis . . . bellum gereret. Seneca, de Benef. L. 8. C. 28.
Ordinarium officium.

⁹ Sallustius, Jugurt. C. 63. *Fortunam quàm sæpissime experiretur:*
cuncta prospere eventura.

Miseramque pecudem nisi, ait admoneam citò,
His facilè fiet præda venatoribus.

Delapsus ergo postquàm confedit solo,
Leporem quietum hortatur monitor anxius,
Fugiat, suumque in latibulum se recipiat,
Ac venatorum vitet adventum, & necem.

His ille monitis paruit, falsis licèt;
Nam venatores aliò cursum verterant ¹.
At Corvus, ut humo tollere se tentat, pedes
Retineri sentit impeditos cassibus,
In quos latentes induit se improvidus,
Saluti alterius providere dum cupit.

Rebus alienis qui student vigilantius,
Quàm sit opus, hi sæpe nihil in propriis vident.

¹ Virgilius, Aen. L. 3. V. 145.

Vnde laborum
Tentare auxilium jubeat, quò vertere gressus.

FABULARUM
ÆSOPIARUM

LIBER OCTAVUS.

PROLOGUS.

Bis mille ante annos, terque centum circiter,
Fortunæ crimen alti dotes ingenî
Cùm vindicâssent ¹, Phryx Æsopus exiit
E servitute, Sardibusque floruit,
Regnante Cræso: hic forte prosperâ fruens,
Suoque summè gratiosus ² Principi,
Quas, libertate dum careret, fecerat,
Collegit ipse, & publicavit fabulas.

¹ Vell. Paterculus, L. 2. C. 126. *Fortuita, non Civium tantummodò, sed urbium damna Principis munificentia vindicat.*
Phædrus, L. 1. Fab. 21. V. 6.

Et vindicavit istu veterem injuriam.
L. 4. Fab. 17. V. 26.

Reclamant omnes vindicandam injuriam.
² Cicero, Orat. pro Planc. C. 19. *Doceo, gratiosum esse tribulibus Plancium.*

Hæ notuêre in Græciâ; has & favor
 Excepit ingens, has librarius frequens
 Exscripsit, omnium his infudavit manus:
 Et quia potentes & humiles, pueri & senes,
 Sophique & ipse Socrates eas probè
 Discebant, ac tenebant etiam memoriter 3;
 Quosdam impulêre hæc, falsam ut induerent 4 sibi
 Persuasionem, nullas unquam literis
 Mandâsse Æsopum fabulas; tantummodò
 Recitâsse, quas fecisset; denique has diu
 Non aliter, hominum quàm per ora traditas
 Percrebuisse. At Græcis illum ceteris
 Scriptoribus omnis annumerat Antiquitas 5.

Neque tamen omnes, quæ sub ejus nomine
 Circumferuntur, Apologorum texuit
 Narrationes: immo verò vix licet
 Dubitare, quin plerasque temeritas rudis
 Librariorum eas interpolaverit 6;
 Quásque edidit, harum plurimas affluxerit 7

3 Terentius, Eun. Act, 5. Sc. 3. V. 6.

Cognoscit ne? R. Ac memoriter.

4 Quintilianus, Instit. Orat. L. I. C. I. *Falsam sibi scientiæ persuasione induerunt.*

5 Aristophanes in Avibus, V. 471.

Οὐδ' Αἰσωπον πεπλάτηκας:

Æsopum non trivisti. Dicere autem Aristophanes rectè non potuisset auctorem hunc terti, sive legi, cujus scripta non exstitissent. Vide etiam scholia veteris Interpretis ad hunc locum.

6 Cicero, Orat. in Verr. L. I. C. 61. *Referendo in tabulas . . . semper aliquid demendo, mutando . . . interpolando.*

7 Cicero, Orat. in Anton. I. C. 3. *Fit enim plerumque, ut ii, qui boni quid volunt afferre, affingant aliquid, quo faciant id, quod nuntiant, lætius.* Orat. pro Cluent. C. 4. *Faciám, ut intelligatis, quid res tulerit, quid error affluxerit, quid invidia confluxerit.*

Planudes ⁸ ille, Maximus prænominè,
Re fabulator, & nugator maximus.

Sed fraude quamvis barbarâ fere omnibus
Æsopi, quales nunc habemus, fabulis
Inducta forma est deterior; illæ tamen
Facetæ adhuc sunt, & valent reconditis
Sententiarum, luminumque dotibus.
Certè Apologorum semper unus hic mihi
Thesaurus ⁹ esse visus est sanè utilis.
Secutus ergo exempla multorum, hinc opes
Assumere mihi idoneas non destiti;
Isthuncque porro confeci omnem prologum,
Ne quis beneficii immemorem me diceret.

F A B U L A I.

Momi censura. ^I

OPUS quisque suum absolverant, Taurum quidem
Neptunus, hominem Jupiter, Pallas domum:
Momum advocârunt: Et: Super his quid sentias,
Ediffere nobis, inquiunt. Postquàm satis

⁸ Maximus Planudes vitam Æsopi scripsit, vel potius ineptè diffinxit, fabulasque edidit, quæ sub ejus nomine circumferuntur, nisi quòd ex earum numero centum triginta sex, nomen ejus, à quo editæ fuerint, non præferentes, è Bibliothecâ Palatinâ depromptit Haacicus Nicolaus Neveletus, typisque excusas luce publicâ donavit anno 1610. Constat autem Planudem nostrum anno 1347. adhuc inter vivos exstitisse: at longè absunt à vero, qui vixisse illum decimo quinto seculo, Concilioque Basileensî interfuisse comminiscuntur.

⁹ Cicero, de Orat. L. I. C. 5. *Quid de thesauro rerum omnium memorid?*

^I Richer, Lib. II. Fab. IV, Æsopus, Fab. CXCIII. Færnus, Fab. XCII. P. Targa, Fab. 96.

Cuncta ille fese examinâsse credidit:
 Cur non sua Tauro cornua infra oculos, ait,
 Sunt collocata, ut meliùs ictum dirigat?
 Certè Hominis pectus, perfidis plenum dolis,
 Non occulendum, sed fenestrandum ² fuit.
 Istique Domui nonne oportuit rotas
 Submitti, ut possit, quò libet, circumvehi?
 Industria quidquid summa, & eximius labor
 Perficiant, semper aliquis obtrectaverit.

FABULA II.

Papilio & Apis. ³

PAPILIO volucer ⁴, florum amator frivolus ⁵,
 Dum levibus alis visere ⁶ ad cunctas opes
 Redolentis horti properat, & violæ modò,
 Modò calthæ inane libat osculum, & fugit,
 Rosæ infidentem mollibus foliis Apem,
 Dulcesque succos exprimentem naviter

² Plin. Hist. L. XI. Cap. XXXVII. Paulò longiùs ab initio: *Media eorum* (oculorum) *cornea fenestravit pupilla.* Vitruvius, Lib. III. init. *memoratur* (Socrates) *dixisse, oportuisse hominum pectora fenestrata & aperta esse.*

³ Commirius, Tom. I. Edit. 1714. pag. 308.

⁴ Ovidius, Metam. L. 9. V. 481.

Volucer tenerâ cum matre Cupido.

⁵ Suetonius, Claud. C. 15. *Inconsultus ac præceps, nonnunquam frivolus, amentique similis.*

Phædrus, L. 3. Fab. 6. V. 8.

Quapropter aufer frivolum insolentiam.

⁶ Terentius, Hecy. Act. I. Sc. 2. V. 114.

It visere ad eam.

Act. 3. Sc. 2. V. 4.

Nunc ad eam visam.

Vidit, & accedens substitit aliquantulùm,
 Tam pertinacem illius diligentiam
 Ut irideret. At ea nihilo segniùs
 Opus exsecuta: Fuitiles, inquit, jocos
 Refellere verbis neque lubet, neque expedit;
 Illud monebo tantùm: Qui dulce utili ?
 Miscuit, is omni dignus est suffragio.

FABULA III.

Divinus. ⁸

VENTURA fallax dum Divinus ⁹ in foro
 Prænuntiabat, verus illi nuntius,
 Suam patere foribus effractis domum,
 Neque reliquum intus esse jam quidquam boni,
 Repentè vênit. Ergo, quò damnum vocat,
 Homo meus ire properat. Tunc adstantium
 Unus: Alienam quis jam, ait, fortem putet
 Te prævidere, cùm tuam haud prævideris?

Ad hos fabella pertinet, qui res amant
 Alienas curare, propriasque negligunt.

⁷ Horatius, Ar. poet. V. 343.

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

⁸ Benferade, Fab. CLXXII. Æsopus, Fab. XL. Faernus Fab. LXXII.
 P. Targa, Fab. 67.

⁹ Cicero, de Fato, C. 8. *Falli sperat Chaldæos, ceterosque Divinos.*
 Horatius, L. I. Sat. 6. V. 113.

Fallacem Circum, velpertinumque pererro
 Sæpe forum: affisto Divinis.

F A B U L A I V.

Accipiter & Noctua. ¹

ACCIPITER olim Noctuæ promiserat,
 Et obligârat jurejurando fidem,
 Pullis ab ejus, quamvis urgeret fames,
 Et rostrum & unguis cohibiturum se fore ².
 At ne qua forsâ cupiditas, inquit, mala
 Olim in tuorum damna me inscium ferat,
 Ediffere, hos porro ³ quibus agnoscam notis.

A ceterarum fetibus avium meos
 Distinguere tibi est facile, dixit Noctua:
 His nulla namque mater edidit pares:
 Adeò venustam corpore speciem gerunt,
 Tam singulari florent pulchritudine!
 Probè meminero cuncta, discedens ait
 Accipiter; & cavebo, ne nostra indoles
 Aliquid in tales formas ⁴ audeat mali.

Postridie auras dum volando circinat ⁵
 Jejunus, ultra ferre nec potest famem,

¹ La Fontaine, Lib. V. Fab. XVIII.

² Cicero, Orat. pro L. Manil. C. 23. *Qui ab auro, gazâque regia manus, oculos, animum cohibere possit.*

³ In voce *porro* corripit ultima Syllaba potest. Juvenalis, Sat. 7. V. 98.
Vester porro labor fecundior, Historiarum Scriptores.

Statius, Theb. L. 7. V. 544.

*Duc illum in campum, vestro qui sanguine pinguis
 Spirat adhuc, pinguisque meo. Tu porro sequeris?*

⁴ Terentius, Eun. Act. 2. Sc. 3. V. 5.

Cum ipsum me nōris, quàm elegans formarum spectator siem.

⁵ Ovidius, Metam. Lib. II. V. 720.

*Sic super Aetæas agilis Cyllenius arces
 Inclinat cursus, & easdem circinat auras.*

Turris vetustæ latibula subitò petit:
 Ibi per omnes quæritat prædam cavos;
 Pullosque demum Noctuæ ipsos invenit:
 Tenebricoso nidulo extrahit: videt
 Tristes, horridulos: Nostraque his tam turpibus
 Amica, dixit, vitam certè non dedit,
 Quæ tam venustos, tamque pulchros educat:
 Nec plura; simulque evisceratos devorat.

Hæc inficetum fabula indicat librum,
 Quem si modesto venditari nuntio
 Critici viderent, fors illæsum omitterent;
 At, si elegantem stultus Auctor prædicet,
 Hi rite expensum acuto discerpunt stilo.

F A B U L A V.

Melezia & Larix.

I N Transpadano nemore nuper extitit
 Meleziam inter & Laricem contentio.
 Melezia prior: Sorte, ait, fatis meâ
 Me gloriari, & esse contentam licet:
 Apud omnes quippe Physicos nostri temporis
 Peritiores nostrum & nomen & decus
 Celebratur: dum te venditatum judicant
 Scriptorum inani veterum testimonio,
 Priscâque laude destitutam vituperant
 Critici sagaces. Contra sic retulit Larix:
 Adjicere, stulta, debueras; etiam mihi

Has nunc negari dotes, ipsa quas dedit
 Natura ⁶: miram nempe in altitudinem ⁷
 Me surgere, quam tu sic pusilla vix potes
 Aspicere; quolibet intemeratam tempore
 Confistere mihi viriditatem frondium,
 Ut nuda tu videbis, omni te simul
 Honore Boreas ingruens spoliaverit;
 Ac denique nullis ignium me viribus
 Verti in favillas posse, quod certis sibi
 Notum esse multisque experimentis graves
 Et eruditi docuerunt olim viri.
 Quid plura? debes vel tuis præconibus ⁸
 Fidem negare ⁹, vel credere & id, quod volunt,
 Me, qualis adsum nunc tibi, me scilicet
 Nunquam exstitisse; teque flammis tam citò
 Aboleri ¹ facilem, te caducis frondibus
 Instructam, Laricis esse reputandam loco.
 Meum at tam dispar, tam longè præstans tuo
 Genus reverere; cujus excellentiam,

⁶ Plin. Hist. Lib. XVI. Cap. X. Larix *Nec ardet, nec carbones facit; nec alio modo ignis vi consumitur, quàm lapides Materies præstantior longè, incorrupta vis, emori contumax.* Vide & Vitruv. Lib. II. Cap. XI. sub fin. Porro quidam hodie Phyci contendunt Laricem, ab antiquis Auctõribus celebratam, nihil aliud esse, quàm nostram Mieleziam, quæ in provinciis Galliæ quibusdam invenitur arbuscula pusilla, nec perpetuò virens, nec igni inviolabilis: ac proinde annumeranda esse fabulis, quæ de Illâ apud Plinium & Vitruvium narrantur.

⁷ Plinius, ibid. *Picea minus alta quàm Larix.*

⁸ Cicero, Orat. pro Arch. Cap. 10. *O fortunate adolescens, qui tuæ virtutis Homerum præconem inveneris!*

⁹ Ovidius, Metam. L. 7. V. 832.

Speratque miserrima falli;

Indicioque fidem negat.

¹ Lucanus, L. 2. V. 656.

Roma capi facilis.

Tacitus, Hist. L. 4 C. 39. *Corrumpti facilis.*

Laudemque fictas æstimare ² fabulas
 Critici si pergant, hoc sibi dictum putent:
 Non semper inficiari licet, ubi non liquet.

FABULA VI.

Edera & Murus.

PERMITTE, dixit Edera Muro blandiens,
 Ut fragilis, & me sustinere nescia,
 Tibi tam stabili, tamque firmo adhæream.
 Haud renuit ille; at sentiens hanc postmodum,
 Stirpibus hâc, illâc furtim permeantibus,
 Cæmenta solvere, & lapidum compaginem
 Laxare, queritur; herumque communem rogat,
 Disrumpere velit nexibus confortium ³
 Malè ominatis initum, & ejicere procul
 Plantam nocivo sibi jugatam fœdere.

Audit querentis herus preces, & approbat;
 Stirpesque tentat noxias revellere;
 At cùm per omnes Muri penetrâssent cavos,
 Tenacibusque hæerent internodiis,
 Non posse jam revelli eas intelligit,

² Phædrus, L. 3. Fab. 4. V. 5.

Ridiculè magis hoc dictum, quàm verè, æstimo.

L. 4. Fab. 17. V. 15.

Turpe æstimantes aliquid commissum à suis.

Sallustius, Catilin. C. 31. Edit. Lips. 1724. ex Opt. Codd. *Ne æstimarent, sibi . . . perditâ Republicâ opus esse.* Inter fragmenta, Orat.

Lepidi: *Quæ ipsi nefanda æstimatis.* Martialis, L. 11. Epigr. 1. V. 7.

Ecquid te satis æstimas beatum?

³ Celsus, L. 7. C. 27. *Cui (stomacho) cum vesicâ quoddam confortium est.*

Quin ipse Murus parte labefactus suū
 Majore, vel inclinetur, vel etiam ruat:
 Ideoque, damnum ne eveniat majus, timens,
 Malum dirimere non audet commercium.

Hunc fabula monet, quisquis arcto se finit
 Temere alligari societatis vinculo.

F A B U L A VII.

Asinus Sophistæ cujusdam alumnus.

S O P H I S T Æ ⁴ inepto, qui suis argutiis ⁵
 Apud popellum & futes mulierculas
 Illustre docti nomen acquisiverat,
 Quidam Asinus operam dederat haud inutilem
 Plures per annos: ad beatas denique
 Dimittitur opes ruris, ubi molli otio
 Reficere possit, dulcibusque carduis,
 Fractum labore corpus, emeritus senex.
 At ille, Domini qui fui ad loquentiam ⁶
 Industriamque singularem tandiu
 Animum applicavit & facultates suas

⁴ Cicero, Acad. L. 4. C. 23. *At quis est hic? num Sophistes? Sic enim appellantur ii qui ostentationis aut quaestus causa philosophantur.*

⁵ Cicero, de Legib. L. 1 C. 2. *Cujus loquacitas habet aliquid arguciarum. . . . In orationibus autem multus & ineptus, ad summam impudentiam;* de Amic. C. 13. *Nihil est, quod illi non persequantur suis argutiis.* Acad. L. 4, C. 23. *Cum res non bonas tractent, similes bonorum videri volunt.*

⁶ Plinius, L. 5. Epist. 20. *Julius Candidus non invenisse solet dicere aliud esse eloquentiam, aliud loquentiam. . . . Hæc, quam Candidus loquentiam appellat, multis, atque etiam impudentissimo cuique maxime contingit.* Sallustius, C. 5. *De Catilinâ; Satis loquentis; Japientia parum.*

Olido & calente quod repleverat fimo;
 Et in loquentis ora suffitum emovens:
 Tibi, ô verendum gentis afininæ decus,
 Tibi, bestiarum lumen & honor omnium,
 Iste facer esto, qui te dignus est, vapor.
 Dixit; simulque porcelli instituunt chorum,
 Præeunte matre; tripudiantque & grunniunt.
 Ubi verò odores affatim hausit fetidos,
 Amplam Afinus approbationem sternuit.

Intereà fortè Dominus hùc advenerat;
 Atque ut probè ille bestiarum intelligit
 Omnes agendi, vel loquendi formulas,
 Attentus omnia inspicit, considerat;
 Ebibit acutis auribus scientiam
 Veteris Alumni, nec mirari non potest;
 Et universæ concionis laudibus,
 Honoribusque ceteris dignissimum
 Ultro hunc fatetur: Immo, ait, meritò potes
 Jam gloriari, quòd meam, quantùm licet,
 Afine erudite, veram imaginem refers.

Doctrina, quam nunc multitudo suspicit,
 Quàm sit paratu facilis, exemplum hoc probat.

F A B U L A V I I I.

Simioli & Pyra.

PRÆCEPTOR olim diligens, sibi traditos
 In disciplinam, Simiolos instruxerat
 Moribus honestis: tamque mites, & probos,

Et temperantes esse factos credidit,
 Ut non dubitârit illos Domino sistere,
 Sperans lucellum ⁸, industriæ videlicet
 Fructum, & laboris, se recepturum fore.
 Sed intromissi cùm fuère belluli
 Minervæ Alumni, fortè sepositum vident
 Plenum Pyris canistrum, & abjectâ simul
 Omni modestiâ, uno pariter impetu
 Illuc, cupiditas quò trahit victrix, ruunt,
 Prædamque, fœdis etiam rixantes modis,
 Diripiunt. Hic Magistrum penitus afficit
 Dolor pudore mixtus: ingemuit miser;
 Et: Arte, dixit, expellatur quâlibet,
 Tamen ⁹ recurret usque vitiosa indoles.

FABULA IX.

Perdix & Auceps. ¹

ALITIBUS Auceps insidias tetenderat:
 Incauta Perdix in laqueos ut se induit,
 Sensit periculum, & reformidans necem,
 His Aucupem tentâsse verbis dicitur:

⁸ Cicero, in Verr. L. 3. C. 30. *Apronio lucelli aliquid iussi sunt dare . . . Si Apronianum lucellum. &c.* Horatius, L. I. Epist. 18. V. 102.

Quid purè tranquillet, honos, an dulce lucellum.

⁹ Horatius, Lib. I. Epist. X. V. 24. *quanquam sensu diverso: Naturam expelles furcâ; tamen usque recurret, Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.*

¹ Richer, Lib. I. Fab. XI. *Æsopus, Fab. CLXVII. Jaisus Biblioth. Rhetor. T. I. pag. 739. cujus verba multa retinuimus. P. Targa, Fab. 138.*

Agro in propinquo sociæ pascuntur meæ
 Multæ; sine modò, hùc illas adducam tibi,
 Mensà ut paretur præda dignior tuâ:
 Postquàm rediero, nec mihi parces, si voles;
 Vel, si placuerit officium, vitam dabis.
 Perspexit Auceps callidus inanem dolum;
 Avemque capiens garrulam: Ut credam tibi,
 Respondit? Ullam tu mihi ut serves fidem,
 Socias quæ prodis ipsas? Incertam nimis
 Rem postmodùm considerabo attentius:
 Intereà capsam ingredi: si largo ² minùs,
 At delicato recreabis me cibo.

Inimico vanis se promissis perfidus
 Obligat, amicos prodere ipsos qui potest.

F A B U L A X.

Parasitus & Pisciculi. ³

QUIDAM Parasitus, & facie, & facetiis ⁴
 Ridiculus, audax scurra, deliciæ populi ⁵,
 Ad Publicani sumptuosam divitis
 Mensam sedebat imus. Is neptunios
 Sibi esse positos tantùm Pisciculos dolens,
 Cùm grandia monstra ponerentur ceteris,

² Phædrus, L. 3. Fab. 7. V. 14.

Et otiosum largo satiari cibo.

³ La Fontaine, Lib. VIII. Fab. VIII. Abstemius, Fab. CXVIII. Jaius, Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 755.

⁴ Cicero ad Attic. Lib. I. Epist. 13. circa med.

⁵ Plautus Mostell. Act. 1. Sc. 1. V. 14. Sic autem loqui, extra jocum, licere non puto.

Suos minutos anxîâ tollit manu,
 Orique primùm, & auribus dehinc suis
 Alios post alios mimico gestu admovet.
 Hic omnium ingens curiositas fuit.
 Audire facti causam flagitantibus ⁶:
 Me cura, dixit, magna sollicitum tenet
 De sorte amici, qui longinqua jam diu
 Per maria currit: ergo ab his ponti incolis
 Exquiro, numquid de illo fors resciverint:
 At juniores se esse respondent mihi;
 Interrogemque grandiores, me monent.
 Inexpectatum callidi scurræ jocum
 Convivæ risu excipiunt, & grandes simul
 Dilargiuntur Pisces, quos interroget.
 Acuere avarus venter ingenium ⁷ solet.

F A B U L A X I.

Apis & Jupiter. ⁸

APIS Jovi olim mellis obtulit favum.
 Admovit ori dulce munus Jupiter:

⁶ Corippus Africanus, de laud. Justinian. L. 4. V. 259.

Matris in adventum nido confurgit ab omni

Turba loquax, flagitantque cibos.

At Virgilius, Aen. L. 2. V. 133.

Quæ sint ea numina Divûm,

Flagitat.

Et Horatius, L. 2. Sat. 4. V. 6r.

Flagitat in morsus refici.

⁷ Persius, Sat. prol. V. 10.

Artis magister, ingenique largitor

Venter.

⁸ Æsopus, Fab. CCXLIV. Camerarius, Fab. CCXLIII. Jænus, Biblioth. Rhetor. Tom. 1. pag. 747. ejus verba aliquoties adhibuimus.

Cùmque approbâffet aviculæ solertiam :
 Age, inquit; opta quid tibi rependi velis.
 Has, retulit illa, nostras involat ⁹ in dapes,
 Et eas profanat ¹ cupida gens mortalium:
 Punire da mihi posse prædones malos,
 Plagamque facere pungendo insanabilem.
 Votum improbavit Deus, & tantam tantulæ
 Crudelitatem volucris indignè ferens:
 Tibi certa mors est, dixit si quem læseris;
 Animamque in ipso irata linques vulnere ².
 Vindicta pœnam iniqua dum repetit gravem,
 Graviore sæpe affecit auctorem suum.

F A B U L A X I I.

Leaenæ Apotheosis. ³

LEONIS UXOR è vivis decesserat:
 Solemnis ergo dicitur exsequiis dies;
 Missique circùm Feciales admonent
 Regni incolas: Adeste pompæ funebri
 Qui volet, acceleret. Nullus non, vel adfuit,
 Vel excusavit per alios absentiam.

⁹ Cicero, de Orat. L. 3. C. 31. *In quam (possessionem) homines, quasi caducam atque vacuum, abundantes otio, nobis occupatis, involaverunt.*

¹ Ovidius, L. 3. Eleg. 9. V. 19.
 Scilicet omne sacrum mors importuna profanat.

² Virgil. Georg. Lib. IV. V. 238.

³ La Fontaine, Lib. VIII. Fab. XIV. Abstemius, Fab. CXLVIII.
 Jâus Biblioth. Rhetor. Tom. 1. pag. 747. cujus etiam verba plurima usurpavimus.

Turbam ut frequentem vidit, ingentes Leo
 Causas dolendi significare protinus
 Longo ejulatu cœpit: adflere Aulici ⁴,
 Parique luctu luctum Regis prosequi.

Unus tot inter fletus fletibus abstinet
 Cervus: sibi namque meminit uxorem feris
 Nuper Leænæ dilaniatam dentibus,
 Advertit, & æstuantis Rex iræ impotens:
 Sic ergo nostros concelebras ⁵ luctus ait!
 Dolor ubi publicus, esse lætus sustines ⁶?
 At non leonis vindicabitur impetu
 Tam turpe crimen: ruite in impium, lupi;
 Reginæque piis manibus inferias ⁷ date.

Nihil moveri visus ad tristes minas,
 Sic placidè causam Cervus oravit suam:
 Rex magne, fatis est luctui datum hæctenus;
 Recepta Cælo flere nos ultra vetat
 Augusta conjux: namque dum ereptam mihi
 Uxorem queror, & mortis inclementiam
 Accuso, inane luctûs ad solatium:
 Vidi lænam curru sublimem rapi,

⁴ Corn. Nepos, L. 14. C. 5. *Cùm magnam benevolentiam Regis Damasus consecutus esset, non minorem invidiam Aulicorum excepit.*

⁵ T. Livius, L. 8. C. 7. *Quantùm militaribus studiis funus ullum concelebrari potest.*

⁶ Ovidius, Fast. L. 4. V. 849.

Dat tamen exsequias: nec jam suspendere fletum
 Sustinet; & pietas dissimulata patet.

Heroid. Epist. 5. V. 32.

Sustinet Oenonen deseruisse Paris.

Q. Curtius, L. 6. C. 9. n. 18. *Sustinuit rescribere mihi.* L. 9. c. 10.
 n. 15. *Ne respicere quidem suos sustinebant,*

⁷ Ovidius, Fast. L. 5. V. 422.

Inferias tacitis manibus illa dabunt.

Interque collocari cælestes feras.

Quapropter alacris lætitia jam nos decet.
Hâc fraude lepidâ Leo placatur credulus:
Recreatque dono, destinabat quem neci.

Amant potentes, quæ canit adulatio,
Licétque falsa judicent, rarò improbant.

F A B U L A X I I I .

Agnus, Canis, & Lupus. ⁸

STUDIOSA mater, & sagax, dederat Ovis
Fidelem, si quis unquam alius, Canem suo
Custodem Agniculo. Non erat ille bellulus,
Neque aliquis unus ex iis, qui leniter
Adblandiuntur; at generosus, & valens,
Acerque, & omnes qui, ferox hostis, lupos
Usque allatraret ⁹, arceretque longiùs.

Custodis hujus imprudentem tæduit
Alumnum; cumque ab ipsius vigilantia
Se vindicandi occasionem quæreret,
Lupus ecce occurrit, artibus instructus malis
Veterator, tectus pelle ovillâ; qui suam
Dissimulans vocem sic eum alloquitur prior:
Mihi Fors bona favet, qui te solum invenerim,

⁸ Jaius Biblioth. Rhetor. Tom. I. pag. 745.

⁹ Columella, L. I. prælat. *Caninum studium*, *Locupletissimum quemque allatrando*. T. Livius, L. 38. C. 54. *M. Porcius Cato, vivo quoque eo (Scipione Africano) allatrare ejus magnitudinem solitus erat.* Aur. Viçtor, de Viris illustr. C. 54. de eodem scipione: *In Capitolium intempestâ nocte eunti nunquam canes allatraverunt.*

Amicule ; operam jam antea tibi meam
 Impendere utilem, animo destinaveram.
 Dic autem, amabo : quid tibi cum istâ belluâ
 Tristi & severâ, cujus in custodiam
 Te traditum esse, sic amabilem, audio ?
 Moderator ille est, chara quem dedit Parens,
 Respondit Agnus. Huic Lupus retulit : Suum
 Egregiè Alumnum, & eruditè scilicet
 Instituire ille nôrit, aliud qui nihil,
 Præter ¹ latrare, didicit ! si credis mihi,
 Doctorem fanus invenustum deferes.
 Me sequere : disces quidpiam, quod fit magis
 E re tuâ, magis etiam placeat tibi.

Lupi consiliis paret Agnus perfidis :

At vix uterque proximum intrârunt ² nemus,
 Comitem misellum strangulat impius latro.

Bonus ille Custos, qui severus & probus
 Propulsat, non qui blandus importat malum.

FABULA XIV.

Homines duo & Thesaurus. ³

INOPIA quidam perditus ⁴ statuit mori :
 Laqueum paravit ære, quod superfuit,

¹ Horatius, L. 2. Sat. 5. V. 68.

Invenietque
 Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
 Ovidius, Heroid. Epist. 7. V. 164.

Quod crimen dicis, præter amâsse, meum ?
² Phædrus, L. 1. Fab. 10. V. 7.

Uterque causam cum perorassent suam.
³ La Fontaine, Lib. IX. Fab. XVI. Abstemius, Fab. CLXIX.

⁴ Phædrus, L. 1. Fab. 14. V. 1.

Collo alligavit; clavum semirutæ domûs
 Parieti fixit, unde pendens literam ⁵
 Longam ex se faceret. At in ruinam cùm foret
 Paries propensus, sustinendo ponderi
 Impar, secutus ultro est; & magnam simul
 Effudit auri copiam. Ille, qui, nigras
 Præter erebi umbras, cogitaret jam nihil,
 Ubi sic dejectum, & illæsum etiam se videt,
 Stringente nodo se eximit, laqueum abjicit,
 Fortunæ munus oblatum recolligit,
 Repetitque dulci gravis onere suos lares.

Interea, hunc ipsum ibidem qui locaverat
 Thesaurum, avarus advenit, & exterritus,
 Victusque, damno cognito: An meos mihi
 Amores, heu! fuisse sublato feram,
 Vivamque? misero vivere quid prodest, ait?
 Visoque laqueo, se suspendit, & perit.

Ubi quis desperat, confiditve maximè,
 Ratum ⁶ crede nihil: nam repenti, si velit
 Fortuna, res utrinque mutabunt vicem.

Malus cùm futor inopiâ deperditus
 Medicinam ignoto facere coepisset loco:

Cicero, Orat. pro Sext. C. 1. *Per homines scelere & egestate
 perditos.*

⁵ Plautus, Aulul. Act. 1. Sc. 1. V. 37.

Neque quidquam melius est mihi,
 Ut opinor, quàm ex me ut unam faciam literam
 Longam, meum laqueo collum quando obstrinxero.

⁶ Cicero, Academ. L. 4. C. 46. *Illud certum, ratum, firmum, fixum
 fuisse vis.*

F A B U L A X V.

Arbuscula, Arbor, & Colonus.

JUNIPEROS inter, & alios hujusmodi
 Frutices, tenebat principatum Arbuscula.
 Inde procul Arborem eximiam dum respicit,
 Et ejus omnem perspicere præstantiam
 Ne possit, ipsa dum vetat longinquitas,
 Ac tenuis etiam nebula visum decipit;
 Existimare cœpit, illi scilicet,
 Si contra staret, præferendam se fore.
 Quapropter, omnibus ut facultas suppetat
 Utramque comparandi, maximâ prece
 Orat Colonus, tollere hinc ipsam velit,
 Et collocare in Arboris viciniâ.
 Recusat ille primùm: at importunitas
 Hunc denique cogit facere, quod valde improbat,
 Natalis ergo stirpitus è terræ finu
 Avellit, & reponit optatum in locum.
 Sed illam totam sic pusillam cum videt
 Latere in umbrâ magnâ vicinæ Arboris,
 Irridet: Et: Te quantò, ait, fatius fuit
 Juniperis, & Genistis, & Periclymenis ?
 Dominari, tantæ quàm invidere tantulam,
 Et anteponi velle magnitudini 8!

7 Plinius, Hist. L. 27. C. 12, *Periclymenus fruticat . . . nascitur in arvis ac sepibus, convolvens se adminiculis quibuscumque.* Dicunt Physici hanc esse plantam, quæ appellatur hodie *Caprifolium*, gallicè *Chevrefeuille*.

8 Phædrus, L. 1. Fab. 24. V. 2.

Virgilii, Homerique æmulos quosdam, sibi
 Palmam arrogantes, fabula, ut sapiant, monet.

F A B U L A X V I.

Porcus & Sturni. ⁹

U L I G I N O S O ¹ terram in agro dum fodit,
 Glebasque rostro Porcus evertit putres,
 Erumpere cogit vermiculos: Sturni advolant;
 Fossorem stipant; & capestunt strenuè
 Infecta ² lubrica, & avidè liguriunt.
 Meus ³ ille stupidus agmen aligerum sibi
 Honoris causâ hùc advolâsse credidit:
 Sola parasitos excitaverat fames.

F A B U L A X V I I.

Pica & Acanthis. ⁴

S U A sola Picam futilem loquacitas
 Domino jucundam, amabilemque fecerat.

In prato quædam Rana conspexit Bovem,
 Et tacta invidiâ tantæ magnitudinis,
 Rugosam inflavit pellem.

⁹ Richer, Lib. III. Fab. XI.

¹ Varro. de re. rust. L. I. C. 6. *Campester locus... cum aquæ non habent delapsum, fieri solet uliginosus.* Plinius, Hist. L. 17. C. 5. *Terram... demonstrant... uliginosam tristia.*

² Plinius, L. 11. C. 1. *Alia pennata, ut apes: alia utroque modo, ut formicæ: aliaque & pennis & pedibus carentia: jure omnia Infecta appellata ab incisuris.*

Phædrus, L. 5. Fab. 7, V. 32. *Homo meus.* L. I. Fab. 11. V. 12. *Tunc ille insolens.* Fab. 15. V. 7. *At ille lentus.* Catullus. Carm. 17. V. 21. *Iste meus stupor.* Terentius, Andr. Act. 4. Sc. 1. V. 27. *Hic meus carnifex.*

⁴ Richer, Lib. II. Fab. XVII

Procacibus illa perstrepens clangoribus,
 Modò objurgabat omnem familiam, modò
 Potum sibi darent, postulabat, aut cibum;
 Statimque, quidquid vellet, habebat affatim.
 Eâdem Acanthis ⁵ quæ latebat in domo,
 Fundere canoros didicerat tantùm fonos;
 Mulcensque cantu solitudinem suam,
 Durabat ⁶, omni se abstinens querimoniâ;
 Nec dignabatur postulare quidpiam.
 Interdum ad ejus lene & argutum melos
 Familia, & ipse Dominus, attenti, aurium ⁷
 Operam dicabant, deliciasque muficas
 Remunerabant ultro magnis laudibus:
 Sed alia rarò impertiebant munera.
 Ergo, quibus etiam sustineret ⁸ spiritum,
 Avis misella sæpe caruit victibus ⁹,
 Elanguitque, ac denique periit fame.

⁵ Virgil. Georg. Lib. III. V. 336.

Cum frigidus aëra vesper
 Temperat, & saltus reficit jam roscida Luna,
 Litoraue Alcyonem resonant, & Acanthida dumi.

Quam, inquit Servius ad hunc locum, alii Lusciniam esse volunt,
 alii verò Carduelem. Quidam autem animadvertentes tempus hic
 à Virgilio memorari, quo Luscinia cantare soleat, non Carduelis,
 Lusciniam ibidem satis apertè designari contendunt.

⁶ Virgilius, Aen. L. 1. V. 207.

Durate, & vosmet rebus servate secundis.

⁷ Plautus Bacchid. Act. 4. Sc. 9. V. 72.

Ubi lubet, recita, aurium operam tibi dico.

⁸ Phædrus, L. 3. Fab. 2. V. 6.

Misere panem, ut sustineret spiritum.

⁹ Plautus, Mil. glor. Act. 3. Sc. 1. V. 144.

Meæ domi accipiam benignè, lepidè, & lepidis victibus.

Plinius, Hist. L. 7. C. 46. Parvum, sed annuis victibus largè
 sufficiens prædium colebat.

Ovidius, Metam. L. 15. V. 104.

Victibus invidit.

Hinc Literati nempe discunt, ô dolor!
 Modestiam nocere doctis artibus;
 Valere ¹ ineptas, quas juvet impudentia.

F A B U L A X V I I I.

Mustela & Columba.

M U S T E L A catulos cùm quotidie suos ²
 Transferret; hanc Columba, quid toties locum
 Mutare, tamque sollicitam esse cogeret,
 Interrogavit. Illa respondit: Tuos
 Cùm te viderem pullos in eodem loco
 Usque educare, & hos tibi usque subripi;
 Tua ista fecit me anxiam securitas.

F A B U L A X I X.

Sidera & Sol.

D E principatu contendebant Sidera:
 Sol oritur: omnis cessat hinc contentio.
 Procerum superbia deficit, cùm Rex adest.

¹ Cicero, ad famil. L. 9. Epist. 17. *Fiet quodcumque volent, qui valebunt: valebunt autem semper arma.* Orat. pro Mur. C. 18. *Quid mirum est, famam sermonemque valuisse?*

² Plin. Hist. Lib. XXIX. Cap. IV. *Hæc autem (Mustela domestica) catulos suos, ut auctor est Cicero, quotidie transfert, mutatque sedem.*

FABULA XX.

Leo iratus. ³

DUM quærit olim iratus elapsum Leo
 Alium leonem, quem mactet odio furens,
 In puteum offendit: inspicit; suam videt
 Pictam in liquore imaginem; quem vult, sibi
 Hostem hunc adesse credit; irruit, & perit.
 Sæpe furiosi plus sibi, quàm aliis, nocent.

FABULA XXI.

Idem argumentum.

ANIMALIA Leo vi sibi subjecerat
 Plurima, & iniquis opprimebat legibus:
 Etenim voraci cogebantur singulis
 Diebus ad cibatum corpora mittere
 Electa cujusque optimi è numero gregis.
 Gens universa tam feram tyrannidem
 Nullo esse pacto tolerandam cùm diceret,
 Vulpecula docto perdere Tyrannum dolo
 Aggreditur: ut erat procurandis illius
 Opsoniis præposita, se quodam die,
 Mœrorem simulans anxium, Domino obtulit
 Jam ficcis expectanti faucibus dapes,
 Et: Hæc tuâ, inquit, nobili dignum gulâ,

³ Le Brun, Lib. V. Fab. XXIII. Specimen sapientiæ Indorum, Sect. I.
 pag. 75. Edit. Starkii. Pilpay, pag. 120.

Meâque dignum industriâ paraveram,
 Ac deducebam commeatum, quem suis
 Afinus clitellis dum recipit, mecum, gemens,
 Expostulavit de graviore farcinâ;

Nullusque non erat exquisitior cibus:

Leo sed alter, ante qui paucos dies
 Advênit hùc, & multa jam sæva edidit ⁴
 Facinora, & affectare culmen imperi
 Videtur, ipsâque solet in viciniâ
 Latitare, subitò profiliens mihi obstitit,
 Frustraque nomen inclamanti regium
 Violentus, audax, immo contemptor tuæ
 Majestatis, opes rapuit omnes, & suum,
 Fœdè triumphans, in latibulum condidit.
 Ad hæc superbus, & vehemente percitus
 Leo furore: Duc, ait, duc me statim
 Nefarium ad latronem, quem dedam neci.

Viam celeriter corripuère: mox videns
 Puteum, dolosâ quem priùs notaverat ⁵,
 Aptumque technis judicaverat suis,
 Vulpecula: En hoc ipsum latibulum est, ait,
 Quo se solet recipere sacrilegus Latio:
 Age, ultor invade, & inopinantem opprime.
 Furibundus ille accedit; in puteum inspicit,
 Cernensque reflexam ab aquis effigiem suam:

⁴ Cicero, Orat. in Anton. 13. C. 9. *Quod scelus, quod facinus
 parricida non edidit?*

⁵ Virgilius, Ecl. 3. V. 68.

Namque notavi

Ipse locum, aeris quo congersere palumbes.

⁶ Lucretius, L. 3. V. 905,

Aut in melle situm suffocari.

Etiam scelestus impias audet minas
 Intendere mihi, exclamat! Et præceps simul
 Irruit, & imo suffocatur ⁶ in vado.
 Sæpe furiosos proprius perdit furor.

FABULA XXII.

Erucæ duæ. ⁷

IN Caule eodem Erucæ ⁸ creverant duæ,
 Et societatem iniverant fororiam.
 At una, pennas cùm repentè cerneret
 Sibi advenisse, Papilionum se gregi
 Statim immiscere cupiens, sursum erititur;
 Fertur per auras, veterem amicam negligit,
 Et hujus, Erucarumque omnium immemor,
 De gente se istâ unquam fuisse pernegat.
 Homines repentè emersos ex humili locò
 Tolerare possim, ni suum spernant genus.

FABULA XXIII.

Fur deceptus. ⁹

RECONDERE aliquis thesaurum in terræ sinu
 Cùm vellet, unum è vicinis vocaverat,

Cicero, Orat. pro Mur. C. 29. *Qui gallum gallinaceum suffocaverit.*

⁷ Richer, Lib. VII. Fab. XVII.

⁸ Plin. Hist. Lib. XI. Cap. XXXII. *Progignitur vermiculus parvus, & triduo mox Eruca. . . . Hæc Eruca, quam Chrysalidem appellant, rupto deinde cortice volat Papilio.*

⁹ La Fontaine, Lib. X. Fab. V.

Qui se ¹ adjuvaret, secreteque conscius
 Fieret. At ille, occasione mox datâ,
 Fidem sefellit; seque teste conditas,
 Clam sustulit opes. Dominus illuc postmodum
 Solus revertens vacuum ut invenit locum,
 Dijudicavit id quod res erat, suo
 Esse imputandum ² amico perfido scelus.
 Adit hunc; dicitque thesauro jam condito
 Adjungere aliam velle se pecuniam:
 Adestet ergo similem posterâ die
 Daturus operam. Se Adfuturum scilicet
 Promittit isto Fur lætatus nuntio;
 Speratque summam pariter hanc posse abripi,

¹ Scribere hic debuissim, non *se*, at *ipsum*, si Laurentii Vallæ, ac ceterorum, qui hunc secuti sunt, Gramaticorum præceptis obtemperare voluissim: minimè verò audiendos esse homines male anxios putavi: nam exempla similia permulta apud scriptores antiquos reperiuntur. Cavere nos tantum oportet, ne ullam, quæ lectorem attentum & intelligentem morari possit, amphiboliam subjiciamus: cujusmodi nulla, opinor, hic occurrit. Veteres autem propter facultatem eâ, quæ latinè scriberentur, intelligendi longè majorem, quàm nunc est, necesse fortè non fuit tam esse diligentes: quocirca Ciceronis exemplum adducam, quod meam quidem causam summè defendat, quod tamen proponere hodie ad imitandum noluerim, habet enim ambiguitatem, quæ nostris hominibus aliquid faceffere possiet negotii: atque illud etiam ipsum Quintilianus, Inst. Orat. L. 7. C. 9. dum affert, improbare videtur. Sic itaque Cicero, de clar. Orat. C. 26. *Cum ille* (Lælius Fannii & Scævolæ socer) *Q. Scævolam* sibi (Fannio) *minorem natu generum prætulisset.* Sic autem Quintilianus: *Id sibi & ad socerum referri, & ad Fannium potest.* Nunc elocutionem, huic nostræ similem, unam & alteram tantum ex eodem Cicerone depromam. De fin. bon. & mal. L. 5. C. 9. *Quatenus, quidquid se attingat, ad seque pertineat, perspicere coepit.* Ad Attic. L. 8. Epist. 1. *Redditæ mihi literæ sunt à Pompeio: cetera de rebus in Piceno gestis, quæ ad se Vibullius scripsisset.*

² Ovidius, Heroid. Epist. 6. V. 103.

Atque aliquis, Pelix de partibus, acta venenis

Imputat; & populum, qui sibi credat, habet.

Q. Curtius, L. 7. C. 1. *Consitemur, prosperum eventum tibi debitu-
 turos, tristiore fortuna imputatu-
 ros.* Ibidem: *Vt malles ea tem-
 pori nostro imputare, quàm animo.*

Suoque properat reddere alteram cavo:
 Quam Dominus ut recepit, abscondit domo,
 Nihilque furi, præter ³ animo dejici,
 Relinquens, docuit, propriis sæpe artibus
 Malam improborum cupiditatem decipi.

FABULA XXIV.

Vulpis & Lupus. ⁴

PLENÆ simulachra Lunæ dum speculo suo
 Placidus profundi redderet putei liquor;
 Accessit illuc fortè, victum quæritans,
 Jejuna Vulpis; & ubi prospexit, fames
 Malesuada perpulit ⁵, uti pinguem crederet
 Summis super aquis innatare caseum.
 Ergo duobus, alternabant qui vices,
 Pensilibus altâ è machinâ fitulis ⁶ itus
 Cùm facilis esset ad usque puteales aquas,
 In eum, quem levitas propria, & alter prægravans
 Extulerant fursum ad marginem, sese injicit:
 Delapsa sed mox luget errorem suum;
 Seque perituram deputat. Animum tamen
 Vitamque misera sustinet. Jam biduum

³ Horatius, Lib. II. Sat. 5. V. 68.

... tacitus leget, invenietque
 Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.

⁴ La Fontaine, Lib. XI. Fab. VI.

⁵ Terentius, Andr. Act. 3. Sc. 2. V. 44.

Non impulit me, hæc nunc omnino ut crederem.

Act. 4. Sc. I. V. 38.

Suadere, orare, usque adeò donec perpulit.

⁶ Cato, de re rust. C. II. Situlum *aquarium*. Vitruvius, L. 10. C. 9.

Duplex ferrea catena . . . collocabitur habens fitulos penden-
tes . . . Ita versatio rotæ effert fitulos in summum.

Erat consumptum; cùm Lupus tandem advenit:
 Quem conspicata: Situlum, ait, te in hunc citò
 Immitte; properaque in mei partem boni:
 Opimus hìc est mihi repertus caseus:
 Comêdi, quantùm cupiditas voluit mea;
 Nunc satura cogor hunc, sic abrafum, ut vides,
 Deferere. Luna scilicet decreverat,
 Et simul imago Lunæ. Stultè credulus,
 Avidusque prædæ inanis, obsequitur Lupus;
 Præponderansque corpore; & fundum petens,
 Surfum propellit Vulpem; quæ parum anxia,
 Lupo quid fieret, liquit hærentem vado.
 Quod ? cupimus, id verum esse facilè credimus.

F A B U L A X X V.

Cervus æger. ⁸

NEMOROSO in antro Cervus æger cœperat
 Languere: cervi nemoris ejusdem incolæ
 Venère ad ipsum, dictitantes, maximam,
 Quidquid doleret, capere se partem mali.
 Suam ille gratus hos ita benignè vicem
 Dolere visos, optimis affectibus ⁹,

⁷ Cæsar, de Bello Gall. Lib. III. C. 18. *Fere libenter homines id, quod volunt, credunt.* Quam sententiam felici forsan eventu apravillimus fabellæ nostræ, concinnatam hoc modo:

Fere libenter, quod volumus, id credimus.

⁸ La Fontaine, Lib. XII. Fab. VI. Richer, Lib. VIII. Fab. XV. Tanaq. Faber, Fab. III. ex Locmani arabico.

⁹ Ovidius, Metam. L. 7. V. 171.

Non tamen affectus tales confessa.

L. 8. V. 473.

Thestias haud aliter dubiis affectibus errat.

Aptisque verbis, quando id unum nunc potest,
 Remuneratur; & pietatis fedulæ
 Officia laudat; seque, non obstant modò
 Fata nimis aspera, memorem spondet fore.
 At pristina brevè cùm revertisset salus,
 Exsurgit; visit, quo suæ sint res loco:
 Vidensque ab istis solatoribus ¹ suis
 Absumpta latè sua fuisse pabula:
 Officia, dixit, sancta quanti veneunt!

FABULA XXVI.

Graculus. ²

OLIM superbus, impudensque Graculus,
 Fur ipsemet ille, qui Alitis Junonii ³
 Radiantibus se pennis exornaverat,
 Revulfas Ardeæ alas fortè reperit;
 Hasque sibi, stultè cupidus, quo potuit modo,

¹ Tibullus, L. 1. Eleg. 3. V. 15.

Ipse ego solator, cùm jam mandata dedissem,
 Querebam tardas anxius usque moras.

Stattius. Sylv. L. 5. carm. 5. V. 40.

Ille ego lugentum mitis solator.

² Richer, Lib. VIII. Fab. VIII. Galli quidem, qui latinè scire se credunt, si quando dicant, *le Geai de la Fable*, Graculum intelligit volunt. At Latinorum Graculum, si minùs, Corniculam ipsam esse, potest ex eo colligi, quòd etiamnum à Gallis quibusdam illa nominetur *Graille*; & quòd Horatius, L. 1. Epist. 3. V. 19. pro Graculo Ælopi, Corniculam induxerit: avem certè esse non varii, at nigri coloris, ostendit Martialis, L. 1. Epigr. 116.

Sed quandam volo nocte nigriorem,
 Formicà, pice, Graculo, cicadâ.

Atque Aldhelmus Episcopus, qui sub finem seculi septimi floruit, idem in Carmine de laude virginitatis docet his verbis:

Haud etiam vilescit Graculus ater.

Vide Amoenitates juris Aegidii Menagii, Cap. 38.

³ Vide Phædr. Lib. 1. Fab. III.

Aptavit. Ultra nubes se jam præpetem
 Ferri volatu posse sublimi autumat.
 At vix se in auras crassiores sustulit,
 Miserè impeditur, talis remigii ⁴ insolens ⁵,
 In humumque prono capite præceps decidit.
 Ineptos fabula plagiarios notat.

F A B U L A XXVII.

Musarum Alumnus & Bombyx. ⁶

MUSARUM Alumnus junior, nugax, levis,
 Ofor librorum, cubiculumque, quo suus
 Ipsum magister detinebat sedulo,
 Horrere solitus pejùs ⁷ atro carcere,
 Luctum ut fugaret, falleretque tædium,
 Bombycem alebat. Hunc videns subtilibus,
 Quæ neverat ipse, filis sese involvere:
 O stulta Bestia, istis quæ laboribus
 Perfunderis, ait, ut tibi carcerem fruas!
 At ille retulit: Tale opus ni fecero,

⁴ Virgilius, Aen. L. I. V. 300.

Volat ille per aëra magnum

Remigio alarum; ac Libyæ citus adlittit oris.

Et L. 6. V. 18.

Redditus his primùm terris, tibi Phoebe, sacra vit
 Remigium alarum.

⁵ Cæsar, de bel. civ. L. 2. C. 36. *Erat in oppido multitudo insolens belli.*
 Sallustius, Catilin. C. 3. *Animus insolens malarum artium.* Cicero,
 de Orat. L. 1. C. 48. *Ea requiruntur à me, quorum sum ignarus
 atque insolens.*

⁶ Richer, Lib. VIII. Fab. XIII.

⁷ Cicero, Orat. in Anton. C. 5. *Quo neminem Veterani pejùs ode-
 runt.* Ad famil. L. 7. Epist. 2. *Oderam multò pejùs hunc, quàm
 illum ipsum Claudium.* Horatius, L. 4. Od. 9. V. 50.

Pejùsque leto flagitiam timet.

Eruca cogar repere, nec unquam mihi
 Continget, ut venustum muter in Alitem.
 Pueri monentur, doctis ut laboribus
 Se exerceant, ni repere ⁸ per humum velint.

FABULA XXVIII.

Formica & Jupiter. ⁹

FORMICA sortem conquerebatur suam :
 Ævum se ianumeris trahere obnoxium malis ;
 Timere semper, rusticæ plebis gravi
 Ne conteratur plantâ, vel perdicibus
 Jucunda fiat esca : O Jupiter, mihi
 Concede pennas, inquit, ut periculis
 Eripere ¹ tantis incolume possim caput,
 Motus querelâ pervicaci Jupiter
 Pennas concessit imprudenti bestię.
 Ergo illa gaudet munere novo, & se levis
 Tollit per auras : at simul ab hirundine

Et L. I. Epist. 17. V. 30.

Alter Miletii textam cane pejús & angue.
 Vitabit chlamydem.

⁸ Horatius, L. 2, Epist. 1. V. 250.

Nec sermones ego mallem

Repentes per humum, quàm res componere gestas.

L. I. Sat. 3. V. 99.

Cùm prorepserunt primis Animalia terris,
 Mutum & turpe pecus.

⁹ Richer. Lib. VII. Fab. II.

¹ Virgilius, Aen. L. 3. V. 711.

Deferis, heu, tantis nequicquam crepte periculis.

L. 6. V. 365.

Eripe me his, invicte, malis.

Aspicitur; in eam devolans rapido impetu
Avis famelica necopinantem vorat.

Stultè appetentes, dum annuit ², plectit Deus.

F A B U L A XXIX.

Cultor Arborum Imperitus. ³

CUM cupidus aliquis agriculturæ foret,
Animique vanâ elatione turgidus,
Suam latere vellet imperitiam;
Fictâ ambulandi causâ Agricola convenit
Valde peritum: solitis hunc laboribus
Fungentem paulùm observat; atque etiam videns,
Fruticationem cùm superfluam arborum,
Vagos stolones ⁴, ramulos que inutiles
Is amputaret: Cur, ait, tantam facis
Lignique, frondiumque cædem ⁵? Hinc scilicet,
Inquit Colonus, uberior fructus redit.
Neque ille plura quæsiit; & prudentiam
Sese artis omnem jam affecutum credidit;

² Ovidius, *Metam.* L. 2. V. 531.

Dî maris annuerant.

L. 4. V. 558.

Annuît oranti Neptunus.

³ La Fontaine, *Lib. XII. Fab. XX.* A. Gellius, *Lib. XIX. Cap. XII.*

⁴ Plinius, L. 17. C. 1. *Fuere ab iis & cognomina antiquis . . . Stolonum Liciniæ genti: ita enim appellatur in ipsis arboribus fruticatio inutilis.* Varro, *de re rust.* L. 1. C. 2. *Stolonum confirmavit cognomen, quòd nullus in ejus fundo reperiri poterat stolo.*

⁵ A. Gellius, L. 19. C. 12. *Videt fortè vicinum . . . Stolones in pomis, aut in Oleis proceros amputantem; acceditque prope, & cur tantam ligni atque frondium cædem faceret, percunctatus est.* Varro, *de re rust.* L. 1. C. 7. *Cædua silva.* Cicero, & alii: *Cædere arbores.* Tacitus, *Annal.* L. 1. C. 50. *Concædibus (arborum) munitus.*

Abiitque. Fundum mox reversus ad suum,
 Capit securim; & obvios quosque Arborum,
 Bonos, malosque, ramos abscindit miser;
 Spemque furiosus refecat omnem palmitum.

Docet fabella, sæpe ab exemplis bonis
 Capere imperitos peccandi fiduciam.

Sed & severa Stoicorum sanctio ⁶

Hic quoque notatur, animi nullum quæ probat
 Affectum, at omnes penitus excindi jubet.

Illi quidem altæ femina mentis indita

Habuêre, plenaque utilis sapientiæ

Sanxêre multa, & ausus hæc olim fui

Celebrare quodam carmine: sed enim omnium

Præstare cum se motuum expertes volunt,

Nec Dî videntur esse, nec homines mihi.

Quid? Excitatum misericordiæ indolem

Cohibere, frænare pietatem, extinguere

Virtutis etiam igniculos: hæc virtus erit?

Talis apathia ? dici virtus si potest,

Virtutis ergo summum in automatis latet.

⁶ A. Gellius, Loco cit. hanc fabulam refert ex Herode Attico: cujus etiam conclusionem adversus Stoicos talem exhibet: *Sic isti apathiæ sectatores, qui videri se esse tranquillos, & intrepidus, & immobiles volunt; dum nihil curiunt, nihil dolent, nihil irascuntur, nihil gaudent; omnibus vehementioris animi officiis amputatis, in torpore ignavæ & quasi enervatæ vitæ confenescent,*

⁷ Vox ista græca est, quæ quidem Seneca, Epist. 9. & A. Gellius, loco cit. usi sunt: Sed literis hanc latinis potius, Quam græcis, esse scribendam censeo. Idem de voce automati, quæ subsequitur, dictum puta: quanquam sunt Critici qui contendunt, scriptam hanc à Suetonio, Claud. C. 34. literis latinis vocem fuisse, non græcis, ut exhibetur in Editionibus plerisque. *Scripsisse automatum credo Suetonium*, inquit Læv. Torrentius ad hunc locum.

F A B U L A X X X .

Ad Reverendum Patrem Carolum de Neuville.

*Columba, & ejus Pullus; Buboque,
& Aquila.*

I L L U D profectò, Carole, dat animos mihi,
 Quòd laus tua singularis eloquentiæ,
 § Sapientiæque summa vis te non vetant
 Has penitus intueri fabellas leves,
 Quas arte finxi, & expolivi tantulâ:
 Etiamque, quâ sint parte commendabiles,
 Quâ partè peccent, ponderare te sinunt.
 Age nostris æquam perge porrò iusibus
 Præstare mentem. Judex en inducitur
 Regina volucrum: quæ tuam satis probè
 Vicem an sustineat, dispicere nunc te velim.

Columba Pullum excluserat, gratum sibi,
 Studioque magno vigilans educaverat.
 Videbat hunc plerumque apud gentem suam
 Ornari laudibus; & gaudebat in sinu.
 Suffragia tamen blanda multitudinis
 Benevolæ secum tacita dum considerat,
 Timet, immodestus verba ne dederit favor,
 Illuseritque. Veritatis appetens,
 Bubonem, solitum turris in fastigio
 Residere, vitamque agere solitariam,

§ Cicero, Oratoris Cap. LXX. *Est, inquit, eloquentiæ, sicut reliquarum rerum, fundamentum sapientiæ.*

Nil dubitat unà cum suo Columbulo
 Adire, sincerumque iudicium rogat
 Super hujus omni sive virtutum indole ⁹,
 Sive vitiorum. At ille, dotes quælibet
 In quâlibet ipsi luce ¹ ponantur, truces
 Obliquat oculos; quæque, recto si velit
 Examinare intuitu, forsitan probet,
 Statim repudiat, antequàm perspexerit.

Matrem misellam discruciat ingens dolor
 Pudore mixtus: neque Bubonis tetrici
 Vim judicandi pravis ductam ² affectibus
 Cognoscere ejus nimia simplicitas fuit.
 Relinquit ergo moesta acerbum Judicem;
 Metuensque, caræ vera ne nimis nota
 Inusta fuerit proli, hanc respicit, & gemit;
 Neque tamen, oculis sedulò quanquam utitur ³,
 Obnuntiatam turpitudinem potest
 Videre; Bubonisque vereatur licèt
 Auctoritatem, tamen assensum sustinet.

⁹ T. Livius, L. 21. C. 4. de Annibale: *Cum hæc indole virtutum ac vitiorum, triennio sub Asdrubale Imperatore meruit.*

¹ Cicero, de clar. Orat. C. 75. *Adjungit illa oratoria ornamenta dicendi: tum videtur tanquam tabulas bene pictas collocare in bono lumine.*

² Cicero, Orat. pro Mur. C. 30. *Non re ductus es, sed opinione.* Orat. pro Rosc. Com. C. 16. *Unde hoc totum ductum & conflatum mendacium est?* Corn. Nepos, L. 10. C. 10. *Hi falsâ suspitione ducti, immerentes ut sceleratos occidunt.* Ovidius, Metam. L. 14. V. 229.

Invidiâ socios, prædæque cupidine ductos.

Quintilianus, Inst. L. 2. C. 15. *Persuadere Judici, & sententiam ejus ducere in id quod velit.*

³ Plautus, Epid. Act. 1. Sc. 1. V. 3.

Oh! Epidicumne conspico?

R. Certè oculis uteris.

Horatius, L. 1. Epist. 19. V. 45.

Ad hæc ego naribus uti

Formido.

Sed cùm meminerit, Aquilam dici ceteris
 Volantibus unam magis acutum cernere,
 Columbulum illi fittit ultro judici 4:
 Trepida, humilisque, causam veniendi docet,
 Et obsecrat, uti se nimis diu anxiam
 Ab inquieto liberet erroris metu,
 Sententiamque de re omni certam ferat.

Haud renuit Aquila: hos in Columbulum simul
 Defigit oculos, aspicere Solis facem
 Rutilam irretorti qui valent. Postquàm fatis
 Pervidit omnia: Isto, dixit, optimus
 Toto vigescit succus in corpusculo:
 Formæ decenti veneres non defunt suæ,
 Nitore blando, munditiisque simplices 5:
 Quædam at nec absunt negligentia 6 mala,
 Quæ delicatis asperam censoribus
 Creare possint nausæ 7 molestiam 8.

4 Ovidius, Metam. L. 2. V. 427.

De cespite virgo
 Se levat, & : Salve, Numen, me iudice, dixit.
 Phædrus, L. 3. Fab. 13. V. 3.
 Lis ad forum deducta est, vespà iudice.

5 Horatius, L. 1. Od. 5. V. 5.

Simplex munditiis.

L. 2. Epist. 1. V. 158.

Defluxit numerus saturnius, & grave virus
 Munditiæ pepulere.

6 Phædrus, Lib. III. Fab. VIII. V. 15.

Tu formam ne corrumpas nequitia malis.

7 Cicero, ad famil. L. 16. Epist. 11. *Festinare te nolo, ne nausæ molestiam suscipias.* Phædrus, L. 4. Fab. 6. V. 25.

Hoc illis dictum est, qui, stulti, etiam nausæant.

Vulgò legitur: *Siqui stulti nausæant*; at in Cod. MS. *qui stultitiam nausæant*; quod proximè accedit ad, *stulti etiam nausæant*: atque hanc meam conjecturam spero approbandam fore.

§ Hos porrò censes delicatos ut mihi placarem, neque studio, neque operæ me pepercisse, postrema hæc mearum fabellarum editio, ceteris longè emendatior, fortasse testabitur.

Plumisque, pennisque varius color infidet,
 Quem cura facilis, & naturalis decor
 Concentu amico ad elegantiam instruunt:
 At suavitatem paulò concitator
 Animaret utinam virtus, & nusquam aureæ
 Mediocritatis lumen elanguesceret!
 Imbelle rostrum, & innocens, rixam fugit,
 Parabilesque, & obvios tantùm cibos
 Adhibere novit: sed animosiùs velim
 Converteretur in omne noxium pecus;
 Et in ciborum delectu cupiam quoque,
 Gustûs adesset doctior sagacitas.

Hunc tu tamen, pia mater, gaudeas licet
 Genuisse talem: Paucis, ⁹ plura cùm nitent,
 Maculis offendi, candida ratio vetat.

FABULA XXXI.

Equus & Sessor imperitus.

LORIS finebat currere admittis Equum
 Vehementem Sessor imperitus: quod videns
 Clamavit aliquis: Ni caves, tuum brevè
 Immodicus ille deferet ruptum impetus
 Sonipedem: age ergo, lora prudens contine.
 Extimuit, at se dum putat ¹ meus hic stupor
 Præstare, quod monetur, conatu aspero,

⁹ Horatius, Ar. poet. V. 352.

¹ Catul. carm. 17. V. 21.

Talis iste meus stupor nil videt, nihil audit.

Subitoque frena concutit; Equus & ferox
 Simul erigit se, non ferens molestiam,
 Præcepsque retro lapsus Sessorem opprimit.

Quàm temperatum sibi-moderamen ² expetant
 Homines regendi, ex hâc fabellâ discimus.

² Ovidius, *Metam.* L. 2. V. 67.

Ultima prona via est, & eget moderamine certo.

L. 6. V. 677.

Sceptra loci, rerumque capit moderamen Erechtheus.

FABULARUM
ÆSOPIARUM
LIBER NONUS.

PROLOGUS.

PERICULOSAM miles ingressus viam
Non tam sollicitè ab hostium infidiis cavet,
Quàm veritus ego sum, & anxius operam dedi,
Ne quempiam hisce fabulis offenderem.
Quòd si secùs contingat: haud crimen meum,
Sed malevolorum injusta criminatio,
Hominumve stultè errantium vanissimæ
Suspiciones ¹, quælibet species mali

¹ Anti-Lucretius, L. 6. V. 370.

Detegitur, nec suspicio est.

Ibidem, V. 491.

Suspicioque fuit sensus & amoris in illà.

L. 7. V. 1134.

Qui plerumque nihil nisi suspicione tenebant.

At Martialis, L. 11. Epigr. 46. V. 5.

Oblinitur, minimè si qua est suspicio rimæ.

P. Syrus, V. 7.

Ad tristem partem strenua est suspicio,

Mihi imputetur, hanc omnem conflayerint 2.

Cœptus quàm honestâ fuerit hic meus labor
 Ratione, quantumque habeat innocentiae,
 Monere toties, nescio an quidquam mihi
 Sit profuturum: sed nihil certè magis
 Mihi expetendum, quàm laus ingenue & probæ
 Integritatis 3, & nihil magis expeto.

FABULA I.

Anguilla & Anguis. 4

ANGUILLA dixit Angui: Cur nostrum genus
 Quotidie homines prendunt, deglubunt, edunt;
 Dum vos refugiunt, ac timent attingere?
 Respondit Anguis: Hi sciunt videlicet,
 Prodesse nos nihil, & nocere plurimùm.
 Improbilas ipsa sæpe tuetur improbos.

V. 730.

Suspicio sibi ipsa rivales parit.

Phædrus, L. 3. Prolog. V. 45.

Suspicione si quis errabit suâ.

Ibidem, Fab. 10. V. 36.

Maligna infontem deprimit suspicio.

Denique eandem hanc syllabam semper producit Terentius.

2 Cicero, Orat. pro Cluën. C. 4. *Faciam, ut intelligatis, quid res ipsa tulerit, quid error efflaxerit, quid invidia contlarit.*

3 Cicero ad Attic. Lib. VII. Epist. 2. *Dedit (Cato) integritatis, justitiæ, clementiæ, fidei mihi testimonium.*

4 Absternius, Fab. XVII. Færnus, Fab. XXVII, P. Targa, Fab. 32. *Vedizotti, pag. 40.*

FABULA II.

Piscis. 5

BENE calefactam 6 missus in fartaginem
 Piscis, furente ut se calore liberet,
 Resilit; at prunas miser in ipsas decidit:
 Sic ergo, frictus 7 ne pereat, assus perit.
 Quem pertinacis ira Fortunæ premit,
 Mutat aliquando, nec tamen vitat malum.

FABULA III.

Sus & Apes. 8

APICULA 9 teneram læserat Suis cutem:
 Iratus ille, tantulæque tam levem
 Punire volueris punctiunculam 1 volens,

5 Absternius, Fab. XX.

6 Cicero, ad Attic. L. 2. Epist. 3. *Balneum calidum jubebo.* Horatius,
 L. 2. Epist. 2. V. 169.

Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
 Virgilius, Aen. L. 12. V. 65.

Cui plurimus ignem

Subjecit rubor, & calefacta per ora cucurrit.

7 Celsus, L. 2. C. 18. *Tum res eadem magis alibi jurulenta, quàm
 assa; magis assa, quàm fricta.* Horatius, Ar. poet. V. 249.

Nec, si quid fricti ciceris probat & nucis emptor,

Aequis accipiunt animis, donantve coronâ.

Plautus, Bacch. Act. 4. Sc. 5. V. 7.

Tam frictum ego illum reddam, quàm frictum est ciceri.

Varro, de re rust. L. 2. C. 4. extr. *Triticum frictum carz
 oportet.*

8 Absternius, Fab. XXXVIII. Le Noble, Fab. XXVII.

9 Priscianus, L. 3. pag. 613. *Et apes, cujus diminutivum, pro e,
 longam i habuit apicula.* Plautus, Curc. Act. 1. Sc. 1. v. 10.

Egon apicularum operâ congestum non feram?

Quo in versu syllaba, quam memorat Priscianus, brevis est.

1 Seneca, de vitâ bea. C. 15. *Ad voluptatum dolorumque punctiuncu-*

Aggreditur ipsum disjicere apiarium,
 Quassatque rostro: totum at examen ruit,
 Et mille punctum aculeis hostem fugat.

Qui vindicare injurias quærit leves,
 Ille sibi plerumque graviores fuscitat ².

FABULA IV.

Picta Solitudo & Columba. ³

PICTAM in pariete imaginem blandissimam
 Taciti Recessûs ⁴, temere positas arbores,
 Has permeantem innubili lucem ætheris,
 Interque gramina fugientem rivulum,
 Vidit Columba; cùmque premeretur fiti,
 Hùc celeritate, quantâ potuit, se intulit:
 At misera solido offendit; & in ipso impetu
 Male vulnerata, præceps ad humum corruit.

Hæc fabula homines, heu! nimis multos monet,
 Quos vana species ad suum damnum trahit.

las concitatur. Et Epist. 54. *Pedes dolent; articuli punctiunculas sentiant.*

² Virgilius, Georg. L. 4. V. 454.

Tibi has misorabilis Orpheus
 Haudquaquam ob meritum pœnas, ni Fata resistent,
 Suscitât.

³ Æsopus Fab. CXX. Loemanus, Fab. XXVII. Camerarius, Fab. CXIX.

⁴ Cicero, ad Attic. L. 12. Epist. 26. *Mihî solitudo & recessus provincia est.*

FABULA V.

Pastor & Rex. ⁵

OVIVM regebat magnum & eximium gregem
 Pastor beatus: cujus cum prudentiam,
 Industriamque cognovisset proximæ
 Rex Civitatis; hunc, ut ovibus, sic quoque
 Aptum regendis hominibus fore judicans,
 Ad se vocavit, & reluctantem licet,
 Regni administrum fecit. Ille, qui satis
 Ingenii haberet, vique judicii bonâ
 Instructus esset, virtutesque ceteras,
 Quarum usus indigeret ⁶, facile consequi
 Studio & labore posset, rem Domini simul
 Populique rectè gessit, & tulit datas
 Utrinque laudes. Quosdam at Aulæ principes
 Livor malignus impulit, ut mendaciis,
 Dolisque turpibus in animum Regis graves
 Suspicionum ⁷ injurias inducerent.
 Hunc insusurrant furtis ditari suis,
 Pecuniamque publicam corradere:
 Arcam fuisse visam in ejus cubiculi ⁸
 Secretiore parte, clausam sedulo,

⁵ La Fontaine, Lib. X. Fab. X.

⁶ Virgilius, Ecl. 2. V. 71.

Quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget usus.

⁷ Consule notationem ad Prologum hujus libri.

⁸ Commirius, Fab. de Mure, Fele, & Muscipulâ:

Vacuo sedebat machina in cubiculo

Brevis est hujus ultimæ vocis secunda syllaba; in quâ & Fraguerius, exemplo fortasse Commirii, cujus carmina in deliciis habebat, deceptus erravit: scripsit enim, Carm. 41. Edit. an. 1740.

At qui te, viduo manè cubiculo.

Multisque lamnis communitam ferreis:
Illic recondi scilicet raptas opes.

His invidorum machinationibus
Rex denique victus arcam recludi jubet.
Nil perturbatus ille, suæque conscius
Integritatis: Magne Rex, inquit, cave,
Ne fiat id, quod postea infectum velis:
Crede innocenti: nesciam labis meam
Semper fuisse, & esse adhuc testor fidem:
Ultra ne inquire. Sed cum proficeret nihil,
Arcam recludit ipse; simulque proferens
Singula, cucullum scilicet pastorium ⁹,
Sagumque rusticum, & panarium ¹, & pedum,
Et fistulam: Thesaurus en, inquit, meus:
Hunc olim amare solitus, hoc uno frui
Deinde volo: forsan invidere desinent
Malevoli. Rex pudore confusus gemit;
Et execratus scelera gentis invidæ:
Ne me, ait, amice, miserum amicum desere.
At ille durus fugit, & oves redit ad suas.

Et Carm. 45.

Nec mensas modò, sed cubiculorum.

Terentius, Adelph. Act. 4. Sc. 5. V. 60. qui versus Octonarius est:

Et illam sine tuâ operâ in cubiculum iri deductum domum.

Phædrus, L. 3. Fab. 10. V. 21.

Intravit rectâ cubiculum uxoris petens.

Plautus, Afin. Act. 4. Sc. 1. V. 42.

Ita scilicet facturam: verum in cubiculo.

⁹ Ovidius. Metam. L. 2. V. 680.

Illud erat tempus, quo te pastoria pellis

Texit; onusque fuit baculum silvestre sinistrae,

Alterius dispar septenis fistula cannis.

¹ Varro, de ling. lat. L. 4. Panarium, *ubi (panem) adservabant.*

Plinius, L. 1. Epist. 6. *Proinde cum venabere, licebit, auctore me, ut panarium & lagunculam, sic etiam pugillares seras.*

Invidia nunquam vincitur: hanc virtus femet
Experta cedat, si sibi ipsa consulat.

FABULA VI.

Rusticus & Sophus. ²

LONGINQUAM ad oram vi procellosi maris
Allisa quondam navis Rusticam & Sophum,
Mersis profundo ceteris, ejecerat,
Potûs, cibique, & omnium rerum indigos.
Omnem suam illi miseriam postquam satis
Habuère perspectam, & vident jam se fame
Esse perituros, aliquid opis ni suppetat,
Moerent, silentque: mox tamen Sophus prior:
Bono inquit, animo ³ es; me duce, sperari potest
Fortuna melior: hinc ad urbem proximam
Citò ambulemus ⁴: uberes scientiæ
Fontes aperiam: quid malum sit, quid bonum,
Quid turpe, quid decorum, gentem barbaram
Docebo; mentibus ingeram novitiis
Honesti amorem; omnesque sanctis artibus
Rite institutos adducam, ut suas opes
Quascumque participare nobiscum velint.

² La Fontaine, Lib. X. Fab. XVI.

³ Terentius, Phorm. Act. 5. Sc. 7. V. 72.

C. At vereor, ut placari possit. D. bono animo es.

⁴ Terentius, Phorm. Act. 5. Sc. 7. V. 43.

In jus ambula.

Cicero, ad Attic. L. 8. Epist. 14. *Eo modo autem ambulat Cæsar, & iis diariis militum celeritatem incitat, ut timeam, ne civibus ad Brundisium, quàm opus sit, accesserit.*

At Rusticus: Quis, inquit, antequàm tuas
 Tot artes, tamque difficiles persuaseris,
 Efficiet, misera ne fames nos enecet?
 Alimenta ventri, inani jam nimis diu,
 Paranda sunt quamprimùm; & hac ipsâ die
 Coenare cupio; provisoque protinus,
 Ne desit id quod flagitat necessitas.
 Dixit; simulque proximum petit nemus;
 Ramos defringit arborum, mundat, ligat,
 Defert in urbem, venales pronuntiat,
 Vendit, cibosque factâ ⁵ emit pecuniâ.
 Ars optima, suo quæ domino ⁶ victum parat.

F A B U L A V I I.

Ad Josephum Farsettium, Patricium Venetum,
 & in Academiâ * Florentinâ socium.

Felis & Mus.

T U S C I sermonis illius veteris, boni
 Sanè, & faceti, & elegantis, integram
 Urbanitatem versibus adhibes tuis,
 Jucunde Farsetti, & poeticam simul
 Nôsti latinam, scriptor haud incallidus.

⁵ Cicero, in Verr. Lib. 2. C. 6. *Quærere ipse secum & agitare cum suis coepit, quibusnam rebus maximam pecuniam facere posset.* De Divin. L. 1. C. 49. *Ut ostenderet, etiam philosophum, si ei commodum esset, pecuniam facere posse.*

⁶ Cicero, de Legib. L. 3. C. 12. *Si Senatus dominus sit publici consilii.* Tuscul. L. 3. C. 5. *Qui ita sit affectus, cum dominum esse verum suarum vetant duodecim tabulæ.* Orat. pro Bal. C. 13. *Hæc sunt enim fundamenta firmissima nostræ libertatis, sui quemque juris & retinendi & dimittendi esse dominum.*

* Della Crusca.

Avitum honorem his perge porrò mitibus
 Ornare studiis: at voluptatem sequi
 Malam, improbe delicias miserabiles
 Amoris ullo ne dehinc lepido velis
 Celebrare cantu, fabula sequens admonet.

Felis dolosa Murem incautum ceperat:
 Gulæ voracis impetus primùm fuit
 Prædam comedere; sed malam urget bestiam
 Alia cupiditas, & cogit aliquantulùm
 Differre cædem: fraudulentis scilicet
 Priùs oblectare collibet se lusibus.

Suum ergo, fingens se misereri, mitibus
 Connivens etiam oculis, vel obvertens caput,
 Captivum omittit; at fugientem mox levi
 Cursu assicuta recipit: gaudio exilit,
 Circùmque subfilit, & resiliit, & infilic;
 Et rursus omittit; & fatigatum metu,
 Sævoque ludo, mulcet, ac demitigat
 Clemente plantâ, aut unguibus mediocriter
 Exertis excitat ad inutilem fugam;
 Tum semivivum, more pilæ, sursum vibrat;
 Jactat, receptat ⁷, vexat, ac demum vorat.

Animam inscientem retibus postquam suis
 Amor impedivit, barbarus & exlex Amor,
 Blanditur atrox, & jocatur perfidus,
 Demumque luctu perditum immolat ferox,

⁷ Lucanus, L. 7. V. 810.

Cuncta sinu.

Natura receptat

FABULA VIII.

Villicus, Vulpis, & Canis. ⁸

ADVENERAT NOX, immemorque Villicus
 Liquerat apertas gallinarii fores.
 Jejuna Vulpis sensit; & somno gravi
 Dum familia omnis, & Canis custos jacent,
 Huc avida ficcis faucibus ingreditur: nihil
 Discernit, an gallina, vel pullus neci
 Mandetur; prima quæque mactat corpora;
 Prædamque secum, quantam ferre potest, rapit.
 Ubi sua damna postero agnovit die,
 Doloris impos Villicus objurgat Canem,
 Cæditque fuste. At ille contra: Cur, ait,
 Me plectis immerentem? an ideo sum nocens,
 Quòd tu ipse fueris negligens? ⁹ rei tuæ?
 Herus ubi peccat, sæpe servus plectitur.

FABULA IX.

Cygnus. ¹

CYGNUS canorâ voce placuerat diu,
 Multamque laudem, dulce cantûs præmium,

⁸ La Fontainé. Lib. XI. Fab. III. Abstemius, Fab. CXLIX. Jaisus. Biblioth. Rhetor. Tom. 2. pag. 752.

⁹ Cicero, in Verr. L. 3. C. 62. *Sit aliquis dissolutior in judicando; legum, officii, reipublicæ, sociorum, atque amicorum negligenter.* Seneca, de Ira, L. 1. C. 1. *Dum alteri nocet, sui negligens.*

¹ Richer, L. III. Fab. VIII. Boursault in suâ Comœdiâ Æsopicâ primâ. Act. 1. Sc. VI.

Retulerat: at pertædet illum denique
 Quòd usque eodem canere dicatur modo.
 Itaque natura & usus quod perfecerant,
 Omne id repudiat, & novos tentat sonos.
 Os distorquetur: dura vox extruditur:
 Nescio quid canitur gutture invito insolens.
 Laudare soliti vituperant, si qui audiunt;
 Istumque, dicunt, Cycnum, an Anserem licet
 Credere? figura Cycni, vox est Anseris.
 Hùc sequere, quà Natura tibi monstrat viam.

FABULA X.

Simius & Speculum. ²

QUI, qualis esset, nesciebat Simius,
 Et se putabat bellulum, effigiem suam
 Vidit fideli redditam ³ à Speculo: nihil
 Ad se attinere tale simulachrum ratus,
 Gaudet videndo; ridet; acres & jocos
 Subamarus insicetam in bestiam jacet:
 Industriamque laudat artificis manum.

Sed aliquis: Heus, te, dixit, ignoras? tua est
 Ipsa hæc imago. Sentit hìc porrò asperam
 Vim veritatis Simius, jamque incipit
 Damnare Speculum, quod priùs laudaverat.

² Richer, Lib. VII. Fab. I.

³ Plinius, Hist. L. 35. C. 7. *Publicas porticus investivit picturâ, ut constat, gladiatorum ministrorumque omnium veris imaginibus redditis. Et L. II. C. 37. de Oculis: Adeoque iis absoluta vis speculi, ut tam parva illa pupilla totam imaginem reddat hominis.*

Qui Fabularum noverit proprium genus,
 Hasque esse Specula meminerit posita omnibus
 Quò spectet illud argumentum, intelliget.

F A B U L A X I.

Gallus & Cochlea. ⁴

AD culmen excelsæ arboris dum nititur
 Gallus se tollere volitando, nec potest;
 Hùc pervenisse Cochleam attonitus videt.
 Efficere id autem quonam licuerit modo,
 Pennis carenti, scire discupit, & rogat.
 Quid tum, inquit illa, si volare nescio?
 Adrependi ⁵ artem calleo magis utilem.

F A B U L A X I I.

Serpens & Talpa.

ME cæcitatæ admodùm miseret tuæ,
 Talpæ inquiebat Serpens; namque vix potes
 Erumpere foràs, & aliquantùm progredi,
 Quin te salutis offeras periculo.

Hæc cura, retulit Talpa, ne te maceret:
 Rarò ambulare cupio; latibulum colo ⁶,

⁴ Richer, Lib. IX. Fab. XI.

⁵ Horatius, Lib. 2. Sat. 5. V. 48.

Adrepe officiosus.

⁶ Cicero, ad famil. L. 2. Epist. 12. *Urbem, urbem, mi Rufe, cole, & in ista luce vive.*

Meisque vitam tutus in tenebris ago.
 Te verò, qui tam acutum cernere diceris,
 Nullane pericula premunt? Audivi tamen
 Jacere vestræ plura gentis corpora,
 Quàm nostræ, acerbæ quæ data fuerint neci.

FABULA XIII.

Culex. ⁷

AB avidâ Procne cùm suam opprimi Culex
 Gentem videret, aeriis cessit plagis;
 Et se recepit rustici vilem in casam:
 Sed usquequaque retia hîc extendere
 Videns araneam: Heu ⁸: ait, misero mihi
 Quid quæsi? Iste plenus infidiis locus,
 Plenus periclis. Ergo textricem suæ
 Inimicam genti abominatur, & fugit.
 Hinc ad superbam divitis volat domum,
 Furtimque splendidum in conclave permeat:
 Latet aliquandiu, animi dubius, an fatis
 Sibi omnia tandem tuta sint. Postquàm metum
 Abjecit omnem, ex angulo erumpit levis:
 Atque: Bona, dixit, habitat has ædes Salus:
 Lautè, beatè, tutò vivere hîc licet.
 Nox interim advenit; accendantur lumina:

⁷ Richer, Lib. I. Fab. VI.

⁸ Ovidius, Heroid. Epist. 6. V. 7.
 Heu! ubi pæcta fides?

Novus iste Culici fulgor infueto ⁹ placet!
Hùc ergo ruit; at ustulatur ¹, & crepat.

Sæpe hostes sapiens qui suos fûgit, suâ
Sibi hostis ipse deinde stultitiâ perit.

F A B U L A X I V.

Mulus & Porcus.

M A C E R & onustus sarcinâ nimiùm gravi,
Tardè ambulabat, & suam crebrò gemens
Vicem dolebat Mulus: hunc Porcus, sua
Quem nimia pariter impedièbat ² obesitas,
Sic consolandi gratiâ allocutus est:
Age verò, frater, hos inanes comprime,
Parumque honestos gemitus: æquo animo sequi
Sua quisque fata debet: omnes te sciunt
Natum gerendis oneribus, quæ si libens
Alacrisque gerere detrectaveris; nihil
Profeceris; ea namque cogêris tamen,
Tristisque, gerere. At oculos in me denique
Conjice, tuamque disce fortunam pati.
An leviùs esse, quàm te, onustum me putas?
Adverte quantum pinguitudinis ³ geram:

⁹ Phædrus, L. I. Fab. 2. V. 7.

Non quia crudelis ille, sed quoniam grave
Omne infuētis onus.

¹ Catullus, Carm. 36. V. 8.

Infelicibus ustulanda lignis.

² Varro de re rust. Lib. II. Cap. IV. pag. 73. Edit. Scriverii: *Sus usque
adeo pinguitudine crescere solet, ut seipsa stans sustinere non pos-
sit, neque progredi usquam.*

³ Varro, Ibidem: *In Arcadiâ scio à me esse spectatam suam, quæ præ*

Meum illud onus est, quo quidem totus premor
 Eò usque, vix ut ingredi + liceat mihi;
 Et vita nostra peragitur nihilominùs
 Satis jucundè; nec curis edacibus,
 Ullisve porrò gemitibus corrumpitur.

Orationem Porci Mulus respuens:
 Sortem, ait, utrinque disparem esse non vides?
 Efferem beatus, si carerem farcinâ;
 At tu miser eris, cùm tuum amittes onus.

FABULA XV.

Vulpis. 5

DUM Vulpis furtim villici chortem subit,
 Queritur, meatus quòd fit angustus nimis:
 Sed insequentem posthac dum refugit canem,
 Queritur, meatus quòd fit multò laxior.
 Humana sæpæ ratio secum diffidet 6.

pinguitudine carnis non modò surgere non posset; sed etiam ut in ejus corpore forex, exesd carne, nidum fecisset, & peperisset. Et pag. 72. Alitur maximè glande, deinde fabâ, & ordeo & cetero frumento: quæ res non modò pinguitudinem efficiunt, sed etiam carnis jucundum saporem. Columella, L. 8. C. 8. extr. Sed nihil ista res pinguitudinis efficit,

4 Cicero, Orat. pro Rab. C. 7. Qui (M. Aemilius) cùm ingredi vix posset, non ad insequendum sibi tarditatem pedum, sed ad fugiendum, impedimento fore putabat.

5 Richer, Lib. V. Fab. XIX. Faernus, Fab. XLIV. P. Targa, Fab. 43.

6 Cicero, de fin. bon. & mal. L. 1. C. 18. *Animus à se ipse diffidens secumque discordans.* Acad. L. 4. C. 47. *Inter se diffident Cum Cleanthe doctore suo Chrysippus diffidet.* Auctor Rhetoricor. ad Herenn. L. 2. C. 9. *Voluntas scriptoris cum scripto diffidere videbitur.*

F A B U L A X V I.

Rubus & Ovis. ⁷

P L U V I A imminebat: sic hortatus est Ovem
 Rubus: Procellam non vides? quid restitas?
 Hùc recipe te celeriter in meos finus,
 Tua ne tam nitida permadescant ⁸ vellera.

Diffidere cuiquam nescia Bidens paruit;
 Utque Rubi densis protegeretur frondibus,
 Spinosa se hujus brachia inter condidit.
 Pluviam quidem vitavit: at beneficium
 Hospitis avari pretio magno constitit ⁹.
 Abire nullo quippe jam potuit modo,
 Quin lanæ id omne, quod fuisset ab improbis
 Semel apprehensum brachiis, relinqueret.

Fabula rapaces ad Patronos pertinet.

F A B U L A X V I I.

Villicus & Columba.

C I B U M Columbæ Villicus cùm poneret,
 Grana, inquit, ista doleo certè quod tibi
 Afferre cogor: quantò justius bovi
 Apponerentur, cujus irrigata sunt

⁷ Richer, Lib. XI. Fab. XI. La Motte, Lib. III. Fab. X.

⁸ Columella, L. 2. C. 4. *Nisi si magnis ac subitaneis imbribus terra permaduerit.* Seneca, de Provid. C. 4. *Fugite delicias; fugite enervatam felicitatem, quæ animi permadescunt.*

⁹ Plinius, Hist. L. 12. C. 18. *Tanto nobis delicia & femina constant!*

Sudore multo? vili & infuavi tamen
 Contentus ille foeno vitam sustinet:
 Sed te otiosam, desidemque tam bonis
 Gaudere vitæ subsidiis, ægre id fero.

Retulit Columba: Talibus granis doles
 Me refici; at illa delegisti sedulus
 Toto ex acervo pessima, reservans tibi
 Quæcumque bona sunt. His operarium ¹ bovem
 Fuisse longe digniorem ² judicas:
 At natura ejus non petit tales cibos.
 Me denique otiosam ac desidem vocas:
 Ingrate! nostris perfrui te fetibus
 Potes oblivisci? mihine pullos educo,
 An tibi, qui sæpe, cùm teneram lanuginem
 Vix induerunt, hos mihi abripis, & voras?
 Tuam ergo curam desine tam levem queri,
 Unde tibi tanto fenore pretium redit.

FABULA XVIII.

Cornicula & Columba. ³

CORNICULA olim cùm Columbam inviseret,
 Fecunditatem gratulari cœperat,
 Quæ singulis progeniem mensibus ederet.

¹ Columella, L. 6. C. 2. extr. de bubus: *Humilis enim & modica corporatura pecoris operarii debet esse, nervis que & musculis robusta.*

² Virgil. Æneid. Lib. IX. V. 212.

Te superesse velim: tua vitâ dignior ætas.

³ Æsopus, Fab. 121.

At illa: Ne mei, inquit, commemores mihi
 Caufam doloris. Parere toties quid juvat?
 Quoscumque pullos educo, dominus rapit
 Avarior, damnisque ditescit + meis.

Plerumque misera est fervilis fecunditas.

F A B U L A X I X.

Psittacus. 5

P R O B E educatum, prænitentem corpore,
 Ac prævalentem Psittacum vir nobilis
 Emerat: hunc Atrienfi curandum dedit;
 At ille totum id rejicit negotii
 Ad Janitorem, Janitor ad Topiarium 6,
 Demum Topiarius ad inertes Pedisequos 7;
 Qui, fatis herili, necne, fiat Psittaco,
 Flocci æstimantes 8, illum sæpe & sæpius

4 Lucretius, L. 5. V. 1248.

Sive feras interficere, & ditescere prædâ.

5 Furetiere, Fab. XLIII.

6 Cicero, Parad. 5. C. 2. *Alii lautiores, ut sibi videntur, servi, sed tamen servi, Atrienfes ac Topiarii. Et ad Q. Fratr. L. 3. Epist. 1. C. 2. Topiarium laudavi: ita omnia convellit edera, quâ basim villæ, quâ intercolumnia ambulationis. Plinius, Hist. L. 15. C. 29. de myrtis: Sativarum genera Topiarii faciunt.*

7 Phædrus, L. 4. Fab. 4. V. 36.

Vestem, uniones, pedisequos, & cetera
 Illi adsignate, vitam quæ luxu trahit.

Terentius, Andr. Act. 1. Sc. 1. V. 95.

Quia erat formâ præter ceteras

Honestâ & liberali, accedo ad pedisequas.

Plautus, Aulul. Act. 3. Sc. 5. V. 27.

Ancillas, mulos, muliones, pedisequos.

Atque Pareus in suo lexico: *Ubiuis in manuscriptis membranis unico sibilo (id est literâ S non geminatâ) scribitur hæc aëlio.*

Catullus, Carm. 5. V. 2.

Rumoresque senum severiorum
 Omnes unius æstimemus assis.

Cibique, potûsque indigentem negligunt,
 Adiguntque, fortem ut pristinam recolens gemat;
 Et: Vita, dicat, paupere mihi sub casâ
 Heri prioris quantò erat beatior!
 Quas convenire scîssset naturæ meæ,
 Cautè eligebat, præparabat sedulò,
 Et copiosè largiebatur dapes,
 Altor ⁹ mihi solus ille quidem, sed optimus.
 Nunc in superbâ hujusce nobilis ¹ domo,
 Ubi meliorem mihi fore fortem credidi,
 Vita mea fervis commendatur plurimis,
 Longâque miser intereà conficior fame.

Benefaciendi curam si susceperit
 Idoneus unus, præstat multitudini.

FABULA XX.

Vulpis & Lupus ²

CITATIORE dum viam carpit gradu,
 In foveam Vulpis inopinanter decidit.
 Accedit hùc fortè Lupus, & dum prospicit:

⁹ Ovidius, Metam. L. II. V. 101. de Baccho Sileni alumno:
 Gaudens altore recepto.

¹ T. Livius, L. 22. C. 58. *Missus cum his Carthalo, nobilis Carthaginensis.* Plinius, Jun. L. 5. Epist. 17. *Ne nobiles nostri nihil in domibus suis pulchrum, nisi imagines, habeant.* Phædrus, Lib. 5. Fab. 7. V. 16.

Erat facturus Indos quidam nobilis.

Sic legitur in Cod. MS. & in permultis editionibus.

² Benferade, Fab. LXXIII. Abstemius, Fab. CXV. Faernus, Fab. XLIX. P. Targa, Fab. 47. Verdizotti, pag. 45.

Age, inquit illa, amice, quod facilè potes
 Dare, perituræ ne mihi auxilium nega:
 Aliquot recisos quære ramos arborum,
 Et injice, qui me ad resiliendum sublevent.
 Lupus ad hæc: Sine modò, quod petis, faciam lubens:
 Sed dic, amabo, num diu est ³, cùm sic jaces?
 Tuque adeò, quam prudentem & callidam ferunt,
 In has incurrere infidias quonam modo
 Potueris, ego profectò scire pervelim.

Ohe, reclamatione Vulpis impatiens moræ,
 Nunc ista desine, quæso: me primùm adjuva
 Ex hoc periculo ut reducar ocyùs:
 Tibi nostra tum omnis historia narrabitur.

Periculosa ne beneficium morâ
 Corrumpe lentus; at juva citò, quem juvas.

FABULA XXI.

Viatores duo & Latro. ⁴

DUO Viatores dum simul faciunt iter,
 Marsupium unus reperit plenum aureis.
 Eia, inquit, alter, in commune ⁵: sed lucri
 Ille negat ullam posse se partem dare;

³ Plautus, Merc. Act. 3. Sc. 1. V. 44.

Nam illi quidem, haud sanè diu est, cùm dentes exciderunt.

⁴ Æsopus, Fab. LXXXIII.

⁵ Seneca Epist. CXIX. *Quoties aliquid invèni, non expecto donec dicas, in commune; ipse mihi dico.* Phædrus, Lib. V. Fab. VI. V. 3.

Eia, inquit, in commune, quodcumque est lucri

Totumque jure uni reservandum sibi
 Contendit, unus cum ipse sit, qui invenerit.
 Interea utrique armatus occurrit Latro.
 Nummorum tunc possessor: Eia, dexteram
 Confer, ait; vimque vi repellamus: duos
 Non vincet unus. Pauper at retulit comes:
 Non tanti est: quid enim possit hic vacuo ⁶ mihi
 Abripere? sed tu, habere qui solus bonum
 Volueris, solus jure nunc malum feres,

FABULA XXII.

Mercurius & Sculptor. ⁷

MERCURIUS in cujusdam Sculptoris domum
 Cum divertisset, patris effigiem sui
 Aspexit; & quaesivit, quanti venderet.
 Hanc nummulis ut audit omnino decem
 Sibi comparari posse, gaudet in sinu,
 Venire magnum tantulo pretio Jovem.
 Sed hic suum quoque stare simulachrum videns,
 Multoque pluris esse vendendum ratus:
 Quanti, inquit, istud? Sculptor autem: Si alterum
 Stipulatâ signum compares pecuniâ,
 Istud tibi pro cumulo ⁸ mercedis dabo.

⁶ Juvenalis, Sat. 10. V. 22.

Cantabit vacuus coram latrone viator.

⁷ Richer, Lib. IV. Fab. VI. Æsopus, Fab. XC. Faernus, Fab. XLVII.
 P. Targa, Fab. 38.

⁸ Cicero, ad Attic. L. I. Epist. 16. *Pro mercedis cumulo fuerunt.*
 Cumulus mercedis est id quod pactionem excedit, quod datur, ut
 Galli dicunt, *par dessus le marché.*

Ridicula quàm sit humillorum vanitas ⁹,
Tunc, justa cùm fit æstimatio, patet.

FABULA XXIII.

Gallus & Vultur. ¹

IMPERIUM latè gentem in gallinaceam
Sibi afferuerat victo Gallus æmulo:
Hinc se superbus tollit ad culmen domûs,
Suam ipse cantu celebret ut victoriam,
At Vultur audit, & advolans illum rapit.
Impunè victor nullus insolens ² fuit.

FABULA XXIV.

Idem argumentum.

PACIFICE agebant ³ Galli duo: supervenit
Gallina, bellumque simul. O Amor, Ilium

⁹ Errant, qui putant, voce vanitatis non posse quamdam animi elationem significari. Suetonius, Vitell. C. 10. *Plurimum meri propalam hausit, passimque divisit, pari vanitate atque insolentiâ.* Tacitus, Hist. L. 3, C. 73. *Circumsistunt Quindæium Atticum consulem, umbrâ honoris & sudmet vanitate monstratum.* Vitâ Agric. C. 18. *Nec Agricola prosperitate rerum in vanitatem usus.* Vell. Paterc. L. 2. C. 80. *Hic vir omnium vanissimus... inflatusque ampliùs XX legionum numero.* Phædrus, L. 5. Fab. 7. V. 1. Ubi vanus animus, aurâ captus frivolâ.

¹ La Fontaine, Lib. VII. Fab. XIII. Benferade, Fab. CLIII. Æsopus, Fab. CXLV. Aphthonius, Fab. XII. Locmanus, Fab. XXXV.

² Phædrus, Lib. 1. Fab. II. V. 12.

Tunc ille insolens:

Qualis tibi videtur opera hæc vocis meæ?

³ Terentius, Adel. Act. 3. Sc. 4. V. 56.

Quàm vos facillimè agitis, quàm estis maximè
Potentes, dites, fortunati, nobiles.

Tacitus, Annal. L. 3. C. 73. *Quòd hostium more ageret.*

Tu perdidisti! Prælium satis diu
 Inter feroces æmulos dubium ⁴ fuit:
 Addebat animos nempe spectatrix frequens,
 Quam fama pugnae nuntia huc acciverat:
 Sed unus altero inferior tandem, & male
 Mulcatus, hinc se proripit celeri fuga;
 Et, abscondat ubi dedecus, latebram petit;
 Helenamque non unam, ah! suo partam ⁵ gemens
 Relinquit hosti, præmium victoriæ.
 Interea tecti scandit ad fastigium
 Victor superbus & epinicum ⁶ sibi
 Canit ipse, acutis ingeminans clangoribus.
 At vultur, auras ambiens dum circinat ⁷,
 Quæritque prædam, audivit, & simul ingruens,
 Stultè triumphantem occupat, lacerat, vorat.

FABULA XXV.

Canis domesticus & Canis externus. ⁸

CONVIVIUM solemne Canis domesticus
 Videns parari, invitat externum Canem,
 Secum ut futuri particeps fiat boni.

⁴ T. Livius, L. 35. C. 29. *Aliquandiu* dubium prælium fuit.

⁵ Virgilius, Aen. L. 2. V. 783.

Illic res lætæ, regnumque, & regia conjux
Parta tibi.

⁶ Suetonius, Nero. C. 43. *Afirmavit se . . . cantaturum epinicia, quæ jam nunc sibi componi oporteret.*

⁷ Vide not. ad L. 8. Fab. 4.

⁸ Richer, Lib. X. Fab. VI. Benferade, Fab. CLXVIII. Æsopus, Fab. CXXIX. Faernus, Fab. LXXX. P. Targa, Fab. 98.

Benignitatem hanc sperat ille credulus
 Fore efficacem; quódque sperat, jam ratum ⁹.
 Sibi esse reputat; resque suæ quo sint loco,
 Et varietas quos quanta commendet cibos,
 Ut videat, ad culinam vadit: at coquus
 Eum apprehensis derepentè cruribus
 Præcipitem de fenestrâ projicit in viam.

Quicumque se spondet aliorum de bonis
 Fore liberalem, nostra fabella hunc notat;
 Culpatque pariter ejus imprudentiam,
 Qui cautioni ¹ tam caducæ habet fidem ².

F A B U L A X X V I.

Simia & ejus Filius. ³

S U U M ad Tribunal omnes olim Jupiter
 Mercurium jussit convocare belluas;
 Ut pulchriores ⁴ edidisse filios
 Quas judicâset, has donaret præmio.
 Accurrit ergo Simia, & turpem offerens.

⁹ Cicero, ad Attic. L. 5. Epist. 8. *Ut Faustæ, cui cautum ille esse voluisset, ratum esset.*

¹ Cicero, ad famil. L. 7. Epist. 18. *Itaque, quando vestræ cautiones infirmæ sunt, græculam tibi misi cautionem chirographi mei. Id est, quamvis ipsa sit græcula, sive, non multò firmior.*

² Cicero, de Divin. L. 2. C. 59. *Insanorum visis fides non est habenda.*

³ Benferade, Fab. CV. Le Noble, in suâ Comoediâ Æsopicâ, Act. V. Sc. IV. Avienus, Fab. XIV.

⁴ Hic debuisse scribi *pulcherrimos*, si quis contendere velit, ostendet, nescire se loquendi formulam, cujus exempla passim apud auctores latinitatis optimos occurrunt.

Simiolum: Is, inquit, bellulus meus mihi
 (Cedite, parentes ceteræ) palmam exigit.
 Malus auctor fetus nunquam bene novit suos.

FABULA XXVII.

Avium & Piscium foedus. 5

CUM Piscibus Aves foedere ic̄to sanxerant,
 Ut operâ & opibus se juvarent mutuis.
 Sed hinc, & illinc publica res cùm postulat,
 Ut obligatam facta liberent fidem;
 Neque gens Natantum sese in auras tollere,
 Neque gens Volantum permeare undas potest.
 Inutilis ibi societas conjungitur 6,
 Ubi via dividit invia 7, & dispar genus.

FABULA XXVIII.

Arbuscula & Quercus.

LAUDABAT Quercûs arduæ præstantiam
 Sub ejus umbrâ germinans 8 Arbuscula.
 Meum quidem, inquit Quercus, altum in æthera
 Surgit cacumen; dominor in totum nemus:

5 Camerarius, Fab. CCCI.

6 Cicero, de Offic. L. 3. C. 12. *Meministi, esse inter homines naturâ conjunctam societatem.*

7 Virgilius, Aen. L. 3. V. 383.

Longa Procul longis via dividit invia terris.

8 Plinius, Hist. L. 13. C. 4. de palmâ: *Mas in palmile flore: femina, citra florem, germinat, tantùm spicæ modo.*

At quò magis præcello Arboribus ceteris,
 Tantò faciliùs venti, grandinis, nivis,
 Fulminis atroces me petunt injuriæ.

Hæc fabulâ homines commonentur infimî,
 Summis suam invidere ne fortem velint.

F A B U L A X X I X.

Auceps. ⁹

IRRETIENDIS laqueos explicaverat
 Volucris Auceps; alliciendi gratiâ
 Posuerat escam: demum in insidiis cubans
 Expectat. Agmen mox fatis magnum advolat;
 Sed hæc avaro indigna visa paucitas:
 Nihil ergo tentat ille, in horam differens ^I,
 Dum multitudo accederet frequentior.
 Aliæ post alias interim abscedunt aves;
 Novissimæque succedunt prioribus
 Longè minore numero: ad extremum, cibi
 Egenus, & macer, unicus passerculus
 Jam superat; & in occasum cum sol vergeret,
 Vacuus ne redeat Auceps laqueos contrahit,
 Illamque tristis futilem prædam capit.
 Meliora dum vis, ne bona amittas, cave.

⁹ Abstemius, Fab. XXXIX.

^I Ovidius, Fast. L. 3. V. 393.

Nubere si qua voles, quamvis properabitis ambo,
 Differ: habent parvæ commoda magna moræ.

FABULA XXX.

Rusticus & Canis. ²

CUNIS jacentem filium valido Cani
 Custodiendum Rusticus commiserat:
 Adrepsit hydra immanis, artus parvulos,
 Et delicatos devorare jam parans.
 Sed occupat eam, corripitque mordicus
 Custos fidelis, atque grandi vulnere
 Debilitat, incassumque tollentem minas ³
 Opprimit: at meritam inferre dum properat necem,
 Puerumque, cunasque simul evertit super
 Extinctâ peste. Mox suo ex arvo redux
 Agricola, cunas hinc ut everfas videt,
 Inde efferatum rictibus Canem aspicit
 Adhuc cruentis; hunc, dolore percitus,
 Ligone, quem tenebat, impacto ferit,
 Interficitque, nil morari sustinens;
 Animi furentis impetum dum vindicet.
 At cunas ubi restituit, ac demortuo
 Super angue puerum vivum, illæsum reperit;
 Seram facinoris egit ⁴ pœnitentiam,

Corn. Nepos, L. 5. C. 4. *Ne differendo videretur negare.* Lucanus,
 L. 1. V. 281.

Tolle moras: semper nocuit differre paratis.

² Camerarius, Fab. CCCLXXXIX, Specimen sapientiæ Indorum,
 Sect. VII. pag. 341. Edit. Starkii. Histoire Pitoyable du prince
 Erasme, ch. 8.

³ Virgilius, Georg. L. 3. V. 421. de Viperâ:
 Tollentemque minas & sibila colla tumentem
 Dejice.

⁴ Q. Curtius. L. 8. C. 6. n. 23. *Quia frater ipsius quanquam impium
 facinus ausus foret, tamen & pœnitentiam ejus ageret, & per*

Et se coarguit ipse, & agnovit gemens,
Iræ malum reverti ad auctores suos.

F A B U L A X X X I.

Accipiter & Luscinia. ⁵

CAPTAM tenebat diris Lusciniam unguibus
Accipiter. Illa: Si me dimittas modò
Fundam tibi melos quàm potero doctissimum,
Suavissimumque; quin & experiar simul
Cantare laudes & mei clementiam
Victoris, inquit. At mihi, retulit latro,
Non auribus bene esse, sed ventri volo.

Canant Poetæ; at meminerint, quædam fera
Ingenia nullis artibus humanis capi.

F A B U L A X X X I I.

Gutta, Pontus, & Ostreum. ⁶

CUM tenuis alto Gutta cadens ab æthere
Vastos devolveretur in Ponti finus:
Heu! tantula, inquit, tantæ quid voragini
Irodesse possum, primo fluctu scilicet

se potissimum profiteretur indicium. Auctor Dialogi de Orat.
C. 15. *Neque illius, inquit, sermonis mei poenitentiam ago.* T.
Livius, L. 31. C. 32. *Celerem (dixit Damocritus) poenitentiam,*
sed eandem seram atque inutilem sequi. Phædrus, L. 1. Fab.
13. V. 2.

Seræ dat poenas turpes poenitentiae.

⁵ Abstemius, Fab. XCII. Jafus Biblioth. Rhet. Tom. 1. pag. 752.

⁶ Spectator Angl. Tom. 3. Serm. 49.

Exhaurienda, & interitura funditus?
 Dum sic misella deprimit fortem suam;
 Patulo dehiscens ore summis Ostreum
 Emergit undis, hancque delapsam excipit,
 Penitus recondit, induratum perficit:
 Quæ Gutta fuerat, extitit demum unio ⁷;
 Ac deinde honoris illud ad fastigium
 Evectus est, ut Regis ornaret caput.
 Qui se fatentur humiles, extollit Deus.

FABULA XXXIII.

Corvus & Lupi. ⁸

LUPOS secutus Corvus ad multum ⁹ diem,
 Prædam his potitis officium jactat suum,
 sibi que partem retribuunt aliquam, rogat.
 Respondet unus: Gratum id esset forsitan,
 Si cura nostrî ¹ te comitem nobis daret:
 At sola prædæ cupiditas huc te impulit,
 Ad quam obtinendam cum operæ potueris nihil
 Conferre, meritò te vacuum dimittimus.
 Inutiles fabella parasitos notat.

⁷ Uniones in Ostreis ex rore concepto nasci crediderunt veteres.
 Vide Plin. hist. Lib. IX. Cap. XXXV.

⁸ Camerarius, Fab. CCLXXXV. Verdizotti, pag. 93.

⁹ Cicero, ad Attic. L. 13. Epist. 9. *Multus sermo* ad multum diem.

¹ Virgilius, Aen. L. 2. V. 595.

Quid furis? aut quonam nostrî tibi cura recessit?

F A B U L A X X X I V .

Cuculus, Philomela, & Asellus. ²

C U M cantavissent coram Afello iudice
Cuculus, ac Philomela; & hic quidem unicum,
Quem nôrat, usque & usque repetisset sonum;
At illa concinnasset egregium melos,
Sonosque mirâ varietate volubiles;
Postremò Afellus dixit hanc sententiam:
Philomelæ cantus paulò est intricatior;
Placet Cuculus, multò æquabiliùs canens,
Nostrasque, pugnæ præmium, laudes feret.

Quæcumque capere intelligendo non potest
Judex ineptus, ea plerumque deprimit.

F A B U L A X X X V .

Porcus & Nautæ.

C U M navem acerbum fluctibus iratis mare
Vexaret, & turbaret exanimes metu
Nautas; jacebat Porcus intereà gravi
Sopore mersus. Illi desidem excitant,
Et exprobrantes tam supinam inertiam:
Commune, clamant, non sentis periculum?
Dormire, mortem cuncta dum intentant ³, potes?

² Camerarius, Fab. CCCCXVI.

³ Virgilius, Aen. L. I. V. 91.

Præsentemque viris intentant omnia mortem.

Trepidate, stulti, grunniens Porcus refert;
 Ista sapientem me probat & securitas.
 Nautæ reponunt: Immo socordem probat.

Apathia, tantis Stoicorum laudibus
 Celebrata, rursus ⁵ hâc notatur fabulâ.
 Illam esse dicunt Stoici constantiam;
 Mihi videtur esse mentis tarditas.

FABULA XXXVI.

Juveni duo & Pratulum. ⁶

Duo Juveni gramina, quæ forent satis
 Et larga ⁷ & idonea faciendo corpori,
 In colle habebant: inde sed lætam procul
 Ut aspexere viriditatem Pratuli ⁸,
 Ejus repentè desiderio perciti,
 Huc se transferre properant. Aliquantum viæ
 Confecerant: frutetum se densum objicit;
 Hâc permeandum: tentant; & aditum sibi
 Inveniunt: at prædator irruit Lupus;

⁴ Diogenes Laert. L. IX. *Navi aliquando ferebatur (pyrrho) & cum socii, tempestate acti, dejectiores essent, ipse, tranquillo animo, porcellum in navi edentem ostendebat, dicens oportere sapientem hanc illius imitari securitatem.*

⁵ Vide Lib. VIII. Fab. XXIX. & annot.

⁶ Richer, Lib. IV. Fab. I.

⁷ Horatius, L. 4. Od. 2. V. 55. de vitulo:

Qui largis juvenescit herbis.

⁸ Cicero, de clar. Orat. C. 6. *Tum in pratulo propter Platonis flatu- am confedimus.* Ad Attic. L. 12. Epist. 6. *Abusus es in nostro pratulo.* Plinius jun. L. 5. Epist. 6. *Alibi pratulum, alibi ipsa buxus intervenit.*

Utrumque ferus oppugnat ; unum strangulat :
 Evadit alter propellente agilis metu,
 Tandemque Pratulum ad expetitum pervenit,
 Laboris igitur jam solatio ⁹ frui
 Parat ; avidusque se teneris ingurgitat
 Graminibus. At recepit letiferas dapes,
 Simulque virus faucîâ cute combibit.
 Videlicet omnis infestus erat is locus
 Serpentibus atris, herbis & nocentibus:
 Ergo miser inde cùm reversus est domum,
 Languere cœpit, & obiit mortem brevi.

Quemcumque stulta cupiditas cogit suum
 Relinquere bonum, meritus ¹ hic malum invenit

F A B U L A X X X V I I .

Ursus & Vulpis.

Q U O D mortua Ursus corpora nulla manderet,
 Humanitatem ² idcirco jactabat suam :
 At Vulpis : Immo vis, ait, humanus mihi
 Videri ? mande mortua, vivis abstine.

⁹ Cicero, in Verr. L. 4. C. 60. *Ut haberent hæc oblectamenta & solatia servitutis.* Virgilius, Aen. L. 3. V. 660.

Ea sola voluptas ;

Solamenque mali.

L. II. V. 62.

Solatia luctûs

Exigua ingentis.

² Ovidius, Metam. L. II. V. 130.

*Copia nulla famem relevat : sitis arida guttur
 Urit ; & invisio meritus torquetur ab auro.*

¹ *Hominum propria est humanitas, sed hanc à belluis affectatam fugere, in hoc præsertim fabularum genere, licet.*

Tam facinorosa neminem vita inquinat,
Qui laude se aliquâ dignum non existimet.

FABULA XXXVIII.

Croesus & Solon.

CUM deambularet veste Croesus regiâ
Stultè superbus, ex Solone quæsit,
Usquamne quidquam fas fuisset pulchrius
Videre. Vidi psittacos, inquit Solon,
Qui plus niterent, at superbirent minùs.

FABULA XXXIX.

Cynicus & Rex.

Cynicus talentum à Rege cùm peteret sibi:
Plus, inquit ille, quàm decet Cynicum, petis.
Denarium ergo jam petit. Petis minùs,
Ait ille rursus, quàm decet Regem dare.
Nil dare volenti causa facilè suppetit.

FABULA XL. ³

Orator & Circulator.

IDONEA vitæ & moribus cùm funderet
Orator olim copiosus in foro

³ Ad hanc me fabulam concinnandam invitavit, quanquam est diversum, id quod Strabo, L. 14. circa med. narrat de citharædo nobili,

Atheniensi, concionem Civium
 Numerosam, honestam gratulabatur sibi:
 Verùm ecce concrepante tintinnabulo
 Spectacula sua Circulator nuntiat;
 Simulque concio Oratorem deserit,
 Et properat illuc, gaudii quò spes vocat.
 Unus tamen remansit, in angulo sedens:
 At ille dormiebat. Quem blandè alloquens
 Orator, & collaudans, quòd prudentior
 Stultam refugeret multitudinem sequi,
 Datumque signum ludicri contemneret,
 Postquam excitavit: Ludicri signum est datum,
 Ait homo perturbatus!.. O, vale, vale.
 Plerumque dulci posthabetur utile.

cui cum Jasii attenti aliquandiu adstitissent, citò hinc omnes,
 excepto uno furdastro, dilapsi sunt, ubi signum vendendorum
 piscium auditum est.

